

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA.**URADNI LIST****DRAVSKE BANOVINE.****Vsebina:**

432. Zakonik o sodnem kazenskem postopanju za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Zakoni in kraljevske uredbe.**432.**

Mi

Aleksander I.,po milosti božji in narodni volji
kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev,predpisujemo in proglašamo na predlog Našega
ministra pravde in po zaslišanju predsednika
Našega ministrskega sveta**Zakonik****o sodnem kazenskem postopanju
za kraljevino Srbov, Hrvatov in
Slovencev.***

I. poglavje.

Uvodne odredbe.

§ 1.

Za kazniva dejanja po občnem kazenskem zakoniku kakor tudi po posebnih zakonih sme izreči kazen in očuvalne odredbe samo pristojno sodišče na podstavi kazenskega postopanja, pokrenjenega in izvedenega po tem zakonu.

Sodno postopanje v kaznivih dejanjih se sme pokreniti in izvesti samo na zahtevek upravičenega tožilca, kolikor ne odreja ta zakon drugače (§§ 95. in 375.).

Upravičeni tožilec je:

1. državni tožilec za vsa kazniva dejanja, ki se preganjajo po službeni dolžnosti;
2. zasebni tožilec za vsa kazniva dejanja, ki se preganjajo po kazenskem zakonu samo na zasebno tožbo.

Če državni tožilec neče pokreniti ali nadaljevati kazenskega postopanja ali če med postopanjem, toda preden je glavna razprava končana, odstopi od zahtevka za pregon ali od obtožnice, sme stopiti na njegovo mesto oškodovanec, ki se je kot zasebni udeleženec pridružil kazenskemu postopanju (§ 53.).

§ 2.

Kjer je pregon zaradi kaznivega dejanja zavišen od oškodovančevega ali upravičenčevega predloga, se kazensko postopanje niti ne sme začeti, dokler oškodovanec (upravičenec) ne poda tega predloga.

Če pa zahteva zakon odobritev kot pogoj za pregon, mora državni tožilec praviloma (§ 267.), ob zahtevku, da se preiskava otvori, odnosno ob vložitvi neposrednje obtožnice, dokazati, da je ta odobritev dana.

§ 3.

Vsa oblastva, ki poslujejo ali sodelujejo pri kazenskem postopanju, morajo enako skrbno vpoštovati okolnosti, ki obdolženca obremenjajo, kakor tudi okolnosti, ki mu služijo za obrambo, ter ga poučevati o njegovih pravicah celo tam, kjer to v zakonu ni posebe rečeno.

* «Službene Novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca» z dne 23. februarja 1929., št. 45/XX.

§ 4.

Če zavisi obstoj kaznivega dejanja ali večja ali manjša kaznivost od predhodne rešitve javnopravnega ali zasebnopravnega vprašanja, reši kazensko sodišče istočasno ta vprašanja, in sicer po predpisih, ki veljajo za dokazovanje v kazenskem postopanju.

Sodba civilnega sodišča ali drugega oblastva, že izrečena o takem predhodnem vprašanju, ne veže kazenskega sodišča, ko ocenja vprašanje o obdolženčevi kaznivosti.

Če se nanaša predhodno vprašanje na to, ali velja zakon (brak) ali ne velja, mora kazensko sodišče vedno počakati na odločbo pristojnega sodišča.

§ 5.

Zasebnopravni zahtevki, ki izvirajo iz kaznivega dejanja, se jemljejo v pretres in presojo v kazenskem postopanju, če se oškodovanec s svojim zahtevkom kot zasebni udeleženec pridruži kazenskemu postopanju (§ 295.), kolikor se ne bi s poizvedovanjem in ugotavljanjem tega zahtevka preveč zavlačevala dovršitev kazenskega postopanja.

§ 6.

Za stranko se smatra: tožilec kakor tudi oni, zoper katerega teče kazensko postopanje.

Osumljenec je ona oseba, zoper katero še ni predlagana uvedba preiskave ali še ni izročena neposrednja obtožnica.

Obdolženec je ona oseba, zoper katero je predlagana uvedba preiskave ali je izročena neposrednja obtožnica. Vendar pa se rabi naziv «obdolženec» v tem zakonu na več mestih tudi kot občna označba za osumljenca, obdolženca in obtoženca.

Toženec je ona oseba, zoper katero je stopila postavitev pod obtožbo v veljavo.

Za tožilca se smatra tako državni tožilec kakor tudi zasebni tožilec in zasebni udeleženec (§ 54.).

Oškodovanec je oni, čigar kakršnakoli pravica je s kaznivim dejanjem oškodovana, okrnjena ali ogrožena. Za oškodovanca se smatra nadalje njegov zakoniti zastopnik kakor tudi pooblaščenec, če ni izrečno omenjen.

Zasebni udeleženec (§ 52.) je oni oškodovanec, ki se je pridružil kazenskemu postopanju zaradi ostvaritve svojega zasebnopravnega zahtevka.

Upravičenec je ona oseba, od katere predloga ali odobritev zavisi po kazenskem zakonu uvedba ali nadaljevanje kazenskega postopanja.

Za pritožilca se smatra oseba, ki vloži pritožbo, kakor tudi oseba, ki prikladi priziv ali revizijo.

§ 7.

Vse denarne kazni, izrečene na podstavi tega zakona, se stekajo v fond za zidanje kazenskih zavodov in zavodov za vzgajanje in poboljševanje.

Če se denarna kazen, izrečena po tem zakonu, ne dá nikakor ali vsaj ne deloma izterjati, se izpremeni v zapor po odredbah kazenskega zakona, toda največ do štirinajstih dni.

II. poglavje.**Sodišča, njih stvarna in krajevna pristojnost.**

§ 8.

Sodno oblast glede kaznivih dejanj izvršujejo sreska sodišča, okrožna sodišča, apelacijska sodišča in kasacijsko sodišče.

Sreska sodišča so edinoosebna sodišča prve stopnje; sodno oblast izvršuje en sodnik (poizvedovalni sodnik, sodnik za mlajše maloletnike, sodnik poedinec).

Okrožna sodišča so edinoosebna ali zborna sodišča prve stopnje ali zborna sodišča druge stopnje; sodno oblast izvršuje en sodnik (preiskovalni sodnik, sodnik za mlajše maloletnike, sodnik poedinec) ali sodniški senat.

Apelacijska sodišča in kasacijsko sodišče so zborna sodišča višje stopnje ter izvršujejo sodno oblast v senatih.

Vsako teh sodišč izvršuje sodno oblast za vse svoje območje, obsejajoče vse osebe, ki so v njem, kolikor niso z zakonom izrečno izvzete.

§ 9.

Sreska sodišča so pristojna:

1. za vse postopanje na prvi stopnji o vseh prestopkih mlajših maloletnikov po posebnih odredbah tega zakona (§§ 433. do 454.);

2. za vse postopanje na prvi stopnji o prestopkih starejših maloletnikov in polnoletnih oseb, za katere določa zakon kazen zopora (strogega zopora) v največji izmeri do enega leta ali denarno kazen ali obe ali samo denarno kazen;

3. za sodelovanje v pripravljalnem postopanju po odredbah tega zakona zoper vseh kaznivih dejanj, za katera je pristojno okrožno sodišče (§ 10., št. 3., in § 11., št. 2.), kolikor ne gre za mlajše maloletnike;

4. za izvrševanje drugih sodnih nalog v kazenskih stvareh, ki jim jih zakon izrečno odkazuje.

Če sta v istem mestu dve ali če je več sreskih sodišč, izvršuje sodno oblast v kazenskih stvareh izključno ono sresko sodišče ali jo izvršujejo ona izmed njih, ki se odrede za to s posebno uredbo.

§ 10.

Okrožna sodišča kot edinoosebna sodišča so pristojna:

1. za izvrševanje pripravljalnega postopanja o kaznivih dejanjih, za katerih sojenje je pristojen sodnik poedinec okrožnega sodišča (št. 3. tega paragrafa) ali okrožno sodišče kot zborna (§ 11.). V ta namen obstoji eden ali več preiskovalnih sodnikov, ki jih odredi predsednik okrožnega sodišča izmed članov tega sodišča za vsako leto pred začetkom tega leta in ki vrše pravdna dejanja po odredbah tega zakona ali osebno ali pa po sreskih sodiščih (§ 9., št. 3.) ali s pomočjo drugih oblastev;

2. za vse postopanje na prvi stopnji o vseh zločinstvih mlajših maloletnikov po posebnih odredbah tega zakona (§§ 433. do 454.);

3. za sojenje na prvi stopnji o vseh prestopkih starejših maloletnikov in polnoletnih oseb, za katere niso pristojni sodniki poedinci sreskih sodišč (§ 9., št. 2.).

§ 11.

Okrožna kot zborna sodišča so pristojna:

1. za odločanje o nesoglasjih, ki nastanejo med preiskovalnimi sodniki in strankami ali drugimi pravno prizadetimi osebami, za odločanje o pritožbah zoper zavlačevanje, naredbe in rešitve preiskovalnih sodnikov kakor tudi za izdajanje odločb med vsem postopanjem izven glavne razprave, določenih po tem zakonu;

2. za sojenje na prvi stopnji o vseh kaznivih dejanjih, za katera določa kazenski zakon smrtno kazen ali kazen robije ali zatočenja ali prepušča sodišču izbor med robijo in strogim zaporom ali med zatočenjem in zaporom, kolikor niso pristojni zanje sodniki okrožnega sodišča za mlajše maloletnike (§ 10., št. 2.);

3. za odločanje na drugi stopnji o prizivu zoper sodbe in o pritožbah zoper naredbe in rešitve sreskih sodišč (§ 9.);

4. za opravljanje drugih sodnih nalog v kazenskih stvareh, ki jim jih zakon izrečno odkazuje.

§ 12.

Apelacijska sodišča so pristojna odločati:

1. o pritožbah zoper naredbe in rešitve okrožnih sodišč kot sodišč za mlajše maloletnike (§ 10., št. 2.) in kot senati za postopanje izven glavne razprave (§ 11., št. 1.), če ne odreja zakon izrečno kaj drugega;

2. o ugovoru zoper obtožnico;

3. o prizivu zoper sodbe okrožnih sodišč kot sodišč za mlajše maloletnike (§ 10., št. 2.), sodnikov poedincev pri okrožnih sodiščih (§ 10., št. 3.) in zoper sodbe okrožnih sodišč kot zbornih sodišč (§ 11., št. 2.), kolikor ni odločati o njih po tem zakonu kasacijskemu sodišču;

4. v stvareh nadzora nad delovanjem kazenskih sodišč prve stopnje in v drugih kazenskih stvareh, ki jim jih zakon izrečno odkazuje.

§ 13.

Kasacijsko sodišče je pristojno odločati:

1. o revizijah zoper sodbe okrožnih sodišč kot zbornih sodišč, o prizivih, če so v zvezi z revizijami, o pritožbah zoper rešitve okrožnih in apelacijskih sodišč, kjer to zakon izrečno odreja;

2. o zahtevkih vrhovnega državnega tožilca za zaščito zakona (§ 41., drugi odstavek, §§ 357. in 410., drugi odstavek);

3. v drugih kazenskih stvareh, ki jih odkazuje ta ali drug zakon izrečno njemu.

§ 14.

Za postopanje je praviloma pristojno sodišče onega območja, kjer se je kaznivo dejanje storilo. Kaznivo dejanje je storjeno tako v kraju, kjer ga je storilec izvršil, kakor tudi v kraju, kjer je nastopila posledica.

Če se je storilo kaznivo dejanje v raznih sodnih območjih ali če se je storilo na meji raznih sodnih območij ali če je negotovo, v katerem sodnem območju se je storilo, gre pravica postopanja onemu teh sodišč, ki prvo začne postopanje.

§ 15.

Pri poskusu je pristojno sodišče onega območja, v katerem se je začel poslednji čin, ki je bil naperjen na izvršitev kaznivega dejanja.

Pri nadaljevanem ali trajnem kaznivem dejanju je pristojno sodišče onega območja, kjer je nadaljevanje ali trajanje prestalo.

§ 16.

Če se je storilo kaznivo dejanje po tisku, je pristojno sodišče onega območja, kjer je bil spis natisnjen. Če to območje ni znano ali če je v inozemstvu, je pristojno sodišče onega območja, kjer se natisnjeni spis razširja.

Če se je storilo kaznivo dejanje na domači ladji v inozemstvu ali na širokem morju, je pristojno sodišče onega območja, kjer je domovna luka te ladje ali kjer je ona domača luka, v kateri se po storjenem kaznivem dejanju ladja najprej ustavi.

Če se je storilo kaznivo dejanje na domačem zrakoplovu v inozemstvu, je pristojno sodišče onega območja, kjer je domovno pristanišče tega zrakoplova ali kjer je ono domače pristanišče, v katerem se po storjenem kaznivem dejanju zrakoplov najprej ustavi.

§ 17.

Za postopanje je pristojno sodišče onega območja, kjer obdolženec stalno živi ali začasno biva ali kjer je bil obdolženec prijet, ali ono sodišče, pred katero se prijete obdolženec privede.

Vendar pa se uporabi ta odredba samo, če ni sodišče, v čigar območju se je storilo kaznivo dejanje (§§ 14. do 16.), že začelo postopanje. V tem primeru se izroči stvar temu sodišču v nadaljnje postopanje, če zahteva to, preden stopi postavitev pod obtožbo v veljavo, državni tožilec enega ali drugega območja, odnosno zasebni tožilec ali obdolženec, če pa je več obdolžencev, tudi le eden izmed njih.

§ 18.

Če se je storilo kaznivo dejanje, ki se mora kaznovati po domačem zakonu, v inozemstvu, je pristojno sodišče onega območja, kjer obdolženec stalno živi ali začasno biva ali kjer se prime ali kjer se izroči domačim oblastvom.

Če je storil kdo kazniva dejanja i v domovini i izven domovine, je pristojno za dejanja, storjena izven domovine, ono sodišče, ki je pristojno za dejanja, storjena v domovini.

§ 19.

Če se po predpisih §§ 14. do 18. ne more dognati pristojnost, je pristojno ono sodišče, ki ga odredi kasacijsko sodišče.

§ 20.

Če je ista oseba osumljena več kaznivih dejanj, za katera bi bila pristojna različna sodišča, je pristojno za vsa ta kazniva dejanja ono sodišče, ki je pristojno za najtežje teh kaznivih dejanj. To velja tudi, če oni, ki je oškodovan s kaznivim dejanjem (§ 6., šesti odstavek), istočasno s kaznivim dejanjem oškoduje, poškoduje ali ogrozi pravno dobrino osebe, ki je storila zoper njega kaznivo dejanje.

Če so pristojna za ta kazniva dejanja sodišča iste vrste, postopa nadalje ono teh sodišč, ki je prvo začelo postopanje. Sodišče, ki mu je po tem paragrafu odkazano postopanje, izvede praviloma o vseh teh dejanjih enotno postopanje in izreče eno sodbo po predpisih, ki veljajo za to sodišče.

§ 21.

Sodišče, ki je pristojno za storilca, je pristojno praviloma tudi za nasnovalca in pomagača, nadalje za prikrivalce in za one, ki so dajali potuho, v istem kaznivem dejanju, najsi se postopa zoper nje istočasno ali ločeno.

§ 22.

Sodišče, po §§ 20. in 21. poklicano za postopanje zbog kaznivih dejanj, ki so v medsebojni zvezi, ali zoper obdolžence, ki so v zvezi, sme odrediti do glavne razprave na predlog strank ali po službeni dolžnosti iz tehtnih vzrokov ali iz ozirov primernosti, ko je zaslišalo državnega tožilca, da se postopanje o poedinih teh kaznivih dejanj ali zoper poedinega izmed obdolžencev izloči in dovrši posebe ali izroči pristojnemu sodišču; sme pa odrediti tudi izločitev vseh kaznivih dejanj, tako da se postopa o vsakem zase pred sodiščem, ki je pristojno za poedino teh dejanj.

Ob vsaki taki izločitvi mora tožilec takoj izjaviti, ali zahteva, da se nadaljuje postopanje tudi zbog ostalih dejanj, zaradi katerih se isti obdolženec obremenja. Če zahteva to nadaljevanje, se mora postopanje zbog teh dejanj nemudoma nadaljevati in dovršiti; če pa ne zahteva tega nadaljevanja, sme preganjati obdolženca zbog teh dejanj samo ob pogojih, ob katerih je dopustna obnova kazenskega postopanja, ustavljenega pred glavno razpravo (§ 361.).

Če ne obseza ta izjava kakšnega izmed kaznivih dejanj, ki je bilo predmet sodnih poizvedb ali sodne preiskave, sme obdolženec zahtevati, da se izrazi tožilec tudi o tem kaznivem dejanju; sicer se smatra, da je odstopil od pregona zbog tega dejanja.

Zoper rešitev sodišča, ki se tiče izločitve postopanja, ni pritožbe.

§ 23.

Če je pristojno sodišče iz pravnih ali stvarnih razlogov zadržano postopati ali če zahtevajo javna varnost, lahkota postopanja ali druge posebne potrebe postopanja, da se odredi za kazensko postopanje drugo sodišče iste vrste, mora pristojno sodišče to sporočiti apelacijskemu sodišču, ki odredi, ko je zaslišalo višjega državnega tožilca, drugo sodišče iste vrste v svojem območju.

Ista pravica pripada kasacijskemu sodišču za vso državo.

Zoper rešitev apelacijskega sodišča, s katero odreja drugo sodišče, se smeta pritožiti obdolženec in tožilec v treh dneh na kasacijsko sodišče.

§ 24.

Če nastane dvom o obstoju in obsegu izdeželnosti, odloči o tem minister pravde na podstavi mednarodnih pogodb in prakse.

Dokler ne prispe rešitev ministra pravde, se sme ukreniti zoper obdolženca samo ono, česar je treba, da ne pobegne.

§ 25.

Sodišče mora paziti po službeni dolžnosti na svojo stvarno in krajevno pristojnost, kolikor ne odreja zakon drugače.

Poedina pravdna dejanja nepristojnega sodnika, ki se tičejo pripravljalnega postopanja, niso brez veljave samo zbog tega, ker jih je izvršilo nepristojno sodišče.

Če je nevarno odlagati, mora izvršiti tudi nepristojno sodišče vsa ona dejanja, ki se morajo izvrševati v njegovem območju. Pristojno sodišče uporabi ta dejanja, če pa je treba, odredi, da se ta dejanja popravijo, dopolnijo ali ponove.

§ 26.

Spor o pristojnosti med sreskimi sodišči reši ono okrožno sodišče, v čigar območju so ta sodišča. Spore o pristojnosti med sreskimi sodišči v območju raznih okrožnih sodišč rešuje apelacijsko sodišče za svoje območje.

Spore med sreskim sodiščem in sodnikom po edincem pri okrožnem sodišču kakor tudi medsebojne spore okrožnih sodišč o svoji pristojnosti ali o pristojnosti dveh sreskih sodišč, ki sta jim podrejeni, rešuje apelacijsko sodišče za svoje območje.

Spore okrožnih sodišč in spore sreskih sodišč v območju raznih apelacijskih sodišč kakor tudi spore apelacijskih sodišč rešuje kasacijsko sodišče.

Spore rešujejo omenjena sodišča, ko so zaslišala državnega, odnosno višjega državnega ali vrhovnega državnega tožilca. Zoper njih rešitve ni dopustno posebno pravno sredstvo, s katerim bi se zadrževalo nadaljnje postopanje.

Dokler se spor o pristojnosti med sodišči ne reši, mora ukreniti vsako izmed njih vse, česar je treba za postopanje, zlasti pa mora izvrševati dejanja, ki se ne dajo odlagati brez nevarnosti.

§ 27.

Kasacijsko sodišče rešuje spore o pristojnosti med rednimi na eni in vojaškimi ali upravnimi sodišči na drugi strani.

III. poglavje.

Izključitev in izločitev.

§ 28.

Kot sodnik ne sme poslovati:

1. kdor je s kaznivim dejanjem oškodovan;

2. kdor je z obdolžencem ali oškodovancem ali z branilcem ali tožilcem v zakonski (bračni) zvezi ali je z njim v sorodstvu po krvi v navzgor ali navzdoljni premi vrsti do kateregakoli kolena, v stranski vrsti pa do četrtega kolena, v svaštvu do vštete tretjega kolena ali je z obdolžencem ali oškodovancem v hišni zadruzi;

3. kdor je obdolžencu ali oškodovancu krstni boter ali komur je ta krstni boter ali kdor izmed njiju je krstni boter otroku drugega;

4. kdor je z obdolžencem ali oškodovancem ali z branilcem ali tožilcem v razmerju varuha, varovanja, skrbnika, oskrbovanca, očima, mačehe, pastorka, pastorke, rednika in rejenca;

5. kdor je bil priča istega dejanja izven službenega posla ali je bil v isti kazenski stvari zaslišan kot priča ali je oddal izvedensko mnenje; in

6. kdor je posloval v isti stvari kot tožilec ali kot policijski uradnik ali kot obdolženčev branilec ali kot zastopnik zasebnega udeleženca ali zasebnega tožilca.

§ 29.

Tudi ne sme soditi, kdor je vršil v isti stvari poizvedovalna ali preiskovalna dejanja v postopanju pred glavno razpravo ali je sodeloval pri izrekanju prejšnje sodbe, ki je bila spričo pravnega sredstva razveljavljena.

Kot sodnik pri višjih sodiščih je izključen tudi, kdor je posloval v isti stvari pri nižjih sodiščih kot sodnik ali tožilec ali branilec.

§ 30.

Čim sodnik zve za kakšno izmed osnov za izključitev, navedenih v §§ 28. in 29., mora to takoj sporočiti svojemu starejšini ter prekiniti vsako nadaljnje uradovanje v tej stvari. Starejšina odredi nadomeščanje. Če se pripeti to starejšini sreskega sodišča in če je ta starejšina obenem sodnik pri tem sodišču, sporoči to takoj pristojnemu okrožnemu sodišču, ki odredi nadomeščanje.

§ 31.

Stranke smejo zahtevati, da se sodnik izloči, v primerih, navedenih v §§ 28. in 29., kakor tudi

če morejo pokazati take činjenice, zbog katerih postane sodnikova nepristranost dvomna.

§ 32.

Strankin zahtevek, da bi se sodnik izločil, se predloži onemu sodišču, čigar član je sodnik. Zahtevek mora biti podprt z razlogi, iz katerih izhaja verjetnost osnove, na kateri se izločitev zahteva. Zbog dvoma o sodnikovi nepristranosti se sme zahtevati izločitev, dokler se ne začne glavna razprava na prvi stopnji, pri višjem sodišču pa najkasneje štiri in dvajset ur pred razpravo.

Če se zahteva izločitev vsega sodišča, se mora predložiti zahtevek najkasneje tri dni po prejemu pozivu na razpravo na prvi stopnji, pri višjem sodišču pa najkasneje štiri in dvajset ur pred razpravo.

§ 33.

Zahtevek za izločitev se zavrne kot nedopusten, če se je podal prepozno, če ni navedena nobena osnova, na kateri se izločitev zahteva, ali če ni ta osnova z ničimer podprta.

Tako je postopati tudi, če se zahteva izločitev očitno z namero, da bi se kazensko postopanje zavleklo.

Tak zahtevek sodišče zavrne. Sodnik, čigar izločitev se zahteva, sme sodelovati pri tem odločanju. Če se zahteva izločitev preiskovalnega sodnika, posebe odredenega sodnika ali sreskega sodnika, zavrne tak zahtevek ta sodnik sam.

Člen 34.

O zahtevku za izločitev kakšnega sodnika, razen v primerih iz § 33., odloči isto sodišče, čigar član je ta sodnik. Pri odločanju ta sodnik ne sme sodelovati. Če ni zbog zahtevka za izločitev ali sicer pri sodišču zadostnega števila sodnikov za odločanje, odloči o tem prvo višje pristojno sodišče.

Če se zahteva izločitev preiskovalnega sodnika, posebe odredenega sodnika ali starejšine sreskega sodišča, odloči o tem pristojno okrožno sodišče ali višje sodišče, ki je odredilo posebnega sodnika.

Če se zahteva izločitev vsega okrožnega sodišča ali njegovega predsednika, odloči o tem pristojno apelacijsko sodišče. Če se zahteva izločitev vsega apelacijskega sodišča ali njegovega predsednika, odloči o tem kasacijsko sodišče.

V rešitvi, s katero se ugodni zahtevku za izločitev, se označi obenem sodnik ali sodišče, ki se mu poverja stvar v nadaljnje postopanje.

Pred rešitvijo se zasliši sodnik, čigar izločitev se zahteva. Če ta izjavi, da je zahtevek za izločitev osnovan, ni treba nobene rešitve.

§ 35.

Čim zve sodnik, da se zahteva njegova izločitev, sme vršiti, dokler se ta zahtevek ne reši, samo ona dejanja, ki se ne smejo odlagati.

§ 36.

Rešitev je pravnomočna, če se z njo odobri izločitev. Zoper rešitev, s katero se izločitev ne odobri, bodisi ker je neosnovana, bodisi ker je nedopustna, se sme vložiti pritožba v treh dneh. Če se tiče taka rešitev sodnika na glavni razpravi, se sme izpodbijati samo s pravnim sredstvom zoper sodbo (§§ 336., št. 5., in 393., št. 2.). Višje sodišče kaznuje pritožilca ali njegovega zastopnika v denarju do tisoč dinarjev, če se je podal zahtevek za izločitev očitno iz objesti ali z namero, da bi se postopanje zavleklo.

§ 37.

Najsi stranke ne zahtevajo izločitve, mora odločiti sodišče o tem tudi takrat, kadar obvesti sodnik sam sodišče o osnovi, ki more opravičiti njegovo izločitev, ali kadar se pojavi dvom o tem, ali mora biti ta sodnik že po zakonu izključen.

§ 38.

Za zapisnikarjevo izključitev veljajo odredbe §§ 28. in 29., za izločitev pa § 31.

O njegovi izključitvi ali izločitvi sklepa ono sodišče ali oni sodnik, pri katerem posluje kot zapisnikar. Ta rešitev je pravnomočna.

IV. poglavje.

Stranke.

I. Državno tožilstvo.

§ 39.

V pristojnost poslovanja državnega tožilca pri okrožnem sodišču spada to-le: Državni tožilec

1. predlaga poizvedbe in preiskavo pri vseh kaznivih dejanjih, ki se preganjajo po službeni dolžnosti, če zve zanje;

2. vloga obtožnico ter jo zastopa na glavni razpravi;

3. pretresa spise, ki jih pošlje sresko sodišče okrožnemu sodišču ob priliki predloženega pravnega sredstva (§ 397., drugi odstavek);

4. sodeluje sam osebno ali po svojem namestniku ali zastopniku pri postopanju pri sreskih sodiščih;

5. uporablja pravna sredstva v primerih, ki jih zakon dopušča, zoper sodne odločbe, glede katerih se mu zdi, da niso izdane po zakonu; in

6. skrbi vobče v vsem času postopanja, da se vsaka nepravilnost odstrani in da se prepreči zavlačevanje postopanja.

§ 40.

Višji državni tožilec pri apelacijskem sodišču je poklican, sodelovati pri postopanju, ki se vrši pred tem sodiščem, tako, kakor je to natančneje določeno s tem zakonom. Udeleževati se sme osebno sam ali pa po svojem namestniku pri vsaki stvari v postopanju pri okrožnem sodišču ali poverjati iz tehtnih razlogov poedina dejanja drugemu članu državnega tožilstva namesto onemu, ki je sicer po zakonu pristojen.

§ 41.

Vrhovni državni tožilec pri kasacijskem sodišču je poklican, sodelovati pri postopanju, ki se vrši pred tem sodiščem, tako, kakor je to natančneje določeno s tem zakonom.

Vrhovni državni tožilec sme podati po službeni dolžnosti ali pa po nalogu ministra pravde zahtevek za zaščito zakona zoper pravnomočnost onih odločb in onega postopanja kazenskih sodišč, s katerimi je zakon prekršen (§§ 357. in 410., drugi odstavek).

V ta namen morajo priobčiti državni tožilci višjemu državnemu tožilcu vse one primere, o katerih mislijo, da je uporaba tega pravnega sredstva primerna, in ta odloči, ali jih je treba poslati vrhovnemu državnemu tožilcu.

§ 42.

Državni tožilci pri okrožnih sodiščih so neposredno podrejeni višjim državnim tožilcem, ti kakor tudi vrhovni državni tožilec pa ministru pravde. Člani državnega tožilstva so nezavisni od sodišča, pri katerem so postavljeni.

Namestniki vrhovnega državnega tožilca, višjih državnih tožilcev in državnih tožilcev so upravičeni, kadar te nadomeščajo, za vsa službena dejanja, za katera so ti upravičeni.

§ 43.

Državni tožilci podajajo svoje predloge ustno ali pismeno. O vsakem predlogu se mora izdati sodna odločba. Na isti način dajo izjave o obdolženčevih predlogih ali o vprašanjih, ki jih postavlja sodišče.

Državni tožilec ne sme prisostvovati posvetovanju sodišča, razen če gre za odločbo o pomilostitvi.

§ 44.

Državni tožilec mora pokreniti vselej, kadar se je kaznivo dejanje storilo, kazensko postopanje, razen če dejanje, ki je predmet kazenskega postopanja, po njegovem prepričanju ni kaznivo dejanje, ali če ni dokazov, potrebnih za uspešno voditev kazenskega postopanja.

Če je državni tožilec zavrnil prijavo brez nadaljnjih poizvedb ali po njih izvršitvi, mora o tem obvestiti oškodovanca.

§ 45.

Krajevna pristojnost državnega tožilca se odreja po zakonitih naredbah, ki veljajo za pristojnost onega sodišča, pri katerem posluje.

V nujnih primerih mora izvršiti tudi nepristojni državni tožilec v svojem območju vsa dejanja, ki spadajo vobče v področje državnega tožilca.

O tem se obvesti čimprej pristojni državni tožilec.

§ 46.

Spore o pristojnosti med državnimi tožilci rešuje višji državni tožilec.

Če gre za spor med več državnimi tožilci, ki so v območjih raznih apelacijskih sodišč, reši ta spor vrhovni državni tožilec.

§ 47.

Občinska, policijska in vsa druga državna oblastva morajo takoj in točno izvršiti naredbes in prošnje, ki jim jih pošlje državni tožilec in ki spadajo v krog njegovega službenega poslovanja.

Kadar je nujno treba, sme pozvati državni tožilec na pomoč oboroženo silo brez posredovanja kateregakoli drugega oblastva.

§ 48.

Kot član državnega tožilstva ne sme poslovati pri kazenskem postopanju oni, pri katerem se ugotovi kakšna izmed osnov, omenjenih v § 28., št. 1. do vštete št. 5.

Član državnega tožilstva je nadalje izključen tudi takrat, kadar je posloval v istem dejanju prej kot sodnik, branilec ali kot zastopnik zasebnega udeleženca ali zasebnega tožilca.

§ 49.

Oškodovanec in obdolženec smeta zahtevati tudi izven primerov, navedenih v § 48., da se izloči član državnega tožilstva, če navedeta take činjenice, da postane njegova nepristranost dvomna.

Zahtevek, da se izloči član državnega tožilstva, se predloži njegovemu pristojnemu starejšini, ki odloči o tem, če bi pa bilo treba, ko je zaslišal dotičnega člana državnega tožilstva.

§ 50.

Čim zve član državnega tožilstva za kakšno izmed osnov za izključitev, navedenih v § 48., mora prekiniti vsako nadaljnje poslovanje v tej stvari, poveriti nadaljnje postopanje svojemu namestniku ter to sporočiti svojemu starejšini. Višji državni tožilec odredi prav tako v podobnih primerih svoje nadomeščanje ter to sporoči ministru pravde.

Pritožbe strank zoper poslovanje državnega tožilca, ki bi moral biti po zakonu izključen, se vlagajo pri višjem državnem tožilcu; njegova rešitev je pravnomočna. Pritožbe zoper poslovanje višjega državnega tožilca se vlagajo pri ministru pravde. Do rešitve se ne ustavlja niti postopanje niti ni brez veljave delo, ki ga je izvršil državni tožilec ali višji državni tožilec.

II. Zasebni tožilec in zasebni udeleženec.

§ 51.

Pri kaznivih dejanjih, ki se preganjajo na zasebno tožbo, se sme obrniti zasebni tožilec ustno ali pismeno na sodišče z zahtevkom, da se postopanje začne.

Zasebni tožilec vloži v roku, ki mu je postavljen, obtožnico ter jo zastopa na glavni razpravi, toda od nje lahko odstopi kadarkoli. Če v odrejenem roku ne vloži obtožnice ali če ne pride na glavno razpravo ali ne poda na tej končnega predloga, se smatra, da je odstopil od pregona (§ 361., drugi odstavek).

Državni tožilec sme vselej, kadar spozna, da zahteva to javna korist, na zahtevek zasebnega tožilca tega zastopati na glavni razpravi in podajati predloge.

Če zasebni tožilec umre, ko je izročil sodišču obtožnico, imajo njegov zakonski drug, njegovi otroci ali roditelji pravico, nadaljevati v treh mesecih po njegovi smrti postopanje, ko so podali sodišču o tem ustno ali pismeno izjavo. Če ne podate izjave v odrejenem roku, se postopanje ustavi. O smrti zasebnega tožilca in o izjavi omenjenih oseb, podani zaradi nadaljevanja postopanja, se obvesti obdolženec.

Ob zasebni tožbi, ki jo je vložil razžaljenec, sme zahtevati obdolženec z nasprotno tožbo, preden se konča razprava pred sodiščem prve stopnje, naj sodišče sodi tožilca, ki mu je razžalitev vrnil. O obeh tožbah se izreče sodba obenem.

§ 52.

Zasebni udeleženec ima te-le pravice:

1. dajati sme državnemu tožilcu in sodniku med poizvedovanjem in preiskavo vsa sredstva, da se izsledi krivec ali da se podkrepi zahtevek za povračilo škode;

2. pregledati sme spise, toda med poizvedovanjem in preiskavo samó, če ni to v škodo postopanja;

3. postavljati sme vprašanja obtožencu, pričam in izvedencem ali dobiti tudi besedo med glavno razpravo zaradi drugih svojih opazb in dobiti na koncu glavne razprave po končni besedi državnega

tožilca besedo, da podkrepi svoje zahteve, kakor tudi da poda predloge, o katerih hoče, da bi se odločilo v sodbi. Na glavno razpravo se pozove tudi zasebni udeleženec s pripombo, da se bo vršila glavna razprava, četudi ne bi prišel, in da se bo njegov zahtevek prečital.

§ 53.

Pri kaznivih dejanjih, ki se preganjajo po službeni dolžnosti, sme pokreniti zasebni udeleženec, če državni tožilec neče započeti pregona, sam kazensko postopanje v osmih dneh od dne, ko je prejel rešitev državnega tožilca, da odklanja začetek pregona.

Če državni tožilec med postopanjem odstopi od pregona ali od obtožnice, sme zasebni udeleženec sam nadaljevati pregon in vložiti obtožnico ali ostati pri vloženi obtožnici. Če je zasebni udeleženec osebno prisoten, se mora izjaviti takoj ustno ali pismeno, ali hoče nadaljevati pregon in vložiti obtožnico, ali pa, če je vložena, ali ostaja pri njej; sicer ustavi sodišče nadaljnje postopanje. Če zasebni udeleženec ni prisoten, mora podati o tem svojo izjavo v osmih dneh od dne, ko je prejel pismeno obvestilo sodišča o odstopu državnega tožilca, če ne odreja zakon drugače (§ 219., četrti odstavek).

Če zasebni udeleženec v tem odrejenem roku ne započne pregona ali če po dovršenih poizvedbah ali končani preiskavi ne vloži obtožnice ali če odstopi od nje, ustavi sodišče kazensko postopanje.

Zasebni udeleženec, ki ni obveščen o tem, da je državni tožilec odstopil bodisi od pregona, bodisi od obtožnice, sme podati svojo izjavo v treh mesecih od dne, ko se je postopanje ustavilo.

Če pa se sme preganjati kaznivo dejanje samo na oškodovančev predlog, sme ta vložiti in zastopati tožbo kot zasebni udeleženec namesto državnega tožilca samo, ako je podal ta predlog v roku, predpisanem po kazenskem zakonu.

§ 54.

Zasebni udeleženec ima v primerih, kjer stopi na mesto državnega tožilca, iste pravice, ki jih ima državni tožilec, izvzemši one pravice, ki izvirajo iz značaja državnega tožilstva kot javnega oblastva. Zlasti ima pravico predlagati, dokler traja kazensko postopanje, sodišču dokaze in vsa druga sredstva, s katerimi se njegova tožba podkrepljuje. Prav tako sme zahtevati, da pregleda spise poizvedovanja in preiskave. Da obrazloži svojo tožbo, sme uporabiti zasebni udeleženec na glavni razpravi vse pravice, ki jih ima sicer tudi državni tožilec.

Če zasebni udeleženec kot tožilec ne pride na glavno razpravo ali če ne poda na njej končnih predlogov, se smatra, da je odstopil od obtožbe (§ 361., drugi odstavek).

§ 55.

Maloletniki, ki so po kazenskem zakonu upravičeni, samostalno vložiti zasebno tožbo, se smejo tudi kot zasebni udeleženci pridružiti kazenskemu postopanju. Maloletne zasebne tožilce, ki po kazenskem zakonu niso sposobni, samostalno vlagati zasebne tožbe, maloletne zasebne udeležence, ki niso sposobni, se pridružiti kazenskemu postopanju, in osebe, ki niso sposobne za pravne posle, kakor tudi korporacije in družbe zastopajo ob predlaganju in zastopanju tožbe med kazenskim postopanjem njih zakoniti zastopniki, odtodno osebe, ki jih zastopajo tudi v civilnih pravnih zadevah.

Zasebni tožilec in zasebni udeleženec kakor tudi njiju zakonita zastopnika smejo voditi svojo stvar po pooblaščenju, kolikor niso dolžni, osebno prisostvovati izvrševanju poedinih dejanj.

Če se zdi sodišču potrebno, sme naložiti zasebnemu tožilcu ali zasebnemu udeležencu, ki je odsoten od kraja sodišča, naj imenuje pooblaščenca, ki stanuje v tem kraju; zahtevati pa sme od obeh, naj najmeta pravnega zastopnika.

§ 56.

V vseh primerih, v katerih započne zasebni udeleženec pregon in stopi na mesto državnega tožilca, se sme državni tožilec v javno korist vedno uveriti, kako teče postopanje, sme čitati spise, sme pa tudi vsak čas sam započeti pregon in zastopanje obtožnice.

III. O b r a m b a.

§ 57.

V postopanju zaradi kaznivih dejanj sme imeti obdolženec vsak čas branilca.

Za obdolženca smejo najeti branilca njegovi zakoniti zastopniki, zakonski drug ali kdorkoli izmed krvnih sorodnikov v navzgornji ali navzdolnji premi vrsti.

§ 58.

Branilci smejo biti advokati, javni notarji, profesorji prava na univerzi kakor tudi osebe, usposobljene za advokate, javne notarje in sodnike, če niso v aktivni državni službi.

Čim si je obdolženec najel branilca, mora to sporočiti sodišču. Prav to velja tudi za njegovega zakonitega zastopnika, zakonskega druga in krvne sorodnike iz § 57.

Branilec sme zastopati obdolženca v primerih, ki jih je določil zakon, ali pa po izrečenem pooblastilu.

§ 59.

Ko preiskovalni sodnik prvič zaslišuje obdolženca kakor tudi ko mu priobči naredbo o priporu, mora obvestiti obdolženca, da mu gre pravica, najeti branilca, če ga hoče.

§ 60.

Pri vseh zločinstvih, za katera je v kazenskem zakonu določena kot največja mera robija ali zatočenje nad pet let, mora imeti obdolženec branilca, čim se je uvedla preiskava ali izročila neposredna obtožnica. To velja tudi takrat, kadar je po zakonu sodišču prepuščen izbor med omenjenima kaznima in drugo kaznijo. Če obdolženec nima branilca, se mu postavi branilec po službeni dolžnosti.

Prav tako se postavi po službeni dolžnosti branilec tudi onemu, ki je obdolžen kakršnegakoli zločinstva, če je maloleten ali če je nem ali gluhi ali če je tako bolan, da se ne more sam braniti.

Če obdolženec po svojih imovinskih razmerah ne more poravnati stroškov obrambe, mu odredi sodišče na zahtevo branilca kot zastopnika ubogih, da obrazloži prijavljena pravna sredstva in da obrazloži prijavljeni ugovor zoper obtožnico kakor tudi da ga brani na glavni razpravi. To ne velja za postopanje pred sreskim sodiščem. Če se odredi branilec ubogih izmed advokatov, se vzame iz seznamka, ki ga določi sodišče sporazumno z odborom advokatske zbornice.

§ 61.

Tudi preden se uvede preiskava, se sme postaviti obdolžencu branilec ali za ves čas ali samo za izvesten del postopanja, če sodišče spozna, da zahteva to posebna potreba.

§ 62.

Za branilca se postavi eden izmed advokatov, ki živi v kraju sodišča, na način, ki se predpiše z uredbo. Prav tako se smejo postaviti za branilce tudi druge osebe, omenjene v § 58., prvem odstavku, in aktivni sodniki, če ni v kraju sodišča dovolj advokatov.

Advokati, javni notarji in sodni uradniki, usposobljeni po § 58., morajo prevzeti obrambo, če jih sodišče odredi za to. Ostali državni uradniki, usposobljeni po § 58., jo smejo prevzeti, če hočejo in če jim dovoli višje oblastvo. Te dovolitve ni treba, če so z obdolžencem v sorodstvu, označenem v § 28., št. 2.

§ 63.

Med poizvedovanjem kakor tudi med preiskavo postavi obdolžencu branilca preiskovalni sodnik. Po izročenih obtožnici postavlja branilce predsednik senata ali sodnik poedinec.

Postavitev branilca po službeni dolžnosti ne velja, če najame ena izmed oseb, omenjenih v § 57., drugem odstavku, potem drugega branilca in ta prevzame obrambo.

§ 64.

Branilec, ki je postavljen po službeni dolžnosti, sme zahtevati samo iz tehtnih razlogov, da se zamenja. O tem odloči sodišče, ki je branilca postavilo.

§ 65.

Več obdolžencev sme imeti skupnega branilca samo, če to ne nasprotuje koristim obrambe.

En obdolženec sme imeti več branilcev.

§ 66.

Branilec ima pravico, pregledati spise o poizvedovanju, preiskavi in vse priloge. Prav tako ima pravico, videti predmete, pribavljene v poizvedovanju in preiskavi, ki služijo za dokaz.

Branilcu se ne dovoli pregled spisov o poizvedovanju in preiskavi ali dela spisov samo, če je to v prid postopanju. Vendar pa se ne sme branilcu nikoli in nikakor prepovedati, da bi pregledal zapisnik o obdolženčevem zaslišanju, izvedensko mnenje in vse druge zapisnike in spise, ki se nanašajo na dejanja, katerim je branilcu dopuščeno prisostvovati.

Po dovršeni preiskavi ali, če te ni bilo, po izročenih obtožnici se ne sme branilcu v nobenem primeru zabraniti pregled vseh spisov.

§ 67.

Obdolženec, ki je v priporu ali preiskovalnem zaporu, ima pravico, občeovati s svojim branilcem pismeno in ustno.

Če je v prid preiskavi, zlasti pa, če je osnovana bojazen, da obdolženec zlorablja občeovanje z branilcem, odredi sodnik, da se izročajo pisma, ki jih piše obdolženec branilcu ali branilec obdolžencu, šele, ko jih je on predhodno prečital. Prav tako sme sodnik tudi odrediti, da sme občeovati obdolženec z branilcem ustno samo v pričo njega.

Po dovršeni preiskavi ali, če je ni bilo, po izročenih obtožnici, ima obdolženec pravico, občeovati s svojim branilcem svobodno in brez čigarkoli nadzora.

§ 68.

Če je treba branilcu kaj vročiti ali priobčiti ali če ga je treba poklicati ali ga o čem obvestiti, pa ima obdolženec več branilcev, se smatra to za izpolnjeno, ako se priobči ta vročitev, izroči poziv ali obvestilo enemu branilcu.

§ 69.

Branilec ne sme biti:

1. oškodovanec, oškodovančev in tožilec zakonski drug in sorodniki iz § 28., št. 2.;
2. kdor je pozvan na razpravo kot prič, razen če je oproščen dolžnosti pričanja ter je izjavil, da ne bo pričal.

V. p o g l a v j e.

Zapisniki in sodne odločbe.

§ 70.

O vsakem sodnem dejanju, ki se započne med kazenskim postopanjem izven glavne razprave, se sestavi zapisnik, in sicer takoj, ko se ta dejanja vrše, če pa to ni mogoče, neposredno po tem.

Poleg sodnika, ki započne dejanje, se mora vselej vzeti tudi zapisnikar, ki piše zapisnik. Če zapisnikar ni državni uslužbenec, ga je treba predhodno zapriseči.

V vsakem zapisniku je treba označiti kraj in čas kakor tudi prisotne osebe.

Vprašanje se vpiše v zapisnik samo toliko, kolikor je treba, da se more razumeti odgovor. Bistvena vsebina odgovora se zapiše v obliki pripovedovanja. Lastne besede osebe, ki se zaslišuje, se vpišejo v zapisnik samo, če je to važno za presojo stvari same ali če je verjetno, da bo treba ta zapisnik prečitati na glavni razpravi.

Sodnik izreka na glas, kaj naj se vpiše v zapisnik, da morejo to slišati prisotne osebe. Oni, ki se zaslišuje, sme svoje odgovore sam narekovati v zapisnik. Če ta oseba zlorablja to pravico, ji jo sme sodnik odtegniti.

§ 71.

Zapisnik se mora zaslišanim ali sicer prisotnim osebam prečitati, če pa žele, se jim mora dati, da ga same prečitajo. Potem se mora označiti v zapisniku, da je bil prečitan ali dan, da so ga prečitale, kakor tudi to, da je odobren. Nato morajo zaslišane osebe zapisnik svojeručno podpisati, če pa so nepismene, jih podpiše zapisnikar in one postavijo obarvani osebni odtisk palca poleg podpisa. Če obeza zapisnik več pol, postavijo zaslišane osebe svoj podpis ali pa jih podpiše zapisnikar na vsako polo. Če zaslišana oseba neče podpisati zapisnika ali postaviti nanj odtiska palca, se vpiše to kakor tudi razlog za to v zapisnik. Na koncu zapisnika ga podpišejo: sodnik, ki je vršil dejanje, zapisnikar in prisotne priče, če jih je kaj bilo.

§ 72.

V zapisniku se ne sme nič važnega izbrisati, dodati ali izpremeniti. Prečrtana mesta morajo ostati čitna.

Vse predrugačbe, vsi popravki in dodatki se vpišejo na koncu zapisnika, toda treba jih je po predpisu § 71. odobriti in podpisati.

Če ima zapisnik več pol, se vse prešijejo in konca motvoza se zapečatita s sodnim pečatom.

§ 73.

Če je treba, ko se započne kakšno preiskovalno dejanje, prisotnosti prič, se pozovejo samo polnoletne in neoporečne osebe, ki pri dejanju samem niso prizadete. Slovesno morajo obljubiti, da bodo točno pazile na vse, kar se bo delalo ali govorilo pred njimi, kakor tudi na to, da se to točno vpiše v zapisnik, in da bodo do glavne razprave molčale o vsem, kar zvedo med vršenjem preiskovalnega dejanja.

Za te priče ni jemati brez nujne potrebe duhovnih oseb, oseb pri aktivni vojski, državnih uradnikov ali drugih javnih uslužbencev kakor tudi ne oseb, ki žive ob dnini.

§ 74.

Sodne odločbe so: sodbe, rešitve in naredbe. Odločbe, zoper katere se more uporabiti kakšno pravno sredstvo ali s katerimi se predlog ali zahtevek zavrača, se morajo pismeno obrazložiti.

Odločbe se ne smejo izrekati na glavni razpravi, preden se zaslišijo stranke, kolikor ne odreja zakon tega drugače.

Pred odločbami, ki se izrekajo izven glavne razprave, mora podati ustno ali pismeno izjavo državni tožilec, kolikor ne odreja zakon tega drugače.

§ 75.

Če ne odreja ta zakon kaj drugega (§ 76.), izreka sodne odločbe en sodnik (§ 8., drugi in tretji odstavek) ali pa sodniški senat (§ 8., tretji in četrti odstavek), ki pretresata kazenske stvari vpričo zapriseženega zapisnikarja.

Senati so sestavljeni:

1.) pri okrožnih sodiščih kot zbornih sodiščih iz treh sodnikov, izmed katerih eden predseduje, če pa gre za glavno razpravo zbog zločinstva, za katero določa kazenski zakon (§ 1., prvi odstavek) smrtno kazen ali kazen dosmrtno kazni na prostosti, iz petih sodnikov, izmed katerih eden predseduje;

2.) pri apelacijskih sodiščih iz treh sodnikov, izmed katerih eden predseduje;

3.) pri kasacijskem sodišču iz petih sodnikov, izmed katerih eden predseduje. Toda o sporu glede pristojnosti po § 27. kakor tudi o zahtevku za zaščito zakona, naperjenem zoper odločbo kakšnega senata kasacijskega sodišča, odloči plenarna seja kasacijskega sodišča, ki je sestavljena iz enajstih sodnikov, izmed katerih eden predseduje; v drugem primeru pa prejšnji sodniki ne smejo biti pri tej seji.

Odločbe sodniških senatov se izrekajo po posvetovanju in glasovanju, pri katerem ne sme biti število sodnikov ne večje ne manjše, nego je predpisano v tem zakonu.

Glasovanje je ustno. Mlajši sodniki glasujejo pred starejšimi. Če ima senat poročevalca, glasuje ta prvi. Predsednik senata glasuje vedno poslednji.

Zakon o ureditvi sodišč določa, kako se sestavljajo sodniški senati.

§ 76.

Razen v primerih, navedenih v §§ 344., 397., 418. in 424., ni potrebna odločba senata za ono reševanje poslovnih predmetov, ki se nanaša samo na to, da se sprejmejo na znanje izvestne objave ali priobčitev, ali ki je namenjeno priobčevanju odločb in upravnih aktov drugim oblastvom, nadalje ne za reševanje prošelj za pravno zaščito, za posredovanje službenega občejanja z inozemskimi oblastvi, za zahtevanje in dajanje dokazov o izvršenih vročitvah spisov ali dopolnjevanja spisov kakor tudi ne za reševanje poslovnih predmetov glede poročil, ki se dajo drugim oblastvom ali se zahtevajo od njih.

V takih primerih predlaga izdelane rešitve sodnik poročevalec v odobritev predsedniku sodišča, odnosno predsedniku senata kasacijskega sodišča, če se predsednik ne strinja, je treba pozvati še enega sodnika in sestaviti tak senat, ki odloči o tem.

§ 77.

Če ne odreja zakon izrečno drugače, je treba za vsako odločbo senata absolutne večine glasov.

Če se porazdele glasovi na več kot dvoje različnih mnenj, tako da nima nobeno izmed njih večine, poskusi predsednik senata doseči absolutno večino tako, da oddeli vprašanja in ponovi glasovanje. Če ostane ta poskus brezuspešen, se prišteva

glasovi, ki so za obdolženca najneugodnejši, onim, ki so zanj manj neugodni, dokler se ne doseže absolutna večina.

Če se pojavi dvom, katero izmed dvoje mnenj je za obdolženca manj neugodno, se glasuje o tem posebe kakor o predhodnem vprašanju.

§ 78.

Najprej je treba glasovati o tem, ali je ali ni sodišče pristojno, ali je treba postopanje dopolniti, kakor tudi o drugih predhodnih vprašanjih. Če odloči večina glasov, da je prestopiti na odločanje o glavni stvari navzlic nastalemu dvomu o predhodnem vprašanju, morajo tudi sodniki, ki so ostali v manjšini, glasovati o glavni stvari.

Pri glasovanju o glavni stvari se vedno oddeli vprašanje, ali je obtoženec kriv dejanja, ki ga je obtožen, od vprašanja, kakšna kazen ali očuvalna odredba naj se uporabi; o prvem vprašanju se glasuje pred drugim vprašanjem.

Če je obtoženec obtožen več kaznivih dejanj, se izreče odločba o krivdi ali nekrivdi glede vsakega poedinega dejanja.

Posvetovanje in glasovanje o kazni se omeji samo na ona dejanja, ki jih je obtoženec spoznan za krivega. Pri tem glasovanju je sodnikom, ki so se izrekli za to, da se obtoženec oprósti obtožbe zaradi dejanja, ki ga je obtožen, na voljo, glasovati ali ne glasovati o kazni na podstavi odločbe, ki se je izrekla o kaznivem dejanju. Če ne glasujejo o kazni, se smatra, da so pristali na ono mnenje ostalih sodnikov glasovalcev, ki je za obtoženca najugodnejše. O uporabi očuvalnih odredb glasujejo vsi sodniki.

VI. poglavje.

Priobčevanje sodnih odločb.

Pregledovanje in prepisovanje spisov.

§ 79.

Sodišče priobčuje svoje odločbe prizadetim osebam, ki so prisotne, z ustno razglasitvijo, odsotnim pa z vročitvijo odločb v vernem prepisu. Na zahtevo prizadete stranke se izda prepis priobčene odločbe, če se je izvršila priobčitev ustno.

Če je priobčiti odločbo pripti osebi, se ji mora prečitati ali vročiti. Če ta oseba ni vešča službenemu jeziku, se ji prevede v njen materin jezik. Tako je postopati tudi pri priobčevanju drugih spisov.

Ustna priobčitev se mora vselej označiti v zapisniku.

§ 80.

Odločbe in drugi spisi se priobčujejo državnemu tožilcu tako, da se mu pošljejo v izvorniku. Državni tožilec mora označiti v izvorniku, da ga je videl in prečital, ter postaviti nanj datum. Če zahteva, se mu dá tudi prepis.

§ 81.

Za postopanje, po katerem se vročajo odločbe in drugi spisi, veljajo ustrezni predpisi zakona o civilnem sodnem postopanju, kolikor ne odreja pričujoči zakon drugače.

§ 82.

Poziv na glavno razpravo na prvi stopnji se vroči obtožencu osebno.

Spisi, pri katerih teče rok za pravno sredstvo ali za ugovor zoper obtožnico od takrat, ko so se vročili obdolžencu, se vročajo osebno obdolžencu ali pa zastopniku, katerega je odredil.

Poziv za vložitev obtožnice in poziv na glavno razpravo na prvi stopnji se vroči osebno zasebnemu tožilcu in zasebnemu udeležencu ali pa njegovemu zastopniku, katerega je odredil. Na isti način se mu vročajo tudi spisi, pri katerih teče rok za pravno sredstvo od vročitve.

Če se poskuša kakšna stranka izogniti osebni vročitvi, najsi je njeno bivališče znano, se izroči odločba, ki bi jo bilo treba vročiti njej, predsedniku (načelniku [županu]) občine, obvestilo o tem pa se prilepi na njeno stanovanje ali na prostore, kjer se bavi s poslom, in na občinski urad.

§ 83.

Če je izvršiti vročitev v drugih primerih, razen v onih, ki so omenjeni v § 82., pa se oni, ki mu je vročiti spis, ne najde v svojem stanovanju, se izroči spis kakšnemu njegovih odraslih domačinov. Če takega domačina ni, se izroči spis predsedniku (načelniku [županu]) občine in obvestilo o tem se položi v stanovanje ali v prostore, kjer se bavi

s poslom, na vidno mesto, ali pa se prilepi na vrata, če so stanovanje ali oni prostori zaprti.

Če ni mogoče zvedeti za stanovanje ali prostore, kjer se bavi s poslom oni, ki naj se mu spis vroči, se prilepi spis na občinski urad in na sodišče, če pa je treba, se razglasi tudi po novinah.

§ 84.

Če je oseba, ki ji je treba kaj vročiti, v drugem sodnem srezu, se zaprosi sresko sodišče onega kraja, kjer je ta oseba, naj izvrši vročitev. Tako je postopati tudi z odločbami okrožnega sodišča, ki jih je treba vročiti v drugem sodnem srezu, ne pa v onem, kjer je sedež okrožnega sodišča.

V teh primerih smejo izročiti prizadete osebe pravna sredstva ali ugovor zoper obtožnico onemu sreskemu sodišču, ki je bilo zaproseno, naj izvrši vročitev; to sodišče pa mora to v štiri in dvajsetih urah poslati pristojnemu sodišču.

§ 85.

Sreski sodnik, preiskovalni sodnik ali predsednik sodišča sme dopustiti v primerih, ki niso v tem zakonu izrečno določeni, pregledovanje ali prepisovanje poedinih spisov vsakomur, ki dokaže, da mu je tega treba zaradi njegovih opravičenih koristi.

Toda obenem se mu prepove, objaviti pregledane ali prepisane spise, kolikor to nasprotuje kazenskemu zakonu ali zakonu o tisku.

VII. poglavje.

Roki.

§ 86.

Stranke podajajo izjave ali pismeno ali ustno. Ustno se poda izjava z zaslišanjem na zapisnik pri sodišču, kolikor ne odreja zakon tega drugače.

Če je združena izjava z rokom, se smatra za podano ob roku, ako se izroči onemu, ki jo je upravičen sprejeti, preden rok izteče. Če se pošlje izjava sodišču priporočeno po pošti, se smatra, da je bila istega dne izročena sodišču samemu.

Pismene izjave se smejo pošiljati sodišču tudi brzojavno. Natančnejše odredbe o tem se predpišejo z uredbo o poslovnem redu.

§ 87.

Roki se računijo na ure, dni in mesece.

Roki na ure se računijo od one ure, od katere teče rok. Ta ura se mora označiti v spisu.

V rok se ne računata ona ura ali oni dan, od katere ali od katerega bi se moral rok začeti.

Če je poslednji dan roka nedelja ali državni praznik ali dan, ko sodišče ne uraduje, izteče rok s pretekom prvega prihodnjega delavnika.

Za en dan se jemlje štiri in dvajset ur, mesec pa se računata po koledarskem času.

§ 88.

Rokov, ki jih je določil ta zakon, sodišča ne smejo podaljševati, razen v primerih, kjer zakon to izrečno dopušča (§ 326.).

VIII. poglavje.

Poizvedbe.

§ 89.

Vsa oblastva kakor tudi njih organi morajo takoj naznaniti državnemu tožilcu v kraju pristojnega sodišča kazniva dejanja, ki jih opazijo sami ali ki se jim naznanijo ali za katera zvedo kako drugače in ki se preganjajo po službeni dolžnosti.

Če je nevarno odlagati, se sme obvestiti o storjenem kaznivem dejanju tudi ono sresko sodišče, v čigar srezu je dotično oblastvo ali njegov organ.

Kakršno je pač naznanilo, morajo skrbeti oblastva in njih organi, da se istočasno ohranijo tudi sledovi kaznivega dejanja, prav tako predmeti, na katerih ali s katerimi se je storilo kaznivo dejanje, in drugi dokazi.

§ 90.

Kdorkoli zve za kaznivo dejanje, ki se preganja po službeni dolžnosti, lahko to naznani pismeno ali ustno. Poleg državnega tožilca morajo sprejeti naznanilo tudi preiskovalni sodnik, sreski sodnik in policijska oblastva, ki ga morajo poslati državnemu tožilcu.

O ustnem naznanilu se vselej sestavi zapisnik.

§ 91.

Državni tožilec mora oceniti vsako naznanilo o kaznivih dejanjih, ki se preganjajo po službeni

dolžnosti. Prav tako mora ukreniti vse, česar je treba, da se ohranijo sledovi, za katere zve pri takih kaznivih dejanjih. Naposled mora ukreniti vse, česar je treba, da se poiščejo in zberejo osnove, s katerimi je moči priti neznanemu storilcu na sled.

Če se ugotovi, da naznanjena oseba ni dovršila sedemnajstega leta, je izročiti naznanilo takoj sodniku za mlajše maloletnike v nadaljnje postopanje, razen v primeru, ki je naveden v § 451., petem odstavku, prvem stavku, in v § 452., tretjem odstavku, drugem stavku.

Če so navedene v brezimnih naznanilih ali v naznanilih, ki prihajajo od neznanih oseb, tudi take okolnosti, zaradi katerih se more smatrati za verjetno, da se je storilo kaznivo dejanje, se poizvedo tudi vse te okolnosti. Pri tem je treba postopati tiho in tako, da se kar najbolj varuje čast in ugled osumljenih oseb.

Če pride do državnega tožilca glas o kaznivem dejanju, ki se preganja po službeni dolžnosti, odredi državni tožilec, da je zaslišati vse one osebe, ki so razširile ta glas, in potem zasleduje s pomočjo policijskega oblastva glas tik do vira, odkoder je potekel, pri čemer se kolikor mogoče uverja o njegovi osnovanosti ali neosnovanosti.

§ 92.

Državni tožilec ima pravico zahtevati, da odrèdi preiskovalni sodnik, sresko sodišče ali policijsko oblastvo poizvedbe zaradi dobave potrebnih dokazov, da se začne kazensko postopanje zoper izvestne osebe ali da se naznanilo zavrne.

V svojem zahtevku mora vobče označiti smer, v kateri naj se vrše poizvedbe, kakor tudi okolnosti, glede katerih hoče, da jih je poizvedeti. Prav tako sme izrečno označiti poedina službena dejanja, glede katerih smatra, da jih je treba izvršiti; sme pa označiti tudi poedina vprašanja, o katerih hoče, da je izvestno osebo zaslišati. Zlasti sme zahtevati poizvedbe o tem, ali so dani pogoji za uporabo očevalnih odredb.

Za izvršitev teh poizvedb imata preiskovalni sodnik in sreski sodnik one pravice in one dolžnosti, ki jih ima preiskovalni sodnik pri preiskavi.

Zasebni tožilec in zasebni udeleženec kot tožilec smeta pokreniti postopanje glede kaznivih dejanj, za katera sta upravičena, in izročiti glede onih, za katera je pristojno okrožno sodišče, svoj zahtevek okrožnemu sodišču s predlogom, naj izvrši preiskovalni sodnik potrebne poizvedbe.

§ 93.

Policijska oblastva morajo tudi, ko se je predložilo naznanilo o storjenem kaznivem dejanju, nadaljevati predhodne poizvedbe in zlasti ukreniti vse, česar je treba, da se sledovi kaznivega dejanja ohranijo in da se storilec ali udeleženec ne skrije ali da ne pobegne, ter o vsem tem takoj obvestiti državnega tožilca in pristojno sresko sodišče. Če bi se bilo bati, da se sledovi kaznivega dejanja uničijo ali izpremene, preden prispejo predlogi ali naredbe državnega tožilca, mora zaprositi policijsko oblastvo pristojno sresko sodišče, naj ukrene potrebna sodna dejanja. Zaradi pojasnila poedinih okolnosti, važnih za kazensko stvar, sme policijsko oblastvo vsakogar pozvati in brez prisege zaslišati. O zaslišanju se sestavi zapisnik.

Nikoli ne sme policijsko oblastvo formalno zaslišati obdolženca, prič in izvedencev, praviloma pa tudi ne ukreniti drugih poizvedovalnih dejanj.

Izjemoma sme ogledati in preiskati policijsko oblastvo stanovanje in osebo (§ 139., tretji in četrti odstavek), kadar je to neodložno potrebno, če ni pri roki sodniške osebe, poklicane za izvrševanje teh poizvedovalnih dejanj. Zapisnike o teh dejanjih pošlje takoj preiskovalnemu sodniku z obrazložitvijo neodložne potrebe in zapisniki se smejo uporabiti za dokazilo samo, če jih je preiskovalni sodnik, ko je preskusil popolnost, odobril ali če je odredil ponovitev ali dopolnitev postopanja.

§ 94.

Preiskovalni sodnik mora poslati takoj državnemu tožilcu vsako naznanilo, ki pride do njega, o storjenem kaznivem dejanju, ki se preganja po službeni dolžnosti. Brez predloga državnega tožilca sme izvršiti preiskovalni sodnik samo ona poizvedovalna dejanja, ki jih ni mogoče odložiti brez nevarnosti za svrhu kazenskega postopanja ali ki so vezana na izvesten zakonit rok. O tem, kar je storil, mora obvestiti državnega tožilca ter počakati na njegov nadaljnji predlog.

§ 95.

Sresko sodišče mora prijaviti po odrejenem obrazcu državnemu tožilcu kazniva dejanja, za katera zve in ki se preganjajo po službeni dolžnosti. Vendar pa mora, ne da bi čakalo na predloge državnega tožilca, takoj začeti poizvedbe in izvršiti vsa dejanja, ki so za to potrebna (§ 92., prvi in tretji odstavek), zlasti pa ugotoviti leta osumljene osebe, če je verjetno, da ni dovršila sedemnajstega leta.

V primerih, kjer bi se utegnili z izvršitvijo poizvedovalnih dejanj uničiti sledovi storjenega kaznivega dejanja ali bi se utegnulo onemogočiti ponovno pretresanje, tako da se ta dejanja ob potrebi ne bi mogla ponoviti, ukrene sresko sodišče taka dejanja samo, če je nevarno odlagati. Drugače opozori sresko sodišče v prijavi, naslovljeni na državnega tožilca, da je tako poizvedovalno dejanje potrebno, in poskrbi, da se sledovi dejanja ohranijo, dokler ne pride preiskovalni sodnik ali njegov zahtevek, da je poizvedovalno dejanje izvršiti.

Zapisnike o poizvedbah pošlje sresko sodišče državnemu tožilcu čimprej, če pa je kdo priprt, najkeseje v osmih dneh; pri tem se računi ta rok od dne pripora. V poslednjem primeru oprsti državni tožilec priprto osebo pregona najdlje v treh dneh, odkar je prejel spise poizvedovanja, ali pa izroči preiskovalnemu sodniku svoj predlog, ki se nanaša na osumljeno osebo in na nadaljnje postopanje.

Če sta predlagala zasebni tožilec in zasebni udeleženec kot tožilec poizvedbe, ju mora preiskovalni sodnik glede na predpis § 180., drugega odstavka, obvestiti o končanih poizvedbah ter ju pozvati, naj vložita v osmih dneh obtožnico, s pripombo, da se bo sicer smatralo, da sta odstopila od pregona.

§ 96.

Če državni tožilec spozna, da poizvedbe niso popolne, zahteva, naj se dopolnijo. Če so poizvedbe popolne, oceni državni tožilec, ali je zadosti razlogov, da se uvede kazensko postopanje zoper izvestno osebo. Če spozna, da so ti razlogi zadostni, poda predlog, da se uvede preiskava, ali pa neposredno obtožnico. V nasprotnem primeru zavrne naznanilo, pri čemer označi na kratko razloge za to; poizvedovalne spise pa pošlje preiskovalnemu sodniku ali sreskemu sodišču, kakor mu je pač kdo poslal poizvedovalne spise, s pripombo, da ni osnove za pregon. V tem primeru mora preiskovalni sodnik ali sresko sodišče ustaviti nadaljnje poizvedovanje ter osumljenca, če je v priporu, takoj izpustiti v prostost. Če je poteklo naznanilo od oškodovanca, ga mora državni tožilec v osmih dneh obvestiti o zavrtni naznanila.

Za ustavitev poizvedovanja, kolikor gre za zasebnega tožilca ali zasebnega udeleženca, velja predpis § 108., drugega odstavka.

IX. poglavje.

Preiskava.

§ 97.

Preden se postavi izvestna oseba pod obtožbo, se uvede zoper njo preiskava, če se preganja zaradi zločinstva, za katero predpisuje zakon smrtno kazen ali kazen dosmrtno robije ali za katero je prepuščen po zakonu sodišču izbor med omenjenima kaznima in drugo kaznijo.

V vseh ostalih primerih se prepušča tožilčevi oceni, ali predlaga, da se uvede preiskava ali ne.

Namen preiskave je, sodno tako razbistriti osnove suma, navedene zoper izvestno osebo, in stanje stvari, da se dá na osnovi tega odločiti, ali naj se kazensko postopanje zoper to osebo ustavi ali pa naj se postavi ta oseba pod obtožbo.

§ 98.

Predlog, da se preiskava uvede, se poda preiskovalnemu sodniku.

Tožilec mora v predlogu točno označiti kaznivo dejanje, zaradi katerega, in osebo, zoper katero predlaga, da se uvede preiskava.

Če državni tožilec predlaga, da se uvede preiskava, vroči preiskovalnemu sodniku tudi naznanilo, dokazila, za katera je zvedel, in spise poizvedovanja, ako se je to vršilo. Če se zdi državnemu tožilcu potrebno, da se zbero podatki za uporabo kakšne izmed očevalnih odredb, poda predlog v tej smeri.

Če ima preiskovalni sodnik razloge, da ne usvoji tožilčevega predloga, po katerem naj se

uvede preiskava, ali če zahteva obdolženec odločno sodišča, mora sodnik to takoj neposredno priobčiti sodišču in zahtevati od njega, naj izda o tem svojo rešitev.

Preiskovalni sodnik se udeležuje posvetovanja, ne pa tudi izrekanja rešitve. O tej seji se mora obvestiti o pravem času državni tožilec, da utegne oddati svoje mnenje pismeno ali ustno.

Zoper rešitev sodišča, da preiskave ni uvesti, ni pritožbe.

§ 99.

Preiskavo vodi praviloma preiskovalni sodnik osebno in neposredno. Vendar pa sme zaprositi tudi sreska sodišča, naj izvrše poedina preiskovalna dejanja, če jih je treba započeti v drugem srezu, ne pa v onem, kjer je sedež okrožnega sodišča.

Sreska sodišča morajo takoj ugoditi njegovi prošnji. Če se pojavi pri tem potreba, da se izvrši poleg preiskovalnega dejanja, za katero je sresko sodišče zaproseno, še drugo preiskovalno dejanje, ki je z onim v zvezi ali izvira iz njega, mora sresko sodišče nemudoma izvršiti tudi ta dejanja. Če za izvršitev tega dejanja ni pristojno, pošlje prošnjo takoj onemu oblastvu, ki je za izvršitev tega dejanja pristojno, o tem pa obvesti tudi preiskovalnega sodnika. Pri izvrševanju tega dejanja veljajo tudi za sreska sodišča predpisi, ki veljajo za preiskovalnega sodnika. Preiskovalni sodnik sme zaprositi tudi policijska oblastva in njih organe, naj ukrenejo, česar je treba, da se pospeši ali zavaruje preiskava. Ta se morajo taki prošnji takoj odzvati.

§ 100.

Če je preiskava uvedena, mora izvrševati preiskovalni sodnik po službeni dolžnosti, ne da bi čakal na nadaljnje tožilčeve predloge, vsa ona preiskovalna dejanja, ki se mu zde potrebna, da se ugotove dejanje, storilec in udeleženec in da se zberejo in zavarujejo dokazi, in sicer tako oni, ki govore zoper obdolženca, kakor tudi oni, ki služijo v njegovo obrambo, in da se ugotove pogoji za uporabo kakšne očevalne odredbe.

§ 101.

Tožilec sme podajati v vsem času preiskave preiskovalnemu sodniku predloge, naj se izvrše poedina preiskovalna dejanja. Če ima preiskovalni sodnik razloge, da ne usvoji predloga, mora zahtevati o tem rešitev sodišča.

Državni tožilec ne sme sam izvrševati preiskovalnih dejanj, sicer so brez veljave.

§ 102.

Državni tožilec sme vedno zahtevati, da mu je poslati spise preiskave. Tožilec sme vedno pregledovati spise preiskave.

Obdolženec se obvešča o poteku in uspehu preiskave takrat, ko se zaslišuje.

§ 103.

Tožilec in branilec praviloma ne smeta biti prisotna, ko se zaslišujejo obdolženec in prič.

Tožilec, obdolženec kakor tudi njegov branilec smejo biti prisotni, ko se zaslišujejo prič, če je verjetno, da prič ne bodo mogle priti na glavno razpravo. Stranke in njih zastopniki smejo podajati v tem primeru predloge, smejo pa pričam tudi postavljati vprašanja.

Tožilec, branilec in obdolženec, če ni v preiskovalnem zaporu, smejo prisostvovati sodnemu ogledu, preiskavi stanovanja, zaplembi stvari, iskanju in zaplembi pisem in drugih papirjev kakor tudi zasliševanju izvedencev, smejo pa tudi postavljati izvedencem vprašanja. Preiskovalni sodnik mora v ta namen obvestiti tožilca, obdolženca in njegovega branilca o času in kraju za izvršitev teh dejanj, razen če je nevarno odlagati.

§ 104.

Če je pustilo kaznivo dejanje za seboj sledove, jih mora preiskovalni sodnik takoj preiskati in ugotoviti z ogledom ali na drug primeren način.

Predmeti, na katerih ali s katerimi se je storilo kaznivo dejanje in ki jih je obdolženec pustil za seboj na mestu storjenega dejanja, kot predmeti, ki jih je treba obdolžencu ali prič pokazati, da jih spoznata, ali ki bi mogli služiti kako drugače za dokaz, in predmeti, ki se morajo po kazenskem zakonu odvzeti, se zavijejo v poseben oмот, zapečaten s sodnim pečatom, ali pa se obeleži vsak izmed njih s posebnim sodnim znakom.

§ 105.

Ko preiskovalni sodnik zaslišuje oškodovanca, ga pozove, naj označi škodo, povzročeno s kaznivim dejanjem. Če oškodovanec ne zna ali ne more zanesljivo označiti škode ali če očitno precenjuje svojo škodo, se ugotovi njena velikost ali s pričami ali z izvedenci, in to zlasti takrat, kadar je zavisna od količine škode pravna ocena dejanja ali mera kazni ali prisoditev odškodnine.

§ 106.

Če prispejo med preiskavo zanjo važna pisma, zapisniki ali vloge v tujem jeziku, odredi preiskovalni sodnik zapriseženemu tolmaču, naj jih prevede, potem pa jih pridoda s prevodom vred spisom preiskave.

§ 107.

Če se kdo v času, ko se vrši kakšno dejanje v preiskavi, tudi po opominu preiskovalnega sodnika nevljudno vede ali moti red, ga sme kaznovati preiskovalni sodnik z denarno kaznijo do tisoč dinarjev ali z zaporom do desetih dni, izvzemši državnega tožilca (§ 232.).

Če je treba, sme sodnik onega, ki moti red, tudi odstraniti s kraja, kjer se vrši preiskovalno dejanje. Zoper obdolženca, ki je v preiskovalnem zaporu, sme izreči preiskovalni sodnik zbog nedostojnega vedenja ali motenja reda disciplinsko kazen (§ 127.).

Zastopnike strank, izvedence in prisotne sodne priče sme kaznovati preiskovalni sodnik zaradi takega vedenja samo v denarju do tisoč dinarjev.

Vsako tako naredbo mora preiskovalni sodnik po službeni dolžnosti takoj priobčiti sodišču, ki izrečeno kazen odobri, razveljavi ali omili. Do rešitve sodišča se ustavi izvršitev naredbe preiskovalnega sodnika. Zoper to rešitev sodišča ni nadaljnjega pravnega sredstva.

§ 108.

Preiskovalni sodnik ustavi z rešitvijo preiskavo tudi pred njeno dovršitvijo, čim tožilec umakne svoj zahtevek za pregon ali če izreče tožilec po končani preiskavi, da ni osnove za nadaljnji pregon.

Izven tega primera, zlasti če započne pregon namesto državnega tožilca zasebni udeleženec ali zasebni tožilec, a preiskovalni sodnik ne sprejme njegovega predloga za nadaljevanje postopanja, ampak zahteva odločbo sodišča, se sme ustaviti preiskava samo z rešitvijo sodišča.

O ustavljeni preiskavi se obvestijo tožilec, zasebni udeleženec in oškodovanec, ki ni že prej izrečno izjavil, da se ne pridružuje kazenskemu postopanju, in obdolženec. Če je ta v preiskovalnem zaporu, se takoj izpusti v prostost.

Obdolžencu se izda na njegov zahtevek potrdilo o tem, da ni zoper njega nič takega, zaradi česar bi se moral nadalje sodno preganjati. Če se oškodovanec ni pridružil postopanju, se mu izda na njegov zahtevek potrdilo o tem, da je preiskava ustavljena.

Zoper rešitev sodišča, s katero se preiskava ustavlja, smejo vložiti državni tožilec, zasebni tožilec in zasebni udeleženec kot tožilec pritožbo na apelacijsko sodišče.

§ 109.

Preiskava se konča, če spozna preiskovalni sodnik vse ono, kar se je storilo med preiskavo, za zadostno, da se sme odrediti glavna razprava ali ustavitev postopanja.

Po končani preiskavi vroči preiskovalni sodnik spise preiskave državnemu tožilcu. Ta mora podati v osmih dneh po prejemu spisov predlog, naj se preiskava dopolni, če se mu zdi, da stvar ni zrela za odločitev, ali pa vložiti obtožnico, kolikor ne bi spoznal, da ni osnove za nadaljnji pregon (§ 108., prvi odstavek).

Preiskovalni sodnik mora obvestiti zasebnega tožilca in zasebnega udeleženca kot tožilca o končani preiskavi, ga pozvati, naj vloži v štirinajstih dneh obtožnico, ter ga opozoriti, da se bo smatralo, če se ne bi držal tega roka, da je odstopil od pregona in da se bo preiskava zbog tega ustavila. Tako zasebni tožilec kakor tudi zasebni udeleženec kot tožilec sme podati v istem roku predlog, naj se preiskava dopolni.

Če ima preiskovalni sodnik razloge, da ne pristane na tožilčev predlog, po katerem naj bi se preiskava dopolnila, zahteva o tem rešitev sodišča. Sodišče sme odločiti, da se ta predlog zavrne ali odobri. Če se ta predlog zavrne, teče novi rok

za vložitev obtožnice od osmega, odnosno štirinajstega dne izza dne, ko se je ta rešitev sodišča priobčila tožilcu. Tudi v tem primeru velja za zasebnega tožilca in zasebnega udeleženca kot tožilca tretji odstavek tega paragrafa.

§ 110.

Če se ustavi preiskava zbog nevrtačljivosti, odredi sodišče ustno razpravo zaradi poizvedb o tem, ali je dopustno, uporabiti očitne odredbe po kazenskem zakonu.

Na razpravo pozove sodišče obdolženca, njegovega branilca in zakonitega zastopnika, če pa tega ni, njegovega zakonskega druga in roditelja; ako se ugotovi, da je obdolženec nevaren za javno varnost, odredi, ko je zaslišalo te in državnega tožilca, njega oddajo v zavod za čuvanje ali zdravljenje, če ne bi zadoščala postavitve pod zaščitni nadzor.

Zoper to rešitev imajo državni tožilec, obdolženec in njegov zakoniti zastopnik, odnosno zakonski drug, in roditelj pravico pritožbe na apelacijsko sodišče.

X. poglavje.

Poziv, privod, pripor in preiskovalni zapor obdolženčev.

I. Poziv in privod.

§ 111.

Kjer ne odreja zakon drugače, se pozove obdolženec najprej samo na zaslišanje.

Poziv se izvrši z vročitvijo zaprtega pismenega poziva. Ta obseza: ime sodnega oblastva, ki pozivlje, in pozvančevno ime, predmet zaslišanja, kraj, dan in uro, kamor in kdaj mora priti, opozoritev na to, da se bo, če izostane, privedel, in naposled službeni pečat in podpis uslužbenca onega oblastva, ki pozivlje.

§ 112.

Naredba, da je obdolženca privedi, se izda:

1. če obstoji kakšna izmed zakonitih osnov za pripor (§ 113.);
2. če redno pozvani obdolženec ni prišel, svojega izostanka pa ni opravičil z zadostnimi razlogi.

Naredba za privod se izda pismeno in vanjo se postavijo: ime obdolženca, ki ga je privedi, kaznivo dejanje in vzrok, zakaj se odreja privod, kakor tudi pečat in podpis oblastva, ki odreja privod.

Oni organ, ki vroči naredbo za privod, mora privedi obdolženca, če zahteva to potreba, tudi siloma.

Zoper osebo aktivne vojske ali orožništva se ne sme izdati naredba za privod, ampak zaprositi je treba pristojno oblastvo, naj privede to osebo.

II. Pripor in preiskovalni zapor.

§ 113.

Preiskovalni sodnik mora vselej pripreti onega, ki so zoper njega podane osnove suma zbog zločinstva, za katero predpisuje zakon smrtno kazen ali kazen dosmrtnne robitve ali za katero je prepuščen sodišču po zakonu izbor med omenjenima kaznima in drugo kaznijo.

Ako gre za drugo kaznivo dejanje, sme odrediti preiskovalni sodnik, da je osumljenca pripreti:

1. če je bil zaloten pri samem dejanju;
2. če se skriva ali se je pripravljaj na pobeg, če je vlačugar ali vobče neznan, če nima potrebnih listin ali če so drugi tehtni razlogi za sum, da bo pobegnul;
3. če se je po pravici bati, da bo preiskavo onemogočil ali otežkočil, bodisi s tem, da si prizadeva vplivati na priče, izvedence in soudeležence, bodisi s tem, da si prizadeva, uničiti sledove kaznivega dejanja;
4. če opravičujejo posebne okolnosti bojazen, da bo osumljenec ponovil kaznivo dejanje ali izvršil poskušeno ali storil dejanje, s katerim preti.

§ 114.

Primeri zalotitve pri dejanju so:

1. če kdo storilca ali soudeleženca zaloti pri samem izvrševanju kaznivega dejanja;
2. če je kdo kot samovidec takoj po storjenem kaznivem dejanju prijel storilca ali soudeleženca;
3. če se kdo takoj po storjenem dejanju zaloti z orožjem ali s predmeti, ki izvirajo iz kaznivega dejanja ali vsaj kažejo na njegovo udeležbo pri tem dejanju.

Kdor se zaloti pri dejanju, tega sme vsakdo prijeti. Prijetega mora takoj izročiti preiskovalnemu sodniku, sreskemu sodišču ali prvemu policijskemu oblastvu, ki ga najde; če pa tega ne more storiti, mora to takoj naznaniti enemu izmed omenjenih oblastev.

§ 115.

V vseh primerih § 113. izda preiskovalni sodnik o priporu pismeno naredbo (rešitev). V naredbi se označijo: osumljenec, kaznivo dejanje, zakonita osnova za pripor in podpis preiskovalnega sodnika, ki je odredil pripor. Naredba o priporu se mora priobčiti osumljencu, ki se pripira, ob uri pripiranja ali pa, če to ni mogoče, najdlje v štiri in dvajsetih urah od ure, ko je bil priprt.

Če je treba pripreti osebo, ki je v državni, samoupravni ali drugi javni službi, se obvesti o tem njen neposrednji starejšina takoj, če pa je mogoče, tudi preden se ta oseba pripre. Če se pripor ukine, ga je obvestiti takoj tudi o tem.

§ 116.

Če je nevarno odlagati, tako da ni mogoče zahtevati prej od pristojnega sodnika sodne naredbe o priporu, sme odrediti tudi nepristojen sodnik ali policijsko oblastvo, držeč se predpisov § 115., da je pripreti onega, ki je sumen, da je storil kaznivo dejanje, v vseh primerih, navedenih v § 113., in sicer zato, da se priprta oseba privede k preiskovalnemu sodniku.

Sodnik ali policijsko oblastvo mora takoj, najkasneje pa v štiri in dvajsetih urah, zaslišati onega, ki je priprt. Po zaslišanju ga mora takoj izpustiti v prostost, če ni zakonite osnove, da bi se obdržal še nadalje v priporu. Drugače pa ga privede najdlje v štiri in dvajsetih urah k preiskovalnemu sodniku.

§ 117.

Sreski sodnik, ki je pristojen za poizvedbe, sme odrediti, držeč se predpisov § 115., za priprtega osumljenca, da mora ostati v priporu, če ostane tudi po zaslišanju sumen, da je storil kaznivo dejanje, ki ga je obdolžen, in če velja kakšna izmed osnov iz § 113.

Ta naredba z razlogi vred se mora priobčiti osumljencu ustno takoj po zaslišanju. Vpiše se v zapisnik. Če osumljenec zahteva, da ga je privedi k preiskovalnemu sodniku, ga mora sreski sodnik izročiti preiskovalnemu sodniku najdlje v osem in štiridesetih urah. Če ne zahteva, da ga je privedi k preiskovalnemu sodniku, ima zoper naredbo o priporu pravico pritožbe na pristojno okrožno sodišče v treh dneh. Če se v tem roku ne pritoži, mora poslati sreski sodnik naredbo o priporu okrožnemu sodišču v štiri in dvajsetih urah. Okrožno sodišče postopa nadalje po § 119., petem odstavku, tretjem in četrtem stavku.

§ 118.

Preiskovalni sodnik mora zaslišati vsakogar, ki je priprt in priveden k sodišču ali ki je bil priveden po njegovem nalogu, v štiri in dvajsetih urah. Če to ni mogoče, se sme podaljšati ta rok za zaslišanje iz tehtnih vzrokov, ki jih je treba zapisati v zapisnik o zaslišanju, največ za tri dni od ure, ko je bila priprta oseba privedena k sodišču.

Preiskovalni sodnik mora odločiti takoj, čim je osumljenca zaslišal, ali naj ga izpusti v prostost ali pa naj odredi zoper njega preiskovalni zapor.

§ 119.

Preiskovalni zapor se odredi zoper obdolženca, zoper katerega ostane tudi po zaslišanju osnovan sum, da je storil kaznivo dejanje, in zoper katerega velja kakšna izmed osnov, navedenih v § 113., št. 2., 3. in 4., ko se uvede na predlog državnega tožilca preiskava.

Zoper obdolženca se odredi vselej preiskovalni zapor zbog zločinstva, za katero predpisuje zakon smrtno kazen ali kazen dosmrtnne robitve ali za katero je prepuščen po zakonu sodišču izbor med omenjenima kaznima in drugo kaznijo.

O preiskovalnem zaporu izda preiskovalni sodnik pismeno naredbo, ki obseza natančnejše označbe o obdolženčevi osebi, kaznivo dejanje in zakonito osnovo za njegovo naredbo.

To naredbo mora preiskovalni sodnik ustno priobčiti obdolžencu z razlogi vred. To se postavi v zapisnik. Če obdolženec zahteva, se mu izroči ta naredba z razlogi vred tudi pismeno v štiri in dvajsetih urah.

Zoper naredbo, s katero se odreja ali ukinja pripor ali preiskovalni zapor, se sme vložiti v treh

dneh pritožba na okrožno sodišče. Če v tem roku ne bi bilo pritožbe zoper naredbo, s katero se odreja pripor ali preiskovalni zapor, predloži preiskovalni sodnik naredbo sodišču v štiri in dvajsetih urah. Sodišče mora izdati svojo odločbo v dveh dneh od dne, ko je prejelo pritožbo ali naredbo. Zoper rešitev sodišča ni pritožbe.

§ 120.

Civilna pristojna oblastva smejo vojaške osebe, ki so v mirnem času v aktivni službi ali so začasno pozvane na vaje, pripraviti ali odrediti zoper nje preiskovalni zapor v času, za katerega so pozvane, samo zbog zločinstva, ki so ga storile, preden so vstopile v vojsko, ali če nastane kakšen izmed primerov, omenjenih v § 113., št. 3. Če se je napovedala ali je nastala vojna, se smejo pripraviti ali dejati v preiskovalni zapor omenjene osebe, ako so pozvane v službo, samo zbog zločinstva, za katero je določena po zakonu smrtna kazen ali kot največja mera robija ali zatočenje preko petih let.

Če je storila priprta oseba kaznivo dejanje, za katero je pristojno vojaško sodišče, jo je izročiti takoj, najdlje pa v osem in štiridesetih urah, najbližjemu vojaškemu oblastvu.

Če je storila vojaška oseba v mirnem času kaznivo dejanje v družbi s civilno osebo, se uporabijo tudi zoper njo predpisi tega zakona o priporu in preiskovalnem zaporu.

§ 121.

Pri vsaki pobuni, vsakem tepežu ali pri drugem kaznivem dejanju, ki se ga udeleži mnogo oseb, se smejo, če se storilci ne morejo takoj najti, pripraviti vsi, ki so bili v neposredni bližini in so sumni, da so bili udeleženi. Toda preiskovalni sodnik jih mora zaslišati najdlje v treh dneh; še nadalje se pridrže samo oni, zoper katere se sme odrediti po zakonu preiskovalni zapor, vsi ostali pa se morajo takoj oprostiti.

§ 122.

Če odide preiskovalni sodnik na mesto storjenega zločinstva, da preišče dejanje samo, sme zapovedati vsakomur, ako se mu zdi to potrebno, da ne sme en dan ali dva dni nikamor oditi z onega mesta. Kdor se ne pokori taki zapovedi, tega sme preiskovalni sodnik pripraviti, da ga zasliši, sme ga pa tudi, kakršne so pač okolnosti, kaznovati v denarju do tisoč dinarjev.

III. Postopanje z osebami, ki so v preiskovalnem zaporu.

§ 123.

Pripor in preiskovalni zapor se izvršujeta tako, da se kolikor mogoče varuje obdolženčeva osebnost in čast.

Oni, ki so v priporu, in oni, ki so v preiskovalnem zaporu, se dajo, kolikor je mogoče, vsak zase v poseben predel. Če se to ne dá izvesti, je treba paziti na to, da ne pridejo v isti predel osebe raznega spola, udeleženci istega kaznivega dejanja, nepokvarjeni ali mladi zločinci s pokvarjenimi in odraslimi. Pri tem razdeljevanju je treba tudi gledati na stopnjo njih izobraženosti in na vrsto kaznivega dejanja, ki so ga obdolženi, nadalje na to, da niso oni, ki so v priporu, in oni, ki so v preiskovalnem zaporu, skupaj z že obsojenimi osebami.

Onega, ki je v priporu, in onega, ki je v preiskovalnem zaporu, zadevajo samo one omejitve, ki so potrebne, da ne more pobegniti, da se preprečijo dogovori, ki bi bili za preiskavo škodljivi, in da se vzdrži v zaporu predpisani red.

§ 124.

Oni, ki je v priporu, ali oni, ki je v preiskovalnem zaporu, sme nabavljati ob svojih stroških udobnosti, ki se ujema z njegovim položajem in njegovim imovinskim stanjem, kolikor ne nasprotujejo smotru preiskovalnega zapora in ne motijo hišnega reda. Zlasti ima pravico, se ob svojih stroških hraniti, nositi svojo obleko in rabiti svojo posteljo. Prav tako sme opravljati tudi posel, ki se ujema z njegovim poklicem, sme se pa tudi baviti s svojim rednim poslom, če to ne nasprotuje smotru pripora ali hišnemu redu.

§ 125.

Če zahteva oni, ki je v priporu, ali oni, ki je v preiskovalnem zaporu, da pridi k njemu zdravnik ali duhovnik njegove vere, ki ga izbere sam, ali

če bi ga želeli posetiti sorodniki ali osebe, ki so z njim v poslovnih razmerjih ali s katerimi se želi posvetovati, se mu to dovoli ob pogojih, ki jih predpisuje hišni red. Taki poseti so dopustni samo vpricho sodne osebe, preiskovalni sodnik pa jih sme tudi povsem prepovedati, če bi se bilo po okolnostih bati, da utegne nastati iz njih škoda za preiskavo.

§ 126.

Oni, ki je v priporu, ali oni, ki je v preiskovalnem zaporu, sme z vednostjo preiskovalnega sodnika sprejemati ali drugim pošiljati telegrame, pisma in druge pošiljke. Če se je bati, da utegne imeti korespondenca škodljive posledice za preiskavo, jo je dopustno odposlati ali izročiti onemu, ki je v priporu, šele, ko jo je preiskovalni sodnik prečital in spoznal, da se tega ni bati.

Nikoli se ne sme prepovedati pošiljanje prošnje ali pravnega sredstva na višja oblastva.

§ 127.

Onega, ki je v priporu, ali onega, ki je v preiskovalnem zaporu, sme preiskovalni ali nadzorni sodnik ali predsednik začasno, vendar pa nikoli dlje, nego zahteva največja potreba, okovati samo, če se s silo upira, če druge draži in ščuva, če je nevaren za varnost drugih, če je poskušal pobegniti ali se je pripravil na beg, kakor tudi če je sumen, da pobegne.

Druge disciplinske prestopke kaznuje preiskovalni ali nadzorni sodnik ali predsednik sodišča z disciplinsko kaznijo, kakršno je pač kaznivo dejanje. Disciplinske kazni so: omejitev hrane, trdo ležišče in samotni zapor kakor tudi odtegnitev udobnosti.

§ 128.

Sreski sodnik, predsednik okrožnega sodišča ali sodnik, ki ga ta odredi za nadzor, morajo vsaj enkrat na teden nenadoma posetiti pripor, odnosno preiskovalni zapor, ki je v njih območju, se uveriti, kako se oni, ki so v priporu ali zaporu, hranijo, ter jih vprašati v nadzornikovi odsotnosti, kako se oskrbujejo in kakšno je postopanje z njimi. Če opazijo pri tem nepravilnosti, izdado potrebne naredbe, da se nepravilnosti več ne ponove.

IV. Prestanek pripora in preiskovalnega zapora. Jamstvo.

§ 129.

Vsem oblastvom, ki sodelujejo pri kazenskem postopanju, je dolžnost, gledati na to, da trajata pripor in preiskovalni zapor kolikor mogoče kratek čas.

Pripor in preiskovalni zapor se ukineta, čim prestanejo osnove, na katerih sta bila odrejena.

Preiskovalni zapor, ki je bil odrejen samo zbog osnovane bojazni, da bi se preiskava onemogočila ali otežkočila (§ 113., št. 3.), sme trajati, dokler se ne zaslišijo dotične priče, izvedenci ali udeleženci, odnosno dokler se ne zavarujejo sledovi kaznivega dejanja; vendar pa ne sme trajati v nobenem teh dveh primerov dlje nego dva meseca. V izjemnih primerih in iz jako tehtnih vzrokov sme apelacijsko sodišče na predlog državnega tožilca ali preiskovalnega sodnika podaljšati ta zapor najdlje še za mesec dni. Ko ta rok preteče, preiskovalni zapor prestane.

Če se je odredil preiskovalni zapor na drugi osnovi in traja dlje časa, se mora preiskovalni sodnik vsaka dva meseca prepričati, ali še veljajo razlogi za preiskovalni zapor.

§ 130.

Dokler traja preiskava, sme ukiniti preiskovalni sodnik preiskovalni zapor samo s pristankom državnega tožilca. Če pa gre za prestanek preiskovalnega zapora zbog preteklega roka, ki je odrejen v tretjem odstavku § 129., ali zbog danega jamstva, tega pristanka ni treba.

Če se preiskovalni sodnik in državni tožilec v tem ne strinjata, se mora preiskovalni sodnik takoj neposredno obrniti na sodišče in zahtevati od njega rešitev o tem.

Če pripor ali preiskovalni zapor prestane, dokler še traja kazensko postopanje, sme zahtevati preiskovalni sodnik od obdolženca obljubo, da do konca kazenskega postopanja ne bo odšel iz svojega bivališča, da se ne bo skrival in da ne bo onemogočeval preiskave. Če obdolženec ne drži te obljube, ga je dejati v preiskovalni zapor.

§ 131.

Če bi se moral obdolženec dejati ali je že dejan v pripor ali v preiskovalni zapor zbog bojazni ali

suma, da pobegne (§ 113., št. 2.), se sme pustiti v prostost ali se izpustiti v prostost, ako dá sam ali namesto njega kdo drugi jamstvo poleg obljube, omenjene v tretjem odstavku § 130.

Jamstvo se dá v gotovem denarju ali v takih vrednostnih papirjih, ki jih sprejema državna blagajna za jamčevino. Za jamstvo utegne služiti hipoteka na nepremičnine bodisi obdolženčeve, bodisi koga drugega; utegnejo pa služiti zanje tudi prikladni poroki, ki se obenem zavežejo kot plačniki po odredbah občnega državlanskega zakona.

Jamstvo se glasi vedno na izvesten denarni znesek, ki ga odredi sodišče glede na posledice kaznivega dejanja, na obdolženčeve osebne razmere kakor tudi na imovino onega, ki dá jamstvo.

§ 132.

Vrednost, odrejeno za jamstvo, proglašajo sodišče za zapadlo, če obdolženec pobegne.

Obdolžencu, ki je pobegnil, a ni postavil zastopnika, postavi sodišče zastopnika, ki se mu vroči rešitev, s katero se proglašajo jamstvo za zapadlo.

Čim dobi ta rešitev pravno moč, se izvrši kakor vsaka druga sodba. Iz zapadle vsote je poplačati v prvi vrsti povračilo škode, provzročene s kaznivim dejanjem, in stroške kazenskega postopanja, ostanek pa pride v fond (§ 7.).

§ 133.

Kdor je puščen v prostosti, se dene v preiskovalni zapor, najsi je dal jamstvo, če se pripravljata na beg, če na pravičen poziv sodišča ne pride, izostanka pa ne opraviči, ali če se pojavi zoper njega, ko je bil puščen v prostosti, kakšen izmed zakonitih vzrokov, iz katerih mora biti dejan v preiskovalni zapor. Čim se obdolženec v teh primerih zapre, postane jamstvo prosto in položena vsota denarja se vrne onemu, ki jo je dal, hipoteka pa se izbršuje. Prav to se zgodi tudi, če se dovrši kazensko postopanje pravnomočno z ustavitvijo postopanja ali s sodbo. Če pa se izreče s sodbo kazen na prostosti, postane jamstvo prosto šele z dnem, ko obdolženec kazen nastopi.

§ 134.

Obdolženec in državni tožilec se smeta pritožiti zoper rešitev sodišča o jamstvu na apelacijsko sodišče.

Pritožba državnega tožilca zoper rešitev sodišča, s katero se ukinja preiskovalni zapor z jamstvom ali brez jamstva, ustavi njeno izvršitev samo, če je vložil pritožbo takoj ob priobčitvi rešitve.

XI. poglavje.

Preiskava stanovanja in oseb. Zaplenba.

§ 135.

Preiskava stanovanja in drugih prostorov, ki spadajo k obdolženčevemu stanovanju, kakor tudi premičnih stvari, ki so v teh prostorih, se sme ukreniti samo, če je verjetno, da bo moči obdolženca s preiskavo prijeti ali da se najdejo tamkaj predmeti, ki utegnejo biti važni za preiskavo.

§ 136.

Preiskava stanovanja in ostalih prostorov drugih oseb se sme ukreniti samo, če je zadosti osnov, da biva tam storilec ali soudeležene kaznivega dejanja ali da so tam predmeti, ki utegnejo biti važni za preiskavo, ali da se tam razkrijejo sledovi kakšnega kaznivega dejanja.

Tudi brez te omejitve se sme vselej ukreniti preiskava v onih prostorih, kjer se je storilo kakšno zločinstvo in v katere se je obdolženec zbog pregona skrtil ali je bil tam prijet, kakor tudi v javnih prostorih, zlasti v gostilnah.

§ 137.

Pri onem, glede katerega je verjetno, da ima predmete, važne za preiskavo, ali ki je sumen kakšnega zločinstva ali ki je oblastvu znan po slabem vedenju, je dopustno preiskati osebo in obleko zaradi tega, da se najdejo predmeti, ki so važni za preiskavo.

§ 138.

Pred preiskavo se redno zasliši oseba, pri kateri ali na kateri je izvršiti preiskavo, ter se pozove, naj prostovoljno izda osebe ali predmete, ki se iščejo. Šele, če se z zaslišanjem ne dobi ono, kar se išče, in se tudi ne odpravijo osnove suma, ki so dale povod, da se je odredila preiskava, se preiskava izvrši. Tudi brez predhodnega zaslišanja se sme izvršiti preiskava pri osebah, ki

so na slabem glasu, kakor tudi če je nevarno odlagati in če naj se izvrši preiskava v javnih prostorih.

§ 139.

Preiskavo odredi praviloma preiskovalni sodnik s pismeno obrazloženo naredbo, ki se vroči pred preiskavo onemu, čigar stanovanje naj se preišče.

Preiskavo vrši preiskovalni sodnik sam ali sodni uradnik ali organ javne varnosti, ki ga on odredi. Odrejeni uradnik ali organ mora imeti pismen nalog, ki ga pokaže onemu, pri katerem se vrši preiskava.

Če je nevarno odlagati, sme odrediti in izvršiti preiskavo sreski sodnik kakor tudi policijsko oblastvo. Tudi državni tožilec sme odrediti v nujnih primerih policijskemu oblastvu, naj izvrši preiskavo.

Policijsko oblastvo sme tudi samo po svoji oblasti izvršiti preiskavo v primeru drugega odstavka § 136. ali med vojno ali če je to potrebno, da se prime pobegli obsojenec ali če kdo kliče na pomoč ali če lastnik hiše ali drugih prostorov to želi ali če obstoji naredba, da je koga privedi ali pripreti, ali če se ugotovi, da ima kdo take predmete, iz katerih se dá sklepati, da je soudeleženec storjenega kaznivega dejanja.

V teh primerih se vroči osebi, katere stanovanje se preiskuje, obrazloženo potrdilo o izidu izvršene preiskave takoj po končani preiskavi.

Zoper naredbo za izvršitev preiskave se sme pritožiti prizadeta oseba na sodišče. S pritožbo se ne ustavi izvršitev preiskave.

Če naj se izvrši preiskava v vojaški zgradbi, se je treba obrniti za to s prošnjo na pristojno vojaško oblastvo, ki odredi na zahtevo pristojnega civilnega oblastva vojaško osebo, da prisostvuje preiskavi.

§ 140.

Preiskava stanovanja se vrši podnevi. Če se je začela preiskava podnevi, se nadaljuje in se ne prekine samo zato, ker je nastopila noč. V primerih četrtega odstavka § 139. se sme izvršiti preiskava tudi ponoči. Če vrše preiskavo policijski organi, mora prisostvovati temu dejanju predstavnik občine ali dva prizvana državljana, razen če je bila pozvana pomoč.

§ 141.

Lastnik stanovanja se pozove, naj prisostvuje preiskavi. Če je odsoten, se pozove njegov pooblaščenec, če pa tega ni, eden izmed odraslih domačinov ali sosed. Razen teh prisostvujeta vsaki preiskavi praviloma tudi dve priči (§ 140.).

Stanovanje in sobo je treba preiskovati kar najdostojneje, ne da bi se motil hišni mir in ne da bi se kakorkoli zbudila pozornost ljudi. Po možnosti je treba vpoštevati tudi dobri glas dotične osebe in verske običaje, nadalje zasebne tajnosti, ki se ne nanašajo na preiskavo.

Če je treba preiskati žensko osebo, se vzamejo za priče samo ženske osebe.

Vrata pri stanovanju, sobi, omari ali drugih zaprtih prostorih se odpro siloma samo, če lastnik ali njegov pooblaščenec ne dopusti odpiranja ali če je odsoten.

O vsaki preiskavi stanovanja ali osebe se sestavi zapisnik, ki ga podpišejo vse prisotne osebe. Če se pri preiskavi odvzamejo izvestni predmeti, se dotični osebi takoj izroči podpisani seznam teh predmetov. Če pa se ni našlo nič sumnega, se ji izda takoj potrdilo o tem.

§ 142.

Če so se našli ob preiskavi stanovanja ali osebe predmeti, ki niso v zvezi s kaznivim dejanjem, zbog katerega je bila preiskava odrejena, ki pa kažejo na drugo kaznivo dejanje, ki se preganja po službeni dolžnosti, se zaplenijo tudi ti predmeti in o tem se takoj obvesti državni tožilec. Če državni tožilec ne predlaga, da bi se začelo kazensko postopanje, se zaplenjeni predmeti takoj vrnejo.

§ 143.

Predmeti, ki se morajo po kazenskem zakonu odvzeti ali ki morejo služiti v preiskavi za dokaz, se zaplenijo in vzamejo v sodno hrambo ali pa se shranijo varno kako drugače.

Kdor ima take predmete, jih mora na zahtevek pristojnega oblastva izročiti.

Če kdo neče izročiti predmeta, glede katerega je sam priznal, da ga ima, ali glede katerega je dokazano na drug način, da je pri njem, in če ni mogoče priti do tega predmeta s preiskavo, se sme k temu prisiliti z denarno kaznijo do dveh

tisoč dinarjev. Če tudi potem ne bi hotel izročiti predmeta, se sme obsoditi na zapor do dveh mesecev.

Te prisilne odredbe se ne smejo uporabljati zoper obdolženca in tudi ne zoper osebe, ki so oproščene dolžnosti pričanja (§ 169.).

§ 144.

Pokaz ali izročitev spisov ali drugih listin, ki jih hranijo državni uradi, se ne sme zahtevati, če izjavi njih najvišje pristojno oblastvo, da bi se z objavo vsebine teh spisov ali listin oškodovale državne koristi.

§ 145.

Če se zaplenijo spisi, je treba gledati na to, da ne zvedo za njih vsebino druge neupravičene osebe.

Če lastnik spisov ali v njega odsotnosti njegov zastopnik ne dopusti preiskovalnemu sodniku, da bi jih vpogledal ali prečital, se spisi zapečatijo in izroče sodišču v hrambo in od sodišča se zahteva rešitev o tem, ali naj se ti spisi zaplenijo, odpro in prečitajo ali pa naj se vrnejo.

Če pridejo taki spisi v sodno hrambo na drug način, se morajo takoj popisati. Če tega ni takoj mogoče storiti, se denejo v omot, ki se zapečati s sodnim pečatom. Če je tudi lastnik spisov prisoten, se dovoli tudi njemu, pritisniti svoj pečat na omot.

§ 146.

Ko preiskovalni sodnik odpira omot s spisi, pozove dotično osebo, ki so ji bili odvzeti, naj tudi ona prisostvuje odpiranju. Če ta oseba ne ugodí pozivu ali če se ji poziv ne more vročiti, ker je odsotna, se omot vendarle odpre in spisi pregledajo.

§ 147.

Če se je začelo zoper obdolženca kazensko postopanje zbog kaznivega dejanja, za katero ni predpisana izključno denarna kazen, ali če se je izdala zaradi tega zoper njega naredba, da ga je privedi ali zapreti, sme preiskovalni sodnik ustaviti pisma, telegrame in druge pošiljke, ki so poslane obdolžencu ali ki jih ta odpošilja, ako je kaj takih okolištin, iz katerih se dá po pravici sklepati, da utegnejo služiti za dokaz zoper njega, sme pa tudi zahtevati, da mu jih izročajo poštno, brzojavno in druge prometne naprave.

Te naprave morajo na zahtevek državnega tožilca ustaviti take pošiljke, dokler ne prispe naredba preiskovalnega sodnika. Če ne prispe taka naredba v treh dneh, ne smejo te naprave dalje zadrževati odpravljanja.

§ 148.

Pisma in druga pismena priobčila med obdolžencem in njegovimi sorodniki, ki so oproščeni dolžnosti pričanja (§ 169.), se smejo zapleniti samo, če so pri njih in če je zoper nje osnovan sum o sodelovanju ali pripomoči.

§ 149.

Zaplenjena pisma, telegrame ali druge pošiljke sme jemati samo preiskovalni sodnik ali drug sodni uradnik, ki ga preiskovalni sodnik odredi za to. O tem se sestavi zapisnik s točno označbo pošiljke, ki se je vzela.

Ko se je pošiljka vzela, je obvestiti o zaplembi takoj, kolikor to dopušča smoter postopanja, obdolženca, pošiljatelja in druge prizadete osebe, če pa so te odsotne, njih zastopnika ali sorodnika.

Če se pokaže, da ni treba odpirati zaplenjenega pisma, telegrama ali druge pošiljke, se izroče onemu, na katerega so naslovljene, ali pa se vrnejo oni napravi, pri kateri so bile zaplenjene.

§ 150.

Zaplenjene pošiljke odpira sam preiskovalni sodnik.

Odpiranju prisostvujeta vedno dve priči. Pri odpiranju je treba paziti, da se pečati ne poškodujejo; omoti in naslovi se shranijo. O odpiranju se sestavi zapisnik.

Ko se pisma in telegram odpro, se priobčijo v izvorniku ali v prepisu, celotno ali v izpisku obdolžencu ali onemu, na katerega so naslovljeni, če se ni bati, da bi bilo zaznanje njih vsebine škodljivo za preiskavo. Če je obdolženec odsoten, se priobči to kakšnemu njegovih sorodnikov. Če ni nobenega obdolženčevega sorodnika, vrne preiskovalni sodnik pošiljatelju pisma in telegrame, ki bi mu utegnili po njegovem mnenju koristiti, razen če se morajo ta pisma ali ti telegrami zbog važ-

nosti za preiskavo pridržati v spisih. V poslednjem primeru obvesti o zaplembi samo pošiljatelj.

XII. poglavje.

Obdolženčevo zasliševanje.

§ 151.

Obdolženec se zaslišuje ustno. Pred odgovorom na poedina bolj zamotana vprašanja se sme obdolžencu dopustiti, da pregleda svoje zapiske, sme se mu pa tudi dopustiti, da svoje odgovore sam vpiše ali narekuje v zapisnik.

Obdolženčevemu zasliševanju prisostvujeta dve priči samo, če smatra preiskovalni sodnik to za potrebno ali če obdolženec to zahteva.

Zasliševanje se vrši dostojno in dobrohotno.

Če je obdolženec v okovih, se mu pred zasliševanjem snamejo, kolikor ni združena s tem nevarnost. Obdolžencu se dovoli, med zasliševanjem sedeti.

§ 152.

V začetku prvega zasliševanja je treba vprašati obdolženca za ime, priimek, vzdevek, če ga ima, za roditeljevo ime in njega priimek, za materin dekliški priimek, katere vere je, kje je rojen, kje živi, koliko ima let, čigav državljan je, s čim se bavi, kakšne so njegove rodbinske razmere, ali je pismen, ali je služil pri vojski, kakšnega imovinskega stanja je, ali je bil, kdaj in zaradi česa obsojen, ali je sedaj v preiskavi in, če je maloleten, kdo je njegov zakoniti zastopnik.

Nato je treba obdolžencu vobče označiti kaznivo dejanje, ki ga je obdolžen, in ga vprašati, ali hoče kaj navesti v svojo obrambo.

Z zasliševanjem se mora dati obdolžencu prilika, da v skladnem in podrobnem pripovedovanju vse stvari, ki je je obdolžen, izpodbije vse osnove suma, ki obstoje zoper njega, in da navede vse činjenice, ki služijo v njegovo obrambo.

Potem se smejo postavljati obdolžencu tudi poedina vprašanja, če je treba popolniti praznine ali odpraviti protislovja in nejasnost v njegovem odgovoru. Vprašanje je treba postaviti obdolžencu tako, da zve vse ono, kar obstoji zoper njega, in da se more o tem izjaviti in se braniti.

Če navede obdolženec v svojo obrambo kakšne okoliščine in dokaze, jih je treba zbrati in preiskati, razen če jih je navedel očitno samo zato, da postopanje zavlačuje.

§ 153.

Če obdolženec sploh neče odgovarjati ali če neče odgovarjati na nekatera vprašanja ali če se dela gluhega, nemega ali blaznega in vidi preiskovalni sodnik sam ali zve od izvedencev, da se samo pretvarja, ga mora opomniti, da s takim vedenjem ne bo ustavil postopanja in da si bo s tem sam vzel vse ono, kar bi mu utegnulo služiti za obrambo.

§ 154.

Vprašanja, ki se postavljajo obdolžencu, morajo biti jasna, natančna in določna, da teko druga iz drugih po naravnem redu dogodka in da jih more dobro razumeti. Zlasti ne smejo biti taka, da bi se dalo iz njih izvajati, kakor bi bil obdolženec priznal dejanje, najsi ga dejanski ni priznal. Prav tako se ne smejo postavljati taka vprašanja, v katerih je že obseženo navodilo, kako bi bilo treba odgovarjati.

§ 155.

Dopustno ni, zavajati obdolženca v priznanje z obljubo, slepivijo, pretnjo ali silo niti ga namerno utrujati z nočnimi zasliševanji ali na drug način.

§ 156.

Predmeti, ki se nanašajo na kaznivo dejanje ali ki služijo za dokaz zoper obdolženca, se mu predlože, da jih spozna, ko jih je predhodno opisal. Če se ti predmeti ne morejo donesti, se sme odvesti obdolženec tja, kjer so, da jih spozna.

§ 157.

Če se obdolženčevi poznejši dokazi razlikujejo od prejšnjih, zlasti če prekliče svoje priznanje, ga je treba vedno vprašati za vzrok različnih izjav, odnosno zakaj je preklical priznanje.

§ 158.

Obdolženec se sooči med preiskavo s pričjo ali soudeležencem, če se njiju izpovedbe ne ujemajo v važnih točkah in če se ne dá odpraviti to protislovje drugače.

Istočasno se smeta soočiti samo dve osebi. Soudeleženci se zaslišijo o vsaki poedini okolnosti, zbog katere se ne ujemajo med seboj, posebe in njih odgovor se zapiše v zapisnik.

Če so osebe, omenjene v § 169., pričale, jih ni treba soočevati, razen če to obdolženec izrečno zahteva.

§ 159.

Tudi po obdolženčevem priznanju je preiskovalni sodnik dolžan, iskati in zbirati še druge dokaze o obdolženčevem kaznivem dejanju. Če je priznanje jasno, popolno in podrobno in če je podprto tudi z drugimi okolnostmi, ugotovljenimi v preiskavi, se izvršujejo nadaljnje poizvedbe samo na tožilčev predlog.

§ 160.

Če obdolženec ne umeje službenega jezika, se zaslišuje po zapriseženem tolmaču, ako njegovega jezika ne umejeta preiskovalni sodnik in zapisnikar.

Če je obdolženec gluha, se mu postavi vprašanje pismeno, če je pa nem, se pozove, naj odgovori pismeno. Če se na ta način ne more izvršiti zasliševanje, se pozove zaradi tolmačenja taka oseba, ki se z obdolžencem more sporazumeti. To osebo kot tolmača je treba najprej zapriseči.

XIII. poglavje.

Zasliševanje prič.

§ 161.

Za priče se pozivljejo vse one osebe, glede katerih je verjetno, da morejo dati kakršnokoli obvestilo o kaznivem dejanju ali o okolnostih, ki so važne za kazensko postopanje.

Kolikor ne odreja zakon drugače, mora vsaka oseba, ki se pozove za pričo, na poziv priti in pričati.

§ 162.

Pozivanje se vrši z vročitvijo pismenega poziva, v katerem se označijo ime in poklic pozvane osebe, čas in kraj prihoda, predmet kakor tudi to, da se pozivlje zaradi zaslišanja kot priča, z dostavkom, da se bo, če neopravičeno izostane, privedla in kaznovala v denarju.

Osebe, ki so pri aktivni vojski, orožništvu ali finančni straži, se pozivljejo za priče praviloma po svojih višjih oblastvih. Če teh v istem kraju ni, a je nevarno odlagati, se smejo pozvati tudi neposredno, toda obenem se mora obvestiti o tem tudi njih višje oblastvo.

§ 163.

Če priča, pozvana po odredbi § 162., ne pride in izostanka ne opraviči ali če brez dovolitve in opravičbe odide iz kraja, kjer bi morala biti zaslišana, se sme privedi in mora plačati stroške, povzročene z njenim izostankom, poleg tega pa se sme izreči zoper njo denarna kazen do tisoč dinarjev (§ 7.). Če se je priča privedla in je bilo zaradi tega kaj stroškov, mora povrniti tudi te stroške.

Ob ponovnem izostanku se sme izreči kazen še enkrat.

Pričo, ki je pri aktivni vojski, privede in kaznuje na prošnjo pristojno vojaško oblastvo.

Pritožba, vložena zoper rešitev preiskovalnega sodnika, s katero je bila priča kaznovana, ustavi izvršitev rešitve.

§ 164.

Če priča pride, pa neče, ko je bila opozorjena na posledice, brez zakonitega vzroka pričati ali priseči, jo kaznuje preiskovalni sodnik v denarju do dveh tisoč dinarjev, če pa vztraja še nadalje v svoji upornosti, v važnejših primerih tudi z zaporom do šestih tednov.

Če priča tudi po izvršeni kazni neče pričati ali priseči, odredi preiskovalni sodnik, da mora ostati v zaporu, dokler se ne konča postopanje, odnosno dokler se ne pokaže, da je njeno zaslišanje nepotrebno. Toda ta zapor ne sme trajati nikoli dlje nego šest tednov pri prestopku in tudi ne dlje nego tri mesece pri zločinstvu. Zapor prestane, čim se priča zasliši ali čim priseže.

Za pritožbo velja predpis § 163., poslednjega odstavka.

Pričo, ki je pri aktivni vojski, kaznuje vojaško oblastvo na prošnjo preiskovalnega sodnika.

§ 165.

Če je oseba, ki jo je zaslišati kot pričo, v javni službi ali v službi pri takem zasebnem podjetju, da je treba odrediti ob njeni odsotnosti v javno

korist nadomeščanje, se obvesti istočasno tudi njen starejšina o tem, da je bila pozvana za pričo.

§ 166.

V svojem stanovanju se zaslišujejo kot priče:

1. člani kraljevskega doma;
2. oni, ki zbog starosti, bolezni ali drugih telesnih hib ne morejo priti k sodišču.

Člane kraljevskega doma zaslišuje predsednik okrožnega sodišča, v čigar območju stalno žive ali začasno bivajo.

§ 167.

Priče zaslišuje praviloma preiskovalni sodnik. Če živi priča v drugem srezu, ne pa v onem, kjer je sedež preiskovalnega sodnika, jo zasliši praviloma ono sresko sodišče, v čigar območju priča biva. Če pa spozna preiskovalni sodnik, da mora v korist preiskave sam zaslišati pričo, jo sme pozvati, naj pride osebno.

Sreskemu sodišču, ki zaslišuje pričo na zahtevek preiskovalnega sodnika, je treba vročiti predmet in vprašanja, glede katerih naj se priča zasliši. Sreskemu sodišču je dolžnost, postavljati priči glede na vsebino njene izpovedbe tudi druga vprašanja, ki izvirajo kot potrebna iz njene izpovedbe.

Za zaslišanje osebe, ki je pri aktivni vojski, sme zaprositi preiskovalni sodnik pristojno vojaško sodišče.

§ 168.

Kot priče se ne smejo zasliševati in, če so bile zaslišane, pričanje ne velja:

1. verski predstavniki o onem, kar jim je bilo spovedano ali drugače zaupano ob pogoju uradne duhovne molčečnosti;
2. državni uslužbenci kakor tudi ne oni, ki so izstopili iz državne službe, o onem, s čimer bi prekršili dolžnost, varovati službeno tajnost, dokler jih tega ne odveže višje oblastvo;
3. branilec o tem, kar mu je zaupal obdolženec kot svojemu branilcu, razen če to obdolženec sam zahteva; in
4. oni, ki ob pričanju zbog duševne ali telesne bolezni ne morejo govoriti resnice.

§ 169.

Dolžnosti pričanja se oprasha:

1. oseba, ki je z obdolžencem zaročena;
2. obdolženčev zakonski drug, tudi če zakon več ne velja;
3. kdor je z obdolžencem v sorodstvu po krvi v navzgornji ali navzdolnji premi vrsti, v stranski vrsti do vštete tretjega kolena, po svaštvu pa do vštete drugega kolena;
4. kdor je z obdolžencem v hišni zadrugi;
5. kdor je bil obdolžencu krstni boter ali komur je bil obdolženec krstni boter, ali kdor izmed njih je otrokom drugega krstni boter, kakor tudi kdor je z obdolžencem v razmerju varuha, varovanca, skrbnika, oskrbovanca, očima (mačehe), posinovljenca (pohčerenke), rednika in rejenca.

Preden začne preiskovalni sodnik zasliševati te osebe ali čim zve za njih razmerje proti obdolžencu, jih mora poučiti, da jim ni treba pričati. Njih odgovor na to se postavi v zapisnik.

Pričanje je brez veljave, če priča ni bila opozorjena, da ji ni treba pričati, odnosno če se priča izrečno ne odpove pravici, po kateri ni dolžna pričati, ali če ta opozoritev in odpoved nista vpisani v zapisnik.

Če je več obdolžencev, pa je priča samo z enim izmed njih v kakšnem izmed zgoraj omenjenih razmerij, sme odreči vobče tudi proti ostalim pričanje samo takrat, kadar njenih izpovedb ni mogoče ločiti, ne da bi se dotikala priča tudi onega obdolženca, zoper katerega ji ni treba pričati.

§ 170.

Priča se ne sme siliti, da bi odgovarjala na poedina vprašanja, če je verjetno, da bi nastala zaradi tega zanjo velika neposredna materialna škoda ali sramota zanjo ali za osebe, ki so z njo v razmerju, omenjenem v § 169., št. 1. do 5.

§ 171.

Priče se zaslišujejo posamič. Če je treba zaslišati v isti stvari več prič, ne sme biti nobena priča prisotna pri zasliševanju druge priče.

Priči se dovoli med zasliševanjem sedeti.

Priča mora odgovarjati ustno.

Pričo je treba pred zasliševanjem opomniti, da mora izpovedati na vsa vprašanja, ki se ji bodo postavila, po vesti pravo resnico, da ne sme ničesar

zamolčati in da se bo, če bi bilo treba, zaprisegla na resničnost svoje izpovedbe. Priča se mora pri tem opozoriti na to, da stori kaznivo dejanje, če bi govorila neresnico.

Potem je vprašati pričo za ime in priimek, odkod je, kje živi, za poklic, leta, katere vere je in ali je v kakšnem razmerju z obdolžencem ali oškodovancem. V nujno potrebnih primerih se sme priča vprašati, ali, kdaj in zaradi česa je bila obsojena.

§ 172.

Po občnih vprašanjih je treba pričo pustiti, da najprej sama izpove vse, kar ji je o predmetu znano, in šele, če bi bilo kaj nepopolno, nejasno ali bi bilo v protislovju, se ji postavijo posebna vprašanja, da se dopolni ali pojasni ono, kar je izpovedala. Kolikor je le mogoče, se je treba izogibati vprašanjem, v katerih je že obsežno navodilo, kako bi bilo treba odgovarjati.

Pričo je treba vedno vprašati, odkod ji je znano ono, o čemer priča.

§ 173.

Če je treba, da priča spozna osebe ali predmete, se zahteva od nje najprej, naj jih opiše in navede znake, po katerih se razlikujejo, in šele nato se ji pokaže oseba ali predmet zaradi spoznanja. Če se predmet ne more donesti, je dopustno, odvesti pričo tja, kjer je predmet, da ga spozna.

§ 174.

Priče se smejo v pripravljalnem postopanju soočiti, če se njih izpovedbe ne ujemajo in če se ne dá odpraviti to protislovje drugače.

Istočasno se smeta soočiti samo dve priči. Oni, ki se soočita, se zaslišita posebe o vsaki okolnosti, zbog katere se med seboj ne ujemata, in njih odgovor se vpiše v zapisnik.

Člani kraljevskega doma so oproščeni dolžnosti soočbe.

§ 175.

Če priča ne umeje službenega jezika, ali če je gluha ali nema, je treba postopati po § 160.

§ 176.

Priče se zaprisežejo po zaslišanju, in sicer praviloma na glavni razpravi.

Med pripravljalnimi postopanjem se sme zapriseči priča samo, če se je bati zaradi bolezni ali iz drugih razlogov, da ne bo mogla priti na glavno razpravo, ali če predlaga tožilec ali obdolženec iz tehtnih razlogov, da se priča zapriseži, ali če misli preiskovalni sodnik, da bo zvedel popolno resnico samo tako, če se priča zapriseže.

Razlog, iz katerega se je izvršila zaprisega, se postavi v zapisnik.

§ 177.

Preden se priča zapriseže, jo je treba še enkrat vprašati, ali ima svoji izpovedbi še kaj dodati ali v njej kaj izpremeniti; potem jo je treba opomniti na svetost prisege in na zakonite posledice, ki jo zadenejo, če priseže po krivem.

Priča priseže ustno z izgovarjanjem teh besed: «Prisezam na edinega Boga in na vse, kar mi je najsvetejše in na tem svetu najdražje, da sem govoril v vsem, kar me je sodišče vprašalo, resnico in da nisem zamolčal ničesar, kar sem vedel v tej stvari, in kakor sem tukaj govoril resnico, tako mi Bog pomagaj.»

Natančnejše odredbe o načinu zaprisezanja se predpišejo s posebno uredbo.

Če priča ne pripada nobenemu veroizpovedanju, mora dati namesto prisege slovesno obljubo, da bo govorila po svoji vesti resnico.

Neme priče, ki so večče čitanju in pisanju, se zaprisežejo tako, da podpišejo besedilo prisege, gluhe priče pa prečitajo besedilo prisege. Če gluhe in neme priče niso večče ne čitanju ne pisanju, se zaprisežejo po zapriseženem tolmaču, ki se more sporazumeti s pričo.

Člani kraljevskega doma se zaprisežejo kot priče tako, da podpišejo besedilo prisege.

§ 178.

Ne zaprisezajo se osebe:

1. glede katerih je dokazano ali ki so sumne, da so izvršile kaznivo dejanje, zbog katerega se zaslišujejo, ali da so sodelovale pri njem;
2. ki so jim bile s sodbo odvzete častne pravice;
3. ki niso dovršile ob času zasliševanja šestnajstega leta življenja;

4. pri katerih je duševna moč opažanja ali pametovanja znatno oslabela;

5. ki so z obdolžencem, zoper katerega pričajo, v takem sovraštvu, da je popolna verodostojnost njih izpovedbe dvomna; in

6. ki so navedle pri zasliševanju važne okolnosti, o katerih je dokazano, da so neresnične, priče pa ne morejo dokazati, da so storile to iz zmete.

Če bi se te osebe zaprisegle, prisega ne velja.

§ 179.

Sodišče sme odločiti po okolnostih poedinega primera, da ni zapriseči kot prič oškodovanca in onih oseb, ki so z obdolžencem v kakšnem izmed razmerij, omenjenih v § 169.

§ 180.

Če se zaslišuje kot priča oškodovanec, se zasliši zlasti o tem, ali se pridružuje s svojimi zasebnopravnimi zahtevki kazenskemu postopanju.

Tudi če se pridruži ali če nastopi kot tožilec, veljajo zanj vsi predpisi, ki veljajo za zasliševanje prič.

XIV. poglavje.

Sodni ogled in izvedenci.

§ 181.

Sodni ogled se ukrene vselej, kadarkoli je treba osebnega opažanja, da se ugotovi ali razjasni važna činjenica v postopanju.

Ogled se vrši v prisotnosti dveh prič. Stranke in njih zastopniki smejo prisostvovati ogledu; če pa ima obdolženec branilca, se mora ta redno obvestiti, da se bo vršil ogled, razen če je nevarno odlagati.

§ 182.

Zapisnik o izvršenem ogledu mora biti točen in popoln, tako da podaja verno sliko onega stanja, ki se je ugotovilo z ogledom. V ta namen se morajo postaviti v zapisnik opisi, mere, velikost predmetov ali sledov; če pa je treba, se pridajo tudi skice, črteži ali fotografije.

§ 183.

Če je treba za izsleditev in ocenitev činjenic, ki so predmet ogleda, posebne izobrazbe in posebne znanja, pozove preiskovalni sodnik izvedence, in sicer praviloma dva. Zadošča pa tudi en izvedenec, če je primer manjše važnosti ali če bi bilo za preiskavo škodljivo čakati, dokler se ne najde drugi izvedenec.

§ 184.

Izvedence izbira preiskovalni sodnik.

Ako je za kakšno vrsto izvedenstva pri sodišču kaj stalno postavljenih ali odrejenih izvedencev, sme pozvati preiskovalni sodnik druge samo, če je nevarno odlagati ali če so oni zadržani ali če se v poedinem primeru pokažejo za sumne ali če to zahtevajo posebne okolnosti.

Če se izbere za izvedenca kdo, ki je pri aktivni vojski, ga je obvestiti o tem po njegovem višjem vojaškem oblastvu.

§ 185.

Za izvedence se ne smejo jemati osebe, ki se ne smejo zasliševati ali zaprisezati kot priče, kakor tudi ne one, ki so z obdolžencem ali oškodovancem v kakšnem izmed razmerij, omenjenih v § 169., ali zoper katere se je storilo kaznivo dejanje; če pa se vzamejo, njih izvedensvo ne velja.

O izboru izvedencev se obvestijo stranke ali njih zastopniki praviloma, preden začno izvedenci oddajati mnenja, če ni zoper to posebnih razlogov.

Stranke smejo zahtevati, da se izvedenec izloči, na istih osnovah, na katerih smejo zahtevati, da se izloči sodnik. Zbog tega, ker je bil izvedenec zaslišan kot priča, pa ga vendarle ni dopustno izločiti. Če spozna preiskovalni sodnik, da je treba izvedence zamenjati, pozove druge izvedence, ako ni nevarno odlagati.

Ko so začeli izvedenci oddajati mnenja, se sme zahtevati samo, da se izvedenec izključi, in sicer na istih osnovah, na katerih se sme zahtevati, da se izključi sodnik (§§ 28. in 29.). V tem primeru se mora vselej poklicati drug izvedenec.

Zoper rešitev preiskovalnega sodnika, s katero se zavrača zahtevek za izločitev, imajo stranke pravico pritožbe na okrožno sodišče.

Če navede izvedenec tehtne vzroke, ga sme preiskovalni sodnik oprostiti dolžnosti, biti izvedenec, in sme pozvati drugega izvedenca, ako ni nevarno odlagati.

Državni uradniki ali osebe, ki so v vojaški službi, se ne smejo jemati za izvedence, če izjavi njih višje oblastvo, da bi bilo njih zaslišanje kot izvedencev škodljivo za državne koristi.

§ 186.

Če izvedenec na poziv ne pride in izostanka ne opraviči ali če neče biti izvedenec, ga sme obsoditi preiskovalni sodnik na denarno kazen do dveh tisoč dinarjev in na povračilo provzročanih stroškov. V ponovnem primeru se sme izreči denarna kazen še enkrat.

Če je treba izreči to kazen zoper osebo, ki je pri aktivni vojski, ali če je treba izterjati od nje provzročene stroške, se obrne preiskovalni sodnik na pristojno vojaško sodišče.

Pritožba zoper rešitev, s katero je izvedenec kaznovan, ustavi nje izvršitev.

§ 187.

Predn se ogled začne, mora izvedenec priseči, da bo predmet ogleda skrbno premotril, da bo verno in točno navedel vse, kar opazi in najde, in da bo oddal svoje mnenje nepristranski po svoji vesti in najboljši vednosti.

Stalno postavljeni izvedenec, ki je kot tak vobče zaprisežen, se opomni, namesto ponovne prisega, samo na svetost prisega, ki jo je opravil.

§ 188.

Preiskovalni sodnik vodi delovanje izvedencev pri ogledu. Vpoštevajoč, kolikor je največ mogoče, predloge strank, označuje predmete, ki naj jih izvedenci ogledajo, ter jim postavlja vprašanja, glede katerih misli, da je njih odgovor potreben.

Na zahtevek izvedencev jim mora dati preiskovalni sodnik na podstavi spisov ali zaslišanj prič potrebna pojasnila, ki se jim zde važna za njih mnenje. Sme jim pa tudi dovoliti pregled preiskovalnih spisov, vseh ali poedinih delov, ali jim jih tudi izročiti, kolikor jim je to nujno potrebno, da oddado korenito mnenje, če ni zoper to posebnega razloga. V ta namen se smejo zasliševati tudi nove priče, izvedenci pa smejo postavljati z odobritvijo preiskovalnega sodnika pričam tudi poedina vprašanja.

§ 189.

Izvedenci premotrijo in pregledajo predmete ogleda vpričo preiskovalnega sodnika in zapisničarja, razen če bi zahtevali oziri morale in sramežljivosti njih odstranitev ali če se ne morejo dobiti potrebni preskusi drugače nego z večstranskim opazovanjem ali dolgotrajnim preiskovanjem.

Vselej, kadar vrše izvedenci ogled brez čigarkoli prisotnosti, si je treba prizadevati na primeren način, da je opazovanje izvedencev verodostojno.

Če se dá vedeti že vnaprej, da se bo stvar, ki je predmet izvedenskega opazovanja in preiskovanja, zaradi njih delovanja pokvarila ali izpremenila, se vzame, ako je mogoče, del te stvari v sodno hrambo.

§ 190.

Podatki izvedencev o njih izvidu se zapišejo takoj v zapisnik, svoje mnenje in svoje razloge pa jim je moči takoj dati na zapisnik ali pa jih predložiti pozneje pismeno v roku, ki ga jim odredi preiskovalni sodnik po potrebi.

§ 191.

Če se podatki izvedencev o njih izvidu bistveno razlikujejo ali če je njih izvid temen, nepopoln ali v protislovju sam s seboj ali s preiskavnimi okolnostmi, ponovi preiskovalni sodnik ogled kolikor mogoče z istimi ali pa z drugimi izvedenci, ako se ne dado odpraviti ti nedostaki s ponovnim zaslišanjem izvedencev.

§ 192.

Če so v mnenju izvedencev protislovja ali nedostaki ali če se pojavi osnovan dvom o točnosti oddanega mnenja in če se ti nedostaki ali dvomi ne morejo odpraviti s ponovnim zaslišanjem izvedencev, zahteva preiskovalni sodnik mnenje drugega izvedenca ali več drugih izvedencev.

Če so izvedenci zdravniki ali kemiki, se sme zahtevati v takih primerih mnenje glavnega sanitetnega sveta ali medicinske fakultete kakšne domače univerze.

§ 193.

Mrlič se pregleda in raztelesi, če obstoji sum, da je nastopila pri smrti primeru smrti zbog kaznivega dejanja.

Če je mrlič že pokopan, se izkoplje zaradi pregleda in raztelesitve, ako je pričakovati po mnenju izvedencev in po okolnostih od tega kaj uspeha.

Predn se mrlič raztelesi, je treba ugotoviti njegovo istovetnost.

V ta namen se mrlič točno opiše in se zaslišijo osebe, ki so pokojnika poznale. Po potrebi se pozovejo te osebe, naj točno opišejo pokojnika, predn se jim mrlič pokaže, da se ugotovi istovetnost. Če je obdolženec znan, se mu pokaže, ako je treba, mrlič, da ga spozna. Če je pokojnik neznan, se objavi natančni opis njegovega trupla po novinah. Pred raztelesitvijo se tak mrlič fotografira, če je to mogoče.

§ 194.

Mrliča pregledata in raztelesita praviloma dva zdravnika po predpisih, ki so posebe izdani za to.

Za izvedenca se praviloma ne sme jemati zdravnik, ki je zdravil pokojnika neposredno pred smrtjo. Vendar pa se pozove, naj prisostvuje raztelesitvi, kadarkoli je to potrebno zaradi pojasnila o poteku bolezni, če ni nevarno odlagati.

§ 195.

V svojem mnenju izjavijo izvedenci, kaj je bilo neposredni vzrok smrti in kaj je izzvalo ta vzrok.

Če se najde na mrliču poškodba, se mora ugotoviti, ali je prizadel to poškodbo kdo drugi, in če jo je, s čim, na kakšen način in koliko časa pred nastopivšo smrtjo, in ali je ta poškodba provzročila smrt. Če se najde na mrliču več poškodb, se mora ugotoviti, ali se je izvršila vsaka poškodba z istim orodjem in katera poškodba je provzročila smrt, če pa je več smrtnih poškodb, katera izmed teh poškodb je bila ali katere so bile s svojim skupnim učinkom vzrok smrti.

V tem primeru je treba zlasti ugotoviti, ali je bila smrt provzročena:

1. s samo vrsto in občno naravo poškodbe; ali
2. zbog osebnega svojstva ali posebnega stanja poškodovančevega organizma; ali
3. zbog naključnih okolnosti ali okolnosti, v katerih se je poškodba izvršila.

Poleg tega se ugotovi, ali bi bila mogla pravočasna potrebna pomoč odvrniti smrt.

§ 196.

Če se raztelesuje truplo novorojenega deteta, se mora zlasti preiskati in ugotoviti poleg ostalega po predpisih, navedenih v predhodnih paragrafi, ali je bilo dete živo rojeno, ali je bilo donošeno in za življenje sposobno.

Če je bilo dete mrtvo rojeno, se ugotovita po možnosti čas in vzrok smrti.

§ 197.

Če gre za sum zastrupitve, odda izvedensko mnenje o preiskavi sumnih snovi, ki so bile najdene v truplu ali drugje, sodni kemik ali državni kemijski zavod, ki je posebe poklican za to.

Predmeti, ki jih je treba kemijski preiskati, se denejo v posebne posode in te se zapečatijo, da se ne morejo ne izpremeniti ne pomešati z drugimi predmeti ne pokvariti, ter se pošljejo v preiskavo.

§ 198.

Ob telesnih poškodbah morajo oddati izvedenci, ki so točno popisali poškodbe, svoje mnenje zlasti o tem, katere izmed najdenih poškodb je treba smatrati same po sebi ali po njih skupnem učinku vsekako ali zbog posebnih okolnosti primera za lahke, težke ali smrtno. Obenem morajo izjaviti, kakšen učinek imajo po navadi in kakšnega so imele v danem primeru, kakor tudi s čim in kako je bila poškodba izvršena.

§ 199.

Če se pojavi sum, da boluje obdolženec za tako duševno boleznijo, ki izključuje ali zmanjšuje njegovo vračunljivost, odredi sodišče, da ga pregleda dva zdravnika in da se izjavita na podstavi pregleda in zbranih dokazov o njegovem duševnem stanju.

Če je treba po njiju mnenju daljšega opazovanja, ga sodišče odredi. To daljše opazovanje obdolženčeve in preiskovanje njegovega duševnega stanja se vrši v bolnici za duševne bolezni. Opazo-

vaje v bolnici sme trajati praviloma najdlje dva meseca; v tem času se mora tudi predložiti mnenje. Preko tega roka se sme podaljšati opazovanje samo z novo rešitvijo sodišča, in sicer na obrazložen predlog bolničnega upravnika.

Če spoznata izvedenca, da je obdolženčevo duševno stanje zmedeno, morata določiti tudi naravo, vrsto in stopnjo te bolezni ter oddati svoje mnenje o tem, kakšen vpliv je imela in kakšnega še ima ta bolezen na obdolženčeve predstave, nagnone in čine in ali in v koliki meri je obstajala ta zmedenost duševnega stanja ob času, ko se je storilo kaznivo dejanje.

§ 200.

Če gre za ponarejanje domačega kovinskega ali papirnatega denarja, kolkov ali poštnih znamk, mora poslati preiskovalni sodnik ponarejene izvide z orodjem vred, če se je našlo, onemu oblastvu ali oni napravi, ki je poklicana, izdajati pravi kovinski ali papirnati denar ali prave kolke ali poštna znamke. Od teh se zahteva mnenje, ali so dotični denar ali dotične znamke prave ali ponarejene; če so ponarejene, na kakšen način so se ponaredile; nadalje, ali se je uporabilo orodje za razmnoževanje in ali in kje so se že našli taki ponarejeni izvodi. Po oddanem mnenju se vrnejo sodišču poleg ponarejenih izvodov tudi orodje in drugi predmeti, ki spadajo semkaj. Po končanem postopanju pošlje sodišče vse to v hrambo dotičnim oblastvom ali napravam.

Če gre za ponarejanje inozemskega kovinskega ali papirnatega denarja, se obrne preiskovalni sodnik na ministra za finance, da dobi izvedensko mnenje.

§ 201.

Če nastane dvom o pristnosti listine ali podpisa ali če je treba dognati, kdo je spisal izvestno listino, se sme izvršiti po izvedencih primerjanje z nedvomno pristno listino ali pristnim podpisom.

Listine ali podpisi, ki naj se primerjajo, morajo biti po možnosti iz istega časa.

Od obdolženca se sme zahtevati, naj napiše pred sodnikom nekoliko besed ali stavkov. Vendar pa se ne sme prignati do tega siloma.

XV. poglavje.

Postavitev pod obtožbo.

§ 202.

Po izvršeni poizvedbi ali preiskavi se nadaljuje postopanje samo na vloženo obtožnico upravičenega tožilca.

Obtožnica mora obsežati:

1. obdolženčevo ime in njegov priimek z označbo osebnih razmerij (§ 152.), z dodatkom, ali je obdolženec v priporu ali preiskovalnem zaporu ali v prostosti;

2. kaznivo dejanje, ki ga je obdolženec obtožen, z vsemi njegovimi zakonitimi znaki, ki so potrebni, da se uporabi izvesten predpis kazenskega zakona. Poleg tega je treba navesti čas in kraj izvršitve, predmet, na katerem, orodje, s katerim se je dejanje storilo, posledice kakor tudi druge okoliščine, kolikor jih je treba, da se označi dejanje čim jasneje;

3. zakoniti naziv kaznivega dejanja, ki je predmet obtožnice, obenem z navedbo onega predpisa kazenskega zakona, ki naj se uporabi na tožilčev predlog. Poleg tega je treba navesti še druge podatke, ki so potrebni za obrazložitev stvarne pristojnosti;

4. ime sodišča, pred katerim naj se izvrši glavna razprava;

5. imena izvedencev in prič, ki naj se pozovejo na glavno razpravo; označbo spisov, ki naj se prečitajo na glavni razpravi, kakor tudi drugih dokazov, ki jih hoče tožilec uporabiti na glavni razpravi;

6. predlog o odreditvi preiskovalnega zapora, če ga je odrediti šele na podstavi obtožnice, kakor tudi predlog o izpustitvi v prostost.

Obtožnici je treba dodati kratko, toda popolno obrazložitev, v kateri je popisati po spisih poizvedovanja ali preiskave stanje stvari in navesti dokaze tako za obdolženca kakor tudi zoper njega.

Obtožnica se izroči v toliko izvodih, da dobi vsak obdolženec po enega, eden pa se pridrži v spisih.

§ 203.

Obtožnica se izroči preiskovalnemu sodniku, če se je vršila preiskava, če pa preiskave ni bilo, predsedniku senata (§ 11., št. 1.).

Preiskovalni sodnik (predsednik) sme preskusiti samo tožilčev predlog, po katerem naj se

odredi zoper obdolženca preiskovalni zapor ali naj se obdolženec izpusti v prostost. Če ima preiskovalni sodnik (predsednik) razloge, da ne pristane na kateregakoli teh predlogov, mora o tem takoj zahtevati odločbo sodišča. Če pa pristane na tak tožilčev predlog ali če je odredilo sodišče s svojo odločbo preiskovalni zapor ali izpustitev v prostost, priobči preiskovalni sodnik (predsednik) obdolžencu obtožnico s prilogami vred, ako jih je kaj.

§ 204.

Obtožnica se vroči obdolžencu, ki je že v zaporu, najdlje v štiri in dvajsetih urah po njenem prejemu, obdolžencu, ki je v prostosti, pa kolikor mogoče prej. Če se odredi preiskovalni zapor na podstavi predloga v obtožnici, se vroči obtožnica obdolžencu v trenutku, ko se zapre, skupno z rešitvijo o odreditvi preiskovalnega zapora ali pa najdlje v štiri in dvajsetih urah.

Ob vročitvi obtožnice mora preiskovalni sodnik (predsednik) obdolženca poučiti, da sme vložiti zoper obtožnico ugovor in zahtevati, naj odloči apelacijsko sodišče o tem, ali je obtožba umestna in ali je pristojnost sodišča, ki ga predlaga tožilec, osnovana, ali, če ni zadovoljen samo z odreditvijo preiskovalnega zapora, da se sme tudi samo zbog tega pritožiti na apelacijsko sodišče.

Obdolženec, ki hoče vložiti ugovor zoper obtožnico ali pa pritožbo zoper preiskovalni zapor, mora izročiti ugovor ali pritožbo, če je v zaporu, v treh dneh od dne, ko je prejel obtožnico. Toda obenem, ko vloži ugovor, sme zahtevati v tem roku, da se vróči prepis obtožnice njegovemu branilcu zaradi obrazložitve ugovora v osmih dneh.

Obdolženec, ki je v prostosti, sme vložiti ugovor skupno z obrazložitvijo v osmih dneh od dne, ko je prejel obtožnico.

Ugovor se sme podati pri preiskovalnem sodniku (predsedniku) ali pa pri sreskem sodniku (§ 84., drugi odstavek) ustno na zapisnik ali pismo.

§ 205.

Če se obdolženec izrečno odpove ugovoru ali odstopi od njega, pošlje preiskovalni sodnik takoj spise predsedniku senata (§ 121.). Če pa je vložil ugovor po izteku zakonitega roka, ga preiskovalni sodnik (predsednik) zavrne. Zoper to rešitev je dopustna v treh dneh pritožba na okrožno sodišče. Potrjena rešitev sodišča je pravnomočna.

Če se vloži ugovor v odrejenem roku, ga pošlje preiskovalni sodnik (predsednik) s spisi vred apelacijskemu sodišču.

Apelacijsko sodišče odloči o ugovoru v seji, ko je zaslišalo višjega državnega tožilca.

Na isti način odloči apelacijsko sodišče tudi o obdolženčevi pritožbi zoper preiskovalni zapor, ki ga je odredil preiskovalni sodnik, predsednik ali ga je odredilo sodišče na podstavi predloga v obtožnici. V tem primeru postopa apelacijsko sodišče tako, kakor bi bil vložil obdolženec ugovor zoper obtožnico, ter odloči tako o pristojnosti sodišča kakor tudi o umestnosti obtožbe.

§ 206.

Apelacijsko sodišče vrne obtožnico, če opazi v njej formalne pogoške ali nedostatke, ki se morejo nanašati na odpravek obtožnice ali morejo biti v postopanju, ali če misli, da je treba boljše pojasniti stanje stvari.

V tem primeru mora podati tožilec v treh dneh od dne, ko se mu je priobčila ta odločba apelacijskega sodišča, preiskovalnemu sodniku svoje predloge, ki morejo meriti na to, da se uvede preiskava, če ni bila uvedena, ali da se dopolni že uvedena preiskava, ali pa mora izročiti v istem roku novo obtožnico, če so se odpravili nedostatki prejšnje obtožnice, ki je bila vrnjena (§ 109., tretji odstavek).

§ 207.

Če spozna apelacijsko sodišče, da je za kaznivo dejanje, ki je predmet obtožnice, pristojno drugo sodišče v njegovem območju, odredi, da se odkaži stvar v nadaljnje postopanje pristojnemu sodišču. Če apelacijsko sodišče spozna, da je pristojno drugo sodišče, ki je v območju drugega apelacijskega sodišča, se proglasi za nepristojno in pošlje spise v rešitev pristojnemu apelacijskemu sodišču.

§ 208.

Apelacijsko sodišče odloči, da obtožba ni dopustna in da se kazensko postopanje ustavi, če spozna:

1. da dejanje, ki ga je obdolženec obtožen, ni kaznivo dejanje, za katero so pristojna redna sodišča;

2. da je kaj okoliščine, ki izključujejo krivdo ali izključujejo ali ukinjajo kaznivost;

3. da ni zahtevka upravičenega tožilca ali da ni za vložitev obtožbe potrebnega predloga ali odobritve upravičene osebe ali oblastva, kolikor sta po zakonu potrebna za kazensko postopanje, ali da je kaj drugih okoliščine, ki izključujejo pregon;

4. da ni dovolj dokazov, po katerih bi bil obdolženec sumen dejanja, ki ga je obtožen.

Če je vložil izmed več obdolžencev ugovor zoper obtožnico samo eden, a je razlog, iz katerega je apelacijsko sodišče zavrnilo obtožnico, v prid tudi kakšnemu izmed obdolžencev, ki ni vložil ugovora, postopa apelacijsko sodišče po službeni dolžnosti, kakor bi bil tudi ta vložil ugovor.

§ 209.

Če ne nastopi nobeden izmed primerov, omenjenih v §§ 206. do 208., in se ugovor ne zavrne zbog zakesnitve, odloči apelacijsko sodišče, da je obtožba dopustna.

V svoji rešitvi odloči apelacijsko sodišče obenem o vseh predlogih, ki so bili podani v obtožnici ali v obdolženčevem ugovoru in ki se nanašajo na združitev ali ločitev več obtožb kakor tudi na to, katere priče ali izvedence je treba pozvati na glavno razpravo. Razen tega izda apelacijsko sodišče v tem primeru kakor tudi v primerih, omenjenih v §§ 206. do 208., prikladne naredbe o obdolženčevem zaporu, o njegovi prevedbi k drugemu sodišču ali o njegovi izpustitvi v prostost.

§ 210.

Vse odločbe, izdane po §§ 206. do 209., obrazloži apelacijsko sodišče tako, da s tem ne prejudicira odločbi pristojnega sodišča v glavni stvari.

§ 211.

Če je stopila postavitev pod obtožbo v veljavo (§§ 205. in 209.), se krajevna pristojnost sodišča ne more več izpodbijati. Pristojnost apelacijskega sodišča se more izpodbijati samo v reviziji zoper sodbo sodišča prve stopnje (§ 336., št. 1.).

XVI. poglavje.

Priprave za glavno razpravo pred okrožnim sodiščem.

§ 212.

Čim je stopila postavitev pod obtožbo v veljavo, se izroče spisi takoj predsedniku senata, da se pripravi razprava.

Če obdolženec ni v zaporu okrožnega sodišča, se odvede takoj v zapor okrožnega sodišča, kjer bo morala biti glavna razprava, ako se ne izda o pravem času druga naredba (§ 213., drugi odstavek).

§ 213.

Glavna razprava se vrši praviloma v kraju okrožnega sodišča.

Vendar pa sme dovoliti apelacijsko sodišče na sporazumen obrazložen predlog predsednika okrožnega sodišča in državnega tožilca, da je vršiti zaradi znatne olajšave dokaznega postopanja glavno razpravo v drugem kraju v območju okrožnega sodišča.

§ 214.

Predsednik senata odredi dan za glavno razpravo in pozove nanjo obtoženca in njegovega branilca, tožilca in zasebnega udeleženca in njiju zastopnike, druge prizadete stranke kakor tudi priče in izvedence, ki se morajo pozvati na predlog obtožbe in po rešitvi apelacijskega sodišča o obtožnici, zoper katero se je vložil ugovor (§ 209., drugi odstavek), in tolmača, ako je potreben.

Sodišče mora obvestiti o glavni razpravi obtoženčevega zakonitega zastopnika kakor tudi obtoženkininega moža, če ona to izrečno zahteva.

§ 215.

Da je poziv za obtoženca veljaven, ga je treba odpremiti tako, da ostane obtožencu od dne, ko se mu je vročil, do razprave rok vsaj osmih dni, razen če sam izrečno pristane na skrajšavo tega roka. V pozivu je treba obtoženca opozoriti, da se bo izdala, če ne pride na razpravo in ne opraviči izostanka, zoper njega naredba za privod, če pa to ne bi bilo mogoče o pravem času, da se bo razprava ob njegovih stroških preložila in da se bo privedel prisilno na napovedano novo razpravo ali pa priprl.

Zasebnega tožilca in zasebnega udeleženca kot tožilca je treba v pozivu opozoriti, da se bo smatralo, če ne pride on ali njegov zastopnik na razpravo, da je odstopil od tožbe, a zasebnega udeleženca, ki ni tožilec, in druge prizadete osebe, če ne bi morale priti kot prič, da se bo izvršila razprava, če ne pridejo, brez njih in da se bo prečital zapisnik o njih izjavah. Oškodovanca, ki se je s svojim zasebnopravnim zahtevkom pridružil kazenskemu postopanju, pa je treba opozoriti, da se bo smatralo, če ne pride na razpravo, da ni voljan, prevzeti zastopanja obtožnice, ako bi državni tožilec odstopil od nje.

Priče in izvedenci se pozovejo tako, da minejo od dne, ko se jim vroči poziv, do dne razprave praviloma trije dnevi. Vojaške osebe se pozovejo kot prič po svojih višjih oblastvih.

Če se morajo dobaviti za razpravo tudi dokazi druge vrste, je predsedniku poskrbeti za to.

§ 216.

Če misli predsednik, da bo trajala razprava dlje časa, odredi, česar je treba, da ji prisostvujeta eden ali dva sodnika več, ki stopita, če ji ne bi mogel kakšen redni član sodišča prisostvovati do konca, na njegovo mesto.

Če predsednik zve, da ta ali oni izmed važnih še nezaslišanih prič in izvedencev, pozvanih na razpravo, ne more priti na razpravo zbog dolgotrajne bolezni ali zbog drugih nepremagljivih zaprek, sme odrediti takoj posebnega sodnika, da ga zasliši, po potrebi pa tudi zapriseže. O dnevu tega zaslišanja se obvestijo vnaprej stranke, kolikor tega ne ovira neodložna nujnost.

§ 217.

Stranke smejo zahtevati, tudi če je dan za glavno razpravo že napovedan, da naj se dokazi, navedeni v obtožnici ali v rešitvi apelacijskega sodišča o obtožnici, dopolnijo ali da naj se dobavijo novi dokazi in pozovejo nove prič ali novi izvedenci.

Zaradi tega smejo podati stranke svoj obrazložen zahtevek pismeno ali ustno na zapisnik predsedniku najpozneje štiri dni pred razpravo. V zahtevku morajo točno navesti prič in izvedence, ki bi jih bilo zaslišati ali pozvati na glavno razpravo, kakor tudi druge dokaze, ki bi jih bilo dobaviti, in činjenice, o katerih bi bilo zaslišati prič in izvedence ali ki bi jih bilo ugotoviti z drugimi dokazi.

§ 218.

O zahtevku strank, podanem po § 217., odloči predsednik.

Če se predsednik uveri, da niso ne dokazi ne činjenice, ki bi jih bilo dokazati, važne za rešitev predmeta, ali da se sklicuje stranka na prič in izvedence očitno le zato, da bi zavlekla rešitev predmeta, zavrne zahtevek in pouči stranko, da sme ponoviti svoj zahtevek na razpravi in zahtevati rešitev sodišča, ki je poklicano soditi, ali da sme sama neposredno pozvati prič in izvedence na razpravo, kjer se zaslišijo, če spozna sodišče to za potrebno (§ 312., prvi odstavek).

Če spozna predsednik, da je zahtevek osnovan, odredi nemudoma potrebne poizvedbe ter obvesti o njih izvršitvi stranke zaradi vpogleda in nadaljnjega predloga, ali pa pozove prič in izvedence neposredno na razpravo ter obvesti o tem takoj tudi nasprotno stranko. Če se ta druga stranka protivi zaslišanju teh oseb, sme predsednik vendarle ostati pri pozivu teh prič in izvedencev, sme pa tudi sam pozvati na razpravo nove prič in izvedence.

§ 219.

Če je bilo izvršenih, ko je stopila postavitev pod obtožbo v veljavo, na predlog strank ali po predsednikovi naredbi pred glavno razpravo kaj poizvedb, sme tožilec zaradi njih umekniti svojo obtožnico in jo nadomestiti z novo. V takem primeru se napovedana razprava odpove, z novo obtožnico pa je postopati po predpisih XV. poglavja. Če je obtoženec v preiskovalnem zaporu, odloči sodišče po tej obtožnici, ali naj se vzdrži zapor še nadalje ali pa naj se ukine.

Drugače se prepusti ocenitev naknadnih poizvedb glavni razpravi, če tožilec ne odstopi od obtožbe.

Če tožilec pred začetkom razprave odstopi od obtožbe, odloči sodišče, ako ni oškodovanca, ki se je pridružil kazenskemu postopanju, da je postopanje ustaviti in da se že napovedana glavna razprava ne bo vršila, ter obvesti o tem takoj vse osebe, ki so bile pozvane na razpravo.

Če se je kakšen oškodovanec pridružil kazenskemu postopanju, ga obvesti sodišče o tem, da je državni tožilec odstopil od obtožbe, ter ga pouči, da more vzdržati obtožbo v moči z izjavo, ki jo mora podati okrožnemu sodišču v treh dneh po obvestitvi. Če ta rok izteče in se oškodovanec ne izjavi, odloči sodišče, da je nadaljnje postopanje ustavljeno.

§ 220.

Na pravočasen zahtevek strank ali po službeni dolžnosti sme odgoditi predsednik iz tehtnih razlogov pred začetkom glavne razprave dan glavne razprave. Če ne bi pristal na zahtevek kakšne stranke, podan v tej smeri, odloči o tem sodišče.

Toda zaradi tega, ker je branilec zadržan, priti na glavno razpravo, se odgodi napovedana razprava samo, če se ne bi mogel postaviti zbog kratkega časa drug branilec.

§ 221.

Zoper naredbe predsednikove in rešitve sodišča, kolikor se nanašajo na odreditev in pripravo ali odgoditev razprave (§§ 214. do 220.), ni pravnega sredstva.

Vendar pa imajo stranke pravico, ponoviti svoje zahteve, kolikor jim ni bilo ugodeno, na glavni razpravi.

XVII. poglavje.

Glavna razprava in sodba okrožnega sodišča.

I. Javnost glavne razprave.

§ 222.

Glavna razprava je javna, toda pristop je dovoljen, kolikor je v sodni dvorani prostora, samo osebam, ki so dovršile osemnajst let, brez palic in orožja. Vendar pa se ne sme zabraniti pristop osebam, ki morajo nositi orožje po svojem javnem položaju. Če mora prisostvovati javni razpravi oseba pod osemnajstimi leti kot stranka, priča, oškodovanec, izvedenec ali tolmač, jo je odstraniti od zasedanja, čim njena prisotnost ni več nujno potrebna.

§ 223.

Javnost se izključi, če se vrši glavna razprava zoper maloletnike. Toda javnost razprave, ki se vrši zoper starejše maloletnike v zvezi s polnoletnimi soobtoženci, se sme izključiti samo, če se temu ne protivi nobeden izmed teh. Drugače se izključi javnost vse razprave ali njenega dela, če zahtevajo to razlogi morale ali koristi javnega reda ali državne varnosti.

Če je treba na glavni razpravi za ugotovitev istovetnosti kakšne muslimanke, da sname kopreno z obraza, ali če je treba iz drugih tehtnih razlogov, zlasti pa zato, da se dožene resnica, zaslišati muslimanko brez koprene na obrazu, se za ta čas na njen zahtevek izključi javnost razprave.

Pri sodnem posvetovanju in glasovanju smejo biti prisotni samo člani sodišča in zapisnikar.

Sodba se razglasi praviloma javno. Javnost za razglasitev sodbe zoper maloletnike se izključi, če bi javna razglasitev škodljivo vplivala na maloletnikovo poboljšanje ali na njegovo nadaljnje življenje. Razen tega se izključi javnost za razglasitev razlogov sodbe, če bi se utegnila s tem po mnenju sodišča ogroziti javna morala ali javni red ali državna varnost.

§ 224.

Izključitev javnosti odredi sodišče z obrazloženo pismeno rešitvijo po službeni dolžnosti ali pa na tožilcev ali obtoženčev predlog ali na predlog drugega upravičenca (§ 223., drugi odstavek).

Zoper to rešitev ni posebnega pravnega sredstva.

Izključitev javnosti iz razlogov, omenjenih v § 223., se sme zahtevati in odrediti, ko se je zasedanje otvorilo, vsak čas med razpravo.

Če je javnost razprave izključena, se med razpravo niti rešitve sodišča ne razglasa javno.

§ 225.

Rešitev sodišča, da je javnost izključena, se mora javno razglasiti. Nato se morajo vsi poslušalci odstraniti od zasedanja.

Ne smejo pa se izključiti od zasedanja: ne oškodovanec, ki se je pridružil kazenskemu postopanju, ne aktivni sodniki ne člani državnega tožilstva, usposobljeni za sodnike, ne uradniki ministrstva pravde, usposobljeni za sodnike, nadalje ne osebe, ki so upravičene, vršiti branilske dolžnosti, in advokatski pripravniki.

Razpravi zoper maloletnika smejo prisostvovati tudi njegovi roditelji in varuhi, njegov učitelj, duhovnik in delodajalec, z dovolitvijo sodišča pa tudi druge osebe, ki se zanimajo za zaščito mladine, zlasti zastopniki zavodov in društev za vzgajanje in zaščito maloletnikov.

Obtoženec, zasebni tožilec in oškodovanec smejo prav tako zahtevati, naj se dopusti, prisostvovati za vsakega izmed njih po dvema osebam, ki uživata njih zaupanje. Če je več obtožencev, smejo zahtevati pristop skupaj največ šestim zaupnikom, ki jih izvolijo s skupnim sporazumom. Kjer ni sporazuma, izbere predsednik dopustno število zaupnikov izmed onih, ki so bili predlagani.

§ 226.

Če zahtevajo koristi državne varnosti, sme naložiti sodišče, ko je zaslišalo stranke, s svojo rešitvijo osebam, upravičeno prisostvujočim razpravi, za katero je javnost izključena, da morajo pod prettno zakonskih posledic čuvati kot tajnost ono, kar zvedo na razpravi.

II. Naloge predsednika in sodišča, vzdrževanje reda in dostojanstva sodišča in postopanje o kaznivih dejanjih, storjenih med zasedanjem.

§ 227.

Predsednik sodišča in sodniki, ki sodelujejo pri sojenju, kakor tudi zapisnikar morajo biti zdržema na razpravi. Predsednikova skrb je, da se sestavi sodišče, kakor je treba, zlasti pa, da ne sodeluje sodnik ali zapisnikar, ki je po zakonu izključen. Če zve šele med razpravo, da sodišče ni pravilno sestavljeno, odredi, da se razprava prekini, sodišče sestavi, kakor je treba, in razprava začne iznova.

Predsednik mora poskrbeti, da se prinesejo na zasedanje pred začetkom razprave predmeti, ki so potrebni za dokazovanje ali ki jih je pokazati obtožencu ali pričam ali izvedencem, da se ugotovi istovetnost.

Predsednikova dolžnost je, skrbeti za to, da se vsestranski preišče stvar in dožene resnica, kakor tudi, da se odvrne vse, kar bi zavlačevalo glavno razpravo in ne bi služilo razjasnitvi stvari.

Predsednik vodi razpravo in odloča o predlogih strank, kolikor ne odloča o njih sodišče. Zaslišuje obtoženca, prič in izvedence, daje besedo sodnikom, strankam in izvedencem, ki žele kaj vprašati osebe, katere je on zaslišal. Če opazi pri tej priliki, da obtoženec ali kakšna priča ne umeje službenega jezika, odredi takoj, česar je treba, da se pozove tolmač.

Če obseza obtožba več točk, sme odrediti predsednik, da se razpravljaj ločeno o vsaki ali poedini izmed njih.

§ 228.

Če bi kakšna izmed prizadetih oseb, ki sodelujejo na razpravi, ugovarjala, da izvestna predsednikova odredba, ki se tiče voditve razprave, ni dopustna, odloči takoj o tem sodišče.

Sodišče odloči tudi, če poda stranka med glavno razpravo o poedinih točkah postopanja predlog, ki se mu protivi druga stranka, ali če predsednik ne pristane na predlog ene stranke, ki mu druga stranka ne ugovarja.

Sodišče mora vselej razglasiti svoje rešitve o takih predlogih in odrediti, da se vpišejo v zapisnik o glavni razpravi.

Zoper take rešitve sodišča ni posebnega pravnega sredstva, s katerim bi se zadrževalo nadaljevanje razprave.

§ 229.

Predsednikova dolžnost je, skrbeti za to, da se vzdrži na zasedanju red in mir in dostojanstvo sodišča. Zato mora poslušalce takoj opomniti na red in mir in na posledice, če bi motili red.

Kdor se zaslišuje pred sodiščem ali kdor hoče govoriti sodišču, govori stoje, če mu predsednik ne dovoli sedeti zaradi njegove telesne kakovosti, njegovih let ali zbog tega, ker bo trajalo zasliševanje dlje časa, ali iz drugih tehtnih razlogov.

Poslušalce, ki bi z znaki odobravanja ali neodobravanja ali kako drugače ovirali razpravo, žalili dostojanstvo sodišča ali motili red, pozove predsednik na red. Če to ne bi koristilo, sme odrediti, da je take osebe odstraniti od zasedanja. Če se kdo upira njegovim odredbam ali če se motenje reda nadaljuje ali ponovi, sme predsednik odrediti, da naj se uporniki pripro; po okolnostih pa jih sme sodišče obsoditi tudi na zapor do osmih

dni, o čemer odloči še med glavno razpravo, najdlje pa v osem in štiridesetih urah. Če je oseba, ki ovira razpravljanje, vojaška oseba, sme odrediti predsednik, da je tudi to osebo odstraniti od zasedanja, po potrebi pa jo sme naznaniti višjemu vojaškemu oblastvu zaradi kaznovanja.

Če bi se tudi s temi odredbami ne mogel vzdržati red, sme odrediti sodišče, da je vse poslušalce odstraniti od zasedanja (§ 225., četrty odstavek).

§ 230.

Če bi obtoženec, zasebni tožilec, oškodovanec, zakoniti zastopnik teh poslednjih dveh, priča, izvedenec ali tolmač z nedostojnim vedenjem motil red razprave ali koga žalil ali po krivem obtoževal, jih pozove predsednik na red in sodišče jih sme, če se takoj ne umire, kaznovati v denarju do tisoč dinarjev, to kazen pa sme po razmerah izpremeniti tudi v zapor do desetih dni. Zoper obdolženca, ki je v zaporu, izreče namesto tega disciplinsko kazen po tem, kakršna je krivda (§ 127.).

Obtožencu zaprety predsednik poleg tega, da ga bo odstranil od zasedanja. Če bi se navzlic tej pretnji še nadalje vedel nedostojno, ga sme po rešitvi sodišča za nekaj časa odstraniti od zasedanja ali ob težjem motenju reda in če je bil že zaslišan, za ves čas dokaznega postopanja. Vendar pa ga je pred dovršitvijo dokaznega postopanja pozvati na zasedanje, kjer ga obvesti predsednik o vsem, kar se je razpravljalo v njegovi odsotnosti in kaj je izpovedala kakšna izmed zaslišanih oseb (§ 258., tretji odstavek).

Če bi se vedel obtoženec tudi po povratku na zasedanje še nadalje nedostojno, tako da ni mogoče dalje razpravljati z njim, ga sme sodišče iznova odstraniti za ves čas zasedanja in ga za ta čas postaviti pod stražo. V takem primeru se dovrši razprava v njegovi odsotnosti in sodbo mu razglasi član sodišča vpricho zapisnikarja.

§ 231.

Če branilec ali zastopnik zasebnega tožilca ali oškodovanca z nedostojnim vedenjem moti red na razpravi, ga pozove predsednik na red. Če se ne umiri ali če teže zmoti red ali če koga žali in po krivem obtožuje ali če razžali sodišče, ga sme to ukoriti ali pa kaznovati v denarju do tisoč dinarjev.

Če se vede kdo izmed njih navzlic disciplinski kazni še nadalje nedostojno, mu sme predsednik odtegniti besedo in pozvati stranko, naj najame drugega zastopnika. Če to ni takoj mogoče ali vsaj ne brez škode za koristi obtoženca, zasebnega tožilca ali oškodovanca in tudi ni mogoče odrediti obtožencu branilca takoj po službeni dolžnosti, preloži ali prekine sodišče glavno razpravo, da se izbere ali postavi drug branilec ob stroških branilca ali zastopnika, ki je to zakrivil.

Poleg teh odredb sme podati sodišče ob otežujočih okoliščinah zoper krivca, če ni advokat ali advokatski pripravnik, javni beležnik (notar) ali notarski pripravnik, kazenski predlog apelacijskemu sodišču, ki mu sme za dobo enega do šestih mesecev odtegniti pravico, prihajati pred sodišče kot zastopnik v kazenskih stvareh. Če je krivec advokat ali advokatski pripravnik, javni notar ali notarski pripravnik, se pošlje stvar njegovemu disciplinskemu oblastvu, ki mu sme za dobo enega do šestih mesecev odtegniti tudi pravico, biti branilec v kazenskih stvareh.

§ 232.

Če bi državni tožilec navzlic predsednikovemu opominu teže zmotil red, sme predsednik takoj prekiniti zasedanje in zahtevati od neposrednjega starejšine državnega tožilca, katerega obenem obvesti o dogodku, naj odredi koga drugega za zastopanje obtožbe.

§ 233.

Zoper naredbe in rešitve, izrečene po §§ 229., 230., 231., prvem in drugem odstavku, in § 232., ni pravnega sredstva, izvzemši rešitev, s katero je po § 231., drugem odstavku, branilcu ali zastopniku strank odrejeno, da mora trpeti stroške preložene ali prekinjene razprave. Zoper to rešitev je dopustna pritožba na apelacijsko sodišče v treh dneh po razglasitvi. Vse druge naredbe in rešitve se izvrše takoj.

§ 234.

Če stori kdo med glavno razpravo na zasedanju kaznivo dejanje in se zaloti pri samem dejanju, sme začeti sodišče zoper njega na predlog upravičenega tožilca ali takoj, ko je prekinilo raz-

pravo, ali po njeni dovršitvi razpravo zbog tega dejanja, ga zaslišati kot obtoženca, zbrati vse potrebne dokaze, ki so pri rokah, ter izreči in razglasiti sodbo. Če je storilec tega kaznivega dejanja obtoženec sam, je postopati po odredbi §§ 266. in 284.

Tako je postopati na predlog upravičenega tožilca tudi takrat, kadar so v vedenju, omenjenem v §§ 229. do 231., dani znaki kakšnega kaznivega dejanja po kazenskem zakonu. Z izjavo razžaljane ali oškodovane osebe, da si pridržuje za pozneje pravico tožbe zbog tega kaznivega dejanja, storjenega na njeno škodo, ali da se odpoveduje pravici tožbe, se ne prepreči uporaba odredb, dopuščanih v §§ 229. do 231.

Če ni mogoče soditi storilca kaznivega dejanja takoj ali če sodišče ni pristojno, odredi predsednik, da je privedi storilca, ako ni vojaška oseba, k preiskovalnemu sodniku zaradi nadaljnjega rednega postopanja na predlog upravičenega tožilca.

V primerih, omenjenih v tem paragrafu, se sestavi vselej poseben zapisnik o postopanju.

§ 235.

Če se pokaže med glavno razpravo za verjetno, da je kakšna priča namerno po krivem pričala, sme odrediti predsednik na predlog državnega tožilca ali po službeni dolžnosti, da se sestavi o njenih izpovedbah zapisnik in da ga priča, ko je bil prečitán in odobren, podpiše. Ta zapisnik se pošlje državnemu tožilcu v nadaljnje postopanje.

Predsednik sme odrediti, da je tako pričo z mesta tudi priprety in jo poslati z zapisnikom k preiskovalnemu sodniku, ki jo na predlog državnega tožilca zasliši in odredi nadalje, česar je treba.

III. Pogoji za vršitev glavne razprave; odložitve in prekinitev razprave.

§ 236.

Čim predsednik otvori zasedanje in razglasi predmet glavne razprave, se uveri, ali so prišle na razpravo vse pozvane osebe, zlasti pa one, brez katerih se razprava niti ne more vršiti. Če vobče niso prišle, se uveri, ali jim je bil poziv na razpravo pravilno vročen.

Če ni prišel navzlic pravilnemu pozivu sam obtoženec in niti ni opravičil svojega izostanka, odredi predsednik, da ga je, če je to mogoče, z mesta privedi, po potrebi pa tudi priprety, da se zavaruje njegova prisotnost na razpravi.

Če ni prišel na razpravo pravilno pozvani zasebni tožilec ali zasebni udeleženec kot tožilec, se smatra, da je odstopil od tožbe, in kazensko postopanje se z rešitvijo sodišča ustavi.

Če je navzlic pravilnemu pozivu izostala kakšna priča ali izostal kakšen izvedenec, sme sodišče odrediti, da se takoj privedi ob svojih stroških.

§ 237.

Če ni mogoče privedi obtoženca, ki je izostal, zbog tega, ker ga ni moči najti ali ker je pobegnil ali iz drugih razlogov, preloži sodišče razpravo.

Razpravo preloži sodišče tudi, če je obtoženec prišel na glavno razpravo, toda je med njo tako obolel pred zasliševanjem in obrambo, da dlje časa ne more prisostvovati razpravi, a ni pristal na to, da bi se nadaljevala razprava tudi brez njega in da bi se prečitán zapisnik o njega zaslišanju in obrambi v pripravljalnem sodnem postopanju. Toda če bi se morala izreči po uspehu že začete razprave sodba, s katero se obtoženec oprasča obtožbe ali se obtožba zavrača zbog nedostajanja pravnih pogojev (§ 276.), se razprava ne preloži.

Razprava se tudi preloži, če ne pride nanjo branilec, dasi je bil pravilno pozvan, ali če branilec med glavno razpravo oboli ali odide z razprave, preden je končana, kakor tudi v primeru, omenjenem v § 231., drugem odstavku, če vobče ni mogoče postaviti drugega branilca ali vsaj ne brez škode za obtoženčovo obrambo in če se ne bi morala izreči kakšna izmed sodb, omenjenih v drugem odstavku, drugem stavku, tega paragrafa. Stroške za postavitev drugega branilca in za preložitev razprave, razen če branilec oboli, trpi branilec, ki je to zakrivil. Glede branilčeve pritožbe zoper tako rešitev se uporabi predpis § 238., tretjega do petega odstavka.

§ 238.

Razprava se tudi preloži, če niso prišle priče ali izvedenci ter se niti ne morejo takoj privedi, ali če priča ali izvedenec zaradi bolezni ne more izpovedovati in če smatra sodišče, ko je zaslišalo

tožilca in obtoženca ali njegovega branilca, da ne zadošča, namesto ustnega zaslišanja prečitati zapisnikov o njih izpovedbi ali strokovnem mnenju v pripravljalnem sodnem postopanju ali da je izpovedba prič ali strokovno mnenje izvedencev odločilno, tako da se brez tega razprava ne more nadaljevati.

Pričo ali izvedenca, ki je neopravičeno izostal od razprave, kaznuje sodišče v denarju do tisoč dinarjev in s plačilom stroškov razprave, povzročenih z njegovim izostankom, če se je morala razprava preložiti. Obenem se izda zaradi zavarovanja njegovega prihoda na novo razpravo naredba, da ga je privedi.

Priča ali izvedenec se sme pritožiti zoper tako rešitev sodišča na isto sodišče v osmih dneh, ko mu je bila vročena. Če dokaže, da se mu poziv ni vročil, kakor bi bilo treba, ali da ni mogel priti zbog nepričakovanih in nepremagljivih zaprek, ga sodišče povsem oprosti izrečene kazni kakor tudi dolžnosti, plačati stroške preložene razprave. Če dokaže, da niso izrečena denarna kazen ali stroški v nikakršnem razmerju z njegovo krivdo ali s posledicami, povzročenimi z njegovim izostankom, se mu smejo kazen ali stroški znižati.

Če se vložti pritožba šele po končani razpravi, odloči o njej okrožno sodišče v seji.

Zoper rešitev, izrečeno o pritožbi, ni pravnega sredstva.

§ 239.

Sodišče sme preložiti glavno razpravo tudi takrat, kadar spozna, da se je med razpravo stanje stvari tako izpremenilo, da je preložitev potrebna zaradi nadaljnje priprave obtožbe ali obrambe ali da je treba novih poizvedb ali preiskovalnega poslovanja ali dobave novih dokazov, ali če se pokaže preložitev razprave za potrebno in primerno zbog zunanjih zaprek.

§ 240.

Sodišče preloži razpravo na nedoločen čas, ne da bi odredilo dan za novo razpravo. Dan za novo razpravo odredi predsednik.

Zoper rešitev sodišča o preložitvi razprave ni pravnega sredstva.

Razprava, ki je bila preložena, se mora na novem zasedanju iznova začeti in izvesti.

§ 241.

Glavna razprava, ki se je začela, se sme nadaljevati po izprevidnosti sodišča v nujnih primerih tudi na nedeljo in praznik.

Začeta razprava pa se sme po predsednikovi izprevidnosti za nekaj časa tudi prekiniti, toda samo za toliko, kolikor se mu zdi to potrebno, da se odpočijejo osebe, ki sodelujejo na razpravi, ali da se nemudoma dobavijo dokazi, zlasti pa da se izvrši sodni ogled ali pozovejo nove priče in novi izvedenci.

Če pa se prekinjena razprava v štirinajstih dneh ne nadaljuje, se mora začeti povsem iznova.

IV. Zapisnik o glavni razpravi.

§ 242.

O poslovanju na glavni razpravi se vodi zapisnik, sicer postopanje ne velja. Zapisnik mora biti dovršen in podpisan z zaključkom zasedanja.

Zapisnik vodi zapisnikar, podpišeta pa ga predsednik in zapisnikar. Če je predsednik zadržan, podpiše zapisnik namesto njega najstarejši član sodniškega senata. Če je sodeloval na razpravi tolmač, podpiše zapisnik tudi on. Stranke imajo pravico, vpogledati napravljene zapisnik in njegove priloge, vzeti njih prepise in po potrebi tudi zahtevati popravke zapisnika.

O posvetovanju in o glasovanju sodnikov med glavno razpravo in na nje koncu se sestavi poseben zapisnik. V zapisnik o glavni razpravi se vpiše samo odločba, ki jo je izreklo sodišče, z bistvenimi razlogi.

§ 243.

V uvodu zapisnika je označiti sodišče, kraj, dan, mesec in leto zasedanja, po imenu in priimku predsednika, vse druge člane sodišča in zapisnikarja, tožilca in njegovega zastopnika, obtoženca in branilca, če je bil postavljen, oškodovanca in njegovega zastopnika, potem kaznivo dejanje, ali je bila razprava javna ali pa je bila javnost izključena, ali se je poslušalcem naložilo, čuvati kot tajnost ono, kar zvedo na razpravi (§ 226.), ali je obtoženec v prostosti ali v preiskovalnem zaporu.

Zapisnik mora obsezati potek in glavno vsebino razprave, vse bistvene formalnosti postopanja, ki

jih predpisuje zakon, zlasti pa, da in kateri obtoženci, priče in izvedenci so bili zaslišani ali tudi soočeni, ali so se izvedenci in priče zaprisegli in, če se niso, zakaj se niso, ali se je izvršil ogled in kakšen, katere listine in kateri drugi spisi so se prečitali, kakor tudi vse predloge strank med razpravo in odločbe, ki jih je izrekel o teh predlogih predsednik ali izreklo sodišče.

Izpovedbe obtoženčeve in prič, ki so bile že zaslišane v pripravljalnem sodnem postopanju, se vpišejo v glavnem v zapisnik samo, če obsejajo razložke, izpremembe ali dodatke k prejšnjim izpovedbam. Strokovna mnenja izvedencev in izpovedbe prič, ki se zaslišijo prvič na glavni razpravi, se vpišejo v glavnem popolnoma in verno.

§ 244.

Stranke so upravičene, zahtevati zaradi varovanja svojih pravic, da naj se uvrste v zapisnik poedine okolnosti ali izjave. Predsednik in sodišče smeta odrediti po službeni dolžnosti, da je postaviti v zapisnik okolnosti in izjave, ki jih smatrata za važne. Kjer je važno, da se točno vpišejo besede zaslišanih oseb, odredi predsednik po službeni dolžnosti ali na zahtevek kakšnega sodnika ali katerekoli stranke, da se ta del zapisnika takoj prečita.

V važnih primerih sme odrediti predsednik ali sodišče, da je zapisovati vse ali poedine izpovedbe in govore stenografski. Če ni težko, se odredi to tudi sicer, ako zahteva to pravočasno kakšna izmed strank z obrazloženo prošnjo in ako pokrije vnaprej stroške po odločbi sodišča. Stenografski zapiski se morajo v osem in štiridesetih urah prevesti in izročiti v pregled predsedniku ali sodniku, ki ga odredi za to predsednik; potem pa se prilože zapisniku.

Na koncu zapisnika se zabeleži, ali in kakšna sodba se je izrekla, ali in koliko se je sodba razglasila javno ali z izključitvijo javnosti (§ 223.), ali so bile izrečene očitne odredbe, ali so bile stranke pravilno poučene o pravnih sredstvih zoper sodbo, in izjave strank o sodbi, zlasti pa, ali so priglasile stranke pravno sredstvo zoper sodbo in kakšno.

Če je treba izreči po razglasitvi sodbe rešitev sodišča o obtoženčevem nadaljnjem preiskovalnem zaporu (§ 339., drugi odstavek), se uvrste v zapisnik tudi predlogi strank in rešitev sodišča o tem.

§ 245.

Zapisnik se smatra za dokaz onega, kar se je dogodilo na glavni razpravi.

Če predlagajo stranke popravke ali dopolnitve v zapisniku, odloči o tem predsednik, ki sme tudi po službeni dolžnosti popraviti pogrešno vpisana imena, številke in druge očitne pisne in računске pogreške.

Če je priglašeno zoper sodbo pravno sredstvo, ki se opira na prekršitev odredb o postopanju, in sodišče spozna, da ta prekršitev obstoji, označi to v dodatku zapisnika, ko je predhodno zaslišalo stranke.

Če stranke v pravnem sredstvu zoper sodbo ugovarjajo vsebini zapisnika, kolikor gre za okolnosti, ki odločilno vplivajo na rešitev stvari, sme dopustiti višje sodišče nasprotni dokaz o onem delu zapisnika, ki mu ugovarjajo.

V. Začetek glavne razprave in obtoženčev zaslisevanje.

§ 246.

Ko je predsednik naznanil predmet in ugotovil, da je sodišče sestavljeno in da so pozvane osebe prišle na razpravo, ali je sodišče sklenilo, da se vrši razprava tudi brez nekaterih izostalih oseb, ali je odložilo rešitev o tem za pozneje, pozove najprej obtoženca.

Če je obtoženec v preiskovalnem zaporu, pride v paznikovem spremstvu, toda brez okovov.

Da se predsednik uveri o obtoženčevi istovetnosti in o drugih potrebnih podatkih, ga vpraša za njegove osebne razmere (§ 152.).

§ 247.

Ko je obtoženčeva istovetnost ugotovljena, pozove predsednik priče in izvedence ter jih opozori na svetost prisega, ki jo morajo opraviti, če je treba. Potem odredi pričam, naj odidejo na prostor, ki je odrejen zanje in naj čakajo, dokler se ne pozovejo. Izvedencem sme predsednik naložiti, naj ostanejo na zasedanju in naj bodo pri zaslišanju

obtoženčevem in prič, če se mu zdi to koristno, da se dožene resnica.

Če bi bilo oškodovanca ali zasebnega tožilca zaslišati kot pričo, je tudi ta dva odstraniti od zasedanja, dokler se ne pozoveta. Toda predsednik ju opozori, da smeta pustiti na zasedanju koga drugega kot svojega zastopnika.

Če se zdi predsedniku potrebno, sme prepovedati vsako dogovarjanje med obtožencem, pričami in izvedenci kakor tudi odhod iz sodnega poslopja.

Če so bili pozvani na razpravo tudi tolmači, ostanejo praviloma (§ 222.) zdržema na zasedanju.

§ 248.

Če je s predsednikovimi odredbami, omenjenimi v §§ 246. in 247., ugotovljeno, da ni zaprek za razpravo, se začne glavna razprava s čitanjem obtožnice; sicer razprava ne velja (§ 336., št. 4.).

Predsednik opozori obtoženca, naj pazi, česa ga tožilec obtožuje, in naj pozorno zasleduje potek razprave; nato pozove tožilca, naj prečita obtožnico. Če se je izdala na ugovor zoper obtožnico rešitev apelacijskega sodišča, da se mora kakšna točka obtožbe izločiti, prečita predsednik ali zapisnikar to rešitev.

§ 249.

Ko se je prečitala obtožnica, začne predsednik obtoženca zasliševati.

Če je več obtožencev, odredi predsednik, ako se mu zdi to potrebno, da ostani na zasedanju samo eden, ostali pa naj se odstranijo v prostore, ki so odrejeni zanje, in naj čakajo, dokler se ne pozovejo.

§ 250.

Predsednik zasliši obtoženca o samem dejanju, ki ga je obtožen. Če je odredil ločeno razpravo o poedinih točkah obtožbe (§ 227., peti odstavek), omeji zasliševanje na poedino točko.

Če odgovori obtoženec na vprašanje, ali je razumel, česa je obtožen, da ni razumel, mu predsednik pojasni obtožbo. Potem ga kakor onega, ki je izjavil, da je razumel, česa je obtožen, vpraša, ali se priznava za krivega. Če izjavi, da ni kriv, ali kakoli drugega, ga pouči predsednik, da sme podati zoper obtožbo svojo obrambo in razložiti stanje stvari po svoji izprevidnosti. Obenem ga pouči, da sme ponoviti svoje predloge za dopolnitev dokazov, ki so mu bili prej zavrženi, in da sme predložiti nove dokaze, kakor tudi da sme podati svoje pripombe na vsak dokaz, ki ga navedejo na razpravi soobtoženci, priče in izvedenci v svojih izpovedbah ali ki izvirajo iz spisov, ki se prečitajo na razpravi.

§ 251.

Če obtoženec v bistvu odstopi od svojih prejšnjih izpovedb, vpisanih v zapisnik v pripravljalnem sodnem postopanju, mu predloži predsednik njegovo prejšnjo izpovedbo ter ga vpraša, zakaj izpoveduje sedaj drugače. V takem primeru kakor tudi če obtoženec sploh neče odgovarjati ali če neče odgovarjati na poedina vprašanja, sme odrediti predsednik zaradi ugotovitve prejšnje obtoženčeve izpovedbe, da se prečita povsem ali deloma zapisnik o njegovi prejšnji izpovedbi. Ni pa dopustno, obtoženca siliti, da bi odgovarjal na vprašanja, ki se mu postavljajo.

Obtoženec se sme dogovarjati tudi med glavno razpravo s svojim branilem; ko pa se mu postavi vprašanje, se ne sme neposredno posvetovati ne z njim ne s kom drugim, kako naj odgovori na to vprašanje.

Poslednje predsednikovo vprašanje obtožencu mora biti vselej, ali ima še kaj navesti v svojo obrambo.

§ 252.

Ko predsednik konča obtoženčev zaslisevanje, vpraša sodnike, ali žele obtoženca kaj vprašati; to smejo storiti sodniki neposredno.

Na zahtevek dopusti predsednik tudi strankam in izvedencem, neposredno vpraševati obtoženca, zavrača pa vprašanja, ki so neprimerna (§ 154.) ali se ne nanašajo na stvar.

Ko je obtoženčev zaslisevanje popolnoma končano, se pozovejo zaporedoma posamič ostali soobtoženci, če jih je kaj, ter se zaslišijo; predsednik jim prečita po potrebi izpovedbe že zaslišanih soobtožencev, že zaslišane soobtožence pa pozove, naj se izjavijo o izpovedbi vsakega poznejšega zaslišanelega soobtoženca.

Če so izpovedbe poedinih soobtožencev o isti okolnosti znatno različne, naj predsednik te soobtožence sooči.

§ 253.

Če se po začetni razpravi ugotovi, da je obtoženec po storjenem dejanju duševno obolel, se zberejo oni dokazi, ki bi se utegnili sčasoma izgubiti, in razprava se preloži za izvesten čas.

VI. Dokazno postopanje.

§ 254.

Obtoženčev priznanje, kakorkoli bi bilo popolno in dovršeno, ne razrešuje ne predsednika ne sodišča dolžnosti, zbirati nadaljnje dokaze.

Dokazovanje se razširi na vse činjenice, ki so po mnenju predsednikovem ali mnenju sodišča važne za presojo same stvari ali za uporabo očitvalnih odredb.

Dokazi se začno zbirati po redu, ki ga določi predsednik; vendar pa se zberejo praviloma najprej dokazi, ki jih je predložil tožilec, in šele potem dokazi obrambe.

Če zahtevajo stranke med razpravo, da je preiskati nove činjenice ali dobaviti nove dokaze, ne sme zavrniti sodišče teh zahtevkov zato, ker so se podali prepozno.

Tožilec in obtoženec smeta med razpravo tudi odstopiti od poedinih dokazov, če pristane na to nasprotna stranka. Toda tudi v takem primeru ostane predsednikova pravica neokrnjena, da vendarle odredi te dokaze, če se mu zdi to potrebno za ugotovitev resnice.

§ 255.

Po obtoženčevem zaslišanju se zaslišijo praviloma vpričo obtoženca (§ 258.) priče in izvedenci, ki se pozivljejo posamič.

Pred zaslišanjem opomni predsednik vsakega izmed njih, naj govori resnico in naj ničesar ne doda in ne zamolči, ker bi se moral po potrebi zapriseči na izpovedbo. Če je kakšna priča po zakonu oproščena pričanja (§ 169.), jo predsednik opozori na to pravico.

Priče, ki so bile zaprisežene v pripravljalnem sodnem postopanju, in izvedenci, ki so že kdaj prisegli kot stalni izvedenci, se opomnijo na svetost že opravljene prisega. Da izpovedbe veljajo, se izven tega primera praviloma vsaka priča po zaslišanju in izvedenci pred zaslišanjem predpisno zaprisežejo, ako ni zoper to zakonitih zaprek (§ 178.). A tudi ako ni zakonitih zaprek, sme prisega kakšne priče izostati, če ni izpovedala priča po mislih sodišča ničesar važnega ali če se s tem strinjata tožilec in obtoženec.

§ 256.

Ob zaslišanju prič in izvedencev uporablja predsednik predpise, ki veljajo za preiskovalnega sodnika v preiskavi, kolikor se dajo uporabljati po svojem značaju na glavni razpravi.

Predsednik poski bi, da ni pri zbiranju dokazov vobče prisotna priča, ki na razpravi še ni bila zaslišana, izvedenec pa, ki še ni bil zaslišan, da ni prisoten na zasedanju, ko oddaja drug izvedenec svoje strokovno mnenje o istem predmetu.

Če se izpovedbe poedinih prič ne ujemajo, sme predsednik priče soočiti.

§ 257.

Ko predsednik konča zasliševanje poedine prič ali poedinega izvedenca, vpraša sodnike, ali želi kdo izmed njih kaj vprašati pričo ali izvedenca, ter jim dopusti, vpraševati neposredno.

Tožilcu, obtožencu, njegovemu branilcu in oškodovancu kakor tudi njih zastopnikom dopusti predsednik na njih zahtevek, neposredno postavljati vprašanja pričam in izvedencem. Če želi izvedenec pojasnilo od prič, dopusti predsednik tudi njemu, vpraševati neposredno. Vendar pa zavrne predsednik vprašanja ali prepove odgovor na že postavljena vprašanja, ki so neprimerna ali v katerih je obseženo obenem navodilo, kako bi morale odgovarjati, ali ki se tičejo okolnosti, o kateri zakon ne dopušča dokazovanja, ali ki se ne nanašajo na stvar.

Če nastane dvom o dopustnosti vprašanja, odloči sodišče.

Če so vprašanja nejasna ali neumevna, pozove predsednik onega, ki vprašuje, naj postavi vprašanje jasneje ali umevneje, ter sme, če je pravilno pojmlil namero onega, ki vprašuje, tudi sam postaviti vprašanje.

Po zaslišanju vsake prič in vsakega izvedenca vpraša predsednik obtoženca, ali ima kaj pripomniti na izpovedbo, ki jo je pravkar slišal. Po potrebi sme pričo z obtožencem tudi soočiti.

§ 258.

Če bi se bilo bati, da kakšen soobtoženec ali kakšna priča ne bi hotela v obtoženčevi prisotnosti govoriti resnice, sme odrediti predsednik izjemoma v prid svobodi izpovedovanja, naj se obtoženec odstrani od zasedanja, dokler traja njiju zasliševanje.

Ko pa se obtoženec vrne na zasedanje, ga obvesti predsednik o vsem, kar se je razpravljalo v njegovi odsotnosti in kaj je ena ali druga zaslišana oseba izpovedala, ter ponovi, če obtoženec zahteva, zasliševanje vpričo njega.

Če ni obvestil predsednik obdolženca o tem takoj po njegovem povratku na zasedanje, mora, da je dokazno postopanje veljavno, to storiti naknadno, toda vsekako, preden se konča dokazno postopanje.

§ 259.

Predsednik sme odrediti med dokaznim postopanjem ali pa na njega koncu, da se pokažejo predmeti, ki morejo služiti za razjasnitev stvari, obtožencu, po potrebi pa tudi pričam in izvedencem, da se ugotovi istovetnost.

§ 260.

Zaslišane priče in zaslišani izvedenci morajo (§ 222., tretji stavek) ostati na zasedanju, dokler se to ne konča, razen če jih predsednik, ko je zaslišal stranke, odpusti ali če odredi, naj se odstranijo od zasedanja.

Na tožilčevo ali obtoženčevo zahtevo, pa tudi po službeni dolžnosti, sme predsednik odrediti, naj se priče in izvedenci, ko so bili zaslišani, odstranijo od zasedanja in naj se pozneje iznova pozovejo ter še enkrat zaslišijo v prisotnosti ali v odsotnosti drugih prič in izvedencev.

§ 261.

Če bi bilo treba zaslišati pričo ali izvedenca, pozvanega na razpravo, ki v pripravljalnem postopanju ni bil zaslišan, pa se zve šele pred razpravo ali na razpravi, da ne more ali da mu je jako otežkočeno (§ 216., drugi odstavek) priti na sodišče, sme odrediti sodišče, ako ima njegovo izpovedbo za važno, naj ga zasliši sodnik izven zasedanja in pod prisego, če je ta po zakonu dopustna. Stranke imajo pravico, prisostvovati temu zasliševanju.

§ 262.

Zapisniki o sodnem ogledu kakor tudi o sodnem izvedenskem ogledu in izvidu, o preiskavi stanovanja in oseb in o zaplembi, nadalje listine in druga pisma, ki so po vsebini važni dokazi, zlasti izpričevala in strokovna mnenja javnih oblastev in znanstvenih zavodov in korporacij, krstni (rojstni) listi obtožencev, se morajo na razpravi prečitati, da se ugotovi njih vsebina. Toda predsednik sme objaviti njih vsebino tudi ustno, če se s tem strinjajo sodniki in stranke.

Obtoženčeve prejšnje obsodbe se prečitajo, če je to važno. Nepovoljna službena izpričevala o obtoženčevem prejšnjem vedenju in moralnem življenju se smejo prečitati samo, če se opirajo na dokazane činjenice in če so te činjenice navedene.

§ 263.

Zapisniki o sodnem zaslišanju prič, soobdolženec ali že obsojenih soobtožencev kakor tudi o mnenju izvedencev se smejo prečitati samo v nastopnih primerih:

1. če so zaslišane osebe umrle, duševno obolele ali se ne morejo najti ali če je njih osebni prihod pred sodišče nemogoč ali jako otežkočen zbog starosti, boleznj, onemoglosti ali oddaljenega prebivališča ali iz drugih tehtnih razlogov;

2. če soobtoženci nečejo izpovedovati ali če odstopajo v bistvu od svojih prejšnjih izpovedb pred sodiščem;

3. če priče, ki se zaslišujejo na razpravi, brez zakonitih razlogov nečejo pričati ali če v bistvu odstopajo od svojih prejšnjih izpovedb pred sodiščem;

4. če je zaslišana priča član kraljevskega doma ali če uživa izdeželost; in

5. če se tožilec in obtoženec strinjata, da se zapisniki prečitajo.

Zapisnik o prejšnjih izpovedbah oseb, ki so oproščene dolžnosti pričanja, se vobče ne sme prečitati, če niso bile te osebe pozvane na razpravo ali če so izjavile na razpravi, da nečejo pričati (§ 169.). Tudi se ne smejo prečitati zapisniki o izpovedbah javnih organov kot prič, kolikor gre za obvestila, ki so jih dobili od tajnih zanesljivih oseb.

Razlogi, zakaj se kakšen spis čita, se morajo navesti v zapisniku o razpravi, ob čitanju pa se objavi, ali je priča ali izvedenec zaprisežen.

Ko je bil vsak spis prečitán, vpraša predsednik stranke, ali imajo kaj pripomniti.

§ 264.

Če je navedla priča ali navedel izvedenec pri prejšnjem sodnem zaslišanju činjenice, ki se jih ob zaslišanju na razpravi več ne spominja, se mu sme predočiti prejšnja izpovedba, po potrebi pa sme sodišče odrediti, da se prečitaj zapisnik o njegovem sodnem zaslišanju, da se ugotovi njegova prejšnja izpovedba.

§ 265.

Če bi se zvedelo med razpravo za nove priče ali izvedence, od katerih bi se mogla pričakovati potrditev važnih činjenic, odredi predsednik ali sodišče tudi brez tožilčevega ali obtoženčevega predloga, naj se te priče in ti izvedenci, če je mogoče, takoj pozovejo zaradi zaslišanja, po potrebi pa tudi privedejo.

Predsednik sme zahtevati tudi novo izvedensko mnenje ali odrediti, da je pribaviti druge dokaze, sme pa tudi s sodiščem izvršiti ogled, o katerem mora vsekako obvestiti stranke, ali pa odposlati zaradi ogleda člana sodišča, ki mora takoj po končanem ogledu predložiti poročilo.

§ 266.

Na predlog upravičenega tožilca se sme razširiti razprava, če je sodišče stvarno pristojno, tudi na kakšno drugo obtoženčevo kaznivo dejanje, ki se je razkrilo med glavno razpravo.

Zaradi tega dejanja vložil tožilec ustno obtožbo, ki se v glavnem vpiše v zapisnik. Obtoženec in njegov branilec se pozoveta, naj se izrečeta o razširitvi obtožbe. Tudi ta izjava se vpiše v zapisnik. Obtoženčev pristanek na tako razširitev obtožbe je potreben samo, če bi se moral uporabiti nanj, ako se obsodi zbog tega drugega dejanja, strožji kazenski zakon od onega, ki bi se moral uporabiti na kaznivo dejanje, katerega je bil prej obtožen.

Če obtoženec v takem primeru neče pristati na to, da se mu takoj sodi tudi zaradi tega drugega dejanja, ali če ne sme biti obsojen zbog tega, ker sodišče ni pristojno za to drugo dejanje ali ker se pokaže, da je potrebna skrbnejša priprava obrambe, se omeji razprava in sodba, da sta veljavni, na predmet prejšnje obtožbe.

§ 267.

Če se pokaže med razpravo, da se sme dejanje, ki je predmet obtožbe, preganjati samo po odobritvi javnega oblastva, sme izdati državni tožilec to odobritev tudi naknadno, dokler se dokazno postopanje ne konča.

VII. Govori strank.

§ 268.

Po končanem dokaznem postopanju vpraša predsednik stranke, ali žele kaj predlagati zaradi dopolnitve dokazov. Če se nihče ne oglasi ali če se predlog za dopolnitev dokazov zavrne in predsednik spozna, da je stvar izčrpana, izjavi, da je dokazno postopanje končano, dá besedo tožilcu ter ga pozove, naj poda in obrazloži svoj predlog.

§ 269.

Tožilec zbere vse podatke dokaznega postopanja ter poda in obrazloži na njih podstavi svoje predloge o obtoženčevi krivdi in o kazenskih odredbah, ki jih je uporabiti nanj in na njegovo dejanje. Kolikor pa gre za odmero kazni v mejah zakonite mere, ki naj se uporabi, ne poda določnega predloga. Državni tožilec sme, če so po njegovem mnenju dani pogoji za uporabo kakšne stranske kazni ali očuvalne odredbe, podati in obrazložiti predlog tudi zaradi uporabe le-teh.

Tožilec sme med razpravo kakor tudi v končnem govoru, kakrššen je pač izid dokaznega postopanja, izpremeniti obtožbo ne samo glede krivde, ampak tudi glede ocene kaznivega dejanja in glede kazni, sme pa tudi z obrazložitvijo odstopiti od obtožbe.

Oškodovanec, ki se je pridružil kazenskemu postopanju, ali njegov zastopnik dobi besedo takoj za tožilcem, da obrazloži svoj zasebnopravni zahtevek ali da vzdrži v moči obtožbo, od katere je državni tožilec odstopil. Če oškodovanec ali njegov zastopnik ni prišel na razpravo, se prečita zapisnik o njegovem zahtevku, ako državni tožilec ni odstopil od obtožbe (§ 215., drugi odstavek).

Obtoženec in njegov branilec dobta besedo zaradi obrambe in zaradi odgovora na tožilčeve in oškodovančeve navedbe. Če je več obtožencev, odredi predsednik red, v katerem naj govore oni in njih branilci.

Tožilec in oškodovanec se smeta obračati zoper obrambo, toda poslednja beseda gre vsekako obtožencu.

Zaradi tega, ker zastopa obtožbo več oseb ali obtoženčevo obrambo več branilcev, se ne sme pomnoževati število govorov, in zastopniki morajo določiti medsebojno, kateri izmed njih bo govoril o kakšnem vprašanju.

§ 270.

Končni govori obsezajo praviloma vsa vprašanja, o katerih naj se izreče sodba.

Vendar pa sme odrediti predsednik ali sodišče (§ 228.), da je izločiti končne govore glede krivde iz govorov o kazenskopравnih odredbah, zasebnopravnih zahtevkih in o pravnih stroških kakor tudi o stranskih kaznih in očuvalnih odredbah.

V takem primeru se vrše stoprv, ko izreče sodišče odločbo o obtoženčevi krivdi in jo razglasi, ponovno govori, ki se morajo omejiti samo na vprašanja, katera je še rešiti.

Govori strank se ne smejo prekinjati, razen če predsednik spozna, da se z govorom ograža javni red ali da se žali morala ali čast koga drugega ali da se vobče vrši kakšno kaznivo dejanje ali da se spušča govornik v predolge razlage, ki očitno niso v nikakršni zvezi s stvarjo.

§ 271.

Če se obtožnica izpremeni ali razširi kakor tudi če predlaga tožilec, da se izrôči stvar drugemu pristojnemu sodišču, opozori predsednik obtoženca, ki nima branilca, na posledice teh predlogov in ga pouči o pravicah, ki jih sme uporabiti za svojo obrambo.

Če nastane dvom, ali je mogel obtoženec po svoji izobrazbi pojmiti, kaj predlaga ena ali druga stranka, ali če obtoženec ne umeje službenega jezika, mu pojasni predsednik ob kratkem vsebino govorov, po potrebi tudi s tolmačem.

Tako je postopati tudi, če je obdolženec gluhi ali nem in se je moči sporazumevati z njim po tolmaču.

§ 272.

Ko so govori strank končani, vpraša predsednik, ali želi še kdo kaj izjaviti, če se ne bi morala spričo govorov takoj izreči sodba, s katero se obtožba zavrača, ker je tožilec odstopil od nje, ali če ne bi tožilec začel dopolnjevati dokazov.

Če se nihče ne oglasi, izjavi predsednik, da je razprava končana, in odredi, če se ne bi umeknilo sodišče zaradi posvetovanja in izrekanja sodbe v druge prostore, naj se vse osebe, razen članov sodišča in zapisnikarja, odstranijo od zasedanja.

Če je obtoženec v preiskovalnem zaporu, ga je odvesti od zasedanja.

VIII. Sodba.

§ 273.

Če po mnenju sodišča ni treba odrediti preložitve razprave zato, da bi se postopanje dopolnilo in stvar razjasnila, izreče sodbo.

Predmet sodbe je obtoženec in njegovo dejanje, ki je predmet obtožbe. Sodišče je vezano v tem oziru toliko, da ne sme proglasiti obtoženca za krivega dejanja, ki ni bilo predmet ne prejšnje obtožbe ne obtožbe, izpremenjene ali razširjene na glavni razpravi. Kolikor gre za pravno oceno dejanja in za odmero kazni, ni sodišče vezano na tožilčev predlog.

Sodbo mora opreti sodišče samo na one dokaze, ki so bili podani na glavni razpravi, in na vsebino onih spisov, ki so se in kolikor so se prečitali na glavni razpravi z omejitvami, odrejenimi v §§ 262. in 263. Držeč se tega, mora sodišče skrbno in vestno preskusiti dokaze, kolikor gre za njih verodostojnost in dokazno moč, tako posamič kakor tudi po njih notranji zvezi.

§ 274.

O vprašanju, ali naj se smatra ali ne smatra kakšna činjenica za dokazano, odločijo sodniki po svobodnem prepričanju, ki so ga dobili na podstavi vestnega pretresa in ocene vseh dokazov, podanih na glavni razpravi, in niso vezani na nikakršna dokazna pravila.

§ 275.

V sodbi sme izreči sodišče samo: ali da je obtoženec kriv dejanja, ki ga je obtožen, ali da se oprasča obtožbe zaradi tega dejanja ali da se obtožba, vložena zoper njega, zavrača.

Če se preganja obtoženec zaradi več kaznivih dejanj, izreče sodišče v sodbi točno, katerega dejanja se proglašajo za krivega, zaradi katerega se oprasča obtožbe in zaradi katerega se obtožba zavrača.

V sodbi, s katero se obtožba zavrača, se sodišče ne spušča v pretrę same stvari.

§ 276.

S sodbo se obtožba zavrne, če se pokaže, da pregon ni umesten, ali zato, ker se je pokrenilo kazensko postopanje brez zahteve tožilca, upravičenega po zakonu, ali ker se je nadaljevalo zoper njegovo voljo ali ker ni za zakonito pokrenitev postopanja ali za vložitev obtožbe potrebnega predloga ali odobritve upravičene osebe ali oblasti ali ker je tožilec odstopil od obtožbe, ko se je razprava začela, toda preden je predsednik izjavil, da je razprava končana (§ 272., drugi odstavek), ali ker je bil obtoženec zaradi istega dejanja že pravnomočno obsojen, ali je bil pregon z aktom kraljeve milosti razveljavljen, ali ker ovirajo postopanje druge pravdne zapreke, zlasti pa, da sodišče za sodbo ni pristojno.

§ 277.

Če sodišče spozna, da spada obtoženec pod pristojnost vojaškega sodišča, izreče sodbo, da se zavrača obtožba zaradi nepristojnosti (§ 339., drugi odstavek). V takem primeru poskrbi tožilec, da se izroči stvar, čim dobi ta sodba pravno moč, pristojnemu vojaškemu sodišču.

§ 278.

Če spozna sodišče med glavno razpravo, začetno pred tremi sodniki, da imajo činjenice, na katere se opira obtožba, same zase ali v zvezi z okolnostmi, ki se pojavijo med glavno razpravo, znak zločinstva, o katerem mora soditi senat iz petih sodnikov (§ 75., št. 1.), se razprava prekine in sodni senat se takoj pomnoži na pet sodnikov, pred katerimi se razprava izvede; če pa to ni mogoče zato, ker ni bila uvedena preiskava, se razprava preloži.

§ 279.

Če se pokaže med glavno razpravo, da imajo ugotovljene činjenice znake kaznivega dejanja, za katero bi bil pristojen sodnik poedinec okrožnega sodišča ali sresko sodišče, ne odkáže sodišče te stvari tema dvema, ampak jo razsodi samo.

Če spozna sodišče, da je pristojen za stvar sodnik za mlajše maloletnike, prekine postopanje ter odkáže stvar temu sodniku.

§ 280.

Sodišče izreče sodbo, s katero se obtoženec oprasča obtožbe, če spozna, da dejanje, ki ga je obtoženec obtožen, ni po zakonu kaznivo dejanje, ali da ni dokazov, da je storil to dejanje obtoženec, ali da je kaj takih okoliščin, ki izključujejo krivdo ali izključujejo ali ukinjajo obtoženčevo kaznivost.

Odločba sodišča, da je objaviti oprostitev od obtožbe v novinah, se izreče v sodbi sami.

Če izreče sodišče sodbo, s katero obtoženca oprasča obtožbe zbog nevravnostnosti, toda je uverjeno, da obstoje pogoji za kakšno izmed očitvalnih odredb, dopustnih po kazenskem zakonu, izda, ko je zaslišalo državnega tožilca in branilca, o tem posebno rešitev.

§ 281.

Če sodišče spozna, da je obtoženec kriv, izreče v sodbi:

1. zaradi katerega dejanja se proglašajo za krivega, in navede zlasti okoliščine, od katerih je zavisna uporaba izvestnega odstavka kazenskega zakona;

2. kakšno kaznivo dejanje izvira iz činjenic, ki so se smatrale za dokazane in zaradi katerih je obtoženec proglašen za krivega;

3. na kakšno kazneni obtožbi obsoja ali pa se po odredbah kazenskega zakona oprasča kazni;

4. ali se obsoja obtoženec pogojno, ali in kako se mu vsteva pripor, preiskovalni zapor ali že prestana kazni;

5. katere odredbe zakona se uporabljajo na obtoženca in njegovo dejanje; in

6. odločbo o zasebnopravnih zahtevkih (§§ 297. do 301.), o stroških kazenskega postopanja in izvršitve kazni (§§ 310., 313. in 314.), kakor tudi o tem, ali naj se objavi sodba po tisku ob obsojenčevih stroških.

Če sodišče spozna, da obstoje pogoji za očitvalne odredbe, izreče tudi te.

Če obsodi sodišče obtoženca na kazni na prostosti zaradi dejanja političnega značaja, izreče, ali se mu pri izvrševanju kazni priznavajo ali ne priznavajo olajšave, določene v zakonu o izvrševanju kazni na prostosti. Te olajšave mu prizna, če ni poteklo dejanje iz nečastnih nagibov, če niti ne kaže obtoženčevega zločestega značaja niti niso posledice posebno težke.

Sodišče sme priznati obtožencu te olajšave tudi takrat, kadar je izreklo zoper njega kazni zatočenja ali zopora, če smatra to za opravičeno glede na značaj dejanja, storilčevo osebnost kakor tudi glede na povod, nagibe in posledice dejanja.

Obtoženčevo ime in prve tri točke ne smejo izostati v sodbi, sicer je neveljavna.

§ 282.

Na smrtno kazni sme obsoditi sodišče obtoženca samo, če so spoznali vsi člani sodišča soglasno, da je kriv zločinstva, ki se kaznuje po zakonu s smrtjo.

Če je izrečena smrtna kazni zoper več oseb, se določi v sodbi red, v katerem naj se kazni izvrši.

Če ni soglasnosti sodnikov, se izreče namesto smrtni kazni dosmrtna robija, po olajšujočih okoliščinah pa robija najmanj desetih let.

§ 283.

Če obsodi sodišče obtoženca na smrtno kazni, pozove takoj pred razglasitvijo sodbe državnega tožilca na posvetovanje, ali naj se obsojenec predlaga v pomilostitev in, če je treba, s katero kaznijo naj bi se nadomestila smrtna kazni.

O tem posvetovanju se sestavi poseben zapisnik, ki se pošlje s poročilom in spisi vred nemudoma kasacijskemu sodišču, najsi ni bilo priglašeno zoper sodbo nikakršno pravno sredstvo (§ 356., tretji odstavek).

§ 284.

Če omeji sodišče po odredbi § 266. svojo sodbo samo na dejanje, ki je predmet prejšnje obtožbe, pridrži tožilcu na njegov zahtevek pravico, posebe preganjati obtoženca zaradi drugega novega dejanja, ki se je razkrilo med glavno razpravo. Če se tožilcu ne pridrži ta pravica, ne sme več preganjati storilca zaradi tega novega dejanja, razen če so pozneje podani pogoji za obnovo postopanja.

Po okoliščinah pa sme sodišče, najsi ne sodi takoj o tem drugem dejanju, preložiti razpravo tudi glede dejanja, ki je predmet prejšnje obtožbe, in odrediti, da se izreči na novem zasedanju po končani razpravi sodba o vseh kaznivih dejanjih, ki jih je obtoženec obtožen.

V enem in v drugem primeru mora zahtevati tožilec v treh dneh, ko se je razglasila sodba ali rešitev o preložitvi razprave, da se pokreni zakonito postopanje (§ 51., drugi odstavek).

§ 285.

Če je obsojen obtoženec s sodbo na kazni, ne ovira izvršitve te sodbe to, da je tožilcu pridržana pravica, preganjati obtoženca zaradi kakšnega drugega kaznivega dejanja. Edino, če je predpisana za to drugo dejanje smrtna kazni, je čakati z izvršitvijo sodbe, izrečene po odredbah § 266., tretjega odstavka, in § 284., prvega odstavka, dokler se ne izreče sodba o tem drugem dejanju.

Če tožilec uporabi njemu pridržano pravico, omenjeno v § 284., sme sodišče odrediti, da je čakati z izvršitvijo sodbe, izrečene po prejšnji obtožbi, dokler se ne izreče sodba po novi obtožnici. Kolikor gre za pravna sredstva, je postopati v takem primeru z obema sodbama, kakor bi bili izrečeni istočasno.

§ 286.

Če se steko kazniva dejanja, zbog katerih se mora izreči po kazenskem zakonu ena zvišana kazni, določi sodišče najprej glede vsakega kaznivega dejanja, zaradi katerega je obtoženec proglašen za krivega, zaslužen časno kazni na prostosti, vzame za osnovo zvišana kazni zaslužen najtežjo kazni izmed teh najdenih kazni ter jo zviša v trajanju, vpoštevajoč ostale zaslužene kazni, po svobodni oceni, toda v mejah, ki jih odreja kazenski zakon.

Če sodišče spozna, da je obtoženec, zoper katerega se je že prej izrekla sodba zbog kakšnega kaznivega dejanja, kriv kaznivega dejanja, ki ga je storil pred razglasitvijo one prejšnje sodbe, izreče, ako je pristojno, sodbo, s katero določi po predpisih kazenskega zakona kazni, ki bi se bila morala odmeriti, ko bi se bilo istočasno sodilo glede obeh kaznivih dejanj, ter vstetje obnem kazni, ki je bila prestana po prejšnji sodbi. Hkrati odloči v sodbi o povračilu škode, povzročene s tem prej storjenim dejanjem, če je bilo povračilo zahtevano, in o stroških kazenskega postopanja.

Če so pristojna za prej presojeno in za prej storjeno kaznivo dejanje različna sodišča, izreče novo sodbo ono sodišče prve stopnje, ki je pristojno za ono teh kaznivih dejanj, za katero je določena po zakonu težja vrsta kazni in ob isti vrsti večja mera kazni.

§ 287.

Če se izreče s sodbo denarna kazni, se izreče obnem kazni na prostosti, ki naj jo nadomesti, ako se ne bi mogla izterjati.

IX. Razglasitev sodbe.

§ 288.

Čim sodišče konča posvetovanje in izreče sodbo, razglasi predsednik v pričo strank na javnem zasedanju, kolikor ni omejena javnost tudi za sodbo (§ 223., četrti odstavek), sodbo tako, da prečita njen dispozitivni del z uporabljenimi zakonitimi odredbami vred in glavne razloge sodbe. Razloge sodbe sme razglasiti predsednik ob kratkem tudi ustno.

Po razglasitvi sodbe vpraša predsednik stranke, ali so zadovoljne s sodbo, obtoženca pa pouči, kakšna pravna sredstva sme uporabiti zoper sodbo.

Če se obsodi obtoženec pogojno, ga opozori predsednik na pogoje, ki se jih mora držati.

Če je glede na tezo izrečene kazni ali po drugih okoliščinah dovolj vzroka misliti, da bo obsojen obtoženec, ki je v prostosti, pobegnil, sme odrediti sodišče zoper njega preiskovalni zapor. Če gre za izpustitev oproščenega obtoženca iz preiskovalnega zopora, se uporabi odredba § 339., drugega odstavka.

§ 289.

Če bi se sodba ne mogla izreči istega dne po končani razpravi, se sme napovedati razglasitev sodbe tudi v treh dneh po končani razpravi. Če bi se napovedala razglasitev sodbe izjemoma iz tehnikih razlogov v roku osmih dni, se zbog tega ne more zahtevati, da bi se vršila razprava iznova.

§ 290.

Če obtoženec ne pride ob času, odrejenem za razglasitev sodbe, sme odrediti predsednik, da ga je zaradi tega privedi ali da mu priobči sodbo ustno sodnik, ki ga odredi za to, ali da se mu vróči sodba v vernem prepisu, pri čemer ga je poučiti o pravnih sredstvih.

Z vročitvijo se sme priobčiti sodba zlasti takrat, kadar je obtoženec oproščen obtožbe ali se je obtožba zavrnila.

X. Pismeni odpravek sodbe in popraviljanje pogręskov.

§ 291.

Sodišče izdela sodbo pismeno praviloma v treh dneh, ko je bila razglašena na zasedanju. Sodbo izdela sodnik, ki ga predsednik odredi za to. Pismeni odpravek sodbe se mora ujemati s sodbo, kakor je bila razglašena na zasedanju.

Če se napove razglasitev sodbe za pozneje (§ 289.), se morajo določiti razlogi sodbe pismeno že pred razglasitvijo.

Sodbo podpišeta predsednik in zapisnikar.

§ 292.

Pismeni odpravek sodbe mora obsezati to-le:

1. uvod, v katerem se omenjajo: sodišče, po imenu sodniki, zapisnikar, državni ali zasebni tožilec, zasebni udeleženec kot tožilec in zastopnika poslednjih dveh, obtoženec in njegov branilec, z dostavkom, ali je obtoženec v zaporu ali v prostosti, dan naredbe, s katero je bila odrejena glavna razprava, in ali je bila razprava javna ali ne, kakor tudi dan izrečene sodbe in končni zahtevki obtožbe in obrambe;

2. dispozitivni del, v katerem se omenja po navedbi obtoženčevega imena in njegovih osebnih razmer (§ 152.), ali je obtoženec kriv dejanja, ki ga je obtožen, ali se oprasča obtožbe zaradi tega

dejanja ali se obtožba, vložena zoper njega, zavrača; če pa je proglašen za krivega, mora obsezati ta del vse potrebne točke, omenjene v § 281., odnosno tudi v § 287.;

3. razloge sodbe.

§ 293.

V razlogih sodbe je treba navesti ob kratkem, toda povsem določno, katere činjenice je smatralo sodišče za dokazane ali za nedokazane in iz katerih razlogov, kateri razlogi in nagibi so vodili sodišče ob reševanju pravnih vprašanj in zavračanju izvestnih ugovorov o tem, zlasti pa o obstoju ali neobstoju okolnosti, ki po zakonu izključujejo krivdo ali izključujejo, ukinjajo, zmanjšujejo ali povečujejo obtoženčovo kaznivost ali ki izključujejo pregon.

Če se izreče obsodba, je treba navesti, katere obtežujoče ali olajšujoče okolnosti je našlo sodišče in kateri razlogi so bili sicer odločilni za odločbe po št. 3., 4. in 6. § 281., za omilitev kazni, za uporabo robije in zatočenja ali strogega zapora in zapora, kjer dopušča kazenski zakon sodišču izbor med njimi, za pogojno obsodbo, za vštetev ali nevštetev pripora, preiskovalnega zapora ali prestane kazni, za oprostitev od kazni, za odločbo o zasebnopravnih zahtevkih in stroških kazenskega postopanja kakor tudi za uporabo očevalnih odredb.

Če se obtoženec s sodbo opraviča obtožbe, mora sodišče izrečno navesti, iz katerega od razlogov, omenjenih v § 280., ga opraviča.

Če se obtožba s sodbo zavrača, se morajo navesti zlasti okolnosti, zbog katerih se zavrača (§ 276.).

§ 294.

Pogreške v imenih in številkah kakor tudi druge očitne pismene in računske pogreške, nedostatke v obliki in nesoglasnost prepisa sodbe z izvirnikom mora popraviti sodišče, pri katerem so se dogodili ti pogreški, ki pa se ne tičejo točk, navedenih v § 281., št. 1. do 3., vsak čas na zahtevek strank ali po službeni dolžnosti. Popravki se dodajo na koncu sodbe tako v izvirniku kakor tudi v vseh prepisih.

XVIII. poglavje.

Zasebnopravni zahtevki in odločbe sodišča o njih.

I. Zasebnopravni zahtevki.

§ 295.

Kdor je s kaznivim dejanjem oškodovan, poškodovan ali ogrožen, sme ostvarjati svoje zahtevke za povračilo stvari, za povračilo škode ali za razveljavitev izvestnega pravnega posla ali pravnega razmerja tudi v kazenskem postopanju, če se temu pridruži kot zasebni udeleženec.

Na škodo, provzročeno s kaznivim dejanjem, in na druge stranske okolnosti, ki so važne za zasebnopravne posledice, je treba obračati pozornost po službeni dolžnosti. Če bi nastal dvom, ali oškodovanec ve, da je pokrenjeno ali da teče kazensko postopanje, ga mora sodišče o tem obvestiti, da more podati svoj zahtevek.

Oškodovanec predloži svoj zahtevek sodišču posebe ali pa ob priliki svojega zasliševanja, pri čemer postavi v zapisnik izjavo, da se s svojim točno označenim zahtevkom pridružuje kazenskemu postopanju. Če nastopa oškodovanec v kazenskem postopanju kot zakonito upravičen tožilec, sme zahtevati s kazensko tožbo obenem povračilo škode ali povračilo za razžaljeno osebnost ali čast.

Oškodovanec se sme pridružiti s svojim zasebnopravnim zahtevkom kazenskemu postopanju do začetka glavne razprave, sme pa tudi vsak čas odstopiti od svojega zahtevka, celo na glavni razpravi, ter ga ostvarjati v civilni pravdi.

Po oškodovančevi smrti smejo prigrasiti zasebnopravni zahtevek ali vzdrževati in nadaljevati že prigrasjen zasebnopravni zahtevek njegovi nasledniki.

§ 296.

Kdor se je javil z zahtevkom, mora navesti sam ali pa po svojem zakonitem zastopniku vse zahtevke ter predložiti dokaze.

O zahtevku zasliši sodnik tudi obdolženca ter poizve vse, česar je treba, da se škoda dožene in ugotovi. Vendar pa se s tem ne sme zadrževati samo kazensko postopanje, razen če je ugotovitev škode potrebna za pravilno uporabo kazenskega zakona.

Če se proglasi sodišče za nepristojno za kazensko postopanje in sodbo, pouči oškodovanca, da se

sme pridružiti s svojim zahtevkom kazenskemu postopanju, ki ga začne ali nadaljuje pristojno sodišče.

§ 297.

Če sodišče spozna, da je obdolženec kriv kaznivega dejanja, odloči v sodbi praviloma poleg ostalega, kar je predpisano (§ 281.), takoj tudi o oškodovančevem zasebnopravnem zahtevku. Če pa sodišče misli, da podatki kazenskega postopanja ne dajo zanesljive osnove za presojo zasebnopravnega zahtevka, napoti oškodovanca glede zahtevka na civilno pravdo.

Tako mora napotiti sodišče oškodovanca vselej, kadar obdolženca oprosti obtožbe ali obtožbo zavrne ali kadar postopanje zoper njega ustavi, izvzemši primer iz § 296., tretjega odstavka.

§ 298.

Če se uveri sodišče ob priliki oškodovančevega zahtevka na osnovi glavne razprave, da je kakšna stvar, ki se je našla med obtoženčevimi stvarmi ali med stvarmi koga izmed onih, ki so bili udeleženi pri kaznivem dejanju, ali na takem kraju, kjer so jo te osebe pustile ali jo dale samo hraniti, oškodovančeva lastnina, odredi, da se vrne oškodovancu, čim dobi sodba pravno moč. Če obtoženec izrečno pristane, sme sodišče oškodovancu stvar takoj vrniti.

A tudi pred glavno razpravo sme vrniti preiskovalni sodnik oškodovancu stvar, ki mu je bila odvzeta, če je ni treba obdržati pri sodišču za dokaz zoper obdolženca ali zoper koga izmed onih, ki so bili udeleženi pri kaznivem dejanju, in če pristaneta na to obdolženec in tožilec. Če je stvar, ki je oškodovančeva lastnina, temu nujno potrebna ali če je take kakovosti, da je ni mogoče hraniti, ne da bi se pokvarila, ali da je združena hramba s stroški, sme sodišče odrediti, da se vrne tudi brez tožilčevega in obdolženčevega pristanka. Vendar pa se vrne v takem primeru stvar, ko se je v zapisniku točno označila, oškodovancu proti obyezi, da jo mora po potrebi na poziv sodišča prinesiti.

§ 299.

Če je prišla stvar, ki je bila oškodovancu odvzeta, v roke komu drugemu, ki se ni udeležil kaznivega dejanja, na kakšni zakoniti osnovi prenosa lastninske pravice ali kot zastava, ali če se več oškodovancev prepira, češ, da so lastniki odvzete stvari, ali če ne more oškodovanec takoj zadostno dokazati svoje pravice, je oškodovanca napotiti, naj zahteva svojo stvar s civilno pravdo.

§ 300.

Če se stvar, ki jo oškodovanec zahteva, ne more vrniti, kakor tudi v vseh primerih, kjer se ne zahteva povračilo stvari, ampak povračilo škode, provzročene s kaznivim dejanjem, ali izgubljenega dobička ali povračilo za razžalitev osebnosti ali časti, odloči sodišče, ako spozna obtoženca za krivega, v sodbi tudi o povračilu, kolikor se ugotovi z razpravo zanesljivo njegova količina kakor tudi oseba, ki ima pravico do povračila.

Če je po uspehu razprave po pravici smatrati, da zahteva oškodovanec pretirano povračilo, sme odmeriti sodišče povračilo po okolnostih, če pa je treba, tudi po ocenitvi izvedencev, po svojem svobodnem prepričanju, ter napotiti oškodovanca za presežek zahtevanega povračila na civilno pravdo.

§ 301.

Če spozna sodišče po podatkih dokaznega postopanja, da se mora zbog oškodovančeve krivde celoma ali deloma razveljaviti z njim dogovorjen pravni posel ali nastalo pravno razmerje, izvzemši primer § 4., tretjega odstavka, odloči v sodbi tudi o tem in o pravnih posledicah, ki izvirajo iz tega, ne da bi posezalo v pravice drugih oseb.

§ 302.

Če napoti sodišče oškodovanca povsem ali deloma na civilno pravdo, nima oškodovanec zoper to pravnega sredstva, razen v primeru § 394., prvega odstavka.

§ 303.

Ko dobi sodba sodišča o oškodovančevem zasebnopravnem zahtevku pravno moč, ima vsaka prizadeta oseba pravico, zahtevati od sodišča, ki je sodilo na prvi stopnji, naj se zapiše na prepisu sodbe, ki se ji izda, da je dobila sodba pravno moč; na podstavi take sodbe sme zahtevati potem izvršitev neposredno pri civilnem sodišču.

§ 304.

Pravnomočno kazensko sodbo o oškodovančevem zasebnopravnem zahtevku sme izpremeniti kazensko sodišče samo takrat, kadar se dopusti iz zakonitih razlogov obnova kazenskega postopanja (§§ 354., 355., 357., 369. in 371.).

Izvzemši ta primer, smejo zahtevati obsojence in njegovi pravni nasledniki samo pri civilnem sodišču, da se izpremeni pravnomočna odločba kazenskega sodišča o zasebnopravnem zahtevku zbog najdenih novih dokazov kakor tudi da se ukini njena izvršitev zbog činjenic, ki so se pojavile po tej odločbi.

II. Postopanje s sumnimi stvarmi.

§ 305.

Če se najde pri obdolžencu tuja stvar in se ne ve, čigava je, pa tudi obdolženec ali ne more ali neče imenovati lastnika, in če se v odrejenem roku ne zgleda nihče z zahtevkom do te stvari, opiše preiskovalni sodnik to stvar tako, da jo more lastnik spoznati; vendar pa se pri tem izvestni bistveni znaki zamolče, da bi se mogla pozneje z njih označbo ugotoviti resničnost lastnine.

Tak opis se razglasi javno v kraju, kjer je obdolženec živel, in v onem, kjer se je kaznivo dejanje storilo. Razglas se objavi tudi v «Službenih Novinah» in lastnik se pozove, naj se zgleda v enem letu od dne razglasa v novinah ter dokaže lastninsko pravico, ker bi se sicer stvar javno prodala in izkupiček izročil sodišču.

Če znaša vrednost najdenih stvari manj kot sto dinarjev in ne zahtevajo nobeni posebni razlogi, da bi se naznanile takoj posebe, se smejo objavljati občasno v skupnih razglasih.

§ 306.

Če se stvar zbog svoje kakovosti ne more hraniti leto dni, ne da bi se pokvarila, ali če je združena hramba s stroški, stori državni tožilec, česar je treba, da odredi sodišče javno prodajo te stvari. Izkupiček se izroči sodišču, sestavljeni točni opis te stvari s kupčevim označbo in z označbo prodajne cene pa se priloži spisom.

§ 307.

Ko izteče rok, označen v javnem razglasu (§ 305., drugi odstavek), a se nihče ne zgleda ali ne dokaže svoje pravice do opisanih stvari, izda sodišče na obdolženčev zahtevek rešitev, da je izročiti te stvari ali izkupiček zanje, če so se morale prodati (§ 306.), obdolžencu, ako ne bi spoznalo, da je treba ta zahtevek zavrniti zbog tega, ker ne veruje v zakonitost obdolženčeve pravice.

Zoper rešitev sodišča ni pravnega sredstva.

§ 308.

Stvari, ki se ne izroče obdolžencu, se prodajo po predpisu § 306.

Izkupiček za te stvari kakor tudi za prej prodane stvari (§ 305.) se odda fondu (§ 7.), če se ne izroči obdolžencu (§ 307.). Vendar pa sme zahtevati upravičenec s civilno pravdo zoper fond svojo pravico do izkupička v roku, ki je predpisan za zastaranje zahtevka in ki teče od dne razglasa v novinah (§ 305., drugi odstavek).

XIX. poglavje.

Stroški kazenskega postopanja in odločba sodišča o njih.

§ 309.

V vsaki sodbi kakor tudi v rešitvi, s katero se ustavlja kazensko postopanje, izreče sodišče, katera izmed strank, omenjenih v §§ 310., 311., št. 1. do 3., in 312., mora plačati stroške kazenskega postopanja.

Po možnosti izreče sodišče tudi, koliki so ti stroški in ali in v koliki meri se dajo izterjati. Če ni za ugotovitev količine in izterljivosti zadostnih podatkov, odloči sodišče, ko je pribavilo potrebne podatke, o tem v naknadni rešitvi (§ 321.).

§ 310.

Če je proglasilo sodišče obtoženca za krivega kaznivega dejanja, izreče, da mora povrniti tudi stroške kazenskega postopanja in izvršitve kazni (§ 314.). Če je obtoženec obtožen več kaznivih dejanj, a spozna sodišče, da je kriv samo nekaterih teh dejanj, ga obsodi na povračilo stroškov, provzročjenih s pregonom zbog teh dejanj,

glede katerih je bil spoznan za krivega; stroški postopanja za ostala dejanja pa obremene državno blagajno, če niso bili provzročeni s kakšno obtoženčovo opustitvijo, ki jo je sam zakrivil, ali če jih ni dolžan trpeti kdo drugi.

Več obtožencev, ki so proglašeni za krive istega kaznivega dejanja, obsodi sodišče na solidarno povračilo stroškov kazenskega postopanja, izvzemši stroške pripora, preiskovalnega zapora, obrambe, izvršitve kazni in druge stroške, učinjene posebe za poedine izmed njih, ki jih mora povrniti vsak zase, in kolikor ne obsodi sodišče poedinega izmed njih po stopnji krivde ali iz razlogov pravičnosti na večji ali manjši del stroškov.

Dolžnost, plačati stroške, obremenja samo osebnost pravnomočno obsojene osebe, po smrti pa njene dediče, kolikor so res dedovali za njo. Če obsojenec umre, preden dobi sodba moč, trpi stroške državna blagajna, kolikor jih ni dolžan po tem zakonu plačati kdo drugi.

§ 311.

Če se konča kazensko postopanje drugače, ne pa s sodbo, s katero se proglasi obdolženec za krivega, trpi stroške kazenskega postopanja državna blagajna, ako in kolikor jih ne bi morale povrniti osebe, navedene v drugem odstavku tega paragrafa.

Stroške morajo povrniti v primerih, kjer se obtoženec ne proglasi za krivega, te-le osebe:

1. obdolženec one stroške, ki jih je provzročil z opustitvijo obrambe, kolikor je opustitev resnično zakrivil;

2. zasebni tožilec in zasebni udeleženec kot tožilec stroške kazenskega postopanja, takse in potrebne izdatke, ki jih je imel obdolženec zaradi svoje obrambe ali svojega zastopanja, če se je pokrenilo ali nadaljevalo postopanje samo na njiju zahtevek in če se ni določilo za zasebnega tožilca s poravnavo kaj drugega; če je več zasebnih tožilcev ali zasebnih udeležencev kot tožilcev, trpe te stroške solidarno, kolikor ne odredi sodišče po okolnostih drugače;

3. oseba, ki je preklicala svoj predlog, brez katerega državni tožilec ne more preganjati kaznivega dejanja, trpi stroške kazenskega postopanja in izdatke, potrebne za obdolženčovo obrambo ali njega zastopanje, kolikor ni obdolženec izjavil, da jih bo plačal; in

4. oseba, ki je predložila vedoma ali iz skrajne malomarnosti lažno prijavo, stroške kazenskega postopanja in obdolženčeve izdatke, potrebne za obrambo ali zastopanje.

Državni tožilec se ne sme nikoli obsoditi na povračilo stroškov kazenskega postopanja.

§ 312.

Stroške prič in izvedencev, ki so prišli na razpravo na strankin poziv, trpi ta stranka, če ne odredi predsednik ali sodišče, da jih je zaslišati, in če jih ni pozval državni tožilec.

Stroške postopanja, provzročene z rednim pravnim sredstvom zoper sodbo ali z zahtevkom za obnovo postopanja, trpi ali povrne ona oseba, ki je uporabila to pravno sredstvo (§ 311., tretji odstavek), če je ostalo prvo povsem brez uspeha, drugi pa je bil zavrnjen, ali če je ta oseba odstopila od njega. Ob delnem uspehu pravnega sredstva se smejo stroški sorazmerno porazdeliti.

Stroške, združene s postopanjem na prošnjo za postavitev v prejšnji stan zaradi priglasitve pravnega sredstva (§ 326.), trpi ali povrne kolikor niso provzročeni z nasprotnikovimi neosnovanimi nasprotnimi razlogi, oni, ki prosi za postavitev v prejšnji stan, ali branilec, kakor je pač kateri izmed njiju kriv, da se je rok zamudil. Kolikor so nastali ti stroški po nasprotnikovi krivdi zbog nasprotnih razlogov, jih trpi ali povrne nasprotnik, če ni državni tožilec.

Stroške postopanja na prošnjo za postavitev v prejšnji stan zbog zamujenega naroka za razpravo (§ 391.) trpi ali povrne prosilec, če prošnja nima uspeha.

O dolžnosti, plačati ali povrniti stroške, ki nastanejo pri višjem sodišču, odloči to sodišče.

§ 313.

Stroški kazenskega postopanja, ki jih je izplačala država vnaprej, se izterjajo od osebe, ki in kolikor jih je pravnomočno obsojena plačati, a tudi to samo toliko, kolikor ne bi bila s tem po izprevidnosti sodišča ogrožena prehrana te osebe ali ne bi bila ta oseba zadržana, izpolniti dolžnosti, da povrne škodo oškodovancu, ali vzdrževati svojo rodbino ali sorodnike, ki jih je zavezana vzdrževati.

§ 314.

Za stroške kazenskega postopanja se smatrajo stroški, ki so nastali od pokrenitve do dovršitve kazenskega postopanja:

1. za priče, izvedence in tolmače kakor tudi za izvršitev ogleda, poleg stroškov pod št. 3.;

2. potrebni izdatki zasebnega tožilca, nagrada in potrebni izdatki branilcev in drugih zastopnikov strank;

3. za vozne in potne izdatke sodnih oseb in državnega tožilca, kolikor jim pripadajo; in

4. za obdolženčev privod in za njega vzdrževanje v času pripora in preiskovalnega zapora.

Obtoženec, ki je obsojen na kazen, trpi še stroške za izvršitev kazni, izvzemši stroške za izvršitev smrtne kazni in kazni na prostosti.

Kolikor predpisuje zakon o taksah tudi plačilo sodne takse, se obsodi obtoženec, ki je proglašen za krivega, ali pa se obsodijo tudi druge osebe (§§ 311. in 312.), da morajo plačati poleg stroškov tudi takso.

Država izplača vnaprej vse te stroške, razen stroškov pod št. 2., in takse ter jih izterja pozneje po §§ 310. do 313. Zato mora voditi sodišče točen račun o vseh stroških, ki mu nastanejo med kazenskim postopanjem, in za izvršitev kazni. Popis teh stroškov se priloži spisom.

§ 315.

Pričam, bodisi da se zaslišijo v pripravljalnem postopanju, bodisi na glavni razpravi ali drugače, se plačajo takoj stroški in zamuda časa, kolikor zahtevajo to najdlje v štiri in dvajsetih urah po zaslišanju. Priče se opozore v pozivu samem, pa tudi po zaslišanju, da smejo zahtevati stroške v omenjenem roku.

Stroški se računijo za prihod in povratek in za nujno potrebno vzdrževanje v kraju po uredbi, ki se izdaja občasno glede na življenske razmere.

Zamuda časa pa se odredi po izprevidnosti sodnikov, predsednikov ali sodišča (§ 323.) samo onim, ki so in kolikor so s prihodom pred sodišče resnično oškodovani, zlasti pričam, ki žive ob dnevnem zaslužku, najsi bi živele v kraju, kjer je sodišče, če so se tudi za krajši čas oddaljile od svojega doma in izgubile zbog tega kaj zaslužka.

Vozni stroški se odrede, kakor se mora to storiti po izprevidnosti sodnikov ali sodišča glede na osebo, čas in kraj.

Državnim uradnikom, služiteljem, aktivnim vojaškim osebam in orožnikom kot pričam se plačata dnevnic in voznja po uredbi. Po posebni uredbi se izplačajo tudi stroški za privod in voznjo zaprtih oseb, ki se zaslišujejo pred sodiščem kot priče.

Zasebni tožilec vobče nima pravice do pričnine; obtoženec in druge prizadete osebe pa imajo pravico do nje samo, če se pozovejo na zaslišanje kot priče.

§ 316.

Odredbe § 315. se uporabljajo tudi na izvedence in tolmače, ki prihajajo pred sodišče na poziv ali ki potujejo po naročilu sodišča na službeno poslovanje izven kraja sodišča, če ni odrejeno to s posebno uredbo drugače.

Osebe, ki so postavljene in zaprisežene pri sodišču v kraju, kjer žive, za stalne izvedence ali tolmače s stalnim honorarjem, nimajo, če se pozovejo pred to sodišče, pravice do povračila stroškov in zamude časa.

Vendar pa se povrnejo vsakemu izvedencu takoj iz državne blagajne oni stroški, ki jih je imel v gotovini za preiskovanje sledov kaznivega dejanja na kemijski ali na drug način ali zato, da more oddati svoje strokovno mnenje.

Izvedenci, ki niso postavljeni pri sodišču s stalnim honorarjem, dobe še posebno nagrado, ki jo odmeri sodnik, predsednik ali sodišče (§ 323.), uvažujoč vse okolnosti in zlasti uporabljeni trud in čas, če ni določena ta nagrada s posebno uredbo.

Za prevajanje listin ali spisov, sestavljenih v tujem jeziku, odmeri sodnik, predsednik ali sodišče nagrado tolmaču, ki ni postavljen s stalnim honorarjem ali ni pri sodišču samem uradnik, postavljen za to.

Za izdelavo skic, načrtov, nariskov, fotografij itd., potrebnih pri ogledu, odmeri sodnik, predsednik ali sodišče nagrado in stroške, plačane v gotovini za material. Če izdelava to sodnik sam, ima pravico samo do povračila za material.

§ 317.

Nagrado in stroške za branilca (§ 58., prvi odstavek) ali pooblaščenca mora plačati praviloma

ona oseba, ki ga potrebuje, najsi ji je koga izmed njih postavilo sodišče po službeni dolžnosti. Če oseba, ki ji je postavljen po službeni dolžnosti branilec ali zastopnik ubogih (§ 60.), tega ne more plačati, se poravnajo na njeno zahtevo dejanski plačani potrebni stroški iz državne blagajne, kolikor jih ni dolžan poravnati kdo drugi.

Določitev nagrade se prepušča svobodni pogodbi med branilcem ali pooblaščencom in ono osebo, ki ga potrebuje, odnosno ki je sicer dolžna plačati (§ 311., št. 2. do 4.).

Službene osebe, odrejene za branilce, nimajo pravice do nagrade.

§ 318.

Vozni in potni stroški sodnih oseb in državnega tožilca se računijo tako, kakor so bili po obstoječi uredbi obračunjeni in izplačani.

§ 319.

Stroški, plačani za privod obdolženca, ki ne ugotovi pozivu sodišča, ali za njegovo voznjo, se računijo tako, kakor so bili plačani.

Stroški za vzdrževanje obdolžene osebe v priporu ali preiskovalnem zaporu obsejajo stroške za hrano, posteljo, oblačenje, pranje in čiščenje postelje, perilo in obleko, kurjavo in razsvetljavo kakor tudi za zdravljenje in za porod.

Stroški za zdravljenje in za porod se računijo obdolženi osebi tako, kakor so bili zanjo plačani.

Glede ostalih stroškov določi povprečno na predlog višjih državnih tožilcev minister pravde sporazumno z ministrom za finance v začetku vsakega računskega leta, če pa se cene izredno menjavajo, tudi pogosteje, koliko mora poedina oseba, ki je v zaporu, plačevati na dan, če se ni sama ob svojih stroških oskrbovala z vsem tem.

Če je v različnih krajih, kjer so sodišča, v cenah življenskih potrebščin prevelik razloček, se sme določiti vsota teh stroškov, ki jih je poravnati, posebe za poedina sodišča v območju istega okrožnega sodišča.

§ 320.

Stroški za izvršitev kazni (§ 314., drugi odstavek) se določijo za vsak poedini primer.

§ 321.

Če ni odločeno že s sodbo ali z rešitvijo sodišča, s katero se postopanje ustavlja, o tem, kdo in koliko je dolžan plačati stroške kazenskega postopanja, in ali so ti stroški izterljivi, in če ni odločil o poedinih stroških že prej med postopanjem sodnik, predsednik ali odločilo sodišče, se odloči o tem naknadno v posebni rešitvi sodišča. Posebna rešitev o stroških se izda vselej, kadar se naloži njih povračilo drugim osebam.

§ 322.

Vsaka oseba, ki ima pravico do povračila stroškov, zlasti pa osebe, omenjene v § 312., prvem odstavku, in v § 317., smejo zahtevati, če se ne morejo pogoditi za stroške ali nagrado, določitev nagrade in stroškov pismeno ali na zapisnik pri sodišču, pred katerim teče postopanje. Osebe, omenjene v § 317., smejo zahtevati, naj jim sodišče določi nagrado in stroške proti stranki, ki so jo zastopale, ne glede na to, komu je sodišče odredilo, plačati stroške postopanja.

Če ni naperjen zahtevek za določitev stroškov zoper državno blagajno, se mu priloži popis obračunjenih stroškov v dveh izvodih, od katerih pošlje sodišče enega v izjavo nasprotniku, ako ga ne more zaslišati brez stroškov osebno. O zahtevku zoper državno blagajno zasliši sodišče državnega tožilca.

Ko sodišče določa stroške, vzame v poštev potrebne stroške, ki jih je imel v gotovini in v zamudi časa oni, kateremu se morajo dodeliti, pri branilecu ali zastopniku (§ 317.) pa še pokazani trud in važnost predmeta, ter po tem tudi odloči po svoji izprevidnosti.

§ 323.

Zoper odločbe o stroških v sodbi je dopusten priziv po § 332.

Če dožene okrožno sodišče vprašanje o stroških ali o nagradi z rešitvijo (§§ 321. in 322.) je dopustna pritožba na apelacijsko sodišče (§ 238., tretji odstavek).

Zoper rešitev poizvedovalnega ali preiskovalnega sodnika med postopanjem ali rešitev predsednikovo na glavni razpravi o stroških se sme pritožiti vsaka prizadeta oseba na okrožno sodišče; zoper njegovo rešitev pa ni nadaljnega pravnega sredstva.

XX. poglavje.

Pravna sredstva zoper sodne odločbe.

I. Občne odredbe.

§ 324.

Pravna sredstva, dopuščena z zakonom, smeta uporabljati samo tožilec in obdolženec, če ne daje zakon te pravice tudi drugim osebam ali če te pravice ne omejuje.

Državni tožilec sme uporabiti pravno sredstvo tudi v obdolženčevo korist. Spričo kakršnegakoli tožilčevega pravnega sredstva se sme razveljaviti ali predrugačiti sodna odločba tudi v obdolženčevo korist.

Za obdolženca sme uporabiti pravno sredstvo tudi njegov branilec brez posebne pooblastitve, toda ne zoper njegovo voljo, razen če je maloleten. Za maloletnega obdolženca sme uporabiti pravno sredstvo samostalno in zoper njegovo voljo tudi njegov zakoniti zastopnik.

Pravna sredstva zoper sodbo smejo uporabiti v obdolženčevo korist tudi njegov zakonski drug in njegovi sorodniki v navzgornji in navzdolnji premi vrsti tudi v njegovi odsotnosti brez posebne pooblastitve, če pa je maloleten, tudi zoper njegovo voljo.

Če je uporabila pravno sredstvo zoper sodbo v korist zaprtega obtoženca oseba, ki ni upravičena za to, zoper njegovo voljo, ali če ni nedvomno, da je zaprti obtoženec pristal na pravno sredstvo, ki ga je uporabil branilec zoper sodbo, je treba obtožencu to priobčiti in ga poučiti, da se s tem odlaga izvršitev sodbe, ako ne gre samo za priziv zoper odmero kazni (§ 333., tretji odstavek).

§ 325.

Pravno sredstvo se sme prigrasiti ustno pri sodišču na zapisnik ali pa s pismeno vlogo, naslovljeno na ono sodišče (§ 84., drugi odstavek), čigar odločba se izpodbija. Toda pismeno revizijo, ki je ne prigrasili državni tožilec, mora podpisati upravičeni branilec.

Odločba sodišča se sme izpodbijati celoma ali deloma. Napačen ali nepravilen naziv pravnega sredstva ni ovira.

Kdor ima pravico, uporabiti pravno sredstvo, se ji sme tudi pred izteklim rokom odpovedati in sme od že prigrasjenega pravnega sredstva odstopiti pismeno ali ustno na zapisnik pri sodišču. Branilcu pa je treba za to posebne pooblastitve. Odpoved ali odstop se ne more preklicati.

Če je treba odločiti o pravnem sredstvu na osnovi ustne razprave, je dopustno odstopiti od pravnega sredstva, ako se je razprava že začela, samo z nasprotnikovim pristankom.

§ 326.

Redna pravna sredstva se morajo prigrasiti v roku, odrejenem z zakonom; pravna sredstva zoper sodbo pa se morajo v nadaljnjem zakonitem roku tudi obrazložiti, če se ni storilo to takoj ob prigrasitvi.

Ako se zamudi rok za prigrasitev priziva in revizije, sme dopustiti sodišče, ki je pristojno, odločati o tem pravnem sredstvu, obdolžencu na njegovo prošnjo postavitev v prejšnji stan zaradi prigrasitve in naknadne obrazložitve pravnega sredstva:

1. če verjetno dokaže, da je zamudil rok zbog nepremagljivih zaprek brez svoje ali branilčeve krivde;

2. če izroči prošnjo sodišču, pri katerem bi se bilo moralo prigrasiti pravno sredstvo, v treh dneh, ko so zapreke odpravljene; in

3. če izroči obenem pravno sredstvo z obrazložitvijo.

Sodišče pošlje to prošnjo s pravnim sredstvom tožilecu, da se izjavi o tem in da poda svoje nasprotnne razloge v roku osmih dni. Ko prispe tožilčeva izjava ali prispejo njegovi nasprotni razlogi ali ko izteče predpisani rok, pošlje sodišče prošnjo s spisi vred višjemu sodišču, ki je pristojno, odločati o pravnem sredstvu. Če višje sodišče dopusti postavitev v prejšnji stan, izda takoj odločbo o pravnem sredstvu samem po predpisih, ki veljajo za to.

Zoper rešitev, s katero se prošnja za postavitev v prejšnji stan zavrača, ni pravnega sredstva.

Prošnja za postavitev v prejšnji stan in za naknadno uporabo pravnega sredstva ne zadrži izvršitve, doklerkoli se postavitev v prejšnji stan ne dopusti, razen če se zdi sodišču, ki mu je prošnja

izročena, po okolnostih potrebno odrediti, da je z izvršitvijo čakati.

§ 327.

Če se je uporabilo pravno sredstvo samo v obdolženčevo korist, se izpodbijana odločba ne sme izpremeniti na obdolženčevo škodo in tudi se ne sme izreči zoper njega, če gre za sodbo, strožja kazni od kazni, izrečene v sodbi, ki se izpodbija, razen če odreja zakon izrečno kaj drugega.

II. Pritožba.

§ 328.

Kolikor zakon tega ne izključuje, se smejo pritožiti stranke tako zoper sodnikove rešitve in naredbe kakor tudi zoper rešitve okrožnega sodišča kot sodišča prve stopnje. Zlasti je dopustna pritožba zoper rešitev po § 280., tretjem odstavku.

Pritožiti se smejo tudi druge prizadete osebe, zlasti priče in izvedenci, zoper rešitve in naredbe, ki posezajo v njih koristi.

Zoper rešitve apelacijskega sodišča praviloma (§ 23.) ni pritožbe.

§ 329.

Rešitve, ki se izdajajo zato, da se pripravi sodba, ko je obdolženec pravnomočno postavljen pod obtožbo, se smejo izpodbijati samo z rednim pravnim sredstvom, ki je dopustno zoper sodbo. Vendar pa je dopustna pritožba zoper rešitev, ki poseza v pravice drugih oseb.

§ 330.

Pritožba se vložijo (§ 325., prvi odstavek) pri onem sodišču, čigar rešitev se izpodbija, v osmih dneh od dne, ko se je rešitev razglasila, odnosno vročila, če ni odrejen v zakonu izrečno krajši rok. Pritožba se obrazloži ob vložitvi sami.

Pritožbo pošlje sodišče ali sodnik, kolikor ji ni ta sam upravičen ugoditi, nemudoma s spisi vred pristojnemu sodišču.

Pritožba zadrži izvršitev samo v primerih, kjer zakon to odreja. Vendar pa sme tudi sodnik ali sodišče, čigar odločba se izpodbija, prav tako sodišče, ki odloča o pritožbi, iz tehtnih razlogov ustaviti izvršitev te rešitve.

§ 331.

O pritožbi zoper rešitev ali naredbo preiskovalnega sodnika odloči v seji okrožno sodišče, ko je zahtevalo po potrebi izjavo od strank in preiskovalnega sodnika.

O pritožbi zoper rešitev okrožnega sodišča odloči, ako ne odreja ta zakon izrečno drugače, apelacijsko sodišče, ko je zaslišalo višjega državnega tožilca, brez predhodne ustne razprave, toda ko je zahtevalo po potrebi pred rešitvijo izjavo nasprotnne stranke; vendar pa sme odrediti, če je treba, tudi dopolnitev spisov ali zahtevati od sodišča prve stopnje potrebno pojasnilo. Tako odloči tudi kasacijsko sodišče, ko je zaslišalo vrhovnega državnega tožilca, o pritožbi, za katero je pristojno.

Če smatra višje sodišče pritožbo za osnovano, razveljavi izpodbijano rešitev ter izda po potrebi tudi rešitev, ki ustreza zakonu. Nedopustno in nesnovano pritožbo višje sodišče zavrne.

Ko višje sodišče odloča o pritožbi, mora paziti po službeni dolžnosti na pristojnost sodišča in na prekršitve izdeželnosti.

III. Priziv.

§ 332.

Priziv zoper sodbo je dopusten samo zbog odločbe sodišča o kazni in o očevalnih odredbah, kolikor ne gre za prekršitev zakona, označeno v § 337., št. 3., zbog odločbe o zasebnopravnih zahtevkih, o stroških kazenskega postopanja in izvršitve kazni kakor tudi zbog odločbe o priznanju ali nepriznanju olajšav ob izvršitvi kazni (§ 281., tretji in četrti odstavek).

Odločba o kazni obseza tudi sodišču prepuščeni izbor med dvema ali več vrstami kazni, omilitve kazni, vstetev ali nevstetev pripora in preiskovalnega zapora in že prestane kazni, razglasitev sodbe v novinah kakor tudi odločbo sodišča o pogojni obsodbi.

Odločbo o zasebnopravnih zahtevkih smejo izpodbijati samo obtoženec, njegov zakoniti zastopnik in njegovi nasledniki.

Odločbo o stroških smejo izpodbijati zasebni tožilec in zasebni udeleženelec kot tožilec (§ 311., št. 2.), obtoženec in njegov zakoniti zastopnik,

toda samo toliko, kolikor se tiče količine in izterljivosti stroškov, državni tožilec pa samo, kolikor se tiče izterljivosti.

Odločbo o priznanju ali nepriznanju olajšav ob izvršitvi kazni smejo izpodbijati tožilec, obtoženec in njegov zakoniti zastopnik.

§ 333.

Priziv se vložijo pri onem sodišču, čigar sodba se izpodbija, v treh dneh po razglasitvi. Če obtoženec pri razglasitvi ni bil prisoten, mu teče rok za vložitev od dne priobčitve ali vročitve (§ 290.). Ko se je priziv pravočasno vložil, se vroči pritožilecu, če se ni to že zgodilo, prepis sodbe, da obrazloži priziv, razen če je obrazložil ob vložitvi tudi priziv ali če se je vročitvi odpovedal.

V nadaljnjih osmih dneh po vročitvi, odnosno po vložitvi, ima pritožilec pravico, izročiti sodišču obrazložitev priziva (§ 84.), v kateri mora navesti, če se ni to zgodilo že v vlogi, tudi točke sodbe, ki jih izpodbija.

Priziv zadrži izvršitev kazni samo, če je naperjen zoper vrsto kazni ali če obtoženec, ki vlaga priziv samo zoper odmero kazni, obenem ne izjavi, da hoče nastopiti kazni.

Prigrasitev priziva, v kateri so navedene točke sodbe, ki se izpodbijajo, ali pravočasno izročena obrazložitev priziva se priobči nasprotniku, ki sme izročiti sodišču svoje nasprotnne razloge v osmih dneh po obvestitvi.

Ko se izroče nasprotni razlogi ali ko izteče rok, odrejen za njih izročitev, pošlje sodišče vse spise, če ni nihče prigrasil revizije (§ 343., tretji odstavek, in § 353.), apelacijskemu sodišču. To odloči o prizivu v seji, ko je zaslišalo višjega državnega tožilca.

§ 334.

Apelacijsko sodišče zavrne z rešitvijo priziv takoj kot nedopustnega, če ga je prigrasila oseba, ki nima pravice do tega, ali če ga je prigrasila prepozno ali se mu je odpovedala ali je odstopila od njega ali če niso določeno označene točke sodbe, ki se izpodbijajo.

Če je priziv dopusten, izreče apelacijsko sodišče sodbo o stvari sami.

Ko apelacijsko sodišče odloča, se omeji na točke, ki se s prizivom izpodbijajo, vzame za osnovo odločbo sodišča prve stopnje o obtoženčevi krivdi in o kazenskem zakonu, ki naj se uporabi, ter se drži ob odmeri kazni načela, izrečenega v § 327.

Če zniža apelacijsko sodišče kazni v korist kakšnega izmed več soobtožencev iz razlogov, koristnih tudi drugim soobtožencem, ki niso prigrasili priziva, postopa po službeni dolžnosti tako, kakor bi bili prigrasili priziv tudi ti.

Odločbo apelacijskega sodišča z razlogi priobči ali vroči okrožno sodišče strankam (§§ 79. in 80.).

Zoper odločbo apelacijskega sodišča o prizivu ni nadaljnega pravnega sredstva.

IV. Revizija.

§ 335.

Revizija je dopustna samo, če se je s sodbo prekršil formalni ali materialni zakon. Zakon je prekršen ne samo takrat, kadar se ni uporabil, ampak tudi takrat, kadar se ni uporabil pravilno.

§ 336.

S sodbo je prekršen formalni zakon:

1. če apelacijsko sodišče, ki je odločalo o ugovoru zoper obtožnico, ni bilo pristojno;

2. če sodišče, ki je izreklo sodbo, ni bilo sestavljeno po zakonu, če niso bili vsi sodniki država na vsej razpravi, če je sodeloval pri sojenju sodnik, ki je po zakonu izključen (§§ 28. in 29.);

3. če se je izvršila glavna razprava brez prisotnosti osebe, ki bi bila morala biti po zakonu prisotna;

4. če se je prečital med glavno razpravo spis o izpovedbi ali o poizvedovalnem ali preiskovalnem dejanju, ki po zakonu ne veljata, najsi se je pritožilec temu protivil, ali če se je prekršil med pripravo glavne razprave ali na razpravi (§ 335.) predpis, čigar uporabo zakon izrečno nalaga kot pogoj, da postopanje ali dejanje velja, ali če je bila brez zakonite osnove izključena javnost razprave;

5. če ni izdalo sodišče med glavno razpravo rešitve o kakšnem pritožilčevem predlogu ali če je izdalo zoper njegov predlog ali ugovor rešitev, s katero so se prekršile (§ 335.) bistvene odredbe zakona ali načela postopanja o obtožbi ali obrambi, na katera mora paziti sodišče že po bistvu

postopanja, najsi je obtoženec ali branilec temu ugovarjal;

6. če je odločba sodišča o odločilnih činjenicah (§ 292., št. 2. in 3., in § 293.) nejasna, nepopolna ali če nasprotuje sama sebi ali če nima sodba vobče nobenih razlogov ali če niso navedeni v njej razlogi o odločilnih činjenicah ali za oni del sodbe, ki se izpodbija, ali če nasprotujejo razlogi sami odločbi sodišča; ali če je znatno protislovje med onim, kar se navaja v razlogih o vsebini listin, ki so v spisih, ali o izpovedbah pred sodiščem, in med samimi temi listinami ali zapisniki o zasliševanju in o razpravi;

7. če se je smatralo sodišče nepravilno za stvarno pristojno;

8. če je sodišče protizakonito zavrnilo obtožbo, češ, da ni stvarno pristojno;

9. če ni sodišče z izrečeno sodbo popolnoma rešilo predmeta obtožbe;

10. če je sodišče z izrečeno sodbo prekoračilo obtožbo zoper predpise § 273., drugega odstavka, v zvezi s § 284.

§ 337.

S sodbo je prekršen materialni zakon:

1. če je prekršilo sodišče (§ 335.) zakon z odločbo o vprašanju:

a) ali je dejanje, zaradi katerega se obtoženec preganja, sploh kaznivo dejanje;

b) ali je kaj okolnosti, zbog katerih je krivda izključena ali kaznivost izključena ali ukinjena;

c) ali ni obtožbe, predloga ali odobritve upravičene osebe ali oblastva za pregon, kakor to zahteva zakon;

č) ali je kaj drugih okolnosti, zbog katerih je obtoženec pregon nedopusten;

2. če se je uporabil na kaznivo dejanje, glede katerega je obtoženec proglašen za krivega, tak kazenski zakon, ki se nanj ne more uporabiti, ne glede na to, ali odrejata eden in drug zakon enako kazni;

3. če je sodišče z odločbo o kazni ali očuvalnih odredbah (§ 332.) prekoračilo svojo kazensko oblast ali je prekršilo odredbe § 358., drugega odstavka, in § 371., četrtega odstavka, v zvezi s § 327.

§ 338.

Na prekršitve zakona, omenjene v § 336., št. 2., se pritožilec, ki je imel na glavni razpravi branilca, ne more sklicevati v reviziji, če mu je bila okolnost, ki obseza prekršitev zakona, znana še pred glavno razpravo ali če je zvedel zanjo med razpravo samo, a temu ni ugovarjal takoj v začetku razprave ali z mesta, čim je zvedel za to.

Na prekršitev zakona, navedeno v § 336., št. 3., se pritožilec ne more sklicevati v obtoženčevo škodo.

Na prekršitve zakona, omenjene v § 336., št. 4. in 5., se ni moči sklicevati v obtoženčevo korist, če se nedvomno vidi, da ni mogla prekršitev formalnosti glede obtoženca nikakor nepovoljno vplivati na odločbo sodišča. V obtoženčevo škodo pa se more sklicevati tožilec na te prekršitve samo, če se vidi, da je mogla prekršitev formalnosti pri odločbi sodišča neugodno vplivati na obtožbo, najsi se je vkljub temu tožilec ob priliki te prekršitve protivil in zahteval, naj izda sodišče rešitev.

Prekršitve zakona, navedene v § 336., št. 7. in 8., se vpoštevajo po službeni dolžnosti.

Prekršitve materialnega zakona (§ 337., št. 1. do 3.) se vpoštevajo tudi po službeni dolžnosti, če so se dogodile v obtoženčevo škodo (§ 352.).

Zoper sodbo, s katero se obtoženec oprasča obtožbe, se sme prigrasiti revizija tudi v obtoženčevo korist, toda samo zbog prekršitev, omenjenih v § 336., št. 1. in 2., vendar pa tudi to samo, če se je izrekla oprostitev zbog okolnosti, ki krivdo izključujejo ali obtoženčevo kaznivost izključujejo ali ukinjajo.

§ 339.

Revizija se prigrasi pri sodišču, ki je izreklo sodbo, v treh dneh po razglasitvi sodbe. Po pravčasno prigraseni reviziji se vroči pritožilec prepis sodbe, da obrazloži revizijo, razen če je ob prigrasitvi tudi obrazložil revizijo ali če se je odpovedal vročitvi. Če obtoženec pri razglasitvi sodbe ni bil prisoten, mu teče rok za prigrasitev od dne, ko mu je bila sodba priobčena ali vročena (§ 290.).

Prigrasitev revizije zadrži izvršitev sodbe. Toda obtoženec, ki je obtožbe oproščen ali ki je bila zoper njega obtožba zavrjnena (§ 276.), se izpusti, če je v preiskovalnem zaporu, v prostost, razen če se je zavrnila obtožba zoper njega zbog neprijetnosti (§ 277.) in je preiskovalni zapor obvezen

(§ 119., drugi odstavek) ali se je po pravici bati, da pobegne.

§ 340.

Pritožilec ima pravico, izročiti v nadaljnjih osmih dneh, ko mu je bila sodba vročena, odnosno ko je prigrasil revizijo, sodišču (§ 84.) obrazložitev revizije pismeno v dveh ali več izvodih, kakor je pač eden ali je več nasprotnikov, ali pa jo podati ustno na zapisnik pri sodišču. Če hoče, da se vzame njegova pritožba v razpravo, mora označiti v prigrasitvi ali v obrazložitvi posamič, jasno in določno prekršitve zakona (§ 336., št. 1. do 10., in § 337., št. 1. do 3.), če pa ugovarja pogreškom in nedostatom postopanja, tudi činjenice, ki obsejajo te pogreške ali nedostatke.

V prigrasitvi ali v obrazložitvi revizije zaradi dokaza trditve, navedenih v reviziji, kolikor se nanašajo samo na prekršitve formalnega zakona po § 336., št. 2., 4. in 5., se sme sklicevati pritožilec tudi na nove činjenice in dokaze s točno označbo vseh okolnosti, ki so sposobne za oceno njih veljavnosti.

Če je podal obtoženec prigrasitev ali obrazložitev revizije na zapisnik pri sodišču, se odpravijo nedostatki in nejasnosti po možnosti z njegovim sodnim zaslišanjem.

§ 341.

Revizijo zavrne okrožno sodišče samo:

1. če se je podala prigrasitev prepozno, a se ni izročila prošnja za postavitev v prejšnji stan (§ 326.), ali če jo je podala oseba, ki ni upravičena za revizijo ali ki se ji je odpovedala ali je odstopila od revizije;

2. če ni ne v prigrasitvi ne v obrazložitvi posamič jasno in določno označena kakšna izmed prekršitev zakona (§ 336., št. 1. do 10., in § 337., št. 1. do 3.) ali če niso vsaj z razločnim opozorilom ali posebe navedene činjenice, iz katerih izvira prekršitev zakona (§ 340., prvi odstavek);

3. če se ni podala označba prekršitve zakona, kakor se zahteva pod št. 2., na zapisnik pri sodišču ali s pismeno vlogo v dveh ali več izvodih (§ 340., prvi odstavek), ki jih podpiše upravičeni branilec, kolikor ne gre za revizijo državnega tožilca (§ 325.). Če nima pismena vloga samo branilčevega podpisa ali če se ni izročila v dveh ali več izvodih, se vrne ta vloga najprej pritožilecu, da jo popravi v treh dneh po prejemu ali da poda v istem roku obrazložitev revizije na zapisnik pri sodišču.

§ 342.

Zoper rešitev sodišča prve stopnje, s katero se po § 341. revizija zavrača, je dopustna pritožba, ki se mora izročiti v treh dneh istemu sodišču. To sodišče jo pošlje v nadaljnjih treh dneh s spisi vred kasacijskemu sodišču. Ta pritožba ne zadrži izvršitve, če se ne zdi sodišču potrebno, odrediti drugače.

Kasacijsko sodišče odloči o tej pritožbi v seji, ko je zaslišalo vrhovnega državnega tožilca.

Ako kasacijsko sodišče ugoditi pritožbi, teče v primeru § 341., št. 1., rok, v katerem je izročiti obrazložitev revizije, če se ni že izročila, od dne, ko se priobči rešitev kasacijskega sodišča. Če ni bil prepis sodbe, zoper katero je prigrasil pritožilec revizijo, že prej vročen, se mu vroči obenem s to rešitvijo o pritožbi.

Če kasacijsko sodišče zavrne pritožbo, vrne spis sodišču prve stopnje; če pa je bil z revizijo združen priziv, pošlje spise apelacijskemu sodišču, da reši priziv.

Če spozna kasacijsko sodišče, ko zavrne pritožbo kot neosnovano, da se je vložila očitno iz objesti ali zaradi zavlačevanja, izreče zoper pritožilca ali njegovega branilca denarno kazni do tisoč dinarjev.

§ 343.

Če revizija ustreza zakonitim predpisom, se priobči en izvod izročene obrazložitve nasprotni stranki s poučilom, da more izročiti v osmih dneh sodišču svoje nasprotnne razloge pismeno ali na zapisnik pri sodišču.

Zaradi izpodbijanja trditve v reviziji se sme sklicevati stranka v nasprotnih razlogih, podprtih z novimi činjenicami in dokazi (§ 340., drugi odstavek), na nove činjenice in dokaze, katerih važnost mora razložiti.

Sodišče pošlje takoj, čim prejme te nasprotnne razloge ali se jim pooblaščenec odpove ali čim izteče rok, odrejen za njih izročitev, vse spise z revizijo in nasprotnimi razlogi vred kasacijskemu sodišču v rešitev.

§ 344.

Kasacijsko sodišče odloči o predmetu, ki prispe k njemu zbog revizije, izven seje ali v seji senata ali na javni razpravi.

Izven seje odloči kasacijski sodnik, odrejen za poročevalca, z odobritvijo senatnega predsednika o tem, da pošlje spise takoj vrhovnemu državnemu tožilcu v pregled, ali o potrebi, da se dopolnijo spisi ali dobavijo pojasnila o prekršitvi formalnosti, navedeni v reviziji, ali o tem, da se takoj odredi dan za javno razpravo.

V seji vzame senat kasacijskega sodišča revizijo v razpravo, če predlaga vrhovni državni tožilec spričo njemu poslanih spisov ali pa poročevalec, da se izreci kakšna izmed rešitev, omenjenih v §§ 345. in 346. Vendar pa sme vršiti kasacijsko sodišče v seji, če odloči po § 345., da je revizija zavrjnena, tudi svojo pravico, ki mu jo daje odredba § 338., četrtega in petega odstavka, in § 352., ko je zaslišalo vrhovnega državnega tožilca.

V vseh drugih primerih se odredi takoj brez posebne rešitve kasacijskega sodišča dan za javno razpravo predmeta. Javna razprava se sme odrediti tudi ob priliki, ko se posvetuje kasacijsko sodišče v seji.

§ 345.

Ko je kasacijsko sodišče zaslišalo vrhovnega državnega tožilca, zavrne v seji — ako se mu ne zdi potrebno, dobaviti stvarnih pojasnil o prekršitvi formalnosti, navedeni v reviziji, zlasti pa tudi o nedostatkih zapisnika o glavni razpravi (§ 340., drugi odstavek, in § 343., drugi odstavek) — revizijo z rešitvijo (§§ 353. in 354.):

1. če bi jo bilo moralo zavrnuti že samo sodišče prve stopnje po § 341. ali če se je prekršitev, glede katere se trdi, da obstoji, že odpravila z rešitvijo kasacijskega sodišča, ki je bila izrečena v isti stvari; in

2. če spozna glede revizije, ki se sklicuje na prekršitve zakona, omenjene v §§ 336. in 337., da je zavrnuti revizijo kot očitno neosnovano brez nadaljnje razprave.

Ko kasacijsko sodišče izreka te rešitve, sme uporabiti tudi odredbo § 342., petega odstavka.

Rešitev po predpisih tega paragrafa sme izreči kasacijsko sodišče tudi ob posvetovanju o pritožbi po § 342., če jo je spoznalo za osnovano in če je bila obrazložitev revizije izročena ali je rok za izročitev obrazložitve iztekel.

§ 346.

Ko je kasacijsko sodišče zaslišalo vrhovnega državnega tožilca, sme reviziji v seji ugoditi in sodbo razveljaviti:

1. če spozna, da apelacijsko sodišče, ki je zavrnilo ugovor zoper obtožnico in pristalo na obtožbo, ni bilo pristojno (§ 336., št. 1.);

2. če se je prigrasila revizija v obtoženčevo korist in kasacijsko sodišče spozna, da se mora odrediti nova glavna razprava; in

3. če se je prigrasila revizija v obtoženčevo korist in kasacijsko sodišče spozna, da je sodišče prve stopnje prekoračilo obtožbo (§ 336., št. 10.) ali da je v obtoženčevo škodo prekršilo materialni zakon (§ 337., št. 1. do 3.).

V prvem primeru pošlje kasacijsko sodišče stvar v rešitev pristojnemu apelacijskemu sodišču, če pa se mu zdi potrebno, da se postopanje po predpisu § 206., prvega odstavka, popravi, jo pošlje sodišču prve stopnje v popravilo in nadaljnje postopanje. V drugem primeru pošlje stvar na novo razpravo (§ 352., drugi odstavek, tretji stavek) ali istemu ali drugemu okrožnemu sodišču, ki je za stvar pristojno. V tretjem primeru izreče kasacijsko sodišče samo v seji sodbo o stvari, če so bile v sodbi prve stopnje ugotovljene činjenice, na katere se mora po pravilni uporabi zakona opreti sodba (§ 350., št. 5., in § 352., drugi odstavek, tretji stavek).

§ 347.

Dan za javno razpravo pred senatom kasacijskega sodišča se odredi tako, da ostane obtožencu, njegovemu zakonitemu zastopniku, če je ta prigrasil revizijo, zasebnemu tožilcu ali zasebnemu udeležencu kot tožilec za pripravo rok osmih dni od vročitve obvestila. V obvestilu je treba opomniti, da se bodo, če ne pridejo na razpravo, prečitali revizija ali nasprotni razlogi in da se bo to vzelo za osnovo rešitvi.

Če je obtoženec zaprt, ga je obvestiti o razpravi z dostavkom, da nima pravice, priti osebno, ampak da ga sme zastopati na razpravi samo branilec.

Če je obtoženec že imenoval branilca, se pošlje obvestilo samo temu.

Če je obtoženec maloleten ali če je obramba drugače obvezna, a ni izjavil ne obtoženec ne zakoniti zastopnik maloletnega obtožence, da pošlje branilca sam na razpravo, postavi senatni predsednik obtožencu branilca izmed onih, ki žive v kraju, kjer je kasacijsko sodišče.

Razen tega sme postaviti senatni predsednik obtožencu branilca po službeni dolžnosti tudi, če se mu zdi to po konkretnem primeru potrebno.

Brez prisotnosti vrhovnega državnega tožilca ali njegovega namestnika se javna razprava ne sme vršiti.

§ 348.

Razprava pred kasacijskim sodiščem je po odredbah §§ 222. do 226. javna. Za vzdrževanje reda in dostojanstva na zasedanju se uporabljajo predpisi §§ 229. do 231. Zapisnik o razpravi, ki mora obsežati v glavnem potek razprave, kakor tudi zapisnik o posvetovanju piše zapisnikar.

Razprava se začne s poročilom enega izmed kasacijskih sodnikov, ki ga odredi senatni predsednik za poročevalca. Poročevalec mora razložiti potek dotedanjega postopanja in navesti prekršitve, na katere se sklicuje revizija, kakor tudi sporne točke, ki izvirajo iz tega, ne da bi oddajal svoje mnenje o tem, kakšna odločba naj se izreče. Prečita se tudi sodba, kolikor se izpodbija.

Nato dobi besedo pritožilec, da obrazloži revizijo, za njim pa nasprotnik, da mu odgovori. Če sta uporabili revizijo obe stranki, dobi besedo najprej vrhovni državni tožilec. Obtožencu, če je prišel, ali njegovemu branilcu gre vsekako poslednja beseda. Če kakšna stranka, brez katere se sme razprava izvršiti, ni prišla, je prečitati njeno revizijo z obrazložitvijo ali njene nasprotne razloge.

Če branilec ni prišel ali je predčasno odšel, a je obramba obvezna, se razprava prekine in se odredi drug branilec; če pa to ni mogoče, je treba razpravo preložiti in zoper branilca postopati po § 237., tretjem odstavku.

Po predsednikovi izjavi, da je razprava končana, se umakne sodišče na posvetovanje, da izreče sodbo.

§ 349.

Kasacijsko sodišče oceni tudi rešitve, ki so bile izdane pred izpodbijano sodbo, če se ta opira nanje, kolikor se tiče revizija tudi njih.

Če spozna kasacijsko sodišče, da je revizija neosnovana, jo zavrne, in če se je uporabila očitno iz objesti ali zato, da bi se stvar zavlekla, obsodi pritožilca ali, kakršne so pač okolnosti, njegovega branilca ali zastopnika na denarno kazen do tisoč dinarjev.

§ 350.

Če kasacijsko sodišče spozna, da je revizija osnovana, razveljavi sodbo, kolikor se izpodbija in kolikor se navedena prekršitev tiče sodbe (§ 338., četrti in peti odstavek, in § 352.), izreče po različnosti prekršitve sodbo ter postopa nadalje po nastopnih predpisih:

1. če gre za prekršitev, omenjeno v § 336., št. 1., pošlje stvar pristojnemu apelacijskemu sodišču, če pa se mu zdi potrebno, da se postopanje po predpisu § 206., prvega odstavka, popravi, sodišču prve stopnje v popravilo in nadaljnje postopanje;

2. če ugotovi kakšno izmed prekršitev, omenjenih v § 336., št. 2. do 6., odredi novo glavno razpravo ter pošlje stvar po svoji izprevidnosti istemu ali drugemu okrožnemu sodišču;

3. če spozna, da je sodišče prve stopnje stvarno nepristojno (§ 336., št. 7.), odredi, da se pošlje stvar pristojnemu sodišču, in odloči obenem, ali naj se preiskovalni zapor ukine ali vzdrži v moči;

4. če spozna, da je sodišče prve stopnje protizakonito zavrnilo obtožbo zbog svoje nepristojnosti ali da ni rešilo predmeta obtožbe (§ 336., št. 8. in 9.), mu naloži kasacijsko sodišče, naj izvrši novo razpravo in izreče novo sodbo, ki se omeji v drugem primeru samo na nerešene točke obtožbe;

5. če spozna, da je sodišče prve stopnje prekoračilo obtožbo (§ 336., št. 10.) ali da je prekršilo materialni zakon (§ 337., št. 1. do 3.), izreče kasacijsko sodišče samo sodbo o stvari ter jo opre na činjenice, ki jih je ugotovilo sodišče prve stopnje, ne da bi bilo prekoračilo obtožbo; pri tem se drži načela, omenjenega v § 327. Če pa kasacijsko sodišče spozna, da v sodbi ali v njenih razlogih niso ugotovljene činjenice, na katere bi se bila morala po pravilni uporabi zakona opreti sodba, pošlje stvar na novo razpravo in v odločitev istemu ali drugemu okrožnemu sodišču, po okolnostih pa

tudi pristojnemu sodniku poedincu okrožnega ali sreskega sodišča.

§ 351.

Če je naperjena revizija samo zoper poedine odločbe, ki so obsežene v sodbi, in kasacijsko sodišče spozna, da se dado izločiti iz vsebine celokupne sodbe, sme razveljaviti izpodbijano sodbo samo deloma. Tako sme storiti kasacijsko sodišče tudi, če se opira izpodbijana sodba na več kaznivih dejanj, a se omejuje revizija samo na postopanje ali na odločbo o poedinih teh dejanj, ako je uverjeno, da se sme izvršiti delna ponovitev postopanja ali da se sme izdati tudi brez ponovitve nova odločba o poedinih teh dejanj.

§ 352.

Kasacijsko sodišče se omeji praviloma samo na preskušanje onih prekršitev, ki jih pritožilec v reviziji posebno poudarja ali na katere vsaj razločno kaže.

Če pa se kasacijsko sodišče ob čigarkoli reviziji uveri, da so se prekršili predpisi o stvarni pristojnosti sodišč (§ 336., št. 7. in 8., in § 338., četrti odstavek) ali da se je v obtoženčevu škodo prekršil materialni zakon (§ 337., št. 1. do 3., in § 338., peti odstavek) ali da so te prekršitve, zbog katerih je izdalo odločbo v obtoženčevu korist, koristne tudi za kakšnega izmed soobtožencev, ki ni priglasil revizije ali vsaj ne v tej smeri, postopa po službeni dolžnosti, kakor bi bila revizija priglašena zbog teh prekršitev.

§ 353.

Če je z revizijo v zvezi tudi priziv, odloči kasacijsko sodišče po rešitvi revizije ali istočasno tudi o prizivu, ko je zaslila vrhovnega državnega tožilca.

Če se je priglasil priziv edino v obtoženčevu korist, se drži kasacijsko sodišče načela, omenjenega v § 327.

§ 354.

Ko je kasacijsko sodišče zaslila vrhovnega državnega tožilca, sme ob posvetovanju v seji (§ 345.) ali po javni razpravi o čigarkoli reviziji po službeni dolžnosti razveljaviti sodbo prve stopnje in odrediti novo glavno razpravo v obtoženčevu korist, če nastane znaten dvom o resničnosti činjenic, na katere se sodba opira, pa se ta dvom ne odpravi niti s poedinimi poizvedbami, ki jih je odredilo.

Vendar pa sme kasacijsko sodišče v takem primeru takoj izreči tudi novo sodbo, s katero se obtoženeц oprosti obtožbe ali se uporabi nanj milejši kazenski zakon. Toda za tako sodbo je treba soglasnosti vseh senatnih sodnikov.

§ 355.

Ko je kasacijsko sodišče zaslila vrhovnega državnega tožilca, sme odrediti, ne da bi se vezalo na pogoje za obnovo kazenskega postopanja (§ 362.), po službeni dolžnosti novo glavno razpravo ali obnovo kazenskega postopanja v korist obsojene osebe, če nastane dvom, omenjen v prvem odstavku § 354., ob posvetovanju o poročilu, ki mu je bilo predloženo po § 283., drugem odstavku, ali o zahtevi za zaščito zakona (§§ 41. in 357.) ali ob preskušanju spisov, ki ga izvrši na posebno zahtevo vrhovnega državnega tožilca. Vendar pa sme postopati kasacijsko sodišče tudi v takem primeru po drugem odstavku § 354.

Če odredi kasacijsko sodišče, da se mora kazensko postopanje obnoviti, se uporabijo predpisi §§ 368., 370. in 371.

Ali naj se zadrži izvršitev kazni in poveri nadaljnje postopanje drugemu pristojnemu sodišču, o tem odloči kasacijsko sodišče.

Predloge vseh drugih oseb, razen vrhovnega državnega tožilca, da se izdaj odločba kasacijskega sodišča po tem paragrafu, zavrne z mesta brez razprave sodišče, ki se mu podado.

§ 356.

Ko je posvetovanje končano in sodba izrečena, jo razglasi kasacijsko sodišče z razlogi javno (§ 223., četrti odstavek). Potem pošlje sodbo praviloma s spisi vred neposredno v izvršitev sodišču prve stopnje.

Rešitev kasacijskega sodišča, sprejeto v seji, kakor tudi sodbo, razglašeno po javni razpravi v obtoženčevi odsotnosti, priobči sodišče prve stopnje nemudoma obtožencu, če je v zaporu, drugače pa mu jo vroči v overovljenem prepisu. Če je uporabil revizijo obtoženčev zakoniti zastopnik ali

zasebni tožilec ali zasebni udeleženec kot tožilec, obvesti sodišče prve stopnje o teh odločbah tudi nje z vročitvijo prepisa.

Sodbo, s katero je obtoženeц obsojen na smrt, bodisi da zoper njo ni bilo uporabljeno pravno sredstvo (§§ 283. in 355.), bodisi da je dobila z zavrnitvijo revizije pravno moč, pošlje kasacijsko sodišče, najsi ni nihče vložil prošnje za pomilostitev, s spisi in z mnenjem sodišča prve stopnje in s svojim mnenjem, izrečenim po zaslišanju vrhovnega državnega tožilca, neposredno ministru pravde zaradi pomilostitve.

§ 357.

Za javno razpravo o zahtevku za zaščito zakona, ki ga poda vrhovni državni tožilec (§ 41.) neposredno kasacijskemu sodišču, veljajo predpisi §§ 348. do 356., prvega odstavka, s to razliko, da sodeluje na razpravi samo vrhovni državni tožilec, dočim se ne obvestijo o razpravi ne obtoženeц ne branilec ne druge osebe.

Če spozna kasacijsko sodišče, da je podani zahtevek za zaščito zakona osnovan, izreče sodbo, da se je v kazenskem predmetu z rešitvijo, naredbo, dejanjem, izvršenim postopanjem, ki se izpodbija, ali z izrečeno sodbo prekršil (§ 335.) zakon. Če smatra ta zahtevek za neosnovanega, ga s sodbo zavrne. Odločba kasacijskega sodišča, da se je zakon prekršil, nima zoper obtožence praviloma nikakršnega učinka.

Če pa je obtoženeц s sodbo, s katero se je prekršil zakon, obsojen na kazen, ga oprosti kasacijsko sodišče, kakršne so pač okolnosti, po svoji izprevidnosti obtožbe ali zavrne tožbo ali pa uporabi nanj milejši kazenski zakon ali odredi, da se ponovi zoper njega kazensko postopanje ali samo glavna razprava pred istim ali drugim pristojnim sodiščem prve stopnje. Če spozna, da civilno kazensko sodišče sploh ni pristojno za presojo stvar, razveljavi sodbo in odredi, da se izroči stvar pristojnemu oblastvu.

Sodbo, izrečeno po tretjem odstavku tega paragrafa, naznani sodišče prve stopnje obtožencu in oškodovancu z vročitvijo njenega prepisa.

§ 358.

Sodišče prve stopnje, ki se mu pošlje stvar po §§ 346., 350., 354., prvem odstavku, 355., prvem odstavku, in 357., tretjem odstavku, na novo glavno razpravo, vzame za osnovo razpravi prejšnjo obtožnico, če ne odredi kasacijsko sodišče kaj drugega.

Ob izrekanju sodbe na osnovi nove glavne razprave se drži sodišče prve stopnje načela, izrečenega v § 327.

Zoper to novo sodbo je dopustna revizija zbog novih prekršitev zakona, omenjenih v §§ 336. in 337., kolikor niso že odpravljene z rešitvijo kasacijskega sodišča, ki se je izdala v isti stvari.

V. Zahtevek za obnovo kazenskega postopanja.

§ 359.

Kazensko postopanje, ki se je končalo s pravno-močno rešitvijo ali sodbo sodišča, se sme obnoviti samo na zahtevo upravičene osebe ob pogojih, navedenih v §§ 361. do 365.

A tudi ne glede na pogoje in formalnosti, ki jih odredjajo omenjeni paragrafi, sme pokreniti ali nadaljevati pristojno sodišče na zahtevek upravičenega tožilca kazensko postopanje v nastopnih primerih:

1. če so bile prejšnje poizvedbe ali preiskava ustavljene ali je bila obtožnica zavrnjena, ker ni bilo zahtevka upravičenega zasebnega tožilca ali predpisanega predloga ali odobritve upravičene osebe ali oblastva ali ker se ni moglo zoper storilca kaznivega dejanja postopati zato, ker sodišče ni bilo pristojno (§ 277.), ali ker je storilec po storjenem dejanju duševno obolel ali ker je bil odsoten ali ga ni bilo moči najti ali ker je bila dobava kakšnega dokaza združena z velikimi težkočami — če se odpravijo ali če prestanejo zapreke, ki so ovirale pokrenitev ali nadaljevanje postopanja, kolikor ni nastopilo zastaranje;

2. če se je priznala pri dovršitvi kazenskega postopanja tožilcu pravica pregona zbog drugih kaznivih dejanj (§§ 284. in 285.) ali če so se pojavile šele pozneje osnove suma o drugem prej storjenem kaznivem dejanju, kolikor ni nastopilo zastaranje;

3. če je postopal o dejanju, ki je zločinstvo, sodnik poedinec okrožnega ali sreskega sodišča, kakor bi bil on pristojen soditi. Vendar pa je to

dopustno samo, če še ni minilo odločbe sodnika poedinca šest mesecev ali če ni minilo, ako gre za zločinstvo, za katero določa zakon kot največjo mero kazni robijo ali zatočenje preko petih let, več nego leto dni.

§ 360.

Ne glede na pogoje in formalnosti, ki jih odreja §§ 362., sme predruožiti pristojno sodišče razen v primerih, omenjenih v §§ 352., 354., 355. in 357., na zahtevek upravičene osebe pravno močno sodbo v nastopnih primerih:

1. če je bilo izrečenih z različnimi sodbami zoper istega obtoženca pravno močno več kazni na prostosti, pa se ni uporabil predpis § 286. ali se niso uporabili predpisi kazenskega zakona o odmeri ene kazni, kjer bi se bili morali uporabiti. V takem primeru sme predruožiti pristojno sodišče prve stopnje z naknadno uporabo neuporabljenih predpisov na zahtevek državnega tožilca ali na obsojenčev zahtevek prejšnje sodbe, ko je zaslišalo obsojenca in njegovega branilca, kolikor gre za odmero kazni, in odrediti z novo sodbo eno kazni;

2. če se ne bi morala popolnoma izvršiti pravno močna sodba, s katero se je izrekla za več dejanj ena kazni, z enim delom zbog pomilostitve ali iz drugih razlogov, sme izreči sodišče, ki je sodilo na prvi stopnji, na zahtevek državnega tožilca ali na obsojenčev zahtevek, ko je zaslišalo obsojenca in njegovega branilca, novo sodbo, s katero določi po novem stanju kazni, ki jo je še izvršiti.

Če izvirajo različne sodbe, omenjene pod št. 1., od različnih sodišč, je pristojno za rešitev ono sodišče, ki je sodilo o stvari, v kateri je bila izrečena najstrožja vrsta kazni, ob istovrstnih kaznih ono, ki je izreklo največjo kazni, če pa sta vrsta in velikost kazni enaki, ono sodišče, ki je izreklo poslednjo kazni.

§ 361.

Na zahtevek upravičenega tožilca se sme dopustiti, da se obnovi zoper izvestno osebo kazensko postopanje, ki je bilo pravno močno ustavljeno v poizvedbah ali v preiskavi ali zbog zavrnitve obtožnice ali zbog odstopa od obtožbe pred začetkom glavne razprave. To je dopustno, razen v primerih, omenjenih v § 359., samo, če pravica, preganjati to kaznivo dejanje, ni zastarana in če se predlože novi dokazi, ki so sposobni, dokazati obdolženčovo krivdo.

Toda na zahtevek zasebnega tožilca, ki je odstopil od svoje tožbe, se ne dopusti obnova postopanja. Če pa je bilo kazensko postopanje ustavljeno zato, ker zasebni tožilec v določenem roku ni izročil obtožnice ali ker ni prišel na glavno razpravo, a dokaže, da so ga nepremagljive zapreke zadržale, vložiti obtožnico ali priti, se sme dopustiti obnova postopanja, ako zahteva to v treh dneh, odkar je zapreka prestala, in ako predloži v prvem primeru obenem obtožnico.

§ 362.

Na zahtevek pravno močno obsojene osebe se sme dopustiti tudi po prestani kazni obnova kazenskega postopanja v njeno korist:

1. če dokaže, da je bila provzročena njena obsojba z lažno ali z lažno prenarajeno listino, ki se je uporabila za dokaz, ali z lažno izpovedbo prič ali soudeležencev ali z lažnim strokovnim mnenjem izvedencev, ki se je podalo ali prečitano na glavni razpravi, ali s podkupitvijo preiskovalnega sodnika ali kakšnega izmed sodnikov, ki so sodelovali pri izrekanju sodbe, ali z drugim kaznivim dejanjem kakšnega teh sodnikov, kolikor se tiče to dejanje postopanja;

2. če predloži nove činjenice ali nove dokaze, ki so sposobni sami po sebi ali v zvezi s prej preiskanimi dokazi, provzročiti njeno oprostitev ali obsodbo zbog takega dejanja, na katero se mora uporabiti milejši kazenski zakon; ali

3. če sta bili zbog istega kaznivega dejanja izrečeni dve ali je bilo izrečenih več sodb in če se mora na osnovi vzporeditve teh sodb in činjenic, na katere se opirajo te sodbe, neizogibno smatrati, da je bila ista oseba zaradi istega dejanja drugič obsojena ali da je ena ali več obsojenih oseb nedolžnih ali krivih samo takega kaznivega dejanja, na katero se mora uporabiti milejši kazenski zakon od onega, po katerem se je sodilo.

§ 363.

Poleg obsojenca smejo zahtevati obnovo postopanja po § 362. tudi po njegovi smrti vse druge osebe, ki so po § 324. upravičene, uporabiti pravno sredstvo v obtoženčovo korist. Če je obtoženec že

podal zahtevek za obnovo postopanja, smejo omenjene osebe po njegovi smrti nadaljevati postopanje.

Državni tožilec in pristojno sodišče morata, če doznata za činjenice ali okolnosti, omenjene v § 362., neposredno ali od drugega sodišča ali oblastva, o tem obvestiti obsojenca ali drugo osebo, upravičeno za zahtevek; državni tožilec pa sme tudi sam podati zahtevek.

Če ne poda zahtevka za obnovo postopanja ne državni tožilec ne katerakoli teh oseb v štirinajstih dneh, ko so bile obveščene, postavi pristojno sodišče, če pa zahteva nujnost, še prej, branilca, ki mora podati ta zahtevek v najkrajšem času.

§ 364.

Na zahtevek državnega ali zasebnega tožilca se sme dopustiti obnova kazenskega postopanja zbog kaznivega dejanja, glede katerega je bil obtoženec s pravno močno sodbo oproščen obtožbe ali glede katerega je bila, razen v primerih, omenjenih v § 359., št. 1., obtožba s pravno močno sodbo zavrnjena. Vendar pa je to dopustno samo, če je obtoženec še živ, če pravica, preganjati to kaznivo dejanje, še ni zastarana, in če je:

1. bila provzročena sodba z lažno ali z lažno prenarajeno listino ali z lažno izpovedbo prič ali z lažnim strokovnim mnenjem izvedencev ali s podkupitvijo sodnikov ali z drugim kaznivim dejanjem sodnikov (§ 362., št. 1.) ali z drugim kaznivim dejanjem obtoženčevim ali kakšne druge osebe; ali

2. če obtoženec pozneje pred sodiščem ali izven sodišča verodostojno prizna dejanje, ki ga je obdolžen, ali če se pojavijo nove činjenice ali novi dokazi, ki so sposobni sami po sebi ali v zvezi s prejšnjimi preiskanimi dokazi, ugotoviti obdolženčovo krivdo.

§ 365.

Na zahtevek državnega tožilca se sme dopustiti obnova kazenskega postopanja tudi zato, da se obsodi obtoženec zaradi dejanja, zaradi katerega je bil pravno močno obsojen, po strožjem kazenskem zakonu, toda samo ob pogojih, omenjenih v § 364., in če je poleg tega:

1. določena za storjeno zločinstvo smrtna kazni ali dosmrtna robija, dočim se je smela izreči po kazenskem zakonu, ki se je uporabil v prejšnji sodbi, samo časna robija;

2. če preseza največja mera kazenskega zakona, ki se je moral uporabiti za zločinstvo, deset let, dočim se je odmerila po odredbi kazenskega zakona kazni, katere največja mera ne preseza petih let; ali

3. če je dejanje zločinstvo, a je bil obtoženec obsojen samo zbog prestopka.

§ 366.

Zahtevek za obnovo kazenskega postopanja se poda pismeno ali pa na zapisnik pri onem sodišču prve stopnje, pri katerem je teklo prejšnje postopanje. Če je sodilo o dejanju, ki je zločinstvo, sresko sodišče, se poda zahtevek onemu okrožnemu sodišču, v čigar območju je to sresko sodišče. V zahtevku se morajo navesti zakoniti pogoji za obnovo postopanja in dokazi ali činjenice, ki so osnova zahtevku.

Če izhaja že iz samega zahtevka, da ga je podala neupravičena oseba, ali da ni zakonitih pogojev za obnovo postopanja ali da ni moči priti do dokazov, ki se navajajo, ali da so činjenice in dokazi, na katere se zahtevek opira, že zavrnjeni s pravno močno rešitvijo sodišča ali da niso sposobni za obnovo postopanja, zavrne sodišče ta zahtevek. Če sodišče ne spozna, da je zahtevek takoj zavrniti, ga priobči v prepisu nasprotni stranki v izjavo v roku osmih dni. Ko prispe ta izjava ali ko izteče rok zanj, odredi sodišče, da je preiskati činjenice in zaslišati priče, po potrebi tudi pod prisego, ter priskrbi drug dokaz po zahtevku ali po nasprotnikovi izjavi.

§ 367.

Na osnovi poizvedb po § 366. odloči sodišče o zahtevku, podanem po § 361., brez nadaljnje razprave; sicer pa pošlje spise državnemu tožilcu s pozivom, naj poda v osmih dneh svoj predlog. Čim ta predlog prispe, preskusi sodišče zbrane dokaze; če na osnovi tega preskusa ne zavrne zahtevka, pozove in zasliši osebo, ki zahteva obnovo postopanja, in njenega nasprotnika ter odloči, ali je obnova postopanja umestna ali ni. Pri tem odločanju ne sodeluje po možnosti sodnik, ki je sodeloval pri prejšnjem odločanju o tej stvari. Če ne pride na

zaslišanje oseba, zoper katero ali v katere korist se zahteva obnova, ali kakšna druga upravičena oseba, ki zahteva zanj obnovo postopanja, ali zasebni tožilec, se pretrese in reši stvar tudi brez njih.

Zoper to rešitev kakor tudi zoper rešitev o zahtevku, podanem po § 361., in zoper rešitev, izrečeno po drugem odstavku § 366., je dopustna pritožba na apelacijsko sodišče; izročiti jo je sodišču prve stopnje.

Če spozna poročevalec apelacijskega sodišča, da je treba poizvedbe popolniti ali zahtevati pojasnila od sodišča prve stopnje, sme to odrediti tudi izven seje po odobritvi senatnega predsednika. Sicer pa odloči apelacijsko sodišče ob priliki pritožbe o zahtevku, ko je zaslišalo poročevalca in višjega državnega tožilca. Če apelacijsko sodišče dopusti obnovo postopanja, sme odrediti tudi drugo sodišče za nadaljnje postopanje ali pa poslati stvar, če je pristojen zanj sodnik poedinca okrožnega sodišča ali pristojno sresko sodišče, na razpravo kateremu izmed njiju.

§ 368.

Izvršitev sodbe se ne zadrži in ne prekine niti z zahtevkom za obnovo postopanja niti z dopustitvijo te obnove. Če pa se zahteva obnova postopanja v obsojenčovo korist in če smatra sodišče, ki je pristojno za rešitev, zbog izvršenih poizvedb po pravici, da je prejšnja sodba razveljaviti, sme odrediti, da se izvršitev sodbe, kolikor gre za zasebno opravičeno zahtevek in stroške kazenskega postopanja, odgodi ali prekini do končne rešitve obnovljenega postopanja.

Če se pravno močno odloči, da je obnova postopanja umestna, se mora izvršitev kazni takoj ustaviti. V takem primeru kakor tudi če se dopusti obnova v škodo oproščene ali obsojene osebe, odloči sodišče na zahtevek državnega tožilca takoj o preiskovalnem zaporu po predpisih X. poglavja.

§ 369.

Sodišče, ki je odločilo, da je obnova postopanja dopustna v obsojenčovo korist, sme takoj v seji, če pristane na to državni tožilec, razveljaviti prejšnjo sodbo in izreči novo sodbo, da se obtoženec opraviči obtožbe, ali jo predruožiti po njegovem zahtevku, da se uporabi nanj milejši kazenski zakon, ali, vzdržujoč prejšnjo sodbo, izreči, da se odpravlja samo kakšna pravna posledica, izrečena v prejšnji sodbi.

Če obnova postopanja ni dopustna za vsa kazniva dejanja, zaradi katerih je bil obtoženec obsojen, ampak samo za nekatera dejanja, izreče sodišče novo kazni, pri čemer vsteje že prestano kazni.

Zoper sodbo, izrečeno po tem paragrafu, je dopusten priziv, in sicer le obtožencu in le zoper sodbo sodišča prve stopnje.

Če zahtevajo obtoženci, ki je oproščen obtožbe, ali njegov zakonski drug ali sorodniki (§ 324.), se razglasi sodba, s katero se obtoženec opraviči, v «Službenih Novinah» ali ob njih stroških tudi v drugih javnih listih.

§ 370.

Če sodišče ne uporabi odredbe § 369. ali če ne odredi glede na uspeh zbranih dokazov takoj nove glavne razprave na osnovi prejšnje obtožnice, se vrne stvar, ker je dopuščena obnova postopanja, v stanje preiskave.

Preiskava se vodi po rešitvi, s katero je dopuščena obnova postopanja, in po novih dokazih. Občni predpisi o ustavitvi preiskave ali o postavitvi pod obtožbo se uporabijo tudi tukaj; toda zoper uvedbo preiskave ni pritožbe. Če se postopanje pravno močno dokonča z razveljavitvijo prejšnje sodbe, ne da bi se odredila glavna razprava, ima obdolženec pravico zahtevati, da se javno razglasi rešitev sodišča o razveljavitvi prejšnje sodbe in o ustavitvi preiskave ali o zavrnitvi obtožnice. To pravico imajo tudi zakonski drug in obdolženčevi sorodniki (§§ 363. in 324.), če je obnova dopuščena v korist umrlega obdolženca ali če je ta umrl pred dokončanjem obnovljenim postopanjem ter je sodba razveljavljena in postopanje ustavljeno zato, ker ni dokazano, da je bil pokojnik kriv.

§ 371.

Če je odredilo sodišče novo glavno razpravo na osnovi prejšnje obtožnice (§ 370., prvi odstavek) ali če se odredi ta nova glavna razprava na osnovi nove obtožnice, ki jo vložijo tožilec po končani preiskavi (§ 370., drugi odstavek), se obvesti o njej tudi oškodovanec.

Na novi glavni razpravi postopa in odloča sodišče, ne da bi se vezalo na podatke prejšnje razprave in na prejšnje rešitev stvari. Če obtoženec v primeru, kjer je obnova postopanja dopuščena v njegovo korist, ne more priti na glavno razpravo, mu postavi sodišče branilca, ako ga ne imenuje sam, in prečita se zapisnik o njegovem zaslišanju. Prav tako se prečitajo tudi zapisniki o zaslišanju onih soudeležencev, prič in o strokovnem mnenju onih izvedencev, ki se ne morejo več zaslišati, ter se izreče sodba.

Če sodišče spozna, da ne more na osnovi podatkov glavne razprave vzdržati v moči prejšnje sodbe, jo razveljavi celoma ali deloma ter izreče novo sodbo. Če je bila dopuščena obnova postopanja v obsojencevo korist, se ravna sodišče, ako izreče obsodbo, po načelu § 327.

Ko se odmerja nova kazen, se všteje že prestana kazen po predpisih kazenskega zakona.

Z novo sodbo se sme izreči oprostitev od obtožbe ali milejša kazen, najsi je bila obnova postopanja dopuščena v škodo oproščene ali obsojene osebe.

Zoper novo sodbo so dopustna vsa pravna sredstva.

XXI. poglavje.

Postopanje pred sodnikom poedincem.

I. Pri okrožnem sodišču.

§ 372.

V postopanju zbog kaznivih dejanj, za katera je pristojen sodnik poedinec okrožnega sodišča, ni uvajati preiskave po § 97., razen če se odredi preiskovalni zapor. Državni tožilec vloži obtožbo neposredno na osnovi naznanila javnega oblastva, da je bil obdolženec zaloten pri dejanju in da ga popolnoma priznava, ali pa na osnovi policijskih ali sodnih poizvedb, izvršenih po predpisih XV. poglavja.

Ko stopi postavitev pod obtožbo v veljavo, odredi sodnik, ki naj sodi, glavno razpravo, pri čemer se ravna po odredbah XVI. poglavja. Na razpravo pozove stranke, prič, potrebne izvedence in druge osebe, katerih prisotnost je potrebna. V pozivu za oškodovanca še pristavi, da se bo vršila glavna razprava po potrebi tudi v njegovi odsotnosti, če ne bi prišel.

§ 373.

Za glavno razpravo pred sodnikom poedincem okrožnega sodišča in za sodbo se uporabljajo odredbe XVII. poglavja, kolikor niso omejene po naravi stvari samo na zborni sodišče. Naloge predsednikov in sodišča vrši sodnik poedinec. Zapisnik piše zapisnikar.

Če zahteva obtoženec, ki mu je prihod na razpravo nemogoč ali izredno otežkočen, da je izvršiti razpravo v njegovi odsotnosti, ter ga sodnik oprosti dolžnosti, priti osebno, ali če obtoženec ne pride na glavno razpravo, najsi mu je bil poziv osebno vročen, se sme vršiti razprava tudi v njegovi odsotnosti ter izreči in razglasiti sodba, če je bil zaslišan že v pripravljalnem sodnem postopanju pred razpravo in če misli sodnik, da obtoženčeva prisotnost za razjasnitev stvari in ugotovitev resnice ni potrebna. V takem primeru se vroči sodba obtožencu v vernem prepisu z navodilom, kakšna pravna sredstva sme uporabiti zoper sodbo, če ni zadovoljen.

II. Pri sreskem sodišču.

§ 374.

Za postopanje pred sreskim sodiščem zbog kaznivega dejanja, za katero je to pristojno, veljajo odredbe tega II. oddelka; kolikor pa ni tukaj o poedinih točkah postopanja posebnih predpisov, se uporabljajo odredbe tega zakona o postopanju pred okrožnim sodiščem.

§ 375.

Kazensko postopanje pred sreskim sodiščem se pokrene:

1. na zahtevek državnega tožilca, ki je v kraju okrožnega sodišča, ali vršilca dolžnosti državnega tožilca pri sreskem sodišču, kjer ga pa ni, na zahtevek drugega javnega oblastva ali javnega organa ali na oškodovančev naznanilo, kolikor gre za kazniva dejanja, ki se preganjajo po službeni dolžnosti;

2. na zahtevek zasebnega tožilca, kolikor gre za kazniva dejanja, zbog katerih je dopusten po kazenskem zakonu pregon samo na zasebno tožbo.

Ta zahtevek ali to naznanilo se poda sreskemu sodišču pismeno ali pa ustno na zapisnik.

Če se zahteva po zakonu za pregon kaznivega dejanja, omenjenega pod št. 1., oškodovančev predlog (§ 2.), ne sme sreski sodnik brez tega predloga postopanja niti začeti.

Če je postopanje zbog kaznivega dejanja, omenjenega pod št. 1., zakonito pokrenjeno, ga nadaljuje sreski sodnik po službeni dolžnosti, dokler ne izreče sodbe, ako ga iz zakonitih razlogov prej ne ustavi.

§ 376.

Na zahtevek ali naznanilo po § 375. odredi sodnik takoj dan za ustno razpravo stvari (§ 382.), če se smatra za pristojnega (§ 378.), če zahtevka ali naznanila ni zavrniti iz razlogov, navedenih v § 379., in če je podano v zahtevku ali naznanilu dovolj dokazov.

Če se privede na zahtevek javnega oblastva ali javnega organa obenem pred sodišče obdolženec, ki je bil zaloten pri dejanju in ki priznava to dejanje, ali če prideta pred sodišče tožilec in obdolženec in če so pri roki dokazi za tožbo in obrambo, sme začeti sodnik, ako obdolženec pristane na to, z mesta ustno razpravo (§ 387.) ter izreči in razglasiti sodbo.

§ 377.

Če ne najde sodnik dovolj osnov, da bi takoj odredil ali začel ustno razpravo, zlasti pa če je treba izvršiti ogled z izvedenci ali tudi brez njih na mestu, kjer se je storilo kaznivo dejanje, ali druge poizvedbe, jih izvrši vpricho zapriseženega zapisnikarja, ki sestavi zapisnik o teh dejanjih.

Postopanje mora biti hitro in kratko. Poizvedbe se vrše samo toliko, kolikor je treba, da se more osnovano odrediti ustna razprava.

Uvedba preiskave po § 97. in posebna postavitev pod obtožbo tukaj nista dopustni.

Če ne nastopa oškodovanec sam kot zasebni tožilec, se sme pridružiti kazenskemu postopanju s svojim zasebnim zahtevkom (§ 295.).

§ 378.

Čim prejme sodnik zahtevek ali naznanilo upravičene osebe ali oblastva (§ 375.), preskusi in ugotovi takoj ali pa po izvršitvi poizvedb, ali je pristojen.

Če misli, da je pristojen za sojenje drug sreski sodnik, pošlje stvar neposredno temu; če misli, da je pristojno okrožno sodišče ali pristojen sodnik poedinec okrožnega sodišča, pošlje stvar, ako ni ugotovilo njegove pristojnosti za to stvar že prej okrožno ali višje sodišče, državnemu tožilcu v nadaljnje postopanje, pri čemer ga zlasti opozori, je li obdolženec v priporu ali zaporu, ali pa obvesti zasebnega tožilca zaradi nadaljnega predloga.

Če pa pošlje okrožno sodišče na predlog državnega tožilca ali kakšno višje sodišče to stvar iznova sreskemu sodišču, ne sme to več te stvari odkloniti zbog nepristojnosti.

§ 379.

Če se prepriča sodnik na osnovi zahtevka ali naznanila (§ 375.) ali po izvršitvi poizvedb, da dejanje, zbog katerega kdo toži, ni po zakonu kaznivo dejanje ali da je kaj takih okoliščin, ki izključujejo krivdo ali izključujejo ali ukinjajo kaznivost ali ki izključujejo pregon, zlasti pa, da ni podala zahtevka upravičena oseba (§ 375., št. 2.) ali da je upravičena oseba odstopila od zahtevka za pregon, zavrne zahtevek ali pa ustavi začete poizvedbe, pri čemer označi razloge za to. O tem obvesti državnega tožilca, če je podal zahtevek ta ali ga je podalo drugo javno oblastvo ali podal javen organ kakor tudi če je predložil naznanilo oškodovanec (§ 375., št. 1.), odnosno obvesti zasebnega tožilca, če je ta podal zahtevek (§ 375., št. 2.).

Zoper tako sodniško rešitev ima državni ali zasebni tožilec pravico pritožbe na okrožno sodišče.

§ 380.

Ob poizvedbah uporablja sodnik predpise, ki veljajo za preiskovalnega sodnika, z nastopnimi omejitvami:

1. obdolženca začasno pripravi zato, da se privede pred sodišče, je dopustno samo, če je nevarnost, da bi pobegnil, ali če na sodnikov poziv, naj pride osebno, ni prišel pred sodišče. Potnikom se dopusti, nadaljevati pot, če se ni bati, da bi se s tem onemogočila uvodna preiskava ali izvršitev sodbe;

2. če se obdolžencu ne more izročiti poziv, se postopanje prekine, dokler se obdolženec ne najde. Tiralica se ne sme izdati; v važnejših primerih se sme priobčiti javnim oblastvom edino opis obdolženčeve osebnosti (§ 459., sedmi odstavek);

3. pripor se sme odrediti samo, če je osnovan sum, da bo obdolženec pobegnil. Če se ne izvrši zoper priprtega obdolženca takoj ustna razprava (§ 376., drugi odstavek), se zasliši pred razpravo. Oprostitev proti jamstvu je dovoljena tudi tukaj. O postopanju s priprto osebo veljajo predpisi za preiskovalni zapor (X. poglavje, III.);

4. dopustno ni, pregledovati papirjev drugih oseb in tudi ne zaplenjati ali odpirati pisem;

5. sodnih prič ni treba pri nobenem poizvedovalnem dejanju;

6. za sodni izvedenski ogled ali za oddajo izvedenskega mnenja zadošča tudi en izvedenec;

7. branilec se nikoli ne odreja po službeni dolžnosti; če pa ga obdolženec najame, se sme ta, ako je v priporu, posvetovati z njim brez oblastvenega nadzora; in

9. zapisnik se mora sestaviti samo o takih poizvedbah, ki se bodo uporabile za dokaz na ustni razpravi in ki jih ni treba ponoviti na razpravi. Sicer pa zadošča, da zapisnikar ali sodnik sam ob kratkem zapiše glavno vsebino onega, kar so izpovedale zaslišane osebe.

Zoper odreditev pripora (št. 3.) je dopustna pritožba na okrožno sodišče v štiri in dvajsetih urah po razglasitvi naredbe. Drugače se navede pritožba zbog prekršitev med poizvedovalnim postopanjem, izvzemši pritožbo po § 379., že v prizivu zoper sodbo.

§ 381.

Priče se praviloma ne zaprisežajo ne pri poizvedbah ne na glavni razpravi. Namesto prisege se sme sodnik zadovoljiti s tem, da zahteva od prič slovesno obljubo, da bo govorila resnico.

Če pa je treba ugotoviti krivdo obdolženca, ki taji, z izpovedbami prič, a obdolženec izrečno zahteva, da naj se prič zaprisežejo, ali če se zdi sodniku potrebno, prič zapriseže, se zaprisežejo, ako ni zoper to zakonskih zaprek (§ 178.).

Javni uslužbenci, ki so zapriseženi na svojo službo in ki naj izpovedujejo kot prič o činjenicah ali okoliščinah, ki so jih zapazili v izvrševanju svojega zvanja ali svoje službe, se opomnijo samo na svojo službeno prisego. To velja tudi za orožnike in za osebe vojaške policije.

§ 382.

Razen v primerih, omenjenih v § 376., se odredi razprava, ko se izvrše potrebne poizvedbe.

Da postopanje velja, se pozovejo na ustno razpravo obdolženec, oškodovanec, če ni bil že zaslišan ali če ni priglasil svojega zasebnopravnega zahtevka, zasebni tožilec, kjer ta preganja (§ 215., drugi odstavek), potem državni tožilec, če je to pravočasno izrečno zahteval. Prav tako je pozvati tudi potrebne prič in izvedence.

Na razpravo se pozovejo po potrebi tudi osebe, ki so drugače prizadete; oškodovanec, ki je bil že zaslišan in je priglasil svoj zasebnopravni zahtevek ali ki mu ni bila dana prilika, da ga priglasil, pa se obvesti o razpravi.

Obnem se dobavijo za razpravo vsi predmeti in dokazi, ki jih je treba za ugotovitev resnice.

§ 383.

Pismeni poziv za obdolženca obseza označbo kaznivega dejanja, ki ga je obtožen, z bistvenimi činjenicami in z naredbo, naj pride ob določeni uri pred sodišče z dokazi za svojo obrambo ali naj dokaze pravočasno priobči sodniku, da jih je mogoče pripraviti za ustno razpravo. V pozivu se doda še pripomba, da se bo izvršila razprava in izrekla sodba tudi, če bi izostal, če pa to ne bi bilo mogoče, da se bo privedel siloma.

Ta poziv se mora odpremiti praviloma tako, da ostane obdolžencu od dne vročitve po odbitku časa, potrebnega za pot do sodišča pa do ure ustne razprave, vsaj štiri in dvajset ur. Toda v nujnih primerih ali kadar gre za nezatno kaznivo dejanje in je obdolženec v kraju, kjer je sodišče, se sme ta rok tudi skrajšati.

§ 384.

Obdolženec ima pravico, najeti branilca izmed oseb, navedenih v § 58., z omejitvami, omenjenimi v § 69. Sodnik mora paziti na vzdrževanje teh predpisov.

Če obdolženec ni v zaporu, ga sme zastopati na razpravi, ako njegove prisotnosti ni treba in

ako neče priti osebno, pooblaščenec, ki mora imeti za to posebno pooblastilo. Osebam, ki se bavijo z zastopanjem kot poklicem, najsi niso upravičeni branilci, se ne pripusti pristop k sodišču kot pooblaščenec. Maloletnega obdolženca in osebe, ki so pod skrbstvom, smejo zastopati tudi brez posebnega pooblastila roditelji in drugi zakoniti zastopniki. Možu je vedno dovoljeno, zastopati ženo. Toda če sodišče misli, da je treba za ugotovitev resnice obdolženčeve osebne prisotnosti, sme vselej odrediti, da pridi obdolženec na razpravo osebno.

Na obdolženčev zahtevek sme sodnik odgoditi razpravo, če obdolženec dokaže, da ne more priti na razpravo osebno zbog nepremagljivih zaprek.

§ 385.

Ustno razpravo vrši ob zapisnikarjevem sodelovanju starejšina sreskega sodišča ali drug sreski sodnik.

Za sodnikovo in zapisnikarjevo izključitev in izločitev se uporabljajo odredbe III. poglavja.

Sodnik, ki je vršil poizvedbe (§ 377.), ni izključen, vršiti ustno razpravo.

Ustna razprava se vrši v kraju sodišča. Toda v nujnih primerih, zlasti če je treba ogleda ali če je to v prid posebni olajšavi dokaznega postopanja, se sme odrediti razprava tudi v kraju, kjer se je dejanje storilo ali kjer naj se izvrši ogled, ako sta ta kraja v območju sreskega sodišča.

§ 386.

Državni tožilec v kraju okrožnega sodišča, v čigar območju je sresko sodišče, sme prisostvovati vsaki ustni razpravi o kaznivem dejanju, ki se preganja po službeni dolžnosti, ter uporabiti tudi pravno sredstvo zoper sodbo. Odrediti pa sme zaradi tega tudi svojega namestnika ali pooblastiti drugo uradno osebo v kraju, kjer je sodišče, da ga nadomešča na razpravi.

Državni tožilec sme zastopati na ustni razpravi tudi zasebnega tožilca na njegov zahtevek ter podajati tudi predloge, če misli, da javna korist zahteva to njegovo postopanje.

§ 387.

Ustna razprava pred sreskim sodiščem je javna z omejitvami, omenjenimi v §§ 222. do 226. Če pa se vrši razprava samo o kaznivem dejanju, ki se preganja na zahtevek zasebnega tožilca, in če to sporazumno zahtevata obe stranki, se sme javnost izključiti.

Zaradi vzdrževanja reda in dostojanstva sodišča ima sodnik, ki vrši razpravo, pravice, ki jih ima tudi senatni predsednik okrožnega sodišča ali sodniški senat (§§ 229. do 232.).

Zoper njegove naredbe, s katerimi izreka denarne kazni po §§ 230. in 231. ali dolžnost, plačati stroške (§ 231., drugi odstavek), pa je dopustna pritožba, ki se mora takoj vložiti in ki se poda okrožnemu sodišču obenem s pravnim sredstvom zoper sodbo, če je priglašena.

Razprava se začne s tem, da se objavi glavna vsebina zahtevka ali naznanila (§ 375., št. 1. in 2.). Začeta razprava se dovrši po možnosti brez prekinitve.

Za dokazno postopanje se uporabljajo predpisi za glavno razpravo pred okrožnim sodiščem.

Ko je dokazno postopanje končano, poda svoj zahtevek državni tožilec ali njegov namestnik, če je prišel na razpravo (§ 386.), ali vršilec dolžnosti državnega tožilca ali zasebni tožilec, za njima pa oškodovanec.

Obdolženec in njegov branilec ali zastopnik se pozoveta, naj izjavita vse, kar imata navesti v obrambo.

O razpravi se takoj sestavi zapisnik, ki ga pregleda in podpiše sodnik z zapisnikarjem.

§ 388.

Kolikor sodnik ne spozna, da je treba preložiti ustno razpravo zaradi potrebnih novih poizvedb, ki jih ne more izvršiti takoj, izreče sodbo takoj po končani razpravi ter jo razglasi z glavnimi razlogi. Razglasitev sodbe sme izjemoma odložiti najdlje za štiri in dvajset ur po končani razpravi, če so za to tehtni razlogi.

Obdolžencu, ki je obsojen pogojno ali zoper katerega se izreko očevalne odredbe, priobči sodnik sodbo vselej osebno (§ 389., tretji odstavek).

Sodbo izda na zahtevek sodnik v overovljenem prepisu (§§ 292. in 293.) obdolžencu, državnemu tožilcu (vršilcu dolžnosti državnega tožilca) ali

zasebnemu tožilcu in oškodovancu. Če se je izrekla o dejanju, ki se preganja po službeni dolžnosti, sodba, s katero se obdolženec celoma ali deloma opraviča obtožbe ali s katero se zavrača zahtevek državnega tožilca (§§ 276. in 375., št. 1.), se vroči prepis sodbe državnemu tožilcu, ako ni bilo na razpravi ne njega ne vršilca dolžnosti državnega tožilca, tudi brez njegovega zahtevka.

Za voditev zapisnika o razpravi, za sodbo in vsebino sodbe tako o krivdi, kazni in očevalnih odredbah kakor tudi o zasebnopravnih zahtevkih in o stroških, nadalje za razglasitev in odpravek sodbe se uporabljajo odredbe, ki veljajo v postopanju pred okrožnim sodiščem, kolikor ni odrejeno v tem oddelku drugače.

§ 389.

Če obdolženec, ki je bil redno pozvan, ne pride ob določeni uri na razpravo, in sodnik smatra, da ga je treba zaslišati osebno, ga sme pozvati, naj pride osebno, ali pa odredi, da ga je privedi, če je bil že osebno pozvan, pa je izostal, kolikor ni oproščen dolžnosti, priti osebno (§ 373., drugi odstavek).

Če obdolženčeve osebne prisotnosti ni treba ali če je bil obdolženec že zaslišan ter je podal svojo obrambo in ga ni treba soočiti s pričami ali z obdolženci, začne sodnik ustno razpravo v njegovi odsotnosti, zbere dokaze ter izreče in razglasi sodbo.

Izrekati in tudi priobčevati ni ne pogojnih sodb ne očevalnih odredb, če je obdolženec odsoten.

Sodba se vroči obdolžencu, če se je izrekla v njegovi odsotnosti, v overovljenem prepisu z navodilom, kakšna pravna sredstva sme uporabiti zoper sodbo, ako ni zadovoljen.

III. Pravna sredstva zoper sodbo sodnika poedinca.

§ 390.

Zoper sodbo sodnika poedinca (I. in II.) je dopusten priziv.

O prizivu zoper sodbo sodnika poedinca pri okrožnem sodišču odloči apelacijsko sodišče, o prizivu zoper sodbo sodnika sreskega sodišča pa okrožno sodišče.

§ 391.

Zoper sodbo, izrečeno v obdolženčevi odsotnosti, sme vložiti obdolženec, če ni na zahtevek oproščen dolžnosti, priti osebno (§ 373., drugi odstavek, in § 389., prvi odstavek), poleg priziva v roku, določenem za njega priglasitev, tudi prošnjo za postavitve v prejšnji stan, v kateri opraviči svoj izostanek. Če se dokaže na osnovi te prošnje, po potrebi z izvršitvijo poizvedb, da obdolženec ni mogel priti na razpravo zbog tega, ker mu ni bil redno vročen priziv na razpravo, ali zbog drugih nepremagljivih zaprek, odredi sodnik prve stopnje novo ustno razpravo ter izreče in razglasi, ko je zaslišal stranke in zbral dokaze, novo sodbo, s katero obenem razveljavi prejšnjo sodbo. Toda pri izrekanju nove sodbe ni sodnik vezan na načelo § 327.

Zoper to novo sodbo je dopusten priziv. Če obdolženec na redno poziv ne pride na novo razpravo, stopi zoper njega v veljavo prejšnja sodba.

Če sodnik prošnjo za postavitve v prejšnji stan zavrne, ima obdolženec zoper to sodnikovo rešitev pravico pritožbe v treh dneh po razglasitvi. Ta pritožba se vloži pri apelacijskem, odnosno okrožnem sodišču skupno s prizivom, če je bil priglašen.

§ 392.

Priziv se sme priglasiti:

1. zbog prekršitev zakona (§ 335.);
2. zbog odločbe sodišča o krivdi (o dokazu činjenic); in
3. zbog odločbe sodišča o kazni, o očevalnih odredbah, o zasebnopravnih zahtevkih in o stroških kazenskega postopanja kakor tudi zbog odločbe o priznanju ali nepriznanju olajšav pri izvršitvi kazni (§ 332.)

Priziv zbog odločbe o krivdi, priglašen v obdolženčevu korist, obseza tudi priziv zoper odločbo o kazni in očevalnih odredbah, o zasebnopravnih zahtevkih in o stroških.

§ 393.

Priziv se more opirati na te-le prekršitve zakona:

1. če sodišče ni bilo sestavljeno, kakor je treba, ali če je sodil sodnik, ki je po tem zakonu izključen (§§ 28., 29. in 385.);

2. zoper sodbo sodnika poedinca pri okrožnem sodišču na vse prekršitve, omenjene v § 336., št. 4. do 10., in v § 337., št. 1. do 3., zoper sodbo sreskega sodnika pa na vse prekršitve, omenjene v § 336., št. 4. do 8., in v § 337., št. 1. do 3.;

3. če sreski sodnik ni bil krajevno pristojen;

4. če se ni rešil s sodbo sreskega sodnika zahtevek upravičenega tožilca ali oblastva ali če se ni odločilo o vsebini prijave (§ 375., št. 1. in 2.); in
5. če je sreski sodnik z izrečeno sodbo prekoračil zahtevek državnega ali zasebnega tožilca.

Predpisi §§ 338., tretjega do šestega odstavka, se uporabljajo tudi tukaj.

§ 394.

Priziv smejo priglasiti osebe, upravičene po tem zakonu (§§ 324., 332. in 338., šesti odstavek). Toda priziv zoper odločbo o zasebnopravnih zahtevkih sme priglasiti v škodo obdolženca, ki je proglašen za krivega, zasebni udeleženec, če je bil s svojim zahtevkom napoten na civilno pravdo.

Priziv se priglasijo pismeno ali ustno na zapisnik pri sodišču, ki je sodilo, v treh dneh (§ 326.) po razglasitvi sodbe. Za državnega tožilca, če ga ni bilo na razpravi, in za obdolženca, zoper katerega se je izrekla sodba v njegovi odsotnosti, teče ta rok od dne, ko se mu je vročila sodba (§ 333., prvi odstavek, drugi stavek).

Pravočasno priglašen priziv zadrži izvršitev sodbe, ne prepreči pa izpustitve oproščenega obdolženca (§§ 276. in 280.) iz pripora ali preiskovalnega zapora. Če je naperjen priziv samo zoper odmero kazni, more obsojenec nastopiti kazni.

Oseba, ki je priglasila priziv, ima pravico, predati sodišču obrazložitev priziva v osmih dneh po njega priglasitvi ali, če je zahtevala pred priglasitvijo ali ob priglasitvi sami, da se ji vróči prepis sodbe, po njegovi vročitvi. V tej obrazložitvi sme navesti tudi nove dokaze in nove činjenice, če jih je kaj, ter pri tem točno označiti vse okolnosti, ki so prikladne, da se oceni važnost teh dokazov in činjenic.

§ 395.

V priglasitvi ali v obrazložitvi priziva se morajo točno navesti točke sodbe (§ 392.) kakor tudi prekršitve zakona (§ 393., št. 1. do 5., v zvezi s §§ 336. in 337.), zbog katerih se sodba izpodbija.

Če se priglasijo priziv na zapisnik pri sodišču, pozove sodnik pritožilca, naj točno navede točke sodbe in prekršitve, zbog katerih se pritožuje, ter ga opozori na posledice (§ 398., prvi odstavek), če tega ne stori.

Prepozno podano priglasitev ali obrazložitev zavrne sodnik prve stopnje sam.

Zoper zavrnitev je dopustna pritožba na apelacijsko, odnosno okrožno sodišče v treh dneh.

§ 396.

Izvod obrazložitve priziva vroči sodnik drugi stranki, ki sme podati v osmih dneh sodišču pismeno ali ustno na zapisnik svoje nasprotne predloge. V teh sme navesti tudi nove nasprotne dokaze ter podati okolnosti, po katerih se dá oceniti njih važnost.

Čim se izroče nasprotni razlogi ali se jim upravičenec odpove ali čim izteče osemdnevni rok, se pošlje priziv nemudoma s spisi vred apelacijskemu, odnosno okrožnemu sodišču.

§ 397.

Apelacijsko, odnosno okrožno sodišče odloči o prizivu izven seje ali v seji ali na javni razpravi.

Izven seje odloči sodnik, ki je odrejen za poročevalca, z odobritvijo senatnega predsednika o tem, da pošlje spise takoj v pregled višjemu državnemu, odnosno državnemu tožilcu, ali o potrebi, da se dopolnijo spisi ali dobavijo pojasnila o prekršitvi formalnosti, navedeni v prizivu.

Če se ne zahtevajo ne dopolnitve ne pojasnila, se posvetuje apelacijsko, odnosno okrožno sodišče, čim državni tožilec vrne spise, o vsakem prizivu v seji, ko je zaslišalo višjega državnega, odnosno državnega tožilca.

§ 398.

Apelacijsko, odnosno okrožno sodišče zavrne takoj ali pa po pribavljenih pojasnilih priziv kot nedopustnega, če spozna, da ga je priglasila oseba, ki za to sploh ni upravičena ali vsaj ne v oni smeri, kakor ga je priglasila, ali če se je redno opovedala prizivu ali je odstopila od njega, ali da se je priglasil priziv prepozno ali da niso ne v priglasitvi ne v obrazložitvi posamič in določeno označene točke sodbe, zoper katere je naperjen

(§ 392., drugi odstavek), ali prekršitve zakona, če je bil priglasišen priziv samo zbog njih.

Razen tega zavrne apelacijsko, odnosno okrožno sodišče priziv tako zbog prekršitve zakona kakor tudi zbog odločbe o krivdi ali o kazni, o očevalnih odredbah, o zasebnopravnih zahtevkih in o stroških ali o priznanju ali nepriznanju olajšav pri izvršitvi kazni, če spozna, da je priziv očitno neosnovan.

Zavrnitev priziva se sme skleniti tudi ob posvetovanju o pritožbi po § 395., četrtem odstavku, če je osnovana.

Apelacijsko, odnosno okrožno sodišče sme vršiti v seji, ko sklene po odredbi tega paragrafa zavrnitev priziva, tudi svojo pravico, ki mu jo daje § 408., drugi odstavek, ko je zaslišalo o tem višjega državnega tožilca, odnosno državnega tožilca.

§ 399.

Če je pretresati apelacijskemu, odnosno okrožnemu sodišču samo priziv, ki je naperjen edino zoper odločbo, izrečeno o kazni ali očevalnih odredbah ali zasebnopravnih zahtevkih ali stroških ali priznanju ali nepriznanju olajšav pri izvršitvi kazni (§ 392., št. 3.), in ki ga ni zavriniti po § 398., izreče takoj v seji sodbo o stvari sami, pri čemer se drži načel §§ 327. in 334., tretjega odstavka.

Če se uveri apelacijsko ali okrožno sodišče ob priliki priziva zbog prekršitve zakona ali zbog odločbe o krivdi, da se mora odrediti nova razprava pred sodnikom prve stopnje, bodisi zbog prekršitev bistvenih formalnosti postopanja ali zbog nepopolne ali neosnovane ugotovitve odločilnih činjenic v izpodbijani sodbi ali zbog važnosti novih dokazov in činjenic (§ 394., četrti odstavek, in § 396., prvi odstavek) razveljavi sodbo prve stopnje ter pošlje stvar na novo razpravo istemu ali drugemu sodniku prve stopnje svojega območja, ki se mora držati načel, izrečenih v § 327. (§ 358.).

Če spozna apelacijsko, odnosno okrožno sodišče, da je sodnik prve stopnje v obdolženčevo škodo prekoračil obtožbo ali tožilčevo zahtevo (§ 393., št. 2., v zvezi s § 336., št. 10., in § 393., št. 5.) ali prekršil materialni zakon (§ 393., št. 2., v zvezi s § 337., št. 1. do 3.), izreče samo v seji sodbo o stvari, ako so ugotovljene v sodbi prve stopnje činjenice, na katere se mora po pravilni uporabi zakona opirati sodba.

Nove dokaze in činjenice smatra apelacijsko, odnosno okrožno sodišče za važne, če so sposobni, pokazati za nepravilne one važne činjenice, ki jih je vzelo sodišče prve stopnje v dokazane. Za oceno važnosti teh novih dokazov kakor tudi činjenic, iz katerih se izvaja kakšna prekršitev zakona, sme odrediti apelacijsko, odnosno okrožno sodišče posebnega sodnika, da jih predhodno preišče. Če spozna apelacijsko, odnosno okrožno sodišče nove dokaze in nove činjenice za nevažne, jih ne vzame v pošteve.

§ 400.

Če ni dopustna nobena izmed odločb, omenjenih v §§ 398. in 399., se odredi dan za javno razpravo o prizivu tudi, kolikor je naperjen zoper odločbo o kazni, o očevalnih odredbah, o zasebnopravnih zahtevkih in o stroških kakor tudi o priznanju ali nepriznanju olajšav pri izvršitvi kazni.

Obenem sklene apelacijsko, odnosno okrožno sodišče v seji o dokazih, ki so potrebni za javno razpravo.

Zbiranje novih dokazov in činjenic (§§ 394. in 396.), če so važni (§ 399., četrti odstavek), zlasti pa zasliševanje novih prič in izvedencev se vrši na javni razpravi, kolikor jih ni že zbral ali zaslišal posebe odrejeni sodnik.

Ponavljjanje dokazov, zlasti pa ponovno zasliševanje prič in izvedencev, ki jih je že zaslišal sodnik prve stopnje, je dopustno na javni razpravi samo, če spozna apelacijsko, odnosno okrožno sodišče to za potrebno zbog znatnega dvoma, je li ugotovitev činjenic, obseženih v sodbi sodnika prve stopnje, resnična in popolna. Izvzemši ta primer, vzame apelacijsko, odnosno okrožno sodišče na javni razpravi za osnovo svoje rešitve zapisnike, ki jih je sestavil sodnik prve stopnje o dokaznem postopanju.

§ 401.

Na javno razpravo se pozovejo pravočasno višji državni tožilec, odnosno državni tožilec, odnosno zasebni udeleženec kot tožilec, če gre za kaznivo dejanje, ki se preganja po službeni dolžnosti, zasebni tožilec, če gre za kaznivo dejanje, ki se preganja samo na zasebno tožbo, in one priče

in oni izvedenci, glede katerih je sklenilo sodišče po § 400., da jih je pozvati.

Na javno razpravo se pozove višji državni tožilec, odnosno državni tožilec tudi v onih primerih, kjer je državni tožilec v javno korist prisostvoval ustni razpravi pred sodnikom prve stopnje, celo če gre za kaznivo dejanje, ki se preganja samo na zasebno tožbo.

§ 402.

Poziv za obdolženca se odpremi glede na njegovo oddaljenost od sodišča tako, da mu ostanejo vsaj trije dnevi za pripravo obrambe.

Če je obdolženec v priporu zunaj kraja apelacijskega, odnosno okrožnega sodišča in apelacijsko, odnosno okrožno sodišče misli, da njegove prisotnosti za ugotovitev resnice ni treba, naj ga pouči, da sme poslati svojega branilca; po potrebi pa mu sme odrediti sodišče tudi branilca iz kraja, kjer je sodišče, če ga obdolženec ne more plačati.

Tako obdolžencu, če njegove osebne prisotnosti ni treba, kakor tudi zasebnemu tožilcu in zasebnemu udeležencu kot tožilcu se pripomni v pozivu, da se bo, tudi če ne pridejo, razsodilo o prizivu po zakonu, vpoštevajoč ono, kar je navedeno v obrazložitvi ali v nasprotnih razlogih.

Če ni oškodovanec obenem tožilec, ga je obvestiti o javni razpravi z dostavkom, da mu je na voljo, ali hoče priti na razpravo.

Če so imenovale prizadete stranke branilca ali zastopnika, se pošlje poziv tudi njima.

Osebe, katerih prisotnost smatra apelacijsko, odnosno okrožno sodišče za potrebno, se opozore v pozivu, da se bodo privedle siloma, če ne pridejo.

§ 403.

Razprava pred apelacijskim, odnosno okrožnim sodiščem je javna (§§ 222. do 226.).

Za vzdrževanje reda in dostojnosti na zasedanju, za voditev zapisnika o razpravi, za sodbo, razglasitev in odpravek sodbe se uporablja odredba XVII. poglavja.

§ 404.

Javna razprava se začne s poročilom enega člana sodišča kot poročevalca, katero obseza, ne da bi navajalo mnenje in ne da bi podajalo predlog, potek dosejanega postopanja, činjenice primera, ki se razpravlja, kolikor je to potrebno za oceno priziva, in sporne točke, ki izvirajo iz tega.

Del sodbe prve stopnje, na katerega se nanaša priziv, se prečita vselej z razlogi vred; če pa se zdi predsedniku ali sodišču potrebno, se prečita tudi zapisnik o razpravi sodnika prve stopnje.

Stranke smejo predložiti tudi na razpravi nove dokaze in činjenice, ki jih oceni sodišče, ali so važni in ali naj jih vzame v pošteve.

Če je obdolženec osebno prisoten, ga je zaslišati kakor pozvane priče in izvedence z uporabo predpisov, ki veljajo za glavno razpravo pred okrožnim sodiščem.

Zapisnik o pretresanju novih dokazov in činjenic (§ 399., četrti odstavek) se prečita, če se pretresanje ne ponovi na razpravi.

Nato se pozove oseba, ki je povzročila s svojim prizivom javno razpravo, če je prisotna, naj obrazloži priziv, potem pa nasprotnik, naj ji odgovori. Vendar pa ima obdolženec ali njegov branilec vselej poslednjo besedo.

Ko predsednik izjavi, da je razprava končana, se sodišče posvetuje ter izreče in razglasi sodbo, če se mu ne bi zdelo potrebno, razprave preložiti zaradi novih dokazov.

§ 405.

Če apelacijsko, odnosno okrožno sodišče ne zavrne priziva kot nedopustnega ali neosnovanega (§ 398.) ali če se ne proglasi za nepristojno, razveljavi sodbo sodišča prve stopnje in izreče, držeč se načela § 327., sodbo o stvari sami po predpisih, ki veljajo za okrožno sodišče kot sodišče prve stopnje, kolikor ni odrejeno v §§ 406. in 407. kaj drugega.

§ 406.

Če apelacijsko, odnosno okrožno sodišče razveljavi sodbo sodišča prve stopnje zbog prekršitev zakona, omenjenih v § 336., št. 4. do 6. (§ 393., št. 2.), pošlje stvar na novo razpravo istemu ali drugemu sodniku prve stopnje v svojem območju.

Če spozna apelacijsko, odnosno okrožno sodišče, da sodnik prve stopnje ni stvarno pristojen (§ 336., št. 7., v zvezi s § 393., št. 2.), zlasti da je sodil o zločinstvu, za katero po zakonu ni pristojen, razveljavi na predlog višjega državnega, odnosno državnega tožilca sodbo sodišča prve stopnje in

odredi, da se pošlje predmet pristojnemu sodišču, odnosno da se pokreni zakonito postopanje.

§ 407.

V primerih, omenjenih v prvem odstavku § 406., sme izreči apelacijsko, odnosno okrožno sodišče tudi sodbo o stvari sami, in sicer po izprevidnosti takoj ali pa pozneje na razpravi, ko je popravilo pravdno dejanje, glede katerega je spoznalo, da ne ustreza predpisanim formalnostim.

Ako je sodil sreski sodnik o zločinstvu (§ 406., drugi odstavek), sme prav tako okrožno sodišče, če je pristojno za to zločinstvo kot sodišče prve stopnje, takoj izreči in razglasiti na predlog državnega tožilca in z obdolženčevim pristankom sodbo o stvari sami, ako so ugotovljeni vsi znaki tega zločinstva in ako ni potrebna nova priprava obtožbe in obrambe, ne da bi vpoštevvalo predpise, odrejene za postopanje ob postavitvi pod obtožbo.

§ 408.

Apelacijsko, odnosno okrožno sodišče se omeji praviloma na točke, na katere se priziv opira. Razveljaviti ali predružititi sme samo one dele sodbe prve stopnje, zoper katere je priziv naperjen, in samo zbog onih prekršitev zakona, ki jih pritožilec v prizivu posebno poudarja ali na katere v njem jasno opozarja.

Če pa se uveri apelacijsko ali okrožno sodišče ob priliki čigarkoli priziva, da so se prekršili predpisi o stvarni pristojnosti sodišč (§ 336., št. 7. in 8., in § 338., četrti odstavek) ali da se je v obdolženčevo škodo prekršil materialni zakon (§ 336., št. 1. do 3., in § 338., peti odstavek) ali da so iste prekršitve, zbog katerih je izdalo odločbo v obdolženčevo korist, koristne tudi za kakšnega izmed sobdolžencev, ki sploh ni priglasišel priziva ali ga ni priglasišel v tej smeri, postopa po službeni dolžnosti, kakor bi bil priziv priglasišen zbog teh prekršitev.

§ 409.

Če spozna apelacijsko, odnosno okrožno sodišče v primeru, kjer se je izrekla sodba zoper obdolženca v njegovi odsotnosti, ob priliki pritožbe (§ 391., četrti odstavek), da je obdolženčeva prošnja za postavitev v prejšnji stan opravičena, razveljavi v seji, ko je zaslišalo višjega državnega, odnosno državnega tožilca, izpodbijano rešitev in odredi novo razpravo pred sodnikom prve stopnje, ki ni vezan na načelo § 327. (§ 391.).

Če zavrne apelacijsko, odnosno okrožno sodišče obdolženčevo pritožbo kot neosnovano, postopa s prizivom, ako je združen s pritožbo, po predpisih §§ 398. do 408.

§ 410.

Zoper sodbo apelacijskega, odnosno okrožnega sodišča ni nadaljnega pravnega sredstva.

Zahtevki za zaščito zakona, za katere reševanje je pristojno kasacijsko sodišče, je dopusten tudi tukaj (§ 41., drugi odstavek).

Izredno postopanje, določeno v §§ 354. in 355., ni dopustno pred sodnikom poedincem.

Zoper sodbo, ki jo je izreklo okrožno sodišče kot sodišče prve stopnje po § 407., drugem odstavku, so dopustna vsa pravna sredstva kakor zoper vsako drugo sodbo okrožnega sodišča kot sodišča prve stopnje.

§ 411.

Za obnovo postopanja pred sodnikom poedincem se uporabljajo predpisi §§ 359. do 364., 366. do 368. in 371. z izpremembami, kolikor jih zahteva postopanje pred sodnikom poedincem in kolikor ni odrejeno v tem paragrafu drugače.

Je li obnova postopanja dopustna, odloči sodnik okrožnega ali sreskega sodišča, pri katerem je teklo prejšnje postopanje. Če se obnova postopanja dopusti, se odredi takoj ustna razprava, razen če je obdolženec umrl (§ 370.). Zoper zavrnitev zahtevka je dopustna pritožba. O pritožbi odloči apelacijsko, odnosno okrožno sodišče.

XXII. poglavje.

Izvrševanje sodb kazenskega sodišča.

§ 412.

Sodbe kazenskega sodišča se izvršujejo, ko so dobile pravno moč. Pravno moč dobe sodbe, če se ne morejo več izpodbijati z rednim pravnim sredstvom ali če pravno sredstvo po zakonu sploh ni dopustno.

Če ne odreja ta zakon ali zakon o izvrševanju kazni na prostosti kaj drugega, je starejšina onega

sodišča, ki je izreklo sodbo prve stopnje, pristojen odrediti, da se pravnomočna sodba izvrši. Kolikor ni sam izvrševalno oblastvo, stori, česar je treba, da se pošlje sodba, s katero je kdo obsojen na kazen, izvrševalnemu oblastvu v vernem prepisu z označbo, da je izvršna.

Če se pojavi dvom o tolmačenju sodbe, o dopustnosti izvršitve sodbe ali o računanju kazni, o vstetvi pripora ali preiskovalnega zapora, odloči o tem sodišče. Okrožno sodišče mora zaslišati ob vsakem odločanju državnega tožilca. Zoper rešitev sodišča imajo stranke pravico pritožbe v treh dneh, ko se rešitev razglasi ali vroči. Toda s pritožbo se ne zadrži izvršitev, razen če odredi sodišče drugače.

Če izhaja sodba od višjega sodišča, odloči o dvomih glede tolmačenja to sodišče, ko je zaslišalo višjega državnega tožilca, odnosno vrhovnega državnega tožilca.

§ 413.

Sodba, s katero se obtoženec pravnomočno opraviča obtožbe ali se ta zavrača, se izvrši takoj in obtoženec se izpusti, če je v preiskovalnem zaporu, takoj v prostost, razen če ga je treba iz drugih zakonitih razlogov še nadalje pridržati v zaporu.

Oproščenemu obtožencu se dá na njegov zahtevek prepis sodbe.

Tudi oškodovancu, ki je bil s svojim zasebnopravnim zahtevkom napoten na civilno pravdo, se dá na njegov zahtevek prepis sodbe, ki mu je potrebna, da pokrene ali nadaljuje civilno pravdo.

§ 414.

Vsaka pravnomočna sodba, s katero je izvestna oseba proglašena za krivo, se mora izvršiti takoj, čim se ugotovi, da ni za izvršitev nobene zapreke (§§ 415., 418. in 419.).

§ 415.

Smrtna kazen se ne sme izvršiti, preden se ugotovi, da obsojenec ni pomiloščen.

Izvršitev smrtne kazni ali kazni na prostosti ustavi duševna ali močnejša telesna bolezen, pri ženskah tudi nosečnost, dokler trajajo te zapreke, pri porodnici pa, dokler ne mineta dva meseca od poroda. Vendar pa je nosečnost zapreka za izvršitev kazni na prostosti samo, če je v tako visokem stanju, da bi se moral zgoditi porod v času, dokler traja kazen.

Če ima obsojenec nalezljivo bolezen, se sme odgoditi izvršitev teh kazni, kazni na prostosti pa tudi, če je nalezljiva bolezen razširjena v najbližji okolici obsojenca, ki je v prostosti.

Če se obsodi duhovna oseba na kazen, s katero se po zakonu izgubi duhovniški čin, se obrne predsednik sodišča predhodno na pristojno duhovno oblastvo, da ji odvzame duhovstvo najdlje v tridesetih dneh. Če duhovno oblastvo v tem roku ne odvzame duhovstva, se odredi izvršitev tudi brez tega.

§ 416.

Smrtna kazen se izvrši v prostoru, nedostopnem širšemu občinstvu, drugi dan zjutraj, ko se je obsojenec priobčilo, da se bo izvršila. Ob nedeljah in praznikih smrtne kazni ni izvrševati. Če ovirajo izvršitev smrtne kazni zapreke, navedene v § 415., se omenjena priobčitev niti ne izvrši, dokler te zapreke ne prestanejo.

To priobčitev izvrši sodišče, ki je sodilo na prvi stopnji, vpričo državnega tožilca ter opozori obsojenca, naj se pripravi na smrt, če želi, s svojim duhovnikom, ki se mu dá, če ga ne izbere sam. Po potrebi opozori sodišče obsojenca, da se ne bo izvršitev kazni z ničimer zadržala, tudi ne s čigarkoli prošnjo za pomilostitev.

Razen službenih oseb, ki so pozvane za to, smejo posetiti obsojenca njegovi sorodniki in druge osebe, s katerimi želi govoriti ali jih samo videti.

§ 417.

Smrtna kazen se izvrši vpričo enega sodnika, zapisnikarja, državnega tožilca in sodnega zdravnika. Usmrtilvi prisostvuje tudi pristojni duhovnik.

O uri in kraju izvršitve se obvestita predsednik (načelnik [župan]) občine, kjer se kazen izvršuje, in branilec, da moreta prisostvovati izvršitvi. Prisotnost je dopuščena tudi uradnikom sodišča, državnega tožilstva in policijskega oblastva, nadalje obsojenčevim najbližjim sorodnikom.

Če naj se izvrši smrtna kazen na več obsojenecih, se stori to po redu, določenem v sodbi, vendar pa tako, da nobeden ne vidi usmrtilve drugega.

Truplo usmrčene osebe se izroči na zahtevo sorodnikom, da ga pokopljejo povsem preprosto

brez nikakršnih slovesnosti, če ne bi bilo zoper to posebnih zaprek; drugače pa se truplo zakoplje na mestu, ki je odrejeno za to.

O usmrtilvi se sestavi zapisnik, ki se položi med spise, ko so ga podpisali sodnik, zapisnikar, državni tožilec in zdravnik.

§ 418.

Začetek izvrševanja kazni na prostosti, ki ne preseza enega leta, se sme za nekaj časa odgoditi, če bi bil obsojenec, ko bi se zaprl takoj, ob poljska dela ali drug zaslužek ali če bi se ogrozila prehrana njegove nedolžne rodbine, ali iz drugih tehtnih pridobitnih ali rodbinskih razlogov in ni suma, da pobegne, ali če bi dal zadostno jamstvo, da se zavaruje izvršitev kazni.

Ta odlog sme dopustiti na prošnjo okrožno sodišče, ko je zaslišalo državnega tožilca, enkrat najdlje na tri mesece, ko je dobila sodba pravno moč. Daljši odlog, toda ne preko šestih mesecev, sme dopustiti iz posebno tehtnih razlogov samo apelacijsko sodišče na predlog sodišča prve stopnje. Prošnja za to se izroči sodišču prve stopnje, ki jo zavrne, če ne najde razloga, da bi jo priporočilno predložilo apelacijskemu sodišču.

Rešitve sodniškega senata ni treba pri okrožnem sodišču, če se senatni predsednik in državni tožilec strinjata, da se dopusti zahtevani odlog ali da se prošnja priporočilno predloži apelacijskemu sodišču.

Zoper rešitev po gorenjih predpisih ni pravnega sredstva.

Če pa se pojavijo nevarne nalezljive bolezni ali če to opravičujejo drugi posebno tehtni razlogi, sme dopustiti minister pravde večkrat in na daljši čas, po potrebi proti jamstvu, odlog izvršitve kazni tudi pri daljših kaznih na prostosti, kolikor ne presežajo dveh let.

§ 419.

Kolikor ne preseza kazen na prostosti, izrečena zoper vojaškega obveznika, enega leta, se odgodi njena izvršitev na zahtevek vojaškega oblastva, če je obsojenec pozvan na vojaško dolžnost, dokler se ta ne dovrši.

Če zahtevajo posebno tehtne koristi vojaške službe, sme postopati minister pravde na zahtevek ministra za vojsko in mornarico po § 418., petem odstavku.

§ 420.

Za vstetev preiskovalnega zapora v kazen so odločilni ob izrekanju sodbe predpisi kazenskega zakona.

Vendar pa se vstete v kazen tudi čas, ki ga je prebila oseba, obsojena na kazen na prostosti, v zaporu po razglasitvi sodbe prve stopnje, kolikor je bil zadržan začetek izvrševanja kazni z okolnostmi, nezavisnimi od obsojenčeve volje, zlasti pa zbog tega, ker so uporabile zoper sodbo pravno sredstvo osebe, ki so za to upravičene tudi zoper njegovo voljo. Ta čas se vstete tudi takrat, kadar ima pravno sredstvo, ki se je uporabilo v obsojenčevu korist, najsi le delen uspeh v vprašanju o krivdi, kazni in stranski kazni, kakor tudi v primeru, v katerem se sodba razveljavi po § 354. in § 355., prvem odstavku, in se izreče nova sodba, ko se je izvedlo novo postopanje, ali tudi brez tega.

Ta čas se vstete naposled tudi v obo časno kazen na prostosti, ki je odrejena namesto smrtne kazni, odpuščene po kraljevi milosti.

§ 421.

Kazni na prostosti se izvršujejo po predpisih zakona o izvrševanju kazni na prostosti.

§ 422.

Če je treba ugotoviti glede pogojno obsojene osebe, je li minila doba preskušnje brez prikora, odloči sodišče, ki je sodilo o tem na prvi stopnji; če pa je treba odrediti izvršitev pogojne sodbe, odloči o tem sodišče, ki je pristojno za dejanje, zbog katerega se preklicuje odlog izvršitve kazni.

Zoper take rešitve je dopustna osebam, omenjenim v § 324., pritožba v treh dneh, ko se je rešitev razglasila ali vročila. Pritožba zadrži izvršitev.

§ 423.

Če je izrečeno s kazensko sodbo, da se mora obsojenec po prestani kazni izgnati iz vse države ali iz kakšne oblasti, sporoči to državni tožilec zaradi nadaljnje naredbe ministru za notranje posle, odnosno velikemu županu oblasti, v katere območju je sedež sodišča.

Če se mora obsojenec izgnati iz poedinih krajev ali srezov, se obvesti o tem policijsko ali sresko oblastvo.

§ 424.

Denarna kazen se izvrši tako, da se pozove obsojenec, če je ne plača takoj po razglasitvi pravnomočne sodbe, naj jo plača v roku, odrejenem v sodbi, ker bi se sicer prisilno izterjala.

Sodišče prve stopnje je upravičeno, na obsojenčevu prošnjo podaljšati plačilni rok za nekaj časa, toda najdlje za leto dni od dne, ko je določena sodba pravno moč; na prošnjo pa sme dopustiti, da se plača denarna kazen v istem roku tudi v delnih odplačilih. Rešitve sodniškega senata pri okrožnem sodišču ni treba, če se predsednik in državni tožilec strinjata, da je taki prošnji ugoditi. Zoper te rešitve ni pravnega sredstva.

Če obsojenec v postavljenem roku ne plača denarne kazni ali delnega odplačila, se izterja kazen prisilno.

Če bi bil z izterjavo denarne kazni obsojencu ogrožen obstanek ali če bi bil s tem zadržan, izpolniti svojo dolžnost, da vzdržuje rodbino ali da povrne oškodovancu škodo, mu sme dopustiti sodišče na prošnjo, da odsluži denarno kazen s svobodnim delom v korist fonda (§ 7.), ako je ob času prošnje prilika za tako delo. Kako naj se izvrši taka odredba, predpisuje posebna uredba.

Če se denarna kazen ne more izterjati in tudi ne odslužiti z delom, odloči sodišče, da je zbog neizterljivosti izvršiti kazen, v katero se po sodbi izpreminja denarna kazen. Če sodišče ni odredilo te kazni, izda naknadno rešitev, s katero izpremeni denarno kazen naknadno v kazen na prostosti.

§ 425.

Odredbe § 424., prvega do tretjega odstavka, o pobiranju denarnih kazni se uporabljajo tudi na pobiranje drugih denarnih vsot, glede katerih je razsojeno, da se morajo plačati.

Sodbe, s katerimi je pravnomočno izrečeno, da se morajo kakšni predmeti odvzeti, uničiti ali storiti za neporabne, se izvršujejo, če se ti predmeti že ne hranijo pri sodišču, tako, da se obsojenec pozove, naj jih v osmih dneh izroči sodišču; če ne ugoditi temu pozivu, odredi pristojno sodišče, da je te stvari odvzeti obsojencu ali osebi, pri kateri so, ali oblastvu, pri katerem se hranijo zanj, in da jih je shraniti pri sodišču. Če se odvzamejo predmeti v korist fonda, omenjenega v § 7., se prodajo na najbližji sodni javni prodaji tudi pod cenilno vrednostjo, denar pa se izroči temu fondu; drugače se ti predmeti uničijo ali store za neporabne, če niso primerni za kriminalni muzej.

§ 426.

Očuvalne odredbe, izrečene s pravnomočno sodbo ali rešitvijo, se izvršujejo po predpisih uredbe, ki jo izda minister pravde.

§ 427.

O vsaki obsodbi obvestijo sodišča s kazenskim listom državnega tožilca svojega območja, pri katerem se vodi kazenski vpisnik o osebah, obsojenih posebe zbog zločina in posebe zbog prestopka. Kako je urediti te vpisnike, da je možna enotna statistika, se predpiše s posebno uredbo. Obvestila iz kazenskih vpisnikov se smejo dajati samo javnim oblastvom (§ 482.).

Če se izreče s sodbo izguba častnih pravic ali druga stranska kazen ali kakšna očuvalna odredba, obvesti sodišče, čim dobi sodba pravno moč, ono oblastvo, ki je pristojno, odrediti o tem vse, česar je treba.

Če je po kazenski sodbi zapreti osebo, ki je v javni službi ali na položaju, na katerega je treba postaviti namestnika, se pošlje pravnomočna sodba v vernem prepisu takoj njenemu neposrednjemu starejšini.

Državnemu tožilcu je dolžnost, skrbeti za točno izvrševanje teh predpisov o potrebnih obvestilih.

§ 428.

Pravnomočne sodbe kazenskega sodišča o zasebnopravnih zahtevkih izvršuje civilno sodišče na zahtevek prizadete osebe (§ 303.).

Stroški kazenskega postopanja, ki se morajo povrniti državi, se pobirajo po odredbi prvega in drugega odstavka § 424., stroški izvršitve kazni pa po posebni uredbi.

Za prisilno izterjevanje stroškov kazenskega postopanja, ki se morajo povrniti državi, veljajo isti predpisi kakor za prisilno izterjevanje denarnih kazni. Za prisilno izterjevanje stroškov, ki se

morajo povrniti zasebnikom (§§ 317. in 322.), se uporabljajo predpisi civilnega sodnega izvršilnega postopanja.

XXIII. poglavje.

Izredna omilitev kazni in pomilostitev.

§ 429.

Omiliti in znižati pravnomočno izrečeno kazen je dopustno po tem zakonu (§ 430.) ali pa po milosti, če ni pogojev tega zakona. Pravnomočno izrečena kazen se sme odpustiti samo po kraljevi milosti.

Kralj ima pravico pomilostitve tudi za kazni, izrečene zbog kaznivih dejanj, ki se preganjajo na zasebno tožbo.

Tudi če se pokrene postopanje zato, da bi se kazen omilila, zmanjšala ali odpustila, ali če se odpusti kazen, se sme zahtevati obnova kazenskega postopanja.

§ 430.

Omiliti pravnomočno izrečeno kazen je dopustno, če se pojavijo, ko je dobila sodba pravno moč, olajševalni razlogi, ki jih ni bilo, ko se je izrekala sodba ali se vsaj takrat ni vedelo za te razloge, pa bi bili očitno provzročili milejšo odmero kazni.

Čim se okrožno sodišče ali sodnik poedinec okrožnega sodišča, ki je izrekel sodbo, uveri, da obstoje taki razlogi, predlaga v takem primeru apelacijskemu sodišču po službeni dolžnosti ali na zahtevek državnega tožilca ali obsojenca ali njegovega zakonskega druga ali sorodnika (§ 324.) po zaslišanju državnega tožilca, naj kazen omili. Sresko sodišče poda ta predlog po okrožnem sodišču, če je to odmerilo kazen (§ 398., četrti odstavek, § 399. in §§ 405. do 409.). V takem primeru doda svoje mnenje tudi okrožno sodišče, ko je zaslišalo državnega tožilca. Če spozna sodišče, da zahtevek strank za omilitev kazni ni osnovan, ga zavrne.

O predlogu sodišča prve stopnje za omilitev odloči apelacijsko sodišče, ko je zaslišalo višjega državnega tožilca. Če je odmerilo kazen kasacijsko sodišče (§ 344., tretji odstavek, § 346., št. 3., § 350., št. 5., §§ 352. do 355. in § 357.) in če usvoji apelacijsko sodišče predlog za omilitev, ga poda kasacijskemu sodišču, ki odloči o njem dokončno, ko je zaslišalo vrhovnega državnega tožilca.

Zoper rešitev sreskega, okrožnega in apelacijskega sodišča, s katero se je zahtevek ali predlog za omilitev kazni zavrnil, ni pravnega sredstva.

Zahtevek za omilitev kazni ne zadrži izvršitve kazni, razen če odredi sodišče prve stopnje, ko priporoča omilitev, da se izvršitev zadrži.

§ 431.

Postopanje za posamično amnestijo, ko je dobila sodba moč ali se je tudi že izvršila, kakor tudi postopanje, da bi se pravnomočno izrečena kazen omilila, znižala ali odpustila po milosti, se sme pokreniti po službeni dolžnosti ali na čigarkoli prošnjo. Tako postopanje je dopustno tudi brez posredovanja sodišč, razen če gre za pomilostitev osebe, obsojene na smrt (§§ 283. in 356.).

Te prošnje praviloma ne zadržujejo izvršitve. Če pa izda kraljeva pisarna o prošnjah, ki se pošljejo njej, ali minister pravde posebno navodilo o postopanju s temi prošnjami ali o odlogu izvršitve, je postopati po tem navodilu. Razen tega sme odrediti sresko sodišče, da je čakati z izvršitvijo kazni, ki jo je samo izreklo, če se opira prošnja na posebno vpoštevne okoliščine, ki so se pojavile šele po izrečni sodbi, in če bi se drugače svrha prošnje povsem ali deloma izpodnesla.

§ 432.

Če ni nobenega navodila kraljeve pisarne ali ministra pravde, se pošlje prošnja za pomilostitev sodišču, ki je izreklo sodbo na prvi stopnji. Temu sodišču se pošlje tudi prošnja za obsojenčevo pomilostitev, izročena takrat, ko je nastopil kazen, starejšini zapora ali upravniku kazenskega zavoda ali uradniku, ki je bil odposlan, da pregleda zapor ali kazenski zavod, s starejšinovicim ali upravnikovicim poročilom in mnenjem o obsojenčevem vedenju in zdravju.

Če je sodišče, ki mu prispe prošnja za posamično amnestijo ali pomilostitev, pristojno okrožno sodišče, jo preskusi, ko je zaslišalo državnega tožilca. Če spozna sodišče prve stopnje, da ni posebno tehtnih razlogov za amnestijo ali pomilostitev, zavrne prošnjo. Če spozna, da so, pošlje prošnjo s svojim mnenjem in spisi apelacijskemu

sodišču, in sicer sresko sodišče po okrožnem sodišču, če je to odmerilo kazen (§ 398., četrti odstavek, § 399. in §§ 405. do 409.). Apelacijsko sodišče izda, ko je zaslišalo višjega državnega tožilca, rešitev, s katero prošnjo ali zavrne ali pa jo predloži s svojim mnenjem in mnenjem nižjih sodišč in z vsemi spisi ministru pravde v nadaljnjo rešitev.

Če je sodilo o stvari kasacijsko sodišče samo (§ 344., tretji odstavek, § 346., št. 3., § 350., št. 5., §§ 352. do 355. in § 357.), se pošlje predlog apelacijskega sodišča z vsemi spisi kasacijskemu sodišču, ki odloči, ko je zaslišalo vrhovnega državnega tožilca, ali naj se prošnja zavrne ali priporoči. V poslednjem primeru pošlje spise s svojim mnenjem in z mnenjem nižjih sodišč ministru pravde.

Zoper rešitev kateregakoli sodišča, s katero se zavrača prošnja za amnestijo ali pomilostitev, ni pravnega sredstva. Na višji nalog predlože sodišča svoje poročilo z že oddanim mnenjem, najsi je to mnenje protivno amnestiji ali pomilostitvi.

XXIV. poglavje.

Posebne vrste postopanja.

I.

Postopanje zoper mlajše maloletnike.

1. Sodnik za mlajše maloletnike in njegovo postopanje.

§ 433.

Mlajši maloletniki so po tem zakonu one osebe, ki so dovršile ob času storjenega kaznivega dejanja štirinajsto leto, a niso dovršile sedemnajstega leta.

§ 434.

Pri vsakem okrožnem sodišču se ustanovi poseben oddelek kot «sodišče za mlajše maloletnike».

Obtožbo zastopa državni tožilec za mlajše maloletnike, ki se postavi v kraju okrožnega sodišča.

V postopanju pred okrožnim sodiščem kot sodiščem za mlajše maloletnike mora imeti mlajši maloletnik branilca. Če ga ne izbere sam ali njegov zakoniti zastopnik, mu ga postavi sodnik za mlajše maloletnike v kateremkoli delu postopanja, ako se nobeden izmed upravičenih branilcev sam prostovoljno ne zglaši za to.

§ 435.

Tudi pri sreskih sodiščih, ki imajo skušene sodnike in pa prostore, prikladne za ločeno postopanje zoper mlajše maloletnike, in na katerih sedežu so pedagoški izobražene osebe ali društva za zaščito maloletnikov, ustanovi minister pravde z uredbo poseben oddelek kot «sodišče za mlajše maloletnike». To sodišče obseza območje svojega sodišča in enega ali več sosednjih sreskih sodišč, pri katerih ni pogojev, da bi se ustanovil poseben oddelek kot sodišče za mlajše maloletnike.

Postopanje in sojenje vrši tudi tukaj sodnik poedinec kot sodnik za mlajše maloletnike (§ 9., št. 1.).

§ 436.

Za vsako sodišče za mlajše maloletnike imenuje predsednik apelacijskega sodišča za tri leta pri sodiščih svojega območja izmed bolj skušenih sodnikov dotičnega sodišča sodnika za mlajše maloletnike, višji državni tožilec pa postavi za okrožno sodišče kot sodišče za mlajše maloletnike državnega tožilca za mlajše maloletnike izmed članov državnega tožilstva v kraju okrožnega sodišča. To imenovanje in postavljanje se nadaljuje po potrebi še pozneje od treh do treh let.

Kjer je treba, se sme odrediti tudi več sodnikov za mlajše maloletnike. Če pa je sodnik za mlajše maloletnike zadržan, izvrševati svoj poklic, odredi starejšina dotičnega sodišča namestnika, ki utegne izvrševati tudi vsa nujno potrebna službena dejanja v stvareh mlajših maloletnikov.

Sodnikom za mlajše maloletnike se sme poveriti z uredbo celoma ali deloma opravljanje poslov skrbstvenega oblastva za osebe, zoper katere postopajo ta sodišča zbog kaznivega dejanja.

§ 437.

Kolikor se ne odreja v tem oddelku glede postopanja sodišč za mlajše maloletnike kaj drugega, se uporabljajo tudi drugi predpisi tega zakona.

Postopanje zoper mlajše maloletnike se mora začeti in končati hitro.

§ 438.

Če so sodelovali pri kaznivem dejanju mlajši maloletniki in druge osebe, starejše od sedemnajstih let, se izloči postopanje zoper mlajše maloletnike. Če ne more biti izločitev brez škode za samo postopanje in presojo stvari, odloči o tem dokončno na predlog sodnika za mlajše maloletnike pri okrožnem sodišču okrožno sodišče (§ 11., št. 1.), pri sreskem sodišču pa starejšina sreskega sodišča, najsi je ta obenem sodnik za mlajše maloletnike. Brez te rešitve ne sme redno sodišče nadaljevati postopanja zoper mlajšega maloletnika (§ 206., prvi odstavek).

Vsekako pa je treba paziti, da ne prihajajo mlajši maloletniki v dotiko z odraslimi obdolženci, zlasti takrat, kadar se pokaže že med poizvedbami, da je nujno treba odrediti omejitve prostosti mlajših maloletnikov, a ni možnosti, da bi se spravili mlajši maloletniki med postopanjem v zasebni ali državni zavod ali k primerni rodbini, in se to tudi ne more nadomestiti z drugim ukrepom niti s pomočjo društva za zaščito maloletnikov.

Če ni nikakor mogoče izločiti postopanja brez škode za postopanje samo, preišče, pretrese in presodi stvar redno sodišče, ki se drži, kolikor gre za mlajše maloletnike, predpisov kazenskega zakona, veljavnih za mlajše maloletnike, z uporabljanjem sredstev, ki so določena v tem oddelku.

Če dovrši mlajši maloletnik pred pokrenjenim ali končanim postopanjem sedemnajsto leto starosti, se začne ali nadaljuje postopanje pred rednim sodiščem, ki pa vendarle uporablja sredstva, določena za maloletnike, toda samo za dejanje, ki ga je storil kot mlajši maloletnik, izvzemši vzgajanje. Če izreče redno sodišče v takem primeru oddajo v zavod za poboljševanje, se pošljejo spisi ministru pravde, da odredi, v kateri zavod za poboljševanje naj se odda maloletnik.

§ 439.

Če spozna sodnik za mlajše maloletnike, da je pristojen, odredi, čim prejme naznanilo zoper mlajšega maloletnika zbog kaznivega dejanja, potrebne poizvedbe na predlog državnega tožilca ali pri dejanju, ki se preganja na zasebno tožbo, na zahtevek zasebnega tožilca pri sreskem sodišču, kjer pa ni upravičenega tožilca, tudi po službeni dolžnosti. Te poizvedbe vrši sam osebno ali s pomočjo javnih organov in oblastev ali s pomočjo zaupnikov, ki jih odredi.

Zaupnike sodnik zaobljubi (§ 440.) ter jim dá navodila, kaj in kako naj poizvedo ter mu sporoče pismeno ali podado ustno na zapisnik.

§ 440.

Za zaupnike sme postaviti in zaobljubiti sodnik za mlajše maloletnike poštene in zanesljive moške in ženske osebe, zlasti iz krogov, ki se bavijo z vzgajanjem mladine in oskrbovanjem sirot, kolikor so te osebe v takih razmerah, da se utegnejo baviti z mlajšim maloletnikom in mu biti v pomoč z nasvetom in skrbjo za primerno zaposlovanje in pošteno življenje.

Zaradi uspešnega izbora zaupnikov se sme obračati sodnik na vsa oblastva, na društva za zaščito in vzgojo maloletnikov kakor tudi na duhovnike in učitelje.

Zaupniki obveščajo občasno sodnika tudi o vedenju mlajšega maloletnika, ki je poverjen njih skrbni in nadzoru (§§ 449. in 454.), ter poročajo sodniku o vsem, kar so pribavili na njegov poziv ali brez tega.

Poštene siromašne zaupnike, ki se bavijo v večji meri s posebno ljubeznijo z zaščitnim nadzorom takih maloletnikov, sme ministrstvo pravde nagraditi.

§ 441.

Sodnik za mlajše maloletnike ugotovi predvsem maloletnikova leta, ga zasliši in poizve poleg dejanja in stanja stvari vse, česar je treba za oceno individualnosti mlajšega maloletnika, stopnje duševne in moralne zrelosti in njegovih življenjskih razmer kakor tudi vseh drugih razmer, v katerih in zbog katerih je storil kaznivo dejanje.

Zaradi tega sme začuti sodnik po potrebi tudi roditelje ali zakonitega zastopnika, duhovnika, učitelja, gospodarja in zdravnika mlajšega maloletnika, nadalje skrbstvena in administrativna oblastva, družbe in zavode, ki so imeli posla s tem maloletnikom.

Oprostitev od dolžnosti pričanja (§ 169.) ni dopustna v postopanju zoper mlajše maloletnike, če gre samo za posvedočno činjenic, ki se nanašajo na oceno maloletnikove individualnosti, stopnje duševne in moralne zrelosti kakor tudi na njegove življenske razmere.

Po potrebi sme ukreniti sodnik tudi med postopanjem prikladne začasne odredbe za skrb, za zaščito in za oddajo mlajšega maloletnika, če misli, da bi bilo nevarno, ko bi ostal v dotedanji okolici, kakor tudi za ločeno čuvanje v primerni rodbini. Vendar pa sme sodnik te odredbe po razmerah tudi vsak čas ustaviti.

Če pripre mlajšega maloletnika zbog kaznivega dejanja drugo oblastvo, ga mora izročiti najdlje v štiri in dvajsetih urah sodišču za mlajše maloletnike; dotlej pa ga čuva ločeno od odraslih priprihtih oseb.

Za ostvarjanje zasebnopravnih zahtevkov (§ 295.) je napotiti oškodovanca na civilno pravdo, če bi se z njih razpravljanjem zadrževalo postopanje zoper mlajšega maloletnika.

§ 442.

Čim dovrši sodnik potrebne poizvedbe, pošlje spise, kolikor ne gre za postopanje na zasebno tožbo, državnemu tožilcu za mlajše maloletnike zaradi predloga. V postopanju na zasebno tožbo pozove sodnik zasebnega tožilca, ki je vložil naznanilo, naj izroči tožbo v osmih dneh po prejemu poziva.

Državni tožilec mora podati svoj predlog čimprej sodniku za mlajše maloletnike. Postopanje o postavitvi pod obtožbo je tukaj dopustno samo, če gre za zločin, kolikor ni že s poizvedbami nedvomno ugotovljeno, da mlajši maloletnik ni zrel, pojmiti narave in pomena svojega dejanja in ravnati po tem pojmovanju.

V tem poslednjem in v vseh drugih primerih poda državni tožilec samo obrazložen predlog za nadaljnje postopanje ter označi v njem vzgojno sredstvo, ki naj bi se uporabilo, ali pa izjavi, da ne vidi osnove za nadaljevanje postopanja. Tako izjavo poda državni tožilec, če spozna, da ni pogojev, ki morajo biti dani po tem zakonu tudi za nadaljevanje kazenskega postopanja zoper odrasle osebe. Razen tega sme podati tako izjavo, če je kaznivo dejanje tako nezadostno, da ni pregon zbog tega dejanja ne v korist javnosti ne v korist prihodnjemu vedenju in moralnemu razvoju mlajšega maloletnika.

Če zasebni tožilec v predpisanem roku ne vložiti tožbe, je smatrati, da je odstopil od nje, in sodnik ustavi postopanje ter odredi po potrebi sredstva, ki se mu zde umestna za skrb in nadzor glede mlajšega maloletnika.

§ 443.

Če ne gre za obtožbo iz § 442., drugega odstavka, in sodnik misli, da nadaljnje ugotavljanje krivde in uporaba odredbe, po kateri se pošlje mlajši maloletnik v državni zavod za vzgajanje ali poboljševanje, ni v korist njega duševnemu in moralnemu razvoju, sme odrediti na predlog in izjavo državnega tožilca in na zasebno tožbo narok. Na ta narok pozove mlajšega maloletnika, njegovega branilca in, če je treba, tudi roditelje ali zakonitega zastopnika in zaupnika; ko jih je zaslisljal o odredbah, ki jih predlaga državni tožilec, ali o tožbi zasebnega tožilca, izreče in razglasi s potrebnim poučilom rešitev, s katero sme brez ugotavljanja krivde:

1. ustaviti postopanje, če je uverjen, da je kaznivo dejanje povsem nezadostno, ali če usvoji izjavo državnega tožilca, da ni osnove za nadaljevanje postopanja; ali

2. odrediti, da se prepusti mlajši maloletnik domačemu kaznovanju ali, če hodi v šolo ali je bil že oddan v zavod za vzgajanje, kaznovanju šole ali tega zavoda, ali mu dati ukor ali ga odpustiti na preskušnjo za dobo enega leta pod neprestanim nadzorom zakonitega zastopnika ali zaupnika, ki ga sam odredi; ali

3. odrediti, da se izroči maloletnik zaradi vzgajanja ali čuvanja zoper zanemarjenost primerni, rodbini ali zasebnemu zavodu za vzgajanje. Vendar pa je to dopustno samo, če se uveri, da je mlajši maloletnik zanemarjen ali da je že pokazal znake pokvarjenosti ali da se je po pravici bati, da se bo v dosežani svoji okolici pokvaril, ne glede na to, ali je mogel pojmiti naravo in pomen svojega dejanja ali ju ni mogel pojmiti in ravnati po tem pojmovanju.

Če mlajši maloletnik na sodnikov poziv ne pride na narok in tudi ne opraviči izostanka, ukrene sodnik, česar je treba zaradi njegovega prihoda, sme ga pa tudi privedi z zaupnikovo pomočjo ali na drug prikladen način.

§ 444.

Ko dobi postavitev pod obtožbo (§ 442.) moč, odredi sodnik ustno razpravo. To odredi tudi spričo drugega predloga, nadalje na zasebno tožbo, če misli, da bi se morala izreči oddaja v državni zavod za vzgajanje ali poboljševanje. Na razpravo pozove sodnik mlajšega maloletnika in njegovega branilca, zasebnega tožilca, pri okrožnem sodišču tudi državnega tožilca za mlajše maloletnike, pri sreskem sodišču pa samo na njegov zahtevek (§ 382., drugi odstavek) potrebne priče, izvedence in zaupnike kakor tudi druge osebe zaradi potrebnih pojasnil in obvestil. O razpravi obvesti sodnik maloletnikove roditelje ali drugega njegovega zakonitega zastopnika tudi takrat, kadar jih ne pozove kot priče.

Če pozvani maloletnik ne pride na razpravo, ga je po predpisu § 443., poslednjega odstavka, dopustno privedi.

§ 445.

Za izključitev javnosti ustne razprave in za razglasitev sodbe se uporabljajo predpisi §§ 223. do 226. Pristop na razpravo sme dopustiti sodnik samo še članom društva za zaščito in vzgajanje maloletnikov in osebam, ki jim je opravičeno do tega, da so na razpravi. Brez sodnikove dopustitve se ne sme objaviti po tisku ne potek postopanja ne sodba zoper mlajšega maloletnika, a tudi v dopuščeni objavi se ne sme označiti maloletnikovo ime niti z začetnimi črkami. Prestopek te odredbe se kaznuje po kazenskem zakonu.

Ne ustna razprava ne končna rešitev stvari ni dopustna brez prisotnosti mlajšega maloletnika.

Za zasliševanje pozvanih oseb veljajo občna pravila tega zakona.

Če prisostvuje državni tožilec za mlajše maloletnike tudi razpravi pred sodnikom za mlajše maloletnike pri sreskem sodišču, mora izjaviti v svojem končnem predlogu, kakšne odredbe so po njegovih mislih umestne v maloletnikovo korist. O njegovem predlogu se smejo izjaviti tudi maloletnikov branilec in maloletnikovi roditelji ali drug njegov zakoniti zastopnik in zaupnik.

§ 446.

Sodnik ni vezan na predloge strank (§ 445., četrti odstavek). Na osnovi ustne razprave sme izreči po svobodnem prepričanju:

1. sodbo, s katero proglašuje mlajšega maloletnika za krivega storjenega kaznivega dejanja, če spozna, da je zrel, pojmiti naravo in pomen svojega dejanja in ravnati po tem pojmovanju, ter odredi oddajo v državni zavod za vzgajanje ali poboljševanje; ali

2. sodbo, s katero ga oprosti obtožbe iz razlogov, omenjenih v § 280., ali zbog tega, ker ga nima za zrelega, pojmiti naravo in pomen svojega dejanja in ravnati po tem pojmovanju, ali ker je uverjen, da je kaznivo dejanje povsem nezadostno. A tudi v takem primeru ali če obtožbo zavrne (§ 276.), sme odrediti sodnik kakšno izmed vzgojnih odredb, označenih v § 443., št. 2. in 3., ki se mu zdi potrebna in prikladna v korist duševnemu in moralnemu razvoju mlajšega maloletnika.

Nezadovoljni stranki se vroči sodba v vernem prepisu, kolikor se ni vročitvi odpovedala.

§ 447.

Zoper rešitve, izdane po § 443., št. 2. in 3., je dopustna pritožba (§§ 328. in 330.), zoper sodbe, izrečene po § 446., pa je dopusten priziv (§ 392. i. nasl.).

O pritožbi in o prizivu zoper odločbe sodnika za mlajše maloletnike pri okrožnem sodišču odloča apelacijsko sodišče, zoper odločbe sreskega sodnika pa okrožno sodišče v stalnem senatu za mlajše maloletnike.

Apelacijsko, odnosno okrožno sodišče odloči o pritožbi, ko je zaslislalo višjega državnega tožilca, odnosno državnega tožilca za mlajše maloletnike.

Zoper rešitev apelacijskega, odnosno okrožnega sodišča o pritožbi ni nadaljnega pravnega sredstva.

§ 448.

Apelacijsko, odnosno okrožno sodišče za mlajše maloletnike odloči o prizivu po predpisih § 397. i. nasl. A tudi v seji zasliši razen državnega tožilca

za mlajše maloletnike po možnosti še branilca, če se je izrekla oddaja v državni zavod za vzgajanje ali poboljševanje.

O ustni razpravi, katere javnost se izključi po predpisu § 445., prvega odstavka, se obvestijo v prvi vrsti poleg mlajšega maloletnika njegov branilec, ki ga je branil, njegovi roditelji ali njegov zakoniti zastopnik, gospodar in zaupnik, če se ne pozovejo kot priče. Če branilec ne pride na razpravo, sme odrediti predsednik po službeni dolžnosti branilca iz kraja, kjer je apelacijsko, odnosno okrožno sodišče, ako se mu zdi to potrebno.

Tudi v postopanju sodišče za mlajše maloletnike je dopusten zahtevek za zaščito zakona (§§ 41., 357. in 410.).

2. Izvrševanje odredb, ukrenjenih zoper mlajše maloletnike.

§ 449.

Izvršitev odpusta na preskušnjo (§ 443., št. 2.) in skrb za nadzor mlajšega maloletnika med preskušnjo pripada sodniku za mlajše maloletnike, ki je ukrenil to odredbo na prvi stopnji. Ta sodnik mora poučiti osebo, ki ji je poveril nadzor in skrb glede maloletnika, kako naj ga obvešča o njegovem vedenju in življenju.

Če stori mlajši maloletnik med preskušnjo pred dovršenim sedemnajstim letom kaznivo dejanje težje narave, se pokrene zakonito postopanje (§ 439. i. nasl.). Če se vda pijančevanju, nemoralnemu ali vlačugarskemu življenju ali če sicer pokaže znake malovernosti ali če prekrši odrejeni nadzor in odrejeno skrb ali če stori povsem nezadostno kaznivo dejanje, sodnik pa misli, da niso ostrejšje odredbe niti umestne niti potrebne v korist maloletnikovega duševnemu in moralnemu razvoju, sme ukreniti, ko je ugotovil činjenice in razbistril stvar, kakšno izmed odredb:

1. da se podaljša čas preskušnje še za eno leto;

2. da se izmenja skrbnik in se poostre nadzorne odredbe;

3. da dá mlajšemu maloletniku ukor ali da prepusti njegovo kaznovanje domu ali šoli;

4. da se mora mlajši maloletnik učiti obrta ali hoditi v šolo, ki ustreza njega letom, izobrazbi in razmeram;

5. da mora prihajati mlajši maloletnik ob odrejenih dneh k sodniku polagat račun o vedenju in življenju.

§ 450.

Sodnik sme izdati naredbe, dopustne po § 449., št. 1. do 5., posamič ali jih po svoji izprevidnosti združiti tudi več obenem, one, ki so omenjene v § 449., št. 2. do 5., pa tudi večkrat ponavljati, dokler ne dovrši maloletnik enaindvajsetega leta starosti.

O teh naredbah obvesti sodnik skrbnika in državnega tožilca za mlajše maloletnike.

Zoper sodniške naredbe ima samo državni tožilec pravico pritožbe na okrožno, odnosno apelacijsko sodišče, kolikor ni zadovoljen s tem, da ostane mlajši maloletnik še nadalje na preskušnji. Pritožba ne zadrži izvršitve.

Če izteče doba preskušnje in niso bile potrebne druge odredbe razen onih, ki so omenjene v § 449., št. 2. do 5., se postopanje, ki je bilo pokrenjeno, ustavi. Drugače pa se postopanje, kolikor ne bi zadoščala odredba, označena v § 449., št. 1., nadaljuje in se uporabljajo ostrejšje odredbe.

§ 451.

Vzgajanje je pod nadzorom javnih oblastev pri primernih rodbinah in v zasebnih zavodih za vzgajanje ali v državnih zavodih za vzgajanje.

Onačinu vzgajanja v državnih zavodih izda minister pravde sporazumno z ministrom za prosveto uredbo, pri čemer skrbi za to, da se dá mlajšim maloletnikom, ki so se ob času, ko so izvršili kaznivo dejanje, uspešno učili, po možnosti prilika, nadaljevati učenje. Z dnem, ko se odda maloletnik v zavod za vzgajanje, prestane za dobo, dokler traja vzgajanje, očetovska ali skrbstvena oblast, kolikor gre za maloletnikovo vzgajanje, ter preide na starejšino zavoda.

Če pokaže maloletnik, oddan na vzgajanje, ko je prebil vsaj leto dni v zavodu za vzgajanje, znak popolnega poboljšanja, ga sme sodnik za mlajše maloletnike, ko je zaslisljal njega, upravnika zavoda, državnega tožilca za mlajše maloletnike, po možnosti pa tudi roditelje ali zakonitega zastopnika, pogojno odpustiti proti prikladnemu zaščitnemu nadzoru.

Če mine leto dni po pogojnem odpustu brez prikora, je smatrati maloletnika za dokončno odpuščenega iz zavoda. Drugače pa sme sodnik odrediti, da se oddaj maloletnik iznova v zavod, če ni še dovršil enaindvajsetega leta in če ni storil težjega kaznivega dejanja.

Če stori tak mlajši maloletnik, ko je že dovršil petnajst let, v zavodu ali zunaj zavoda zločinstvo in je toliko zrel, da more pojmiti naravo in pomen svojega dejanja in ravnati po tem pojmovanju, se kaznuje po predpisih kazenskega zakona, ki veljajo za starejše maloletnike. Dokler je v zavodu, se kaznuje zaradi drugih kaznivih dejanj disciplinski.

§ 452.

Obsodba mlajšega maloletnika za oddajo v zavod za popoljševanje se izvršuje v posebnem državnem zavodu za popoljševanje maloletnikov, ki ga odredi minister pravde. Minister pravde izda z uredbo posebne predpise o tem, vpoštevajoč popoljševanje maloletnikov s poukom in navajanjem na koristno in praktično delo. Glede očetovske in skrbstvene oblasti velja predpis § 451., drugega odstavka, drugega stavka.

Če pokaže maloletnik v času, ko biva v zavodu, z vedenjem in delavnostjo znak popolnega popoljšanja, ga sme minister na predlog zavodske uprave, ko je prebil maloletnik tri leta, pogojno odpuščati iz zavoda, in sicer če ni še dovršil enaindvajsetega leta, pod zaščitnim nadzorom, ki ga odredi sodnik za mlajše maloletnike. Zato mora starejšina zavoda sodnika takoj obvestiti o pogojnem odpustu, maloletnika pa napotiti, naj se javi sodniku za mlajše maloletnike.

Če se pregreši maloletnik, pogojno odpuščen iz zavoda, v enem letu zoper dolžnosti, ob katerih je bil odpuščen, tako da ni upanja za njegovo nadaljnje pošteno življenje, ga pošlje minister pravde nazaj v zavod zaradi nadaljnjega popoljševanja. Če stori tak maloletnik, ko je dovršil petnajst let, v zavodu ali zunaj zavoda zločinstvo, je postopati po § 451., petem odstavku. Po tem predpisu je postopati, če stori tudi lažje kaznivo dejanje.

Če mine enoletna doba po pogojnem odpustu brez prikora, je smatrati takega maloletnika za popolnoma prostega.

§ 453.

Če se vidi med popoljševanjem vsaj v enem letu po vedenju in po delavnosti mlajšega maloletnika, da je treba za njegovo trajno preobrazbo in popoljšanje kakor tudi za njegovo nadaljnje pošteno življenje samo vzgajanja, sme odločiti sodnik za mlajše maloletnike na predlog zavodske uprave, ko je izvršil potrebne poizvedbe, da je odstopiti od nadaljnjega pridrževanja v zavodu za popoljševanje ter izročiti maloletnika v zavod za vzgajanje, ako ni že dovršil enaindvajsetega leta.

§ 454.

Za reden zaščitni nadzor in za prikladno oskrbovanje pogojno odpuščenih maloletnikov (§§ 451. in 452.) skrbi sodnik za mlajše maloletnike ob sodelovanju starejšine zavoda, iz katerega je bila ta oseba odpuščena, in ob sodelovanju zaupnikovem (§ 440.) in društva za zaščito maloletnikov.

Zato pošlje starejšina zavoda istočasno, ko misli odpuščati maloletnika, sodniku za mlajše maloletnike svoj obrazložen predlog v tej smeri.

II.

Postopanje zoper neznane, odsotne in pobegle storilce kaznivega dejanja.

§ 455.

Vsako kaznivo dejanje, ki se preganja po službeni dolžnosti, najsi se ne ve, kdo ga je storil, ali najsi je storilec odsoten ali je pobegnil, se mora preiskati na predlog državnega tožilca ali tudi po službeni dolžnosti; zlasti pa je treba ugotoviti njegove sledove in pribaviti vse mogoče dokaze.

Če gre za dejanje odsotnega ali pobeglega osumljenca, za katerega bi bila obramba obvezna, se mu postavi ob njegovih stroških branilec po službeni dolžnosti. Priče se v takih poizvedbah zaprisežejo.

Šele, ko se ne more v stvari nič storiti, se kazensko postopanje ustavi, dokler se storilec ne izsledi; spisi pa se položijo v arhiv in se hranijo. Ko se zve za storilca, je postopanje nadaljevati (§ 359., št. 1.), dopolniti in nadalje postopati po zakonu.

§ 456.

Če gre za odsotnega storilca kaznivega dejanja, o katerem se ne ve za gotovo, ali je pobegnil, in tudi ni pogojev, da bi se izdala zoper njega naredba, da ga je privedi in odrediti pripor (§§ 112. in 113.), poskrbi preiskovalni sodnik, da zve za njegovo bivališče, in izda šele, če na vročen poziv ne pride pred sodišče, naredbo, da ga je privedi, ali pa ukrene, kakor je pač treba, kakšno izmed odredb, ki se predpisujejo v naslednjih paragrafih.

§ 457.

Če se ve ali more smatrati po okolnostih, da je osumljena oseba pobegnila ali da se skriva, ali če se dolži zločinstva in so dane okolnosti, ki bi opravičevale, da se pripre (§ 113.), ukrene preiskovalno oblastvo ob potrebnih obzirnostih vse, česar je treba, da se ta oseba dobi, po razmerah celo s preiskavo stanovanja ali tako, da se pošlje razpis na druga oblastva, v katerih območju bi se mogla zalotiti, nadalje s posebnim pregonom, ob zločinstvu pa tudi s tiralico.

§ 458.

Če se je nadejati, da je mogoče osumljenca, ki je pobegnil ali se skriva, doseči s pregonom, odredi preiskovalni sodnik, v najhujih primerih pa tudi sresko sodišče ali policijsko oblastvo, da ga gredo preganjat službeni organi, odredeni z naredbo, ki jih morajo podpirati vsa oblastva.

Taki organi smejo tudi prestopiti mejo svojega sreza ter nadaljevati pregon tik do državne meje.

§ 459.

Če je odsotna ali pobegla oseba osnovano osumljena zločinstva, a se ne ve, kje biva, in če so dani pogoji, da se pripre, se odredi zanjo pismeni pregon (tiralica). To se stori tudi takrat, kadar je oseba, osumljena zločinstva, med poizvedbami ali pozneje med postopanjem pobegnila iz zapora.

Tiralico odredi okrožno sodišče, v najhujih primerih pa tudi sam preiskovalni sodnik.

V tiralici je treba po možnosti poleg imena in priimka osumljene osebe kar najtočneje popisati in označiti zločinstvo, zaradi katerega se preganja, ter zaprositi vsa oblastva, naj to osebo, kjerkoli jo najdejo, primejo in odpremiijo k prosečemu sodišču. Tiralica se pošlje na najhitrejši način okrožnim, sreskim, občinskim in policijskim oblastvom, sodiščem onega kraja, kjer je osumljenec bival, in drugim nadzornim organom v okolici.

Če je treba, se sme objaviti tiralica v policijskem glasniku, po okolnostih pa tudi v drugih novinah.

Če se ve, da biva oseba, preganjana s tiralico, v tuji državi in se je nadejati, da je moči zahtevati po veljavnih državnih pogodbah ali po usvojeni vzajemnosti njeno izročitev, se obrne okrožno sodišče, ko je zaslišalo državnega tožilca, s predpisno prošnjo na ministra pravde, naj izposluje izročitev te osebe (§ 498.).

Tiralica se ne odreja nikjer zoper osebo, ki se preganja samo zbog prestopka. Če pa bi bilo važno, dobiti tako osebo, se pošlje policijskim in drugim oblastvom njen osebni opis s pozivom, naj jo poiščejo in naj obvestijo, če jo izsledijo, o tem sodišče, ki jim vroči opis te osebe.

§ 460.

Tako kakor v tiralicah je moči opisati in objaviti tudi predmete, pribavljene ali proizvedene z zločinством. Če se tiče tak opis predmetov večje vrednosti ali takih predmetov, po katerih bi bilo možno storilca samega laže izslediti ali za bodoče preprečiti večje zlo ali večjo škodo ali priskrbeti oškodovancu povračilo škode, je treba take predmete takoj objaviti. Če gre za ponarejanje denarja, se mora to takoj naznaniti ministru za finance z opisom falzifikata.

Kdorkoli kaj ve ali zve o takih predmetih, mora to takoj naznaniti oblastvu.

§ 461.

Tiralica (§ 459.) in opis predmetov (§ 460.) se prekličeta na isti način, kakor sta bila objavljena, takoj, ko prestanejo razlogi, iz katerih sta bila odredjena.

§ 462.

Obdolžencu, ki je odsoten ali na begu, ki pa izjavi, da je pripravljen, priti pred sodišče, če se mu zajamči varnost za neoviran prost prihod, sme zajamčiti minister pravde, po potrebi tudi proti jamstvu, varnost, da se bo pustil v prostosti, dokler

se ne izreče sodba prve stopnje, ko je pribavil mnenje višjega državnega tožilca pri apelacijskem sodišču, v čigar območju je ono sodišče, kjer teče postopanje.

To velja samo za ono zločinstvo, zaradi katerega se je dal prosti prihod. Prosti prihod prestane, če obdolženec ne pride pred sodišče na redno vročeni poziv in ne opraviči dovolj svojega izostanka, ali če se pripravlja na beg, če se izogiblje nadaljevanju preiskave z begom ali s prikrievanjem svojega bivališča ali če ne izpolni kateregakoli izmed pogojev, ob katerih mu je bil prosti prihod zajamčen.

§ 463.

Če ostanejo vsa poskušena sredstva (§§ 456. do 462.), da bi se dobila pred sodišče odsotna oseba, ki je osumljena zločinstva, brez uspeha, najsi so se izvršila vsa potrebna in možna poizvedovalna dejanja, se kazensko postopanje ustavi, dokler se ta oseba ne dobi, ter se nadaljuje šele, ko se je dobila.

Postavitev pod obtožbo, glavna razprava in sodba niso dopustne zoper odsotno osebo, ki se ne more dobiti pred sodišče.

§ 464.

Ko ustavi sodišče nadaljnje postopanje, ugotovi v svoji rešitvi stroške kazenskega postopanja, ki so bili do tedaj plačani. Če misli sodišče, da se je nabralo zadosti dokazov za verjetnost krivde odsotne osebe, sme odrediti, da naj se zaplenijo za zavarovanje teh stroškov in za izterjavo denarne kazni, ki bi jo verjetno zadela, kakor tudi za zavarovanje odškodnine oškodovancu poedini predmeti, ki so lastnina odsotne osebe.

Rešitev, s katero je odredjena ta zaplemba, se objavi v «Službenih Novinah», po potrebi pa tudi v drugih novinah ob stroških odsotne osebe. Z objavo te rešitve izgubi ta oseba pravico, razpolagati z zaplenjenimi predmeti.

Čim prestanejo pogoji zaplembe, se zaplemba predmetov razveljavi in se to razglasi.

§ 465.

Če je nemogoče, dobiti kakšnega izmed več obdolžencev pred sodišče, se zaradi tega ne sme zadrževati dovršitev postopanja zoper druge prisotne obdolžence, razen če ni prisotnost tudi onega obdolženca odločilnega vpliva na uspeh postopanja in če se je nadejati, da se oni obdolženec kmalu dobi. V poslednjem primeru se nadaljevanje postopanja za nekaj časa prekine.

XXV. poglavje.

O povračilu škode neopravičeno obsojenim osebam in o povračilu pravice, izgubljenih s kazensko sodbo.

I. Povračilo škode neopravičeno obsojenim osebam.

§ 466.

Kdor je bil v kazenskem postopanju neopravičeno obsojen zbog kaznivega dejanja, ima pravico, zahtevati od države povračilo imovinske škode, ki jo je imel zbog neopravičene obsodbe.

Za neopravičeno se smatra obsodba:

1. če je bilo zoper osebo, ki je bila pravnomočno obsojena, pozneje zbog obnove kazenskega postopanja, dopuščena v njeno korist, obnovljeno kazensko postopanje pravnomočno ustavljeno;

2. v vseh primerih, kjer je bila pravnomočno obsojena oseba pozneje s pravnomočno sodbo oproščena obtožbe ali se je ta zavrnila, razen če se je zavrnila zbog nedostajanja predlogov ali zahtevkov ali zbog odstopa zasebnega tožilca ali zbog nepristojnosti.

Toda zahtevki za povračilo škode ni dopusten, če je provzročil obsojenec s svojim lažnim priznanjem ali drugače namerno svojo obsodbo, kakor tudi ne, če ni uporabil zoper sodbo prve stopnje, s katero je bil obsojen, pravnega sredstva ali ni zaprosil zoper sodbo, izrečeno v njegovi odsotnosti, iz skrajne malomarnosti niti za postavitev v prejšnji, stan, kjer je to dopustno.

§ 467.

Zahtevki, ki ga je podal na podstavi pogojev § 466. upravičenec, preide na njega zakonskega druga, otroke in roditelje, vendar pa samo toliko, kolikor so izgubili z neopravičeno obsodbo vzdrževanje, ki ga jim je bil pokojnik po zakonu dolžan. Razen v tem primeru smejo podati ob omejitvi iz prvega stavka iste osebe zahtevki tudi po obsojenčevi smrti, če so dani pogoji § 466.

§ 468.

Pravica do povračila škode prestane, če ne poda upravičenec pristojnemu sodišču (§ 469.) svojega zahtevka v šestih mesecih od dne, ko se mu je priobčila pravnomočna sodba, s katero je bil oproščen obtožbe ali je bila ta zavržena, ali rešitev o ustavitvi postopanja (§ 466.). Ta rok velja tudi za upravičenega zakonskega druga in sorodnike (§ 467.), če upravičenec, preden izteče rok, umre, najsi ni sam podal zahtevka in se mu tudi ni odpovedal.

Če se dopusti obnova kazenskega postopanja v korist neopravičeno obsojene osebe šele po njeni smrti, prestane pravica zakonskega druga in rodbine do povračila škode, ako ne poda svojega zahtevka v šestih mesecih od dne, ko je dobila pravno moč nova sodba o oprostivni od obtožbe ali o zavržitvi obtožbe ali nova rešitev o ustavitvi postopanja.

§ 469.

Upravičenec (§ 467.) se obrne zaradi povračila škode najprej na ministra pravde, ki sme odrediti za pogajanje in poravnavo z upravičencem svojega zastopnika.

Če se ne doseže poravnava ali če ne prejme upravičenec v enem mesecu rešitve od ministra pravde, sme podati v postavljenem roku (§ 468.) ob pogoju, da se je obrnil na ministra pravde, svoj zahtevek za povračilo škode kazenskemu sodišču prve stopnje, ki je izreklo prejšnjo razveljavljeno sodbo.

Ta zahtevek se sme podati pismeno ali pa ustno na zapisnik pri sodišču. V zahtevku se morajo označiti okoliščine, ki ga opravičujejo, vrsta in vsota imovinske škode.

Sodišče prve stopnje je pristojno za uvedbo postopanja in za poizvedbe. O zahtevku samem odloči kasacijsko sodišče.

§ 470.

Sodišče, pristojno za poizvedbe (§ 469.), odredi po službeni dolžnosti potrebne poizvedbe in zbere dokaze za ugotovitev okoliščin, s katerimi so obrazloženi zahtevek, vrsta in višina škode. Po potrebi se smejo zaslišati priče in izvedenci, ako je treba, tudi pod prisego. Enako skrbno pa se preiščejo vse okoliščine, ki opravičujejo zahtevek, kakor tudi one, ki ga izpodbijajo.

Ko se dovrše poizvedbe, se obvesti upravičenec, ki ima pravico, pregledati spise, z navodilom, da sme podati v osmih dneh pismeno ali ustno na zapisnik pri sodišču svojo izjavo zaradi obrazložitve zahtevka. Ko ta rok izteče, se pošljejo vsi spisi, najsi upravičenec ne poda svoje izjave, državnemu tožilcu, da izjavi tudi ta v osmih dneh svoje mnenje. Čim to mnenje prispe, pošlje sodišče prve stopnje vse spise v rešitev kasacijskemu sodišču.

§ 471.

Če se kasacijskemu sodišču ne zdi treba dopolniti poizvedb, odredi dan za javno razpravo.

O razpravi se obvesti upravičenec s pripombo, da sme priti osebno ali poslati advokata kot zastopnika ali pa zaprositi, ko priloži obenem potrdilo oblastva, da je siromak, v treh dneh po prejemu obvestila kasacijsko sodišče, naj mu postavi zastopnika.

O razpravi se obvesti tudi vrhovni državni tožilec.

O razpravi se sestavi zapisnik.

§ 472.

Razprava se začne s tem, da razloži poročevalec, ki ga odredi za to senatni predsednik, stanje stvari.

Potem obrazloži svoj zahtevek upravičenec ali njegov zastopnik. Če ni prišel nobeden od njiju, se prečita izjava, ako jo je upravičenec podal sodišču prve stopnje, in izjava državnega tožilca. Nato odda svojo izjavo vrhovni državni tožilec ter poda svoj predlog.

Če je stvar po uspehu razprave zrela za rešitev, odloči kasacijsko sodišče, ko je pazljivo ocenilo vse okoliščine, po svobodnem prepričanju tako o opravičenosti zahtevka kakor tudi o vrsti in o znesku škode, ki naj se povrne.

Denarne kazni in stroški kazenskega postopanja, ki jih je plačal upravičenec na osnovi sodbe, s katero je bil obsojen, se mu povrnejo v popolnem znesku.

Kasacijsko sodišče razglasi svojo rešitev z razlogi javno.

Na plačilo stroškov, prozročanih s postopanjem za povračilo škode, se sme obsoditi oseba, ki je

zahtevala povračilo škode, samo, če je očitno, da se je podal zahtevek zgolj iz objesti.

§ 473.

Rešitev, s katero se upravičencu prisoja povračilo škode, pošlje kasacijsko sodišče s spisi vred ministru pravde, da se izplača vsota, ki je odredjena kot odškodnina.

Obenem se vroči po sodišču prve stopnje strankam rešitev v vernem prepisu.

Če kasacijsko sodišče zahtevek odkloni, vrne spise sodišču prve stopnje zaradi priobčitve.

§ 474.

Dopustne niso ne očuvne odredbe ne izvršilne odredbe glede zahtevkov za povračilo škode, ki so določeni po § 472., razen edino v korist zahtevka za zakonito vzdrževanje.

§ 475.

Kolikor ni v predhodnih paragrafih tega odredka odredb za postopanje, se uporabljajo občni predpisi tega zakona.

II. Povrnitev pravic, izgubljenih s kazensko sodbo.

§ 476.

Postopanje zaradi povrnitve pravic, izgubljenih s sodbo (rehabilitacija) po predpisih kazenskega zakona, se sme začeti samo na prošnjo obsojenčeve ali na prošnjo njegovega zakonskega druga, njegovih otrok in roditeljev, če pa je maloleten, tudi na prošnjo njegovega varuha.

Prošnja se poda pismeno ali pa ustno na zapisnik pri okrožnem sodišču, v čigar območju obsojenec živi ali biva.

Prošnja sme obsezati zahtevek, da bi se proglasil obsojenec samo za vrednega, izvrševati, odnosno pridobiti izgubljene pravice, ali samo, da bi se razveljavila sodba, izrečena zoper njega, ali za oboje.

§ 477.

Okrožno sodišče dobavi ob priliki vložene prošnje spise od sodišča prve stopnje, ki je sodilo, ter ugotovi predvsem, ali so dani pogoji kazenskega zakona.

Če je iz spisov razvidno, da še ni pretekel čas, odrejen z zakonom za tak zahtevek, zavrne okrožno sodišče prošnjo z rešitvijo ter ustavi postopanje. Če je čas, odrejen z zakonom, pretekel, odredi sodišče sodnika, ki izvrši potrebne poizvedbe in ugotovi činjenice, na katere se sklicuje prosilec, ter zbere dokaze tako o okoliščinah, ki so obsojenecu v korist, kakor tudi one, ki so mu v škodo.

Zato sme zahtevati odrejeni sodnik poročilo o obsojenčevem vedenju od sodišča, upravnih in policijskih oblastev, v katerih območju je obsojenec živel ali bival v času, odrejenem z zakonom, kakor tudi od kazenskih zavodov, kjer je obsojenec prestajal kazen. Po potrebi sme zaslišati sodnik priče, ako treba, tudi pod prisego, o obsojenčevem vedenju in o tem, ali je poravnal škodo, ki jo je prozročil s svojim dejanjem.

§ 478.

Tako poizvedovalni sodnik kakor tudi naprošena oblastva morajo strogo paziti, da se s poizvedbami ne okrne obsojenčev družabni položaj. Zato naj v prošnjah, ki jih pošiljajo, po možnosti zamolče kaznivo dejanje; vsak dopis, ki se tiče predmeta, pa naj pošljejo zaprtega.

§ 479.

Na osnovi izvršenih poizvedb sme poizvedovalni sodnik ustaviti postopanje, če ni pogojev, odrejenih v kazenskem zakonu za povrnitev pravic. Zoper tako sodnikovo rešitev se sme pritožiti obsojenec v treh dneh po razglasitvi na okrožno sodišče.

Če sodnik misli, da so dani vsi pogoji, izroči poizvedbe državnemu tožilcu zaradi predloga. Državni tožilec prouči spise ter poda sodišču svoj predlog.

Predsednik okrožnega sodišča pošlje stvar v razpravo sodniškemu senatu.

§ 480.

Senatni predsednik pozove na razpravo po potrebi obsojenca in državnega tožilca. Če misli, da je treba pozvati na razpravo za popolno razjasnitev stvari zanesljive osebe kot priče, pozove tudi te. Če je prijavil obsojenec branilca, se pozove tudi ta.

Razprava se vrši na sodnem zasedanju ob popolni izključitvi javnosti z največjo obzirnostjo glede obsojenčeve osebnosti po možnosti na oni dan, ko ni kazenskih razprav.

Z izostankom onega, ki prosi za povrnitev pravic, se ne prepreči dovršitev razprave in tudi ne dokončna rešitev stvari.

Ko se razprava zaključi, zasliši sodišče stranke ter izreče in razglasi svojo rešitev.

O razpravi se sestavi zapisnik.

§ 481.

Če sodišče misli, da ni treba nadaljnjih poizvedb in da tudi prošnje ni zavriniti, izreče rešitev, s katero proglasi prosilec za vrednega, izvrševati, odnosno pridobiti izgubljene pravice, ali s katero odredi razveljavitev sodbe, izrečene zoper njega, in njen izbris v kazenskih vpisnikih in zapiskih državnega tožilstva, upravnih in policijskih oblastev ali eno in drugo.

Ta rešitev se pošlje po službeni dolžnosti na znanje voditeljem kazenskih vpisnikov, upravnim in policijskim oblastvom.

Rešitev se izroči v overovljenem prepisu tudi rehabilitirani osebi, če to zahteva.

Zoper rešitev sodišča, s katero se pritožba zavrača, imajo prosilec, njegov branilec in rodbina (§ 476.), odnosno varuh, pravico do pritožbe na kasacijsko sodišče.

Če zavrne sodišče prošnjo zaradi tega, ker še ne smatra prosileca za vrednega, da bi se mu povrnilo pravice, sme ta kakor tudi osebe, navedene v § 476., ponoviti prošnjo po izteku enega leta od dne, ko je dobila rešitev pravno moč.

§ 482.

S sodno rešitvijo se povrnejo izgubljene politične pravice in možnost, zopet pridobiti izgubljeni položaj in druge izgubljene pravice.

Z naredbo, s katero se razveljavlja izrečena obsodba, je rehabilitirana oseba oproščena dolžnosti, priznati pred sodiščem ali pred drugimi oblastvi na vprašanje o prejšnjih kaznih, da je bila kaznovana zaradi kaznivega dejanja, glede katerega je rehabilitirana. Toda razveljavitev izrečene obsodbe ne poseza v pravice drugih oseb, ki jih te opirajo na sodbo.

Razen tega se mora označiti ta obsodba, če je bila razveljavljena, v izpiskih iz kazenskega vpisnika, kakor se dajo sodiščem in državnim tožilcem, za razveljavljeno. Ob vsaki drugi izdaji obvestil ali izpričeval na osnovi kazenskih vpisnikov, pa tudi ne v kazenskih listih, se razveljavljena obsodba niti ne sme omenjati.

§ 483.

Stroške postopanja za povrnitev pravic trpi (§ 313.) prosilec samo, če zavrne sodišče prošnjo zbog tega, ker misli, da obsojenec ni zaslužil povrnitve pravic; drugače jih trpi vedno država.

§ 484.

V primerih, kjer določa kazenski zakon povrnitev in možnost za pridobitev izgubljenih pravic že z iztekom dobe, za katero se je izrekla izguba častnih pravic, sme zahtevati obsojenec po izteku te dobe od sodišča prve stopnje, ki je izreklo obsodbo, naj mu izda potrdilo, da je po zakonu prestala izguba častnih pravic, izrečena z obsodbo.

Zoper rešitev sodišča, s katero se to odreka, ima prosilec pravico pritožbe po predpisih tega zakona.

§ 485.

Kjer ni zakonitih pogojev za povrnitev pravic, se more doseči povrnitev samo po kraljevi milosti.

XXVI. poglavje.

Pravna pomoč med domačimi in inozemskimi sodnimi oblastvi. Postopanje za izročanje zločincev.

§ 486.

Glede pravne pomoči med domačimi in inozemskimi sodnimi oblastvi, zlasti pa glede postopanja za izročanje zločincev, veljajo pravila, določena z državnimi pogodbami.

Če teh pogodb ni ali če gre za pravne akte, glede katerih ne določajo pogodbe ničesar ali ne kaj drugega, je postopati po predpisih §§ 487. do 499.

§ 487.

Prošnje (rekvizicije) domačih sodnih oblastev za izvršitev pravnih dejanj v kazenskih stvareh,

poslane sodnim oblastvom tujih držav, se odprem-
ljajo praviloma po diplomatski poti.

Te prošnje rešujejo inozemska sodna oblastva
po predpisih zakonov svoje države.

§ 488.

Prošnje za izvršitev dejanj, prihajajoče od
inozemskih sodnih oblastev, se pošiljajo domačemu
okrožnemu sodišču, v čigar območju živi ali biva
oseba, ki naj se ji izroči poziv ali drug spis ali ki
naj se zasliši ali sooči, odnosno v čigar območju naj
se izvrši pravdno dejanje.

Za odzivanje tem prošnjam so odločilni pred-
pisi domačih zakonov. Taki prošnji se sodišču ni
treba odzvati, če je dejanje, ki se ga tiče prošnja,
politično kaznivo dejanje ali če po domačem kaz-
enskem zakonu ni kaznivo dejanje. Prošnji za
izvršitev sodbe inozemskega kazenskega sodišča
se ni odzvati.

Za zasliševanje prič ali za izvršitev kakšnega
drugega pravnega dejanja odredi okrožno sodišče
sodnika ali pa se obrne zaradi tega na pristojno
sresko sodišče svojega območja. Če inozemsko
sodno oblastvo zahteva, se priča tudi zapriseže,
kolikor je po zakonu zaprisega dopustna.

Če se pozove priča v tujo državo, odredi so-
dišče, naj se ji vroči poziv z navodilom, da se mu
odzove in da sme zahtevati za potne stroške in
zamudo časa potrebno vsoto, ki se ji izplača na
prošnjo inozemskega sodnega oblastva, čim izjavi,
da bo ugodila pozivu.

Če prispe prošnja inozemskega sodnega obla-
stva neposredno k domačemu sodišču, se izvrši
zahtevano pravdno dejanje, ako je nevarno od-
lagati, in to se takoj sporoči ministru pravde, ki
se mu obenem pošlje sestavljeni zapisnik.

Če okrožno sodišče dvomi, ali bi bilo ugoditi
prošnji inozemskega sodnega oblastva, naj zahteva
navodilo neposredno od ministra pravde.

§ 489.

O zahtevku sodnega oblastva tuje države, da bi
se mu izročil inozemec, obdolžen zločinstva ali
obsojen zbog njega, zaradi pregona ali zaradi iz-
vršitve kazni, odloči ono okrožno sodišče, v čigar
območju ta inozemec živi ali biva, ali, če se to
ne more ugotoviti, v čigar območju se zaloti ali
pred katero se privede. To sodišče je pristojno
tudi takrat, kadar naj se izročitev takega inozemca
po predpisih kazenskega zakona ponudi inozem-
skemu sodnemu oblastvu.

Če ponudi obdolženčevo ali obsojenčevo izro-
čitev inozemsko sodno oblastvo ali če se zahteva
izročitev od njega, je pristojno, ako pristojnost do-
mačega sodišča že ni določena, ono okrožno so-
dišče, ki ga odredi za to stvar kasacijsko sodišče,
ko je zaslišalo vrhovnega državnega tožilca.

§ 490.

Izročitev se zahteva in izvrši po diplomatski
poti.

Zahtevku inozemskega sodnega oblastva za iz-
ročitev morajo biti priloženi: točni obdolženčev
opis zaradi ugotovitve njegove istovetnosti, po-
trdilo o njegovem državljanstvu, za ugotovitev
kaznivega dejanja pa tudi osnova suma ali za do-
kaz obsodbe potrebni pravdni spisi v izvorniku ali
v vernem prepisu, in sicer ali obtožnica ali sodba
ali tiralica ali naredba za pripor ali spis, enak
tej naredbi, ki navaja obdolženčevo ime, odkod
je, poklic, naravo, pomen, naziv in težo (kaznivost)
kaznivega dejanja kakor tudi osnove suma, na-
posled izpisek iz besedila kazenskega zakona tuje
države, ki ga je uporabiti na dejanje obdolžene ali
obsojene osebe.

Če so sestavljene omenjene priloge v jeziku
tuje države, mora biti priložen tudi prevod v
jeziku zaprosene države.

§ 491.

Na predpisno prošnjo (§ 490.) tujega sodnega
oblastva za izročitev ali, če naj se ta ponudi po
predpisu kazenskega zakona, pripre domače so-
dišče obdolženega ali obsojenega inozemca ali pa
ukrene, česar je treba, da ne pobegne, razen če je
razvidno že iz prošnje same, da izročitev ni do-
pustna. Zoper tako odredbo ni pravnega sredstva,
pa tudi ni takega inozemca izpustiti v prostost
proti jamstvu.

Inozemčev pripor se sme odrediti v nujnih
primerih tudi na neposredno, najsi brzojavno
(telefonsko) prošnjo inozemskega sodnega oblastva

tudi brez predpisanih prilog, če je v prošnji pove-
dano, da se je že izdala odredba za pripor. Toda
priprta oseba se izpusti v prostost, če ne prispe
od dne, ko se je odredil pripor, k sodišču, ki je
odredilo pripor, redna predpisna prošnja v treh
tednih, ako prosi za izročitev kakšna sosednja
država, ali v petih tednih, ako prosi za to kakšna
druga evropska država. Za države izven Evrope
znaša rok deset tednov. Zato se naredba takega
pripora takoj sporoči ministru pravde.

§ 492.

Priprti inozemec se nemudoma privede k pre-
iskovalnemu sodniku, ki ugotovi predvsem njegovo
istovetnost in mu priobči, da se zahteva ali da se
mora ponuditi njegova izročitev, zbog česa in na
kakšnih osnovah suma, ter mu dá priliko, da se
more opravičiti.

O zaslišanju ali opravičbi prip rtega inozemca
se sestavi zapisnik. Po zaslišanju ga pouči sod-
nik, da sme najeti branilca, ali pa mu ga odredi,
če je po tem zakonu obramba obvezna, ob njegovih
stroških tudi po službeni dolžnosti.

§ 493.

Ko je okrožno sodišče zaslišalo državnega to-
žilca in branilca, po potrebi pa tudi dobavilo po-
trebna pojasnila ali obvestila, preskusi in ugotovi,
ali so dani ali niso dani vsi pogoji za izročitev
(§ 494.) kakor tudi za predajo predmetov, na
katerih ali s katerimi se je storilo kaznivo dejanje
in ki so se zaplenili pri obdolženem inozemcu.

Če teče zoper obdolženega ali obsojenega ino-
zemca pri domačem sodišču kazensko postopanje
zbog kakšnega drugega kaznivega dejanja, izjavi
sodišče v rešitvi, da se odlaga izročitev, najsi so
dani vsi pogoji, do konca kazenskega postopanja,
odnosno do izvršitve kazni, kolikor ne bi bilo treba
začasno izročiti zahtevanega inozemca zato, da se
prekine zastaranje ali da se prepreči druga tehtna
škoda za postopanje samo, tuji državi proti obvezi,
da ga pošlje nazaj, ko se postopanje tam dovrši.

Vsaka teh rešitev okrožnega sodišča se pred-
loži v nadaljnjo rešitev neposredno ministru pravde
(§ 496.).

§ 494.

Pogoji za izročitev so:

1. da je istovetnost obdolžene ali obsojene osebe
ugotovljena in da ta oseba ni državljan kraljevine
Srbov, Hrvatov in Slovencev;

2. da je dejanje, zbog katerega se zahteva ali
ponuja izročitev, zločinstvo tako po kazenskem
zakonu tuje države kakor tudi po domačem kazens-
kem zakonu, da pa ni politično zločinstvo;

3. da ni nastopilo po domačih zakonih zastara-
nje pravice do pregona ali zastaranje pravice do
izvršitve kazni, preden je bila oseba, katere iz-
ročitev se zahteva, priprta ali pozvana na za-
slišanje, in da ni izročitev prepovedana ne po
državnih pogodbah ne po zakonih;

4. da niso inozemca, čigar izročitev se zahteva,
zbog istega dejanja že obsodila domača sodišča
in da ni prestal kazni ali da mu ni bila odpuščena
in tudi ni bil v pokrenjenem kazenskem postop-
anju pravnomočno oproščen, razen če so dani
v tem poslednjem primeru pogoji za obnovo po-
stopanja;

5. da je za krivdo obdolženega inozemca dovolj
dokazov in osnov suma;

6. da je v primeru, kjer se sme dejanje, zbog
katerega se zahteva izročitev, preganjati po doma-
čih zakonih samo na zasebno tožbo ali na predlog
ali z odobritvijo pooblaščenih oseb, dokazano, da
je podal oškodovanec ali upravičenec zasebno tožbo
ali predlog ali odobritev za pregon.

§ 495.

Če zahteva izročitev iste osebe več tujih držav
zbog različnih kaznivih dejanj, se dá prednost
prošnji za izročitev one države, v katere območju
se je storilo najtežje kaznivo dejanje, če pa so
dejanja enako težka, državi, od katere je prispela
prošnja najprej.

§ 496.

Minister pravde preskusi vsako rešitev sodišča.
Če spozna soglasno z rešitvijo okrožnega sodišča,
da res ni pogojev za izročitev, odloči, da izročitev
ni dopustna. Če dvomi o tem, zahteva še rešitev pri-
stojnega apelacijskega sodišča, kateremu priobči
svoje osnove dvoma. Če izda apelacijsko sodišče, ko
je zaslišalo višjega državnega tožilca, rešitev so-

glasno z rešitvijo okrožnega sodišča, je ta rešitev
glede pogojev za izročitev dokončna.

Če spozna okrožno ali apelacijsko sodišče, da
so pogoji za izročitev dani, izda minister pravde
rešitev, s katero se izročitev dopušta ali ne do-
pušča. V rešitvi, s katero se izročitev dopušča,
pripomni minister pravde, da se izročena oseba
ne sme preganjati ne kaznovati zbog drugega
kaznivega dejanja, storjenega pred izročitvijo,
nego je ono, zbog katerega je izročitev dopuščena
ali ponujena, ako se ne dobi z novo predpisno
prošnjo za to njegov posebni pristanek, nadalje
da se ne sme izročiti izročena oseba drugi državi
zaradi pregona zbog kaznivega dejanja, storjenega
pred odobreno izročitvijo.

O svojih rešitvah obvesti minister pravde so-
dišče z vrnitvijo spisov, vlado tuje države pa po
diplomatski poti.

§ 497.

Če po rešitvi (§ 496.) izročitev ni dopuščena,
se izpusti priprti inozemec takoj v prostost.

Če je izročitev odobrena, odredi okrožno so-
dišče, da je spremiti inozemca do meje države, kjer
ga prevzamejo na mestu, ki se določi vnaprej,
najsi neposredno, organi države, ki je izročitev za-
htevala ali ki se ji je izročitev ponudila.

Če se mora spremiti izročeni inozemec čez
ozemlje tretje države, a ni njen državljan, se za-
prosi ta država, ki se ji predloži v vernem prepisu
kakšen izmed pravnih spisov, omenjenih v § 490.,
naj dopusti spremljanje izročene osebe čez svoje
ozemlje ob sodelovanju svojih organov.

§ 498.

Zaradi izročitve osebe, ki jo je obdolžilo ali
obsodilo domače sodišče in ki živi ali biva v tuji
državi, predloži pristojno okrožno sodišče (§ 489.,
drugi odstavek), ko je zaslišalo državnega tožilca,
svoje poročilo neposredno ministru pravde, da iz-
posluje izročitev. Poročilo priloži sodišče točen
opis obdolžene ali obsojene osebe, potrdilo o nje-
nem državljanstvu, izpisek iz besedila domačega
kazenskega zakona, ki naj se uporabi, in enega ali
drugega izmed pravnih spisov, omenjenih v § 490.,
drugem odstavku.

V nujnih primerih se sme obrniti okrožno so-
dišče zaradi začasnega pripora osebe, katere izro-
čitev zahteva, neposredno na inozemsko sosednje
oblastvo (§ 491., drugi odstavek); obenem pa mora
to takoj sporočiti ministru pravde, ki ukrene, česar
je treba, če bi se delale izpolnitvi prošnje zapreke.

Če osebe, ki jo je pravnomočno obsodilo do-
mače sodišče zbog kaznivih dejanj, ne izroči tuja
država zaradi izvršitve kazni zbog vseh teh dejanj,
postopa okrožno sodišče po predpisu § 360., št. 2.

§ 499.

Če ni dogovorjeno z državnimi pogodbami kaj
drugega, trpi stroške za izročitev vsaka država v
mejah svojega območja; izdatke za potovanje prič
v tujo državo in za zamudo časa kakor tudi za
začasno spremljanje in prehrano obdolženih ali
zaprtih oseb (§ 488., § 493., drugi odstavek) pa
trpi država, ki je zaprosila za to. Ta država trpi
tudi stroške za spremljanje osebe, izročene na
njeno prošnjo, čez ozemlje tretje države (§ 497.,
tretji odstavek), če ni dogovorila z njo kaj drugega.

XXVII. poglavje.

Končna odredba.

§ 500.

Ta zakonik o sodnem kazenskem postopanju
za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev stopi
v veljavo, ko se razglasi v «Službenih Novinah»;
dan, ko dobi obvezno moč, pa se odredi s posebnim
zakonom.*

V Beogradu, dne 16. februarja 1929.;

št. 12.045.

Aleksander s. r.

Minister pravde:	Predsednik
dr. M. Srškić s. r.	ministrskega sveta,
	minister
Videl in pritisnil	za notranje posle,
državni pečat	častni adjutant
čuvav državnega pečata,	Njegovega Veličanstva
minister pravde:	kralja,
dr. M. Srškić s. r.	divizijski general:
(L. S.)	Peter Živković s. r.

* Ta zakon glej v Uradnem listu z dne 20. julija
1929., št. 311/75.